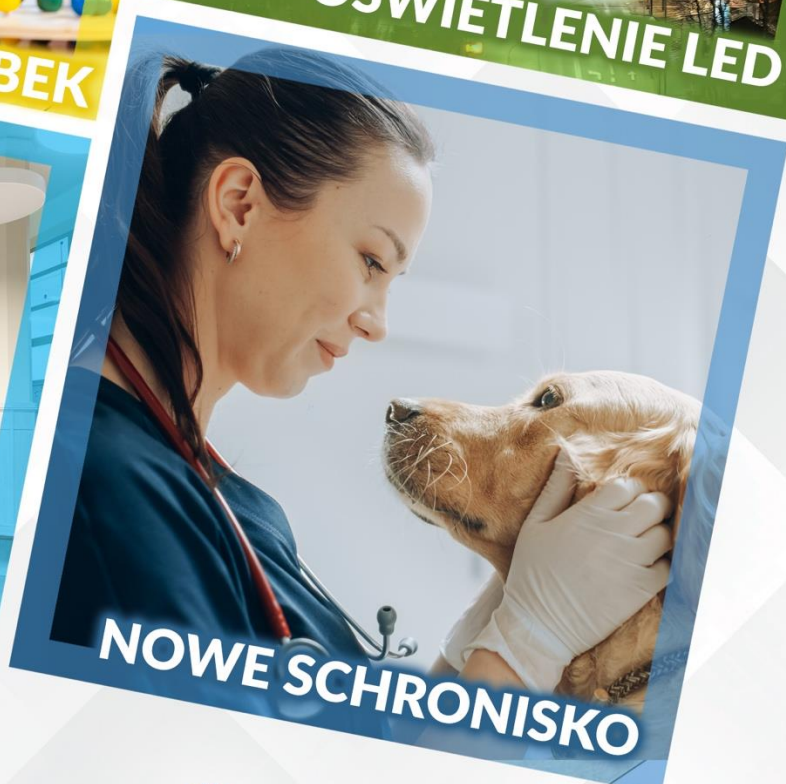

TOMASZÓW MAZOWIECKI 2023

RAPORT O STANIE MIASTA

tomaszów
mazowiecki
... i jesteś w dobrym miejscu!

WSTĘP 3

I. FUNDAMENTY 6

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA 6
2. UCHWAŁY I ZARZĄDZENIA 10
3. BUDŻET MIASTA 12
4. PROGRAMY I STRATEGIE 20

II. GOSPODARKA – INFRASTRUKTURA – INWESTYCJE 39

1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ 39
2. GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI 47
3. GOSPODARKA KOMUNALNA 62
4. DROGI 78
5. INWESTUJEMY W MIESZKAŃCÓW 85
6. TRANSPORT 109

III. SPOŁECZEŃSTWO – KULTURA – SPORT – EDUKACJA 129

1. AKTYWNY I ZDROWY SENIOR 129
2. ZDROWIE I OPIEKA NAD NAJMŁODSZYMI 140
3. NAUKA TO POTĘGI KLUCZ 158
4. MIASTO WYSOKIEJ KULTURY 207
5. SPORT TO ZDROWIE 233
6. TOMASZÓW ATRAKCYJNY TURYSTYCZNIE 238
7. ŚWIAT PRZYJEŹDŻA DO TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO 239
8. POMOC SPOŁECZNA 243
9. BEZPIECZEŃSTWO 259
10. AKTYWNI MIESZKAŃCY 272

IV. ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ 274

1. ZIELONY TOMASZÓW MAZOWIECKI 274
2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI 279
3. WALKA O CZYSTE POWIETRZE 284
4. GOSPODARKA ODPADAMI 288
5. NIE KUPUJ – ADOPTUJ! 295

V. INFORMACJE DODATKOWE 299

Kolejny już raz na Państwa ręce przekazuję Raport o Stanie Miasta. Ten obszerny dokument zawiera szereg informacji o Tomaszowie Mazowieckim. Zaczynając od finansów, poprzez inwestycje, gospodarkę, edukację, kulturę, sport i turystykę. Jest to jednak nadal ujęcie syntetyczne – miasto to ogromny żyjący organizm, który trudno jest zamknąć

w sztywnym raporcie.

Rok 2023 to przede wszystkim rok zakończenia prac nad dokumentami strategicznymi, które wytyczają nam kierunki na najbliższe lata. Przygotowaliśmy je w oparciu o konsultacje społeczne, zgodne ze strategiami nadrzędnymi. To dzięki tym dokumentom możemy i będziemy mogli aplikować o środki na wsparcie wielu ważnych inwestycji w naszym mieście.

Pragnę Państwa zapewnić, że nasz budżet jest absolutnie bezpieczny. Potwierdzają to także instytucje zewnętrzne, które mają za zadanie czuwać nad budżetami miast. Stan zadłużenia na 31 grudnia 2023 roku wynosił 87 139 805,00 zł i stanowił 26,65% zrealizowanych dochodów ogółem. W 2014 roku ten wskaźnik wynosił 43,16%. Sukcesywnie więc poprawiamy kondycję finansową miasta, a to sprawia, że możemy swobodnie podejmować kolejne ważne inwestycje.

W 2023 roku pozyskaliśmy szereg dotacji, w tym 30 mln zł na termy, 8 mln zł na schronisko, 4 mln zł na przebudowę stadionu czy ponad 6 mln na remont kamienic na placu Kościuszki. Część tych inwestycji już trwa, część rozpocznie się niebawem. Rozpoczęliśmy też rewitalizację Parku Solidarność, czy budowę hospicjum. Remontowaliśmy drogi, ale też nie zapominaliśmy o mniejszych inwestycjach, a jak pokazuje czas bardzo ważnych dla lokalnej społeczności – takich jak np. place zabaw dla czworonogów.

Zdecydowanie ważną częścią i budżetu i samego miasta jest oświata. Przekazywana przez Państwo subwencja nadal jest niewystarczająca. Po delikatnej tendencji wzrostowej, bo w roku 2021 otrzymana subwencja oświatowa wynosiła 60,76% kosztów ogółem, w roku 2022 61,39%, w roku 2023 znów spadła do poziomu 59,30% kosztów ogółem. Nadal nie otrzymujemy pełnych kwot, które gwarantują pokrycie 100% kosztów np. podwyżek dla nauczycieli i pracowników administracji i obsługi. Wysokie bieżące wydatki na samorządowe

jednostki oświatowe przekładają się na zwiększenie dotacji dla placówek niepublicznych. W roku 2022 ta kwota wynosiła ponad 16 mln, a w 2023 roku już niemal 19,5 mln zł. Co więcej, z uwagi na wzrost wynagrodzeń oraz wzrost wag w metryczce subwencji oświatowej prognozowana dopłata na 2024 rok wynosi.. ponad 29 mln zł. W ostatnich 3 latach miasto ze środków własnych pokrywało średnio 39% wydatków na oświatę. Biorąc pod uwagę grupę porównawczą i tak nas to plasuje na dobrym miejscu, co świadczy o racjonalnym podejściu do tematu. W innych miastach z grupy porównawczej średnio samorządy dokładają 50%, 49%, 47%. Już dwa niezależne audyty potwierdziły, że tomaszowska oświata jest zorganizowana na optymalnym poziomie. Łączy dbałość o finanse z jakością.

Nie można pisać o mieście i nie wspomnieć o sporcie, kulturze czy turystyce. Zresztą te zagadnienia się ze sobą mieszają i nakładają. Pandemia mocno w tych tematach się na nas odcisnęła. Sukcesywnie jednak pracujemy nad wzmacnianiem tych gałęzi rozwoju miasta. Love Polish Jazz Festiwal stał się już naszą marką. W roku 2023 powstała Strategia Przemysłów Czasu Wolnego. W prace zespołu zostali również zaangażowani lokalni przedsiębiorcy. Współpracujemy również w tym zakresie z Gminą Tomaszów. Pierwszym efektem tych prac jest portal turystyczny www.kochamtomaszow.pl, który w jednym miejscu łączy ofertę miasta, gminy i prywatnych przedsiębiorców. Rok 2023 był szóstym rokiem funkcjonowania Tomaszowskiego Centrum Sportu, szczególnie ważnym dla zarządzanego przez spółkę Klubu Sportowego Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki. Dokładnie 100 lat temu grupa zaangażowanych osób postanowiła powołać do życia w historii naszego miasta pierwszy klub sportowy, którego kontynuatorem jest dziś Tomaszowskie Centrum Sportu. Arena, którą zarządza TCS, jest niezwykle ważnym obiektem dla Tomaszowa, co nie tylko pokazują wszystkie przeprowadzone badania dot. strategii, ale też jej wyniki medialne. Zgodnie z danymi z Instytutu Monitorowania Mediów łącznie w 2023 roku w mediach (prasa, radio, tv, internet, social media) hasło „Arena Lodowa” pojawiło się w 5 306 materiałach a ich ekwiwalent reklamowy wyniósł 10 459 663 zł. Materiały te dotarły do 32 516 184 osób.

Nie sposób w krótkim wstępie poruszyć wszystkich ważnych tematów, dlatego zachęcam do zapoznania się z całym Raportem o Stanie Miasta.

Marcin Witko

Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego

W Tomaszowie Mazowieckim
na koniec 2023 roku
zameldowanych było
55 019 osób, natomiast
zamieszkiwało 57 438

I. FUNDAMENTY

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Zgodnie z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2023 roku, poz. 344 z późn. zm.) do gminnego zasobu nieruchomości należą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności gminy i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste, oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku gminny zasób nieruchomości składa się z dróg, terenów mieszkaniowych, gruntów rolnych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, lasów i gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, sadów, łąk i pastwisk, innych terenów zabudowanych, zurbanizowanych terenów niezabudowanych, terenów różnych i nieużytków, gruntów pod wodami, gruntów rolnych zabudowanych oraz terenów przemysłowych i łącznie stanowi powierzchnię 702,9852 ha.

Nieruchomości wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości zostały zaewidencjonowane w grupach wyszczególnionych w poniższej tabeli.

Powierzchnia nieruchomości zasobu oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki na 31 grudnia 2023 roku.

Grupa	Powierzchnia [ha]
Drogi	173,4450
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowych	0,3971
Tereny mieszkaniowe	48,8415
Grunty rolne	151,3456
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowych	55,0948
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	65,5950
Lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione	29,7106
Sady, łąki, pastwiska	65,6810
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowych	8,1361
Inne tereny zabudowane	69,3111
Zurbanizowane tereny niezabudowane	22,1141
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowych	0,4872
Tereny różne i nieużytki	11,6179
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowych	3,2494
Grunty pod wodami	0,0626

Grupa	Powierzchnia [ha]
Grunty rolne zabudowane	6,9727
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowym	0,6954
Tereny przemysłowe	58,2881
Razem	702,9852
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowym	68,0600

Wartość brutto środków trwałych na dzień 31 grudnia 2023 roku.

Wartość gruntów podano w cenach nabycia a wartość pozostałych środków trwałych według kosztów wytwarzania bądź ceny nabycia.

Stan na:	01.01.2023 r. [zł]	31.12.2023 r. [zł]	Różnica [zł]
Wartość brutto środków trwałych	642 154 721	701 690 914	59 536 193
z tego:			
Grunty własne	159 175 363	168 723 983	9 548 620
Budynki i lokale	185 628 387	189 826 703	4 198 316
Obiekty inżynierii lądowej	264 214 738	307 854 015	43 639 277
Maszyny i urządzenia techniczne	21 354 375	22 447 682	1 093 307
Środki transportu	4 791 043	4 833 479	42 436
Urządzenia i wyposażenie, gdzie indziej niesklasyfikowane	6 990 815	8 005 052	1 014 237

W Tomaszowie Mazowieckim na koniec 2023 roku zameldowanych było 55 019 osób, natomiast zamieszkiwało 57 438 – co wskazane zostało w poniższych tabelach.

Wydział Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta dysponuje danymi dotyczącymi zameldowań, natomiast Główny Urząd Statystyczny opiera dane o adresy zamieszkania. Dane wg GUS, dane za koniec 2020 roku zostały zweryfikowane na podstawie przeprowadzonego w 2021 roku Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań.

Wybrane dane demograficzne	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Ludność	61 960	59 608	58 796	58 089	57 438
w tym kobiety	32 951	31 748	31 386	31 021	30 689
Urodzenia żywe	482	452	427	419	354
Zgony	831	1 011	973	849	800
Przyrost naturalny	-349	-559	-546	-430	-446
Saldo migracji ogółem	-349	-170	-254	-315	-285
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 18 lat)	10 420	10 025	9 920	9 696	9 491
Ludność w wieku produkcyjnym	35 352	33 529	32 782	32 275	31 734

Wybrane dane demograficzne	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Ludność w wieku poprodukcyjnym kobiety od 60 lat, mężczyźni od 65 lat	16 188	16 054	16 094	16 118	16 213

Wybrane dane demograficzne – dane wg ewidencji ludności (osoby zameldowane na pobyt stały):

	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Ludność	58 898	57 993	56 876	55 915	55 019
w tym kobiety	31701	31 239	30 709	30 254	29 803
Urodzenia żywe	467	466	397	394	324
Zgony	793	1 034	936	865	750
Przyrost naturalny	-326	-568	-539	-471	-426
Saldo migracji ogółem	-71	-257	-417	-329	-362
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 18 lat)	9 347	9 731	9 534	9 239	8 943
Ludność w wieku produkcyjnym	32 956	32 484	31 576	30 907	30 251
Ludność w wieku poprodukcyjnym kobiety od 60 lat, mężczyźni od 65 lat	16 595	15 778	15 766	15 769	15 825

Struktura płci i wieku ludności Tomaszowa Mazowieckiego – stan na 31 grudnia 2023 roku.

Ludność: 57 438, mężczyźni: 26 749, kobiety: 30 689.

Tomaszowianie w wieku przedprodukcyjnym: 9 491.

Tomaszowianie w wieku produkcyjnym: 31 734.

Tomaszowianie w wieku poprodukcyjnym: 16 213.

Dane wg GUS – wybrane miasta województwa łódzkiego, dane za koniec 2020 roku zostały zweryfikowane na podstawie przeprowadzonego w 2021 roku Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań.

Wybrane dane demograficzne	Piotrków Trybunalski			Pabianice			Radomsko			Zgierz		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Ludność	68 270	67 264	66 519	62 238	61 353	60 598	43 958	43 417	42 973	54 550	54 012	53 543
Przyrost naturalny	-667	-480	-468	-671	-616	-501	-426	-358	-275	-540	-421	-404
Saldo migracji ogółem	-363	-511	-283	-363	-269	-257	-221	-173	-175	-147	-90	-48

W roku 2023 zostało przyjętych 2 441 zgłoszeń meldunkowych, nadanych zostało 315 numerów PSESEL, obsłużonych zostało 798 obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, przyjęte zostały 395 wnioski w sprawie osobowych, wydanych zostało 126 decyzji w sprawach meldunkowych, 25 decyzje o odmowie udostępnienia danych, 8 decyzji o odmowie wydania dowodu osobistego. Wpłynęło 1 odwołanie od decyzji. Decyzja została utrzymana przez Wojewodę Łódzkiego. Liczba wydanych dowodów osobistych wyniosła 4 884 oraz 35 wnioski o wydanie dowodu osobistego zostały przyjęte w trybie mobilnym, przyjętych zostało 653 zgłoszeń o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego, dokonano 285 unieważnień dowodu osobistego w Rejestrze Dowodów Osobistych, czas oczekiwania na wydanie dowodu osobistego wynosił około 3 tygodni. Zostało potwierdzonych 322 profili zaufanych.

Wydział prowadzi Rejestr Mieszkańców miasta Tomaszowa Mazowieckiego i w ramach zapewnienia referencyjności Rejestru Mieszkańców zostało usuniętych 10 803 niezgodności, wprowadza dane do Centralnego Rejestru Wyborców w stałym obwodzie głosowania.

Porównując liczbę zadań realizowanych przez Urząd Stanu Cywilnego w roku 2023 z danymi historycznymi za lata 2020 – 2022 zauważamy, że jest ona porównywalna do stanu sprzed epidemii, wyłączając z tego sporządzanie aktów urodzeń i małżeństw, których liczba ciągle maleje.

Czynności	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Akty urodzenia	747	615	593	515
Akty małżeństwa	256	373	291	287
Akty zgonu	1 404	1 482	1 287	1 214
Rozwody	131	159	151	133
Wydane odpisy	10 113	11 927	11 460	11 516
Zmigrowane akty stanu cywilnego	6 174	6 379	5 801	7 336
Decyzje o zmianie nazwiska	18	40	30	46
Decyzje o zmianie imienia	3	3	6	12
Sprostowania aktu stanu cywilnego	50	47	47	63
Uzupełnienia aktu stanu cywilnego	91	116	159	125
Skrócenie terminu na zawarcie małżeństwa	7	6	3	7
Zaświadczenia o stanie cywilnym	27	30	28	38
Zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa za granicą	8	10	8	16

Czynności	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Zaświadczenia konkordatowe	138	196	144	140
Oświadczenia o uznaniu ojcostwa	240	188	181	173
Oświadczenia o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa	14	18	11	16
Oświadczenia o zmianie imion dziecka	4	2	2	6
Usuwanie niezgodności w rejestrze PESEL	1 454	1 440	1 570	2 029
Udzielone śluby w lokalu USC	136	156	145	122
Udzielone śluby poza lokalem USC	1	3	7	4
Kwota przyjętych opłat skarbowych w kasie USC [zł]	121 388	152 024	147 018	151 056
Liczba odznaczonych par małżeńskich za długoletnie pożycie małżeńskie	25	33	30	45

2. UCHWAŁY I ZARZĄDZENIA

Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego w 2023 roku obradowała na 15 sesjach.

W 2023 roku Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego podjęła 136 uchwał. Do każdej z podjętych uchwał określony został status realizacji, który zgodnie ze stanem na koniec roku kalendarzowego wyniósł:

- a) uchwały zrealizowane – 76
- b) uchwały w trakcie realizacji (ze względu m.in. na ich ciągły charakter) – 58,
- c) niezrealizowane (rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody Łódzkiego stwierdzono ich nieważność) – 2.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie uchwał podjętych przez Radę Miejską podziałem na obszary tematyczne:

Obszar	Liczba uchwał
Finanse i uchwały okołobudżetowe	36
Gospodarka nieruchomościami, mieszkaniowa oraz zagospodarowanie przestrzenne	35
Rozwój, programy, plany, projekty, strategie	9
Skargi i petycje	1

Obszar	Liczba uchwał
Oświata, wychowanie, kultura	14
Nadawanie nazw ulicom i obiektom, tytułu mieszkańcom „Zasłużony dla miasta”	2
Organizacja pracy Rady Miejskiej oraz Młodzieżowej Rady Miasta	5
Gospodarka komunalna, transportowa, drogowa	9
Sprawy społeczne	11
Współpraca z innymi samorządami, pomoc	1
Wotum zaufania i absolutorium	2
Pozostałe	11

Informacja z realizacji uchwał podjętych w 2023 roku znajduje się w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta w zakładce: raporty, sprawozdania, plany, programy, polityki, strategie.

W 2023 roku Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego wydał łącznie 428 zarządzeń. Poniższa tabela przedstawia zarządzenia w podziale na konkretne obszary.

Obszar	Liczba zarządzeń
Gospodarka nieruchomościami	90
Finanse	96
Sprawy społeczne	53
Oświata, kultura, sport	34
Organizacja Urzędu Miasta i Gminy	56
Inne	99

Najwięcej zarządzeń dotyczyło finansów Gminy. Odnosiły się one głównie do zmian w budżecie Miasta na 2023 rok, zmian wieloletniej prognozy finansowej oraz planu finansowego Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki.

Wiele zarządzeń dotyczyło gospodarki nieruchomościami gminy. Większość z nich została wydana w sprawie wydzierżawienia nieruchomości gruntowych i budynkowych oraz sprzedaży lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki. Były to zarządzenia wykazowe podlegające wywieszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta w Tomaszowie Mazowieckim na okres 21 dni.

Część dokumentów dotyczyła również m. in. działań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych Tomaszowa Mazowieckiego. Na ich mocy weszły w życie m.in. zarządzenia:

- w sprawie ogłoszenia wyników otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki.

Ponadto, Prezydent jako organ wykonawczy Gminy realizował również zadania własne określone w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, których charakterystyka znajduje się w dalszej części raportu.

3. BUDŻET MIASTA

Budżet miasta na 2023 rok w zakresie dochodów ogółem uchwalony został na poziomie 297 240 456,68 zł. W trakcie roku budżetowego plan dochodów podwyższono o kwotę 30 163 957,12 zł, tj. o 10,15% i ostatecznie ustalono na poziomie 327 404 413,80 zł. Dochody ogółem zostały wykonane na poziomie 326 934 572,25 zł, co stanowi 99,86% planu.

Dochody bieżące uchwalone zostały w kwocie 263 568 417,34 zł. W trakcie roku budżetowego plan został podwyższony o 44 536 449,94 zł, tj. o 16,90% i na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosił 308 104 867,28 zł. Dochody bieżące zostały wykonane w kwocie 307 375 011,17 zł, tj. 99,76% planu rocznego.

Dochody majątkowe zostały uchwalone w kwocie 33 672 039,34 zł. Plan dochodów w ciągu roku został zmniejszony o kwotę 14 372 492,82 zł, tj. o 42,68% i zamknął się kwotą 19 299 546,52 zł. Dochody majątkowe zostały wykonane w kwocie 19 559 561,08 zł, tj. 101,35% planu.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach 2023 [zł]	Wykonanie 2023 [zł]	Wykonanie planu [%]
Dochody ogółem	327 404 413,80	326 934 572,25	99,86
Dochody bieżące, z tego:	308 104 867,28	307 375 011,17	99,76
Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	54 960 471,00	54 960 471,00	100,00
Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	5 968 187,00	5 968 187,00	100,00
Z subwencji ogólnej	76 361 801,30	76 361 801,30	100,00
Z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	68 847 091,93	68 047 359,83	98,84
Pozostałe dochody bieżące, w tym:	101 967 316,05	102 037 192,04	100,07

Wyszczególnienie	Plan po zmianach 2023 [zł]	Wykonanie 2023 [zł]	Wykonanie planu [%]
Z podatku od nieruchomości	49 670 000,00	49 862 850,19	100,39
Dochody majątkowe, w tym:	19 299 546,52	19 559 561,08	101,35
Ze sprzedaży majątku	4 001 410,67	4 433 282,32	110,79
Z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	14 213 810,45	14 028 501,36	98,70

Wydatki ogółem uchwalono w wysokości 351 407 256,68 zł. W trakcie roku budżetowego podwyższono plan wydatków o 22 239 118,49 zł, tj. 6,33%. Plan wydatków ogółem zamknął się kwotą 373 646 375,17 zł. Wydatki zostały zrealizowane na poziomie 361 937 135,37 zł, tj. 96,87%.

Wydatki bieżące zostały pierwotnie zaplanowane na poziomie 260 301 696,90 zł. W trakcie roku budżetowego podwyższono plan wydatków o kwotę 37 418 574,31 zł, tj. 14,38%. Plan zamknął się kwotą 297 720 271,21 zł. Wydatki bieżące zostały wykonane w kwocie 288 527 536,83 zł, tj. 96,91% planu rocznego.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach 2023 [zł]	Wykonanie 2023 [zł]	Wykonanie planu [%]
Wydatki ogółem	373 646 375,17	361 937 135,37	96,87
Wydatki bieżące	297 720 271,21	288 527 536,83	96,91
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	111 297 622,79	109 514 777,87	98,40
Na realizację zadań statutowych	100 786 611,54	94 912 054,29	94,17
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	43 162 373,64	42 896 929,03	99,39
Dotacje na zadania bieżące	31 150 032,04	30 940 697,32	99,33
Na programy finansowane ze środków UE	6 435 313,20	5 499 491,64	85,46
Obsługa długu	4 888 318,00	4 763 586,68	97,45
Wydatki majątkowe	75 926 103,96	73 409 598,54	96,69

Wydatki bieżące na zadania z zakresu administracji rządowej i porozumień zostały pierwotnie zaplanowane w łącznej kwocie 34 839 909,00 zł. W wyniku dokonanych zmian w trakcie roku budżetowego plan wzrósł o kwotę 14 242 902,29 zł, tj. 40,88% i na koniec roku wynosił 49 082 811,29 zł. Wydatki zostały wykonane na poziomie 48 413 921,42 zł, tj. 98,64% planu rocznego.

Wzrost planu wydatków bieżących w trakcie roku budżetowego spowodowany był w głównej mierze efektem wprowadzenia do budżetu zadań wynikających z przyznanych Gminie Miasto dotacji z budżetu państwa, wprowadzenie środków z Funduszu Pomocy dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz środków z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19, zwiększenia dotacji podmiotowej dla niepublicznych jednostek oświatowych i dotacji celowych, zwiększenia wynagrodzeń oraz dopłaty do spółki prawa handlowego.

Wydatki majątkowe na 2023 rok zostały uchwalone w kwocie 91 105 559,78 zł, a po wprowadzonych w trakcie roku budżetowego zmianach na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiły 75 926 103,96 zł, w tym na:

- zadania inwestycyjne realizowane ze środków własnych – 46 554 335,34 zł,
- zadania inwestycyjne realizowane z udziałem środków z Unii Europejskiej oraz ze źródeł zagranicznych – 7 183 546,57 zł,
- zadania inwestycyjne realizowane z udziałem innych środków 22 188 222,05 zł.

Wydatki majątkowe zostały zrealizowane w kwocie 73 409 598,54 zł, tj. 96,69% planu po zmianach.

Uchwalony budżet miasta na rok 2023 zakładał pierwotnie planowany deficyt budżetowy w wysokości 54 166 800,00 zł oraz zaciągnięcie kredytu bankowego w kwocie 62 550 000,00 zł z przeznaczeniem na pokrycie planowanego deficytu oraz na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów i obligacji.

Budżet miasta.

Dochody ogółem

zostały wykonane

na poziomie

326 934 572,25 zł

Po zmianach dokonanych w trakcie roku budżetowego po stronie dochodów i wydatków budżet miasta zamknął się planowanym deficytem budżetu w kwocie 46 241 961,37 zł. W związku z powyższym kredyt został zaciągnięty w wysokości 31 000 000,00 zł z przeznaczeniem na pokrycie planowanego deficytu.

Ponadto w trakcie roku wprowadzono również przychody na pokrycie planowanego deficytu wynikające z rozliczenia środków określonych w art. 5 ust 1 pkt 2 ustawy i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowego z udziałem tych środków w wysokości 529 015,29 zł, przychody z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach w wysokości 2 359 590,01 zł, wolne środki w wysokości 3 176 528,97 zł oraz nadwyżkę z lat ubiegłych w wysokości 9 176 827,10 zł.

Po zakończeniu roku budżetowego 2023 Miasto odnotowało deficyt budżetu w wysokości 35 002 563,12 zł.

Plan pierwotny zakładał nadwyżkę operacyjną w wysokości 3 266 720,44 zł. W wyniku dokonanych zmian w trakcie roku budżetowego nadwyżka wzrosła o kwotę 7 117 875,63 zł i na koniec roku planowana była w kwocie 10 384 596,07 zł. Po zakończeniu roku nadwyżka operacyjna wynosi 18 847 474,34 zł.

Zaplanowane w budżecie miasta rozchody w kwocie 8 383 200,00 zł w trakcie roku budżetowego nie uległy zmianie.

W ciągu roku 2023 dokonano spłaty kredytów na łączną kwotę 5 383 200,00 zł oraz wykupu obligacji na łączną kwotę 3 000 000,00 zł, tj. 100,00% planu, zgodnie z zawartymi umowami.

Pierwotnie planowany wskaźnik poziomu zadłużenia wynosił 39,93%. Po dokonaniu zmian w zakresie planowanych dochodów, wskaźnik ten wg planu na dzień 31 grudnia 2023 roku był prognozowany w wysokości 26,62%.

Stan zadłużenia na dzień 31 grudnia 2023 roku z tytułu kredytów i obligacji wynosił 87 139 805,00 zł i stanowił 26,65% zrealizowanych dochodów ogółem. Na obsługę zadłużenia została wydatkowana kwota 4 763 586,68 zł. Pierwotnie prognozowany wskaźnik obsługi długu Miasta wynosił 4,59%, a po uwzględnieniu zmian w budżecie, dokonanych w roku 2023 wynosi 4,05%. Wskaźnik wykonany wyniósł 4,02%.

W 2023 roku realizowane były na bieżąco uchwały podjęte przez Radę Miejską Tomaszowa Mazowieckiego na wniosek Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości tj.:

- Uchwała Nr XXVII/212/2020 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 27 kwietnia 2020 roku w sprawie zwolnień z podatku od nieruchomości budynków mieszkalnych lub ich części podłączonych do instalacji fotowoltaicznej.

W latach 2020 – 2023 wpłynęło 156 wniosków w sprawie zwolnień z podatku od nieruchomości budynków mieszkalnych lub ich części podłączonych do instalacji fotowoltaicznej. Łączna kwota zwolnienia w 2023 roku wynosiła 33 606,64 zł.

- Uchwała Nr LXI/474/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 31 sierpnia 2022 roku w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis.

W 2023 roku nie wpłynęło żadne zgłoszenie o zamiarze korzystania z pomocy de minimis w związku z realizacją nowych inwestycji.

- Uchwała Nr XXXVI/326/2016 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 24 listopada 2016 roku w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości w zakresie budynków lub ich części zlokalizowanych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, w których wykonano remont elewacji.

Ww. uchwała obowiązywała do końca roku 2020. Wpłynęło wówczas 7 zgłoszeń zamiaru korzystania ze zwolnienia. Podatnicy, którzy nabyli prawo do zwolnienia w ostatnim roku obowiązywania tej uchwały (2020 rok), będą mogli korzystać ze zwolnienia z podatku od nieruchomości do 2025 roku. W 2023 roku kwota zwolnienia wynosiła 21 116,61 zł. Natomiast ogólna kwota zwolnienia w latach obowiązywania uchwały – 172 576,22 zł. (łącznie 32 wnioski).

Z inicjatywy Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego od października 2022 roku obowiązuje kolejna Uchwała Nr LXI/473/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 31 sierpnia 2022 roku w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości w zakresie budynków lub ich części zlokalizowanych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, w których wykonano remont elewacji. Na dzień 31 grudnia 2023 roku nie wpłynął żaden wniosek.

Z wniosku Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego w roku 2018 podjęta została przez Radę Miejską Uchwała Nr LXXI/629/2018 w sprawie ustalenia wysokości stawek podatku od środków transportowych.

W rezultacie wprowadzone zostały stawki minimalne określone w obwieszczeniu Ministra Finansów oraz obniżone zostały pozostałe stawki, dla których minimalne stawki nie są określone. Przyjęcie tak odmiennej niż dotychczas polityki podatkowej ma na celu pozyskanie jak największej liczby nowych podatników. Na bieżąco założony cel jest sukcesywnie realizowany. Rezultatem tego jest pozyskiwanie nowych przedsiębiorców i intensyfikacja rejestracji pojazdów na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Od 2022 roku Uchwałą Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego kontynuowane jest na bieżąco naliczanie podatku od środków transportowych w oparciu o stawki minimalne określone w obwieszczeniu Ministra Finansów.

Stan na dzień 31 grudnia 2023 roku – 1 449 (osoby fizyczne) i 997 (podatnicy niebędący osobami fizycznymi).

Dla porównania:

- a) 2020 rok – 1 330 (osoby fizyczne) i 694 (podatnicy niebędący osobami fizycznymi),
- b) 2021 rok – 1 273 (osoby fizyczne) i 768 (podatnicy niebędący osobami fizycznymi),
- c) 2022 rok – 1 421 (osoby fizyczne) i 943 (podatnicy niebędący osobami fizycznymi).

Udogodnienia dla podatnika (powiadomienia sms)

W roku 2023 kontynuowany był wdrożony wcześniej system powiadamiania podatników o terminach zapłaty zobowiązania lub o powstałych zaległościach z tytułu podatków i opłat tj. podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego, łącznego zobowiązania pieniężnego, podatku od środków transportowych, dzierżawy, użytkowania wieczystego, opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi itp.

Przynosi to wymierne efekty w postaci większej liczby wpłat bez konieczności wystawiania upomnień i wezwań do zapłaty.

Inne działania w obszarze podatków i opłat

Wydział Podatków i Opłat kontynuował realizację podjętej na wniosek Prezydenta Miasta uchwały Nr XIX/151/2019 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 31 października 2019 roku w sprawie częściowego zwolnienia z opłaty za gospodarowanie

odpadami komunalnymi ponoszonej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałej przez członków rodzin wielodzietnych. Zwolnienie wynosi 20% miesięcznej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przypadającej na każdego członka rodziny wielodzietnej.

Zmiana przepisów prawa w tym zakresie spowodowała, że lawinowo wzrosło zainteresowanie i liczba złożonych wniosków o przyznanie powyższej ulgi, w tym przede wszystkim osób, które co prawda są członkami rodzin wielodzietnych, ale w wielu przypadkach, już od lat, nie tworzą wspólnych gospodarstw domowych, ponieważ dzieci założyły już swoje rodziny.

Dla porównania:

- a) na dzień 31 grudnia 2018 roku z przysługującej ulgi skorzystało 1 512 osób,
- b) na dzień 31 grudnia 2019 roku z przysługującej ulgi skorzystało 2 465 osób,
- c) na dzień 31 grudnia 2020 roku z przysługującej ulgi skorzystało 2 655 osób,
- d) na dzień 31 grudnia 2021 roku z przysługującej ulgi skorzystało 2 980 osób,
- e) na dzień 31 grudnia 2022 roku z przysługującej ulgi skorzystało 3 138 osób,
- f) na dzień 31 grudnia 2023 roku z przysługującej ulgi skorzystało 3 468 osób.

W 2023 roku kontynuowano realizację Uchwały Nr XXXVII/264/2020 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 3 grudnia 2020 roku o zmianie Uchwały Nr XX/162/2019 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego w sprawie określenia metody ustalenia opłaty w części dotyczącej zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym. Łączna kwota zwolnienia w roku 2023 wyniosła 13 089,00 zł. Kompostownik zgłoszono w 400 nieruchomościach zamieszkiwanych przez 988 osób.

Dla porównania w 2021 roku kwota zwolnienia wynosiła 10 275,00 zł. (318 nieruchomości zamieszkałych przez 838 osób), a w 2022 roku kwota zwolnienia wynosiła 12 342,00 zł (359 nieruchomości zamieszkałych przez 906 osób).

Załącznik nr 1 zawiera zestawienie dot. stawek podatku od nieruchomości na 2023 rok podjętych Uchwałą Nr LXVI/512/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 1 grudnia 2022 roku, na tle innych miast.

4. PROGRAMY I STRATEGIE

Strategia Rozwoju Miasta Tomaszowa Mazowieckiego

W 2023 roku prace nad projektem Strategii Rozwoju Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, dotyczyły uzyskania wszelkich wymaganych ustawowo uzgodnień. Po ich otrzymaniu dokument ten został przekazany pod obrady Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego.

Strategię Rozwoju Miasta Tomaszowa Mazowieckiego 2030 przyjęto uchwałą nr LXXII/557/2023 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 30 marca 2023 r.

Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz z uwzględnieniem nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Zapisy w nim zawarte zostały także dostosowane do dokumentów wyższego rzędu. Strategia jest od podstaw wypracowana przy współudziale mieszkańców i innych kluczowych interesariuszy Tomaszowa Mazowieckiego.

Strategia rozwoju miasta jest najważniejszym dokumentem, określającym cele rozwoju lokalnego. Z chwilą podjęcia niniejszej uchwały przez Radę Miejską, Strategia Rozwoju Miasta Tomaszowa Mazowieckiego 2030 stała się podstawowym dokumentem, kreującym długofalową ścieżkę do wdrożenia dynamicznych zmian społecznych, gospodarczych i przestrzennych naszego miasta.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2023 – 2030

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2023 – 2030 został opracowany na podstawie ustawy o rewitalizacji w ramach Działania II.5 projektu pn. „Tomaszów Mazowiecki – opracowanie dokumentacji w ramach wsparcia rozwoju miast POPT 2014 – 2020” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna POPT 2014 – 2020. Program został przyjęty przez Radę Miejską Tomaszowa Mazowieckiego uchwałą LXXV/606/2023 w dniu 22 czerwca 2023 roku.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami program został przekazany do Urzędu Marszałkowskiego celem zaopiniowania - ze względu na przedłożone uwagi konieczne było dokonanie stosownych zmian. Poprawiony GPR został skierowany ponownie pod obrady Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego w 2024 roku. W roku 2023 na opracowanie dokumentu wydatkowano kwotę 35 301,00 zł.

Opracowanie dokumentu strategicznego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno

W 2022 roku zabezpieczono środki w wysokości 78 880,00 zł na opracowanie Strategii ZIT – dokumentu strategicznego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno na lata 2021 – 2027, zgodnie z zawartą umową. W 2022 roku został zrealizowany I etap umowy stanowiący 50% wartości. Z powodu długotrwałego procesu ustalania alokacji przez partnerów samorządowych realizacja II etapu została przesunięta na 2024 rok. Środki w wysokości 34 440,00 zł stanowią wkład własny porozumienia NR WRİK.3.3.2022.WI zawartego w Tomaszowie Mazowieckim w dniu 26 stycznia 2022 roku w sprawie wspólnego opracowania i finansowania dokumentu strategicznego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno do 2030 roku zawierającego Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Zgodnie z porozumieniem każda Gmina miała obowiązek zabezpieczenia środków na pokrycie wkładu własnego zadania w budżetach roku 2022 i 2024.

Tomaszów Mazowiecki – opracowanie dokumentacji w ramach wsparcia rozwoju miast POPT 2014 – 2020

Projekt obejmował przygotowanie dokumentacji, która posłuży do aplikowania o fundusze w ramach nowej perspektywy unijnej. Dokumentacja ta została pierwotnie przewidziana w działaniach podstawowych w Kompletniej Propozycji Projektu w ramach Programu „Rozwój Lokalny”, a ostatecznie nie była finansowana ze środków Mechanizmu Finansowego EOG, ze względu na ograniczenie poziomu dofinansowania dla wszystkich miast.

Działania, których realizację założono w ramach projektu „Tomaszów Mazowiecki – opracowanie dokumentacji w ramach wsparcia rozwoju miast POPT 2014-20”, stanowią uzupełnienie w formie przygotowania analiz, koncepcji oraz dokumentów strategicznych niezbędnych do pozyskiwania środków na realizację zadań związanych z rozwojem instytucjonalnym i lokalnym miasta.

W ramach programu zrealizowano następujące działania:

- a) Analizy na potrzeby stworzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie podniesienia standardów zarządzania w Urzędzie Miasta w Tomaszowie Mazowieckim i jednostkach podległych zaplanowano zadania zmierzające do wdrożenia jednolitego systemu zarządzania z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.

W tym celu opracowano Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a zatem dokument o charakterze strategicznym, który stał się również podstawą dla dalszych działań wspierających rozwój w wymiarze instytucjonalnym, społecznym i gospodarczym Tomaszowa Mazowieckiego. Na potrzeby tego materiału niezbędne było przygotowanie dwóch opracowań analitycznych:

- analizy uwarunkowań środowiskowych pod kątem wskazania terenów korzystnych i niekorzystnych dla lokalizacji zabudowy na obszarze miasta,
- analizy ekonomicznej, środowiskowej i społecznej oraz prognozy demograficznej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego umożliwi aplikowanie o środki unijne w przyszłej perspektywie.

b) Koncepcja sieci komunikacji rowerowej w regionie.

Koncepcja przedstawia nam tworzenie warunków dla współzarządzania, rozwijania partnerstw międzysektorowych i współpracy sieciowej. Wszystkie zaplanowane zadania zmierzają do zbudowania partnerstw samorządowych i międzysektorowych dla realizacji przedsięwzięć o znaczeniu ponadlokalnym, w tym wypracowania koncepcji sieci komunikacji rowerowej w regionie.

Opracowany dokument koncepcyjny, stanowi niezbędny etap do rozpoczęcia działań zmierzających do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania dla planowanych w przyszłości inwestycji związanych z poprawą potencjału turystycznego, rekreacyjnego w regionie oraz infrastruktury komunikacyjnej. Ze względu na skomplikowany układ własności dróg w regionie istnieje konieczność włączenia do działania trzech poziomów samorządu (miejskiego, gminnego i powiatowego) oraz interesariuszy lokalnych. Miasto Tomaszów Mazowiecki ze swoją infrastrukturą komunikacyjną pełni wiodącą rolę w kształtowaniu układu drogowego powiatu tomaszowskiego. Wokół miasta skupia się rozwój gospodarczy regionu w postaci zagłębia ceramiczno-budowlanego oraz rozwój turystyczny z atrakcjami Doliny Rzeki Pilicy i Zalewu Sulejowskiego. Samorządy lokalne zrealizowały kilka inwestycji w tym zakresie, ale stoją teraz przed wyzwaniem dotyczącym połączenia istniejących elementów i utworzenia funkcjonalnej sieci komunikacji rowerowej,

obejmującej swoim zasięgiem główne obiekty i przestrzenie miasta. Zadanie stanowi niezbędny etap do rozpoczęcia prac nad dokumentacją techniczną, a następnie działań zmierzających do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania w nowej perspektywie unijnej dla planowanej inwestycji. Przygotowano koncepcję sieciowania istniejących ścieżek rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych, zarówno na terenie Tomaszowa Mazowieckiego, jak i powiatu tomaszowskiego. Dzięki zaangażowaniu trzech samorządów oraz interesariuszy lokalnych powstała funkcjonalna koncepcja integralnego przebiegu komunikacji rowerowej w regionie.

- c) Rozbudowa, przebudowa i adaptacja dawnego Kinoteatru "Włókniarz" wraz z jego otoczeniem na cele kulturalne - aktualizacja dokumentacji technicznej.

Działanie ma celu zainicjowanie inwestycji zmierzającej do utworzenia nowoczesnego i dostępnego centrum aktywności kulturalnej - Tomaszowskiej Strefy Kultury WŁÓKNIARZ poprzez zaktualizowanie dokumentacji technicznej dotyczącej rozbudowy, przebudowy i adaptacji dawnego Kinoteatru "Włókniarz" wraz z jego otoczeniem na cele kulturalne. Miasto Tomaszów Mazowiecki posiada niedobory w zakresie infrastruktury kultury, szczególnie mogącej służyć do realizacji dużych wydarzeń regionalnych i ponadregionalnych, wymagających pojemnej widowni, zaplecza technicznego, oświetleniowego i nagłośnieniowego spełniającego wymagania zarówno widzów, jak i artystów. Bez nowoczesnej sali widowiskowej Tomaszów Mazowiecki nie zaistnieje na kulturalnej mapie Polski, mimo doświadczenia w organizacji imprez posiadających już wypracowaną markę, np. Love Polish Jazz Festival.

Aktualizacja dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem zgód, decyzji i pozwoleń stanowią niezbędny etap do rozpoczęcia działań zmierzających do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania w nowej perspektywie unijnej dla realizacji planowanej inwestycji polegającej na przebudowie, rozbudowie i nadbudowie istniejącego budynku kinoteatru „Włókniarz” wraz z przebudową sali widowiskowej oraz zagospodarowaniem terenu przyległych działek. Przebudowa obiektu ma na celu usprawnienie jego funkcjonowania, a także dostosowanie do zmienionych funkcji, jakie będzie pełnił. Inwestycja obejmie również kondygnacje I i II, które mogą zostać przeznaczone na potrzeby organizacji pozarządowych, animatorów kultury oraz filii Miejskiego Centrum Kultury, co wspierać będzie stworzenie huba kultury.

Wszystkie powyższe elementy zostały szczegółowo zaprojektowane w aktualizacji dokumentacji technicznej, która stanowi przedmiot działania.

- d) Opracowanie i wdrożenie wieloletniego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi

W ramach działania opracowano zintegrowane plany wspierające rozwój kapitału społecznego pod hasłem Tomaszów Mazowiecki - Centrum Dialogu Społecznego zaplanowano m. in. opracowanie i wdrożenie wieloletniego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Pogarszająca się sytuacja bytowa rodzin potwierdzona przez dane MOPS, deficyty w zakresie polityki rodzinnej i senioralnej determinowały działania mające na celu przygotowanie Wieloletniego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Niniejszy program, oprócz oczywistych założeń zmierzających do określenia i wdrożenia rozwiązań wpływających na poprawę dostępności i jakości usług oraz doradztwa świadczonego na rzecz lokalnego społeczeństwa, wyznacza zasady i standardy współpracy niezbędne do należytego wykonywania czynności przez pracowników instytucjonalnych. Program wskazuje wieloletnie kierunki działań realizowanych przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki we współpracy z dobrze rozwiniętym sektorem organizacji pozarządowych. Dotychczas tworzony, jednoroczny program, blokował możliwości planowania działań długofalowych, niejednokrotnie ograniczając współpracę pomiędzy miastem a organizacjami pozarządowymi lub pomiędzy samymi organizacjami. Wieloletni program współpracy pozwoli na określenie działań kilkuletnich, kreujących wielopłaszczyznowy rozwój miasta, ale także na zaplanowanie źródeł ich finansowania. Wdrożenie dokumentu stanowi niezbędny etap do rozpoczęcia działań zmierzających do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania dla planowanych inicjatyw nowej perspektywie unijnej. Przedmiotem dofinansowania w ramach POPT był etap I przedsięwzięcia polegającego na opracowaniu wieloletniego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w oparciu o diagnozę miasta w tym obszarze. Wdrożenie działań ujętych w programie w szczególności polegać będzie na wzmocnieniu potencjału sektora pozarządowego w rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów, zwiększeniu współpracy sektorowej na rzecz mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego, a także wprowadzeniu nowych zasad konsultacji społecznych.

- e) Opracowanie analiz i badania rynku na potrzeby wykonania zadań publicznych

w partnerstwie publiczno - prywatnym w zakresie przemysłów czasu wolnego.

W ramach zadania przedstawiono działania wspierające rozwój przedsiębiorczości pod hasłem AKTYWNI GOSPODARCZO - zaplanowano m. in. opracowanie analiz i badania rynku na potrzeby wykonania zadań publicznych w partnerstwie publiczno - prywatnym w zakresie przemysłów czasu wolnego, które prowadzić mają do integracji interesariuszy w ramach rozwoju turystyki, sportu, kultury i rekreacji w regionie. Coraz częściej wykorzystywanym narzędziem współpracy pomiędzy samorządem a przedsiębiorcami jest partnerstwo publiczno - prywatne. Nowe doświadczenia dla miast w tym zakresie mogą i powinny stać się podstawą współpracy tych dwóch sfer życia społecznego. Tomaszów Mazowiecki, dzięki swojemu położeniu geograficznemu, niespotykanym zjawiskom przyrodniczym oraz unikatowym obiektom w branży turystycznej zainteresowanie swoje kieruje w stronę szeroko rozumianego rozwoju przemysłów czasu wolnego. Połączenie partnerstwa w tym właśnie obszarze może stać się szansą dla miasta na jego zrównoważony rozwój. Dlatego też opracowanie analiz i badania rynku w tym zakresie stanowić będzie bardzo dużą wartość dodaną w działaniach rozwojowych miasta. Opracowany dokument będzie niezbędną podstawą do rozpoczęcia działań zmierzających do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania dla planowanych działań nowej perspektywie unijnej.

- f) Opracowanie analiz i badania rynku w zakresie wykonania zadań publicznych w partnerstwie publiczno - prywatnym w zakresie rozwoju biznesu sportowego.

Zadanie dotyczyło opracowania dokumentu obejmującego analizy i badania rynku w zakresie wykonania zadań publicznych w partnerstwie publiczno - prywatnym w obszarze rozwoju biznesu sportowego.

Dokument ten jest ważnym instrumentem współpracy pomiędzy samorządem a przedsiębiorcami, pozwalającym na wzajemną wymianę doświadczeń i stanowiącym podstawę współpracy. Tomaszów Mazowiecki, dzięki swojemu położeniu geograficznemu, bliskości Centralnego Ośrodka Sportu w Spale, czy realizacji największej inwestycji w ostatnich latach, czyli ARENY LODOWEJ, ma potencjał związany z rozwojem szeroko rozumianego biznesu sportowego. Powstanie partnerstwa w tym właśnie obszarze może stać się szansą dla miasta na jego zrównoważony rozwój. Dlatego też opracowanie analiz i badania rynku w tym zakresie jest bardzo dużą wartością dodaną w działaniach rozwojowych miasta oraz niezbędną podstawą do rozpoczęcia działań zmierzających do

pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania dla planowanych działań w zakresie rozwoju sportu, rekreacji i turystyki w regionie nowej perspektywie unijnej.

g) Opracowanie analizy potencjału miasta w zakresie rozwoju biznesu sportowego.

W ramach zadania opracowano analizę potencjału miasta w zakresie rozwoju biznesu sportowego, która określiła podstawy i możliwości rozwojowe Tomaszowa Mazowieckiego w zakresie sportu, rekreacji i turystyki osób aktywnych fizycznie w regionie.

Tomaszów Mazowiecki posiada wieloletnie doświadczenie w zakresie rozwoju wielu dyscyplin sportowych (m. in. siatkówki, łyżwiarstwa szybkiego, piłki nożnej). Miasto jest posiadaczem jedynej w Polsce krytego toru łyżwiarskiego - Areny Lodowej. Tomaszów Mazowiecki nawiązuje współpracę z Ośrodkiem Przygotowań Olimpijskich - Centralnym Ośrodkiem Sportu w Spale. Tomaszowska Filia Uniwersytetu Łódzkiego umożliwia podejmowanie studiów na kierunku "Menadżer sportu", co z założenia podnosić powinno potencjał rozwojowy miasta w tym zakresie. Władze samorządowe systematycznie poszerzają ofertę sportową i rekreacyjną skierowaną do mieszkańców, turystów i sportowców, ale jednocześnie podejmują zróżnicowane działania i wysokiej jakości przedsięwzięcia, które jednak nie znajdowały tak szerokiego grona odbiorców, jak powinny. Można stwierdzić, że posiadany kapitał w zakresie biznesu sportowego był wykorzystywany na zbyt niskim poziomie. Słabo rozwijały się usługi gastronomiczne i hotelarskie oraz cała szeroko pojęta prywatna infrastruktura sportowa. W celu zdiagnozowania sytuacji niezbędne było powołanie zespołu roboczego składającego się z przedstawicieli instytucji i innych podmiotów zaangażowanych tematycznie w kwestię sportu, a następnie pozyskanie zewnętrznej firmy, która we współpracy z podmiotami lokalnymi przeprowadziła kompleksową analizę potencjału miasta w zakresie rozwoju biznesu sportowego. Opracowanie dokumentu analitycznego odnoszącego się do potencjału miasta Tomaszowa Mazowieckiego w zakresie rozwoju biznesu sportowego ma na celu precyzyjne określenie możliwej roli miasta w regionie i w kraju, wskazanie kierunków rozwoju, grupy docelowej oraz mechanizmów instytucjonalnych w zakresie współpracy sektorowej. Na podstawie analizy zidentyfikowane zostały działania priorytetowe, opracowane narzędzia do ich realizacji oraz określone niezbędne działania uzupełniające o charakterze inwestycyjnych wraz z potencjalnymi źródłami ich finansowania. Przygotowany dokument stanowić będzie

niezbędną podstawę do rozpoczęcia działań zmierzających do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania dla planowanych przedsięwzięć.

Dofinansowanie: 371 686,05 zł,

całkowita wartość zadania: 485 238,39 zł.

„TOMASZÓW MAZOWIECKI - ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014 – 2021 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014 – 2021.

Na podstawie umowy nr 5/2021/RL z dnia 30 listopada 2021 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki prowadziła realizację projektu pn. „TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim” w ramach Programu „Rozwój Lokalny” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021.

Zgodnie z założeniami zaplanowane działania podzielone zostały na dwa obszary:

1. Plan Rozwoju Instytucjonalnego (PRI), w ramach którego realizowany jest cel strategiczny Tomaszów Mazowiecki – miasto gotowe na rozwój i wrażliwe na potrzeby mieszkańców;
2. Plan Rozwoju Lokalnego (PRL), w ramach którego realizowane są trzy cele strategiczne:
  - Łączy nas aktywność – poprawa jakości życia w Tomaszowie Mazowieckim – rozwój aktywności społecznej, gospodarczej, kulturowej i sportowo-rekreacyjnej;
  - Stawiamy na zdrowie – zwiększenie dostępności, poprawa usług zdrowotnych i jakości środowiska oraz zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców;
  - Silne więzi, silne społeczeństwo – wzmocnienie lokalnego kapitału społecznego.

W 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki kontynuowała realizację działań zarówno w obszarze instytucjonalnym, jak i lokalnym. Uwzględniając wysokość środków finansowych, jakie wydatkowane będą w ramach projektu, przeprowadzono kompleksową analizę w kontekście prawa zamówień publicznych i określono wymagane procedury.

W związku z powyższym pierwszym etapem realizacji działań, których wykonanie zgodnie

z harmonogramem przypadało na 2023 rok, było określenie szacunkowej wartości zamówienia.

Aktywności w ramach Planu Rozwoju Instytucjonalnego

Flagowym zadaniem w ramach rozwoju instytucjonalnego wykonanym w 2023 roku była adaptacja głównego budynku Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim do standardów dostępności. To właśnie wymiar dostępności był kluczowym elementem w podejmowanych aktywnościach projektowych.

W ramach adaptacji Urzędu zrealizowano następujący zakres prac:

- przeprowadzono adaptację i przebudowę wejścia oraz holu budynku głównego Urzędu Miasta w zakresie wdrożenia rozwiązań przyjaznych dla klientów, w tym osób ze szczególnymi potrzebami,
- wybudowano windę oraz pozyskano w ramach projektu dodatkowe środki na wykonanie związanej z nią instalacji przeciwpożarowej,
- stworzono infrastrukturę informacyjno – komunikacyjną m. in. z tablicą tyflograficzną, pętlą indukcyjną oraz zestawem monitorów, które rozmieszczone zostały we wszystkich budynkach urzędu oraz jednostkach organizacyjnych na terenie miasta.

Ponadto w ramach poprawy szeroko rozumianej dostępności:

- zainstalowano sieć znaczników miejskich typu Totupoint służących przede wszystkim osobom słabowidzącym oraz niewidomym,
- przedłużono na kolejny okres licencje na użytkowanie oprogramowania do transkrypcji oraz sprawdzania poziomu trudności tekstu.

Dodatkowo w ramach rozwoju instytucjonalnego:

- przeprowadzono II etap badania opinii pracowników Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim,
- kontynuowano pracę Zespołu ds. danych miejskich (2 etaty) w zakresie pozyskiwanie, agregacji, analizowania i udostępniania danych,
- przedłużono na kolejny okres licencję na korzystanie ze Zintegrowanego Systemu Zarządzania Oświatą.

Efekty:

- poprawa dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej,
- zwiększenie dostępu osobom ze szczególnymi potrzebami do usług publicznych,
- wdrożenie nowoczesnego systemu zarządzania oświatą,
- zwiększenie bezpieczeństwa publicznego.

Aktywności w ramach Planu Rozwoju Lokalnego

Wymiar środowiskowy:

Podstawą do podejmowania działań w wymiarze środowiskowym był Program edukacji ekologicznej EKOpozytywny Tomaszów. Wśród naczelnych zadań znalazły się:

- warsztaty dla dzieci i młodzieży z przedszkoli i szkół podstawowych w Tomaszowie Mazowieckim, które zostały przeprowadzone przez nauczycieli na podstawie autorskich programów edukacyjnych dostosowanych do każdego etapu nauczania. Na potrzeby organizacji warsztatów zakupiono niezbędne materiały, urządzenia i pomoce dydaktyczne. W 2023 roku zadaniem objęto ponad 900 uczniów,
- kampania ekologiczna EKOpozytywny Tomaszów polegająca m.in. na przeprowadzeniu cyklu warsztatów ekologicznych dla działkowców ROD – 5 spotkań; na potrzeby organizacji warsztatów na terenie ROD zostały zapewnione materiały edukacyjne i informacyjne w postaci ulotek, catering; każdy uczestnik otrzymał upominki tematyczne w postaci zestawów tzw. bomb ogrodnika z mieszankami nasion roślin, kwiatów i ziół jednorocznych i wieloletnich; tematem spotkań były m.in. gospodarka odpadami, w tym segregacja odpadów, bioodpady, działkowy recykling, czyste powietrze, świadomość zakazu spalania w ROD, wpływ nasadzeń na poprawę jakości powietrza, bioróżnorodność i uprawy ekologiczne, promowanie ochrony upraw metodami nie chemicznymi, ochrona organizmów pożytecznych, zakładanie łąk kwiatnych, odnawialne źródła energii, ochrona zasobów wodnych i przeciwdziałanie suszom, zbieranie wody deszczowej, retencjonowanie wody opadowej, systemy nawadniania, oszczędne podlewanie, utrzymywanie okrytej ziemi. Kolejnym działaniem był konkurs fotograficzny pn. „Ekopozytywne inwestycje w ROD – Ekologia w obiektywie” – rozdanie nagród nastąpiło w dniu 2 grudnia 2023 roku, podczas imprezy plenerowej promującej projekt. Do konkursu zgłoszono 6 prac. W ramach konkursu przewidziano nagrody o tematyce ekologicznej (pojemnik na

deszczówkę o pojemności minimum 600 l wraz z zestawem przyłączeniowym, zestaw narzędzi ogrodniczych, zestaw do podlewania. Internetowe kompendium wiedzy to następna aktywność obejmująca opracowanie: 3 ulotek w formie elektronicznej o tematyce: „Ochrona zasobów wodnych”, „Segreguj – kompostuj – recykluj”, „Ogród dla harmonii z naturą”; kolorowanki dla dzieci z możliwością wydruku do formatu A4 – ilość stron 15; 3 infografik o tematyce: „Ochrona bioróżnorodności w Twoim ogrodzie”; „Ogrody deszczowe”; „Przepis na kompost, metody przygotowania terenu”,

- budowa zielono-błękitnej infrastruktury pn. NASZ KLIMAT, NASZ TEMAT – w ramach przedsięwzięcia dokonano dostawy 8 szt. zbiorników na deszczówkę, 6 szt. mobilnych donic, 12 szt. pergoli oraz 5 szt. „zielonych” przystanków. Wszystkie przedmioty zostały zlokalizowane w centralnej części miasta,
- opracowano dokumentację projektową na potrzeby rewitalizacji Parku Miejskiego „Solidarność” i parku przypałacowego,
- rozpoczęto inwestycję pn. Rewitalizacja Parku Miejskiego „Solidarność” i parku przypałacowego – I etap,
- na potrzeby utrzymania i obsługi przestrzeni parkowej dokonano zakupu pojazdu elektrycznego.

Efekty:

- w Kampanii EKOpozytywny Tomaszów zastosowano wielonarzędziowe działania w celu dotarcia do jak najszerzej grupy mieszkańców. Jej realizacja przyczyniła się do trwałego wzrostu świadomości ekologicznej, wyzwalającej długofalową aktywność poszczególnych odbiorców. Interaktywne narzędzia wypracowane w ramach kampanii pozwolą na jej kontynuację,
- dostosowano przestrzeń publiczną do zagrożeń klimatycznych wynikających z fal upałów i miejskiej wyspy ciepła,
- Rozpoczęcie inwestycji związanej z rewitalizacją przestrzeni parkowej przyczynia się do poprawy jakości terenów zielonych w mieście, ochrony dziedzictwa kulturowego, zwiększenia aktywności mieszkańców, podniesienia walorów turystycznych miasta, poprawy jakości powietrza oraz wdrożenia elementów Smart.

Wymiar gospodarczy:

W tym wymiarze istotą były 2 aktywności: jedna skierowana do najmłodszych mieszkańców miasta Tomaszowa Mazowieckiego, druga prowadząca do rozwoju i promocji przemysłów czasu wolnego (PCW).

W ramach pierwszego przedsięwzięcia kontynuowano wdrażanie Programu rozwoju przedsiębiorczości, tj. poprzez następujące zadania:

- warsztaty edukacyjne z rozwoju przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży z przedszkoli i szkół podstawowych w Tomaszowie Mazowieckim: zostały zorganizowane przez nauczycieli na podstawie autorskich programów edukacyjnych dostosowanych do każdego etapu nauczania; na potrzeby przeprowadzenia warsztatów zakupiono niezbędne materiały, urządzenia i pomoce dydaktyczne, w 2023 roku zadaniem objęto ponad 850 uczniów,
- interaktywna symulacja zarządzania firmą i budżetem: niniejsze narzędzie było wykorzystane podczas warsztatów i innych zajęć z rozwoju przedsiębiorczości.

W ramach drugiej aktywności udało się zrealizować następujące zadania:

- podjęto uchwałę nr LXXIV/588/2023 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 25 maja 2023 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju i Promocji Przemysłów Czasu Wolnego dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego oraz Gminy Tomaszów Mazowiecki,
- powołano Zespół do wdrażania Strategii PCW, który zajmował się koordynacją działań związanych z wdrażaniem dokumentu strategicznego, a w jego skład weszły przedstawiciele obu jednostek samorządowych (reprezentanci wydziałów merytorycznych, miejskich i gminnych jednostek kultury i sportu, jednostek wspomagających); w 2023 roku przeprowadzono pięć spotkań platformy współpracy przedstawicieli branży Przemysłów Czasu Wolnego z terenu miasta i Gminy Tomaszów Mazowiecki ze wsparciem profesjonalnego moderatora,
- na rzecz rozwoju PCW dla pracowników merytorycznych miasta i Gminy Tomaszów Mazowiecki oraz przedstawicieli branży PCW zorganizowano cykl szkoleń z zakresu zasad wdrożenia i realizacji strategii, monitorowania i ewaluacji podejmowanych przedsięwzięć oraz z zakresu zasad nowoczesnych form promocji działań i pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania,

- rozpoczęto działania zmierzające do powstania responsywnej strony internetowej do obsługi ruchu turystycznego oraz popularyzacji oferty PCW miasta i Gminy Tomaszów Mazowiecki,
- opracowano dokumentację techniczną na potrzeby budowy przenoski kajakowej,
- wykonano inwestycję polegającą na budowie przenoski kajakowej na rzece Pilicy.

Efekty:

- zwiększenie wiedzy w zakresie przedsiębiorczości wśród najmłodszych mieszkańców miasta,
- wdrożono innowacyjne narzędzie wspierające edukację,
- udrożnienie szlaku kajakowego na rzece Pilicy na odcinku Zalew Sulejowski – Tomaszowska Przystań nad Pilicą,
- rozwój nowej gałęzi gospodarczej jaką są przemysły czasu wolnego.

Wymiar społeczny:

W trosce o najważniejszy aspekt projektu „TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII” jakim są mieszkańcy, udało się zrealizować następujące zadania:

- w 2023 roku kontynuowano realizację Programu wsparcia seniorów Tomaszów dla Seniorów,
- przeprowadzono 8 spotkań z zakresu profilaktyki zdrowia i bezpieczeństwa, których uczestnikami były osoby powyżej 60 roku życia zamieszkujące na terenie Tomaszowa Mazowieckiego (łączna liczba uczestników wyniosła 141 osób); tematy spotkań: „Spadek – błogosławieństwo czy przekleństwo”, „Bezpieczeństwo w domu”, „Zdrowe odżywianie”, „Suplementacja – co za dużo to niezdrowo”,
- zrealizowano także wizyty lekarskie i zabiegi rehabilitacyjne wśród tomaszowskich seniorów; z wizyt lekarskich skorzystało 600 seniorów, w tym 141 mężczyzn i 459 kobiet; zabiegi wykonano w ilości 6 000; zadanie było zrealizowane przez Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych,
- przeprowadzono spotkania z dostępnością - prelekcje z zakresu wiedzy o dostępności dla 80 tomaszowskich seniorów. Program każdego z 4 warsztatów obejmował analizę szczególnych potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, seniorów, opiekunów małych dzieci, kobiet ciężarnych i wielu innych grup, podstawowe informacje związane z obowiązującymi przepisami prawa ze szczególnym

uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej, omówienie zasad postępowania wnioskowo – skargowego w razie nie zapewnienia dostępności przez podmiot publiczny,

- zorganizowano III edycję Dnia Seniora – koncertu połączonego z prezentacją organizacji pozarządowych oraz badaniem opinii osób starszych w zakresie bezpieczeństwa, profilaktyki zdrowia i aktywności społeczno-kulturalnej oraz potrzeb w tym zakresie,
- zorganizowano 16 spotkań ze specjalistami, tj. psychoterapeutą, kardiologiem, podologiem, fizjoterapeutą, neurologiem, okulistą, onkologiem, lekarzem ogólnym dla seniorów zamieszkałych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego; specjalizacje zostały wybrane na podstawie przeprowadzonych badań opinii osób starszych,
- przeprowadzono III edycję Spartakiady Zdrowia dla Seniora: wydarzenie zorganizowano w kręgielni Tomaszowskiego Centrum Sportu; w Spartakiadzie uczestniczyło 80 osób powyżej 60 roku życia.

Efekty:

- zwiększono dostęp do usług medycznych skierowanych do seniorów zamieszkujących na terenie miasta,
- podniesiono wiedzę i kompetencje starszych mieszkańców miasta,
- zwiększono aktywność fizyczną seniorów.

W 2023 roku, w ramach projektu
TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA
POZYTYWNEJ ENERGII, zrealizowano wizyty
lekarskie i zabiegi rehabilitacyjne wśród
tomaszowskich seniorów; z wizyt lekarskich
skorzystało 600 seniorów, w tym 141
mężczyzn i 459 kobiet; zabiegi wykonano
w ilości 6 000; zadanie było zrealizowane
przez Ośrodek Rehabilitacji Dzieci
Niepełnosprawnych.

Współpraca Bilateralna

W dniu 19 czerwca 2023 roku została podpisana umowa bilateralna pomiędzy Tomaszowem Mazowieckim a norweskim miastem Hamar. Powyższe działania koordynował Związek Miast Polskich. W miesiącu lipcu rozpoczęto prace nad szczegółowymi zadaniami realizowanymi w ramach umowy, którymi są:

ACTIVITY 1. Managing large sports facilities – Ice Arena: „ARENA OF OPPORTUNITIES” - zadanie zaplanowane do realizacji w roku 2024.

ACTIVITY 2. Activiting and supporting seniors: „WE LIVE ALL OUR LIFE” - w dniu 27 listopada 2023 roku zorganizowano spotkanie online, którego tematem była prezentacja działań na rzecz wsparcia seniorów. Przedstawiciele miasta Hamar zapoznali nas z ogólnokrajowymi systemowymi rozwiązaniami na rzecz seniorów, wdrażanymi w mieście. Natomiast z naszej strony dokonaliśmy prezentacji działań lokalnych zmierzających do aktywizacji i poprawy jakości życia starszych mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. W tym obszarze zaplanowano też wizytę studyjną partnera w Tomaszowie Mazowieckim na przełomie stycznia i lutego 2024 roku.

ACTIVITY 3. Supporting the development of children and youth – building the imagine of the city to young people: „STRONG TIES, STRONG SICIETY” – w dniu 14 grudnia 2023 roku zorganizowano spotkanie online. Spotkanie miało charakter organizacyjny i odbyło się w celu opracowania planu działań związanych z partycypacją społeczną i działaniami aktywizującymi młodzież. W tym obszarze zaplanowano wizytę studyjną przedstawicieli Tomaszowa Mazowieckiego w mieście Hamar w marcu 2024 r.

ACTIVITY 4. „UNITED BY ACTIVITY” - w dniach 10 – 15 września 2023 roku odbyła się pierwsza wizyta. Do Tomaszowa Mazowieckiego zawitała pięcioosobowa grupa młodych muzyków z Toneheim Folkehøgskole wraz z opiekunem, która wzięła udział w warsztatach jazzowych towarzyszących 7 edycji Love Polish Jazz Festiwal. Podczas warsztatów młodzież szkoliła swój kunszt muzyczny w zakresie gitary elektrycznej, gitary basowej, pianina, trąbki, saksofonu barytonowego. Podsumowaniem warsztatów był koncert finałowy, który odbył się 14 września, o godzinie 18.00 w MCK TKACZ. Uczestnicy wymiany znaleźli także czas na zwiedzanie atrakcji turystycznych naszego miasta.

Dodatkowe aktywności:

W dniu 18 października 2023 roku w ramach wizyty przedstawicieli Państwa - Darczyńcy i przedstawicieli Operatora Programu ROZWÓJ LOKALNY, zorganizowano spotkanie online z koordynatorem współpracy bilateralnej ze strony miasta Hamar oraz opiekunem uczestników warsztatów jazzowych, podczas którego podsumowano wizytę. Powyższe spotkanie online wspierał technicznie Związek Miast Polskich.

Prace projektowe zrealizowane w 2023 roku koordynował Zespół Projektowy powołany przez Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego przy wsparciu doradców Związku Miast Polskich.

Program „Rozwój Lokalny” realizowany jest w partnerstwie z Gminą Tomaszów Mazowiecki, Filią Uniwersytetu Łódzkiego w Tomaszowie Mazowieckim oraz Fundacją „Widzieć Więcej”. Umowa o zawarciu partnerstwa została podpisana w dniu 8 października 2021 roku. Przedstawiciele partnerów projektu uczestniczą aktywnie w działaniach związanych z promocją PCW, w uzgodnieniach dotyczących adaptacji holu głównego Urzędu Miasta, opracowywaniu programów strategicznych oraz przygotowywanie do realizacji działań inwestycyjnych z zakresu turystyki i dostępności. Wszyscy partnerzy projektu wnoszą bogaty wkład merytoryczny w realizację poszczególnych przedsięwzięć.

W 2023 roku do realizacji projektu włączyły się także wszystkie szkoły podstawowe i przedszkola, Centrum Usług Wspólnych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Zakład Komunikacyjny, Miejskie Centrum Kultury, Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych, Tomaszowskie Centrum Sportu oraz Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta.

W ramach projektu podejmowano również działania promocyjno-informacyjne. Promocja projektu pn. „TOMASZÓW MAZOWIECKI - ARENA POZYTYWNEJ ENERGII:...” prowadzona jest zgodnie z zasadami określonymi w Programie „Rozwój Lokalny” oraz w Planie komunikacji.

Wszystkim dotychczas zrealizowanym i zaplanowanym do wykonania wydarzeniom towarzyszy hasło „Wspólnie działamy na rzecz Europy zielonej, konkurencyjnej i sprzyjającej integracji społecznej”. Stanowi ono nadrzędną narrację funduszy EOG, tym samym jego stosowaniem pokazujemy zaangażowanie w informowanie o funduszach. Hasło opatrzone jest logotypami funduszy EOG i NMF instytucji finansujących projekt oraz adresem strony: www.eeagrants.pl.

Całkowita wartość zadania: 20 021 315,28 zł

Kwota dofinansowania: 19 599 781,03 zł

Program „Cyfrowa Gmina”

„Program operacyjny Cyfrowa Gmina w Urzędzie Miasta w Tomaszowie Mazowieckim - Zwiększenie jakości, zakresu e-usług oraz poziomu cyberbezpieczeństwa” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej V Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia REACT-EU działania 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia dotycząca realizacji projektu grantowego „Cyfrowa Gmina”. Umowa o dofinansowanie 3867/2/2022r., z dnia 14 marca 2022 roku.

Wartość projektu 1 544 352,09 zł

Dofinansowanie 1 256 072,22 zł

Celem projektu jest wsparcie JST w zakresie realizacji usług publicznych na drodze teleinformatycznej, poprzez zwiększenie cyfryzacji instytucji samorządowych oraz jednostek im podległych i nadzorowanych, a także zwiększenie cyberbezpieczeństwa.

W ramach podjętych przedsięwzięć rozwinięte zostaną narzędzia informatyczne niezbędne do świadczenia elektronicznych usług publicznych przez szerokie spektrum podmiotów.

Rezultatem wynikającym z realizacji zadania jest przede wszystkim wzrost korzystania przez obywateli i przedsiębiorców z e-usług świadczonych przez Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim. W ramach realizacji zadań zwiększyliśmy odporność na zagrożenia systemu bezpieczeństwa informatycznego nie tylko w Urzędzie Miasta w Tomaszowie Mazowieckim, ale także w jednostkach podległych i nadzorowanych przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki.

W ramach projektu zrealizowano następujące zadania:

1. Cyfryzacja biur, jednostek publicznych, jednostek podległych i nadzorowanych:
  - a) tworzenie domen/platform /portali, tylko związane z cyberbezpieczeństwem, dostosowaniem do WCAG 2.1 – w ramach zadania zaplanowano wykonanie nowej oficjalnej strony internetowej Miasta Tomaszowa Mazowieckiego dostosowanej do WCAG 2.1;
  - b) wdrożenie e-usług dla mieszkańców z zakresu "Tomaszowskiej Karty Mieszkańca";
  - c) wdrożenie e-usług dla mieszkańców z zakresu podatków lokalnych;

- d) zakup zestawów akcesoriów komputerowych na potrzeby pracy zdalnej oraz udziału w wideokonferencjach;
  - e) zakup systemu i urządzeń związanych z komunikacją online;
  - f) zakup wysokiej klasy zestawów komputerowych, systemów operacyjnych i oprogramowań biurowych na potrzeby Centrum Usług Wspólnych;
  - g) zakup zestawów komputerowych, systemów operacyjnych i oprogramowań biurowych na potrzeby miejskich instytucji kultury: Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Teresy Gabrysiewicz-Krzysztofikowej, Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego, miejskiej jednostki budżetowej: Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta.
  - h) zakup laptopów dla Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego;
  - i) zakup wysokiej klasy laptopów na potrzeby pracy zdalnej pracowników Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim, na co dzień wykonujących zadania w specjalistycznym oprogramowaniu projektowym.
  - j) zakup drukarek kodów kreskowych na potrzeby wdrożenia systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją.
2. Zakup sprzętu IT dla szkół i placówek specjalnych (dostosowanego do potrzeb):
- a) zakup wysokiej klasy zestawów komputerowych, systemów operacyjnych i oprogramowań biurowych na potrzeby pracowników administracyjnych publicznych placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki.
3. Edukacja cyfrowa urzędników:
- a) szkolenia dla urzędników w zakresie cyberbezpieczeństwa.
4. Zapewnienie cyberbezpieczeństwa samorządowych systemów informatycznych:
- a) zakup specjalistycznego oprogramowania antywirusowego dla szkół oraz Centrum Usług Wspólnych;
  - b) zakup specjalistycznego oprogramowania do filtrowania niebezpiecznych stron i treści dla szkół publicznych;
  - c) wykonanie audytu cyberbezpieczeństwa;
  - d) rozbudowa zintegrowanego systemu zarządzania siecią w Urzędzie Miasta w Tomaszowie Mazowieckim. Realizację zadania zaplanowano w partnerstwie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z jej jednostkami podległymi i nadzorowanymi, co

stworzy podstawy merytoryczne i techniczne do kontynuowania wspólnych działań w zakresie rozwoju e-usług i zapewnienia cyberbezpieczeństwa wielu podmiotom publicznym.

II. GOSPODARKA – INFRASTRUKTURA – INWESTYCJE

1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

"AKTYWNI GOSPODARCZO - kompleksowa promocja potencjału gospodarczego miasta Tomaszowa Mazowieckiego"

Termin realizacji zadania: 02 lutego 2021 roku – 15 grudnia 2023 roku

Wartość projektu ogółem wg. umowy o dofinansowanie: 1 720 770,00 zł

Dofinansowanie wg. umowy o dofinansowanie: 1 173 850,00 zł

Wartość projektu po jego zakończeniu: 1 558 082,27 zł

Wartość dofinansowania po zakończeniu: 1 080 571,65 zł

W marcu 2020 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki złożyła wniosek o dofinansowanie zadania pn. „AKTYWNI GOSPODARCZO – kompleksowa promocja potencjału gospodarczego miasta Tomaszowa Mazowieckiego” z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa II: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Działanie II.2: Internacjonalizacja przedsiębiorstw Poddziałanie II.2.2: Promocja gospodarcza regionu.

W grudniu 2020 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała potwierdzenie spełnienia kryteriów oceny formalnej i merytorycznej, co pozwoliło na przyznanie dofinansowania.

Celem głównym projektu było zwiększenie poziomu handlu zagranicznego sektora MŚP regionu poprzez wzrost powiązań gospodarczych i kreowanie innowacji. Cel był osiągnięty poprzez:

- tworzenie przestrzeni spotkań dla pionierów i innowatorów pochodzących z różnych branż i dziedzin,
- wzrost liczby inwestycji zagranicznych na terenie miasta i w regionie,

- zwiększenie konkurencyjności lokalnych produktów i usług poprzez tworzenie powiązań korporacyjnych,
- promowanie rozwiązań ukierunkowanych na budowę międzynarodowej przewagi konkurencyjnej gminy i regionu poprzez wzrost innowacyjności,
- wspieranie specjalizacji regionalnych.

Pośrednim celem projektu było wykreowanie wizerunku Tomaszowa Mazowieckiego jako obszaru, który sprzyja przedsiębiorcom i przedsiębiorczości, dzięki wdrażanym działaniom mającym na celu stworzenie jak najlepszej bazy dla rozwoju i ekspansji przedsiębiorczości na terenie Miasta, powiatu i poza jego granice, poprzez zapewnianie nowoczesnej wysoko wykwalifikowanej kadry, organizację wsparcia doradczego i infrastrukturalnego. Dzięki podejmowanym działaniom samorząd terytorialny stał się partnerem dla przedsiębiorstw na drodze do zwiększenia międzynarodowej rangi gospodarczej regionu i promocji przedsiębiorczości.

W ramach projektu zrealizowane zostały następujące działania:

- a) przygotowanie i przeprowadzenie Kampanii Promocji Gospodarczej, w ramach której opracowano materiały promocyjne i informacyjne (m. in. wydawnictwa, spoty radiowe i telewizyjne, materiały graficzne, baza terenów inwestycyjnych) dystrybuowane następnie z wykorzystaniem mediów (prasa, radio, telewizja, social media), nośników informacyjno-reklamowych, itp.,
- b) przygotowanie i przeprowadzenie dwóch edycji (2022 i 2023 rok) Targów nowych technologii opartych na niszach specjalizacyjnych województwa łódzkiego, tj:
  - I edycja – odzież (zwłaszcza innowacje w odzieży sportowej), design,
  - II edycja – nowoczesne technologie budowlane, odnawialne źródła energii, ekologia, nowe technologie, elektromobilność, wzornictwo w odzieży i wzornictwo przemysłowe, które odbyły się w Arenie Lodowej w Tomaszowie Mazowieckim.
- c) udział miasta w ogólnopolskich wydarzeniach gospodarczych oraz zagranicznych targach branżowych, ze szczególnym uwzględnieniem imprez o tematyce budowlanej i odzieżowej.

W 2020 roku zostały wykonane następujące zadania:

1. Zadanie 1 - Przygotowanie projektu:

- a) przygotowano Studium Wykonalności i dokumentację aplikacyjną,

Kwota wydatków poniesionych w 2020 roku - 22 140,00 zł. brutto.

W 2021 roku zostały wykonane następujące zadania:

1. Zadanie 3 Przygotowanie Kampanii Promocji Gospodarczej Miasta Tomaszów Mazowiecki – inne:
  - a) ukazał się jeden artykuł sponsorowany w prasie o zasięgu ogólnopolskim „Gazeta Wyborcza”,
2. Zadanie 5 Udział w wydarzeniach gospodarczych i targach branżowych:
  - a) przedstawiciele Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki uczestniczyli w VIII Polskim Kongresie Przedsiębiorczości w Krakowie w dniach 05-07.10.2021 roku,
3. Zadanie 6 Promocja projektu.
  - a) wykonanie plakatu informacyjno – promocyjnego,
  - b) ogłoszenie na stronie beneficjenta o realizacji zadania,
  - c) oznakowanie biura projektu,
4. Zadanie 7 Zarządzanie projektem.
  - a) wykonawca realizuje z/w zadanie zgodnie z umową.

Kwota wydatków poniesionych w 2021 roku – 47 549,34 zł. brutto.

W 2022 roku zostały wykonane następujące zadania:

1. Zadanie 2 - Przygotowanie Kampanii Promocji Gospodarczej.
  - a) wyprodukowano i wyemitowano Spot radiowy promujący Targi Nowych Technologii,
  - b) wyprodukowano i wyemitowano Spot telewizyjny promujący Targi Nowych Technologii,
  - c) przeprowadzono kampanię w social mediach promującą Targi Nowych technologii
  - d) zakupiono gadzety promocyjne (min. wizytowniki, koszulki, ołówki, parasolki, plecaki, identyfikatory, widżety, zaproszenia) ,
  - e) zakupiono rollupy multimedialne,
2. Zadanie 3 Przygotowanie Kampanii Promocji Gospodarczej Miasta Tomaszów Mazowiecki – inne:

- a) ukazały się dwa artykuły sponsorowane w prasie o zasięgu ogólnopolskim „Gazeta Wyborcza”,
  - b) przeprowadzono kampanię promującą Targi Nowych Technologii poprzez zakup czasu antenowego w telewizji śniadaniowej „Dzień dobry TVN”,
3. Zadanie 4 - Targi nowych technologii.
- a) organizacja targów nowych technologii opartych na niszach specjalizacyjnych województwa łódzkiego I edycja – odzież, zwłaszcza innowacje włókiennicze w sporcie, innowacje w sporcie i turystyce, moda sportowa, design w ubraniach sportowych, prezentacja urzędów wykorzystujących nowoczesne technologie, które odbyły się w dniach 23-24 września 2022 roku na Arenie Lodowej w Tomaszowie Mazowieckim,
4. Zadanie 5 Udział w wydarzeniach gospodarczych i targach branżowych.
- a) przedstawiciele Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki i przedstawiciele czterech firm z Tomaszowa Mazowieckiego uczestniczyli w Międzynarodowych Targach budowlanych BATIBOUW 2022 w Brukseli w dniach 20-24 maja 2022 roku,
5. Zadanie 6 Promocja projektu.
- a) ogłoszenie na stronie beneficjenta o realizacji zadania,
  - b) oznakowanie biura projektu,
6. Zadanie 7 Zarządzanie projektem:
- a) wykonawca realizuje w/w zadanie zgodnie z umową.

Kwota wydatków poniesionych w 2022 roku – 819 821,53 zł. brutto.

W 2023 roku zostały wykonane następujące zadania:

1. Zadanie 2 - Przygotowanie Kampanii Promocji Gospodarczej:
- a) wyprodukowano i wyemitowano Spot radiowy promujący Targi Nowych Technologii,
  - b) wyprodukowano i wyemitowano Spot telewizyjny promujący Targi Nowych Technologii,
  - c) przeprowadzono kampanię w social mediach promującą Targi Nowych technologii
  - d) zakupiono gadzety promocyjne (min. identyfikatory, widżety, zaproszenia, statuetki),
  - e) przeprowadzono kampanię promującą projekt i Targi Nowych Technologii poprzez reklamę na wynajętych powierzchniach reklamowych (bilbordy wielkoformatowe)

- f) wykonano folder promujący tereny inwestycyjne w Tomaszowie Mazowieckim na nośniku USB,
2. Zadanie 3 Przygotowanie Kampanii Promocji Gospodarczej Miasta Tomaszów Mazowiecki – inne:
- a) ukazał się jeden artykuł sponsorowany w prasie o zasięgu ogólnopolskim „Gazeta Wyborcza”,
  - b) przeprowadzono kampanię promującą Targi Nowych Technologii poprzez zakup czasu antenowego w telewizji śniadaniowej „Pytanie na śniadanie w TVP”,
3. Zadanie 4 - Targi nowych technologii:
- a) organizacja targów nowych technologii opartych na niszach specjalizacyjnych województwa łódzkiego II edycja – nowoczesne technologie budowlane, odnawialne źródła energii, ekologia, nowe technologie, elektromobilność, które odbyły się w dniach 22-23 września 2023 roku na Arenie Lodowej w Tomaszowie Mazowieckim,
4. Zadanie 5 Udział w wydarzeniach gospodarczych i targach branżowych:
- a) przedstawiciele Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki uczestniczyli XV Europejskim Kongresie Gospodarczym w Katowicach w dniach 24 - 26 kwietnia 2023 roku,
  - b) przedstawiciele Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki i przedstawiciele czterech firm z Tomaszowa Mazowieckiego uczestniczyli w Międzynarodowych THE ONE 2023 w Mediolanie w dniach 18 - 22 lutego 2023 roku,
5. Zadanie 6 Promocja projektu:
- a) ogłoszenie na stronie beneficjenta o realizacji zadania,
  - b) oznakowanie biura projektu,
6. Zadanie 7 Zarządzanie projektem:
- a) wykonawca zrealizował w/w zadanie zgodnie z umową,
- Kwota wydatków poniesionych w 2023 roku – 668 571,40 zł brutto.

Wnioski i zezwolenia dotyczące działalności gospodarczej

Przedsiębiorcy złożyli 1 480 wniosków dot. działalności gospodarczej. Liczba przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta według stałego głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej – 4 000. Wydanych zostało

8 nowych licencji taxi, zgłoszono 2 zmiany wypisów z licencji taxi oraz 1 licencja taxi została dostosowana w związku ze zmianą przepisów.

Na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego na dzień 31 grudnia 2023 roku znajdowały się 174 punkty sprzedaży napojów alkoholowych. Przedsiębiorcom wydano łącznie 473 zezwolenia na sprzedaż alkoholu.

Poza miejscem sprzedaży				W miejscu sprzedaży				
Według zawartości alkoholu				Według zawartości alkoholu				
Do 4,5% (oraz piwa)	od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	pow. 18%	razem	do 4,5% (oraz piwa)	od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	pow. 18%	razem	Ogółem
129	124	130	383	42	26	22	99	473

Procent wykorzystania ustalonej przez Radę Miejską Tomaszowa Mazowieckiego maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wyniósł na dzień 31 grudnia 2023 roku w przypadku sklepów 97%, w przypadku gastronomii 72%.

W 2023 roku wydano:

- a) 64 zezwolenia przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy),
- b) 17 zezwoleń przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne),
- c) 64 decyzje o wygaśnięciu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym 51 decyzji dotyczyło likwidacji sklepów, natomiast 13 likwidacji lokali gastronomicznych,
- d) 7 zezwoleń jednorazowych.

Informacje dot. prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców za rok 2023 – handel na Targowiskach Miejskich w Tomaszowie Mazowieckim”

Na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki funkcjonują trzy targowiska: na Placu Gabriela Narutowicza, przy ulicy Akacjowej i ulicy Mazowieckiej.

Z tytułu korzystania z targowisk miejskich do miasta wnoszone są opłaty: czynszu dzierżawnego gruntu, opłaty rezerwacyjnej, opłaty targowej, opłaty z tytułu bezumownego korzystania z pawilonów handlowych, wpływy z toalet miejskich.

W 2023 roku na Placu Gabriela Narutowicza usytuowanych było 137 pawilonów handlowych (jeden kiosk usunięty), w tym w 124 pawilonach prowadzona była działalność handlowa (dwóch przedsiębiorców rozwiązało umowy dzierżawy i zaprzestało prowadzenia

działalności). Wpływy z tytułu dzierżawy za 2023 rok stanowiły kwotę 1 077 826,45 złotych (netto).

Poniższa tabela przedstawia liczbę kiosków handlowych oraz wpływy z tytułu czynszu dzierżawnego gruntu w latach 2019 – 2023:

Dany rok	Liczba kiosków ogółem	Liczba kiosków czynnych	Dochód netto [zł]
2019	156	135	1 086 640,48
2020	154	134	981 748,95
2021	144	133	1 091 797,38
2022	138	126	1 059 660,47
2023	137	124	1 077 826,45

Na terenach targowisk miejskich wyznaczone są stałe stanowiska rezerwacyjne (dla osób nie posiadających naniesień w postaci kiosków handlowych), na których handlują osoby prowadzące działalność gospodarczą oraz rolnicy sprzedający własne płody rolne. Miejsc rezerwacyjnych na targowiskach tomaszowskich w 2023 roku było 276. Wpływy z tytułu rezerwacji za 2023 rok stanowiły kwotę 189 476,46 złotych (netto). Różnica w stosunku do 2022 roku wynika z nieuiszczenia opłat za rezerwację w terminie.

Dane dotyczące stanowisk rezerwacyjnych oraz wpływy w latach 2019 – 2023 przedstawiają się następująco:

Dany rok	Liczba miejsc rezerwacyjnych ogółem	Dochody netto z rezerwacji [zł]
2019	291	193 376,50
2020	279	178 161,29
2021	276	188 035,98
2022	276	190 657,59
2023	276	189 476,46

Ponadto osoby zajmujące miejsca rezerwacyjne wnoszą dzienną opłatę targową, wpływy w 2023 roku z tytułu opłaty targowej wyniosły 570 285,50 złotych (netto).

Na mocy Uchwały nr LXVI/520/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 1 grudnia 2022 roku wyznaczono miejsca do prowadzenia handlu w piątki i soboty przez rolników i ich domowników. Wprowadzony został również regulamin zwalniający wyżej wymienionych od opłaty targowej. Regulamin określił także miejsca prowadzenia handlu zgodnie z ustawą z dnia 29 października 2021 roku o ułatwieniach w prowadzeniu handlu

w piątki i soboty przez rolników i ich domowników. Są to stanowiska przy ulicy Akacyjowej 5 o numerze działki 285/12 w obrębie 13, o powierzchni 66 m² (stanowiska od 2 do 7) oraz na parkingu przy ulicy Zachodniej o numerze działki 255/1 w obrębie 9, o powierzchni 112,50 m² (10 stanowisk).

Dane dotyczące wpływu z tytułu opłaty targowej w latach 2019 – 2022 przedstawiają się następująco:

Dany rok	Dochody netto z dziennej opłaty targowej [zł]
2019	640 640,95
2020	582 348,40
2021	nie była pobierana
2022	594 158,60
2023	570 285,50

Dochody w 2023 roku jakie wpłynęły do miasta z tytułu funkcjonowania targowisk miejskich to:

1. Wpływy z dzierżaw – 1 077 826,45 złotych.
2. Wpływy z rezerwacji – 189 476,46 złotych.
3. Wpływy z opłaty targowej – 570 285,50 złotych.
4. Wpływy z toalet – 46 759,00 złotych.
5. Wpływy z tytułu bezumownego korzystania z gruntu – 16 375,14 złotych.

W 2023 roku na Targowiskach dokonano następujących prac modernizacyjnych:

- a) naprawa dalszej części zadaszania ciągów handlowych na Placu Gabriela Narutowicza, które zostało zniszczone wskutek gradobicia w czerwcu 2021 roku. Naprawa została wykonana z otrzymanego odszkodowania. Przedmiotem naprawy było: zaklejenie uszkodzonego pokrycia dachowego z płyt z poliwęglanu – 23 000,00 złotych,
- b) naprawa toalet publicznych – 400,00 złotych,
- c) naprawa rolety zewnętrznej w biurze targowiska miejskiego – 1 700,00 złotych,
- d) wymiana głównej rozdzielni elektrycznej na Placu Gabriela Narutowicza – 13 000,00 złotych,
- e) naprawa i montaż zabezpieczeń na gołębie na Placu Gabriela Narutowicza – 1 476,00 złotych,

- f) wykonanie nowych tablic informacyjnych przed biurem targowisk miejskich – 1 426,80 złotych.

2. GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI

Gospodarka nieruchomościami Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki następuje poprzez sprzedaż, zamianę, oddanie w użytkowanie wieczyste, trwałe zarząd, dzierżawę, najem, użyczenie, a także przekazanie w formie darowizny – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

Gospodarowanie gminnym zasobem nieruchomości prowadzone jest w oparciu o przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami, Kodeksu cywilnego oraz uchwał Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego.

Nabywanie nieruchomości

W 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki pozyskała:

- a) w drodze zasiedzenia – 4,6049 ha gruntów,
- b) w drodze komunalizacji – 5 działek o łącznej pow. 8,0785 ha,
- c) w drodze umowy kupna – sprzedaży – działki:
  - o pow. 0,2331 ha – przy drodze krajowej nr 8,
  - o pow. 0,651 ha – przy ul. Mazowieckiej.
- d) w drodze darowizny – działki:
  - położone w Tomaszowie Mazowieckim stanowiące drogi publiczne (ul. Nagórzycka, ul. Pod Grotami, ul. Jana Pawła II, ul. Berka Joselewicza łączna pow. 74 354 m²,
  - położona w Tomaszowie Mazowieckim stanowiąca część drogi publicznej ul. Strzelecka (działka ewidencyjna nr 681/6 w obrębie 13) o pow. 7 248 m².

Zbywanie nieruchomości

W 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki zbyła: 18 nieruchomości o łącznej powierzchni 1,5131 ha w tym:

- a) w drodze przetargów ustnych nieograniczonych, położonych przy:
  - ul. Fabryczna 1b (działka ewidencyjna nr 16/1 w obrębie 12),
  - ul. Klonowa 8–10 (działka ewidencyjna nr 365 w obrębie 6),
  - ul. Kępa 28 (działka ewidencyjna nr 462 w obrębie 6),

- ul. Kępa 26 (działka ewidencyjna nr 461 w obrębie 6),
- ul. Mireckiego 94 (działka ewidencyjna nr 153 w obrębie 13),
- ul. Prawa 12 (działka ewidencyjna nr 596 w obrębie 11),
- ul. Na Skarpie 57 (działka ewidencyjna nr 825 w obrębie 21),
- ul. Na Skarpie 63 (działka ewidencyjna nr 822 w obrębie 21),
- ul. Na Skarpie 59 (działka ewidencyjna nr 824 w obrębie 21),
- ul. Kołłątaja – Krucza (działka ewidencyjna nr 403/5 w obrębie 8),
- ul. Kołłątaja – Krucza (działka ewidencyjna nr 403/6 w obrębie 8),
- ul. Kołłątaja – Krucza (działka ewidencyjna nr 402/2 w obrębie 8),
- ul. Kołłątaja – Krucza (działka ewidencyjna nr 402/1 w obrębie 8),
- ul. Mireckiego 6 (działka ewidencyjna nr 60 w obrębie 13 i działka ewidencyjna nr 808/10 w obrębie 7)

b) w drodze bezprzetargowej, położonych przy:

- ul. Zawadzka 91 (działka ewidencyjna nr 12 w obrębie 9),
- ul. Jana Kilińskiego (działka ewidencyjna nr 46/4 w obrębie 7),
- ul. Graniczna 1/7 (działka ewidencyjna nr 709/4, w obrębie 23),
- ul. Majowa 47 d (działka ewidencyjna nr 614/5, w obrębie 7),

oraz 35 lokali mieszkalnych w budynkach wielomieszkaniowych wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej na rzecz dotychczasowych najemców, z których uzyskała dochód w wysokości: 1 365 299,40 zł.

Przekazanie nieruchomości w dzierżawę, najem, użyczenie oraz do używania

W 2023 roku:

1. Oddano w dzierżawę i najem na cele:

- a) pod drobne uprawy rolne i rekreacyjne – 14 umów,
- b) związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w tym ogródki gastronomiczne – 22 umów,
- c) garażowe (grunt pod istniejącymi budynkami garażowymi), postojowe i dojazdowe – 21 umów,
- d) pod sieci wodne – 1 umowa,
- e) okazjonalne (1–3 dniowe) – 4 umowy,

- f) cyrki – 6 umów,
- g) na rzecz wspólnot mieszkaniowych – 2 umowy,
- h) najem lokalu – 1 umowa.

Gospodarka mieszkaniowa

Mieszkaniowy zasób Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki w roku 2023 tworzyło łącznie 341 budynków, w tym:

- a) 219 budynki będące w 100% własnością Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki,
- b) 34 budynków będących współwłasnością Gminy,
- c) 16 budynków będących w zarządzie tymczasowym Gminy,
- d) 72 budynki będące własnością Wspólnot Mieszkaniowych, w których Gmina jest właścicielem lokali mieszkalnych.

W mieszkaniowym zasobie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki na koniec 2023 roku znajdowało się 2 338 lokali mieszkalnych, w tym 211 przeznaczonych było na najem socjalny.

W roku 2023 przydzielono do najmu ogółem 57 lokali mieszkalnych z zasobu mieszkaniowego Gminy, w tym:

- a) 25 lokali w ramach realizacji listy osób oczekujących na najem lokalu komunalnego,
- b) 19 lokali z przeznaczeniem na najem socjalny (5 lokali dla gospodarstw z listy osób o niskich dochodach i 14 lokali w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych),
- c) 9 lokali zamiennych,
- d) 4 lokale przyległe celem poprawy warunków mieszkaniowych sąsiedniego gospodarstwa domowego.

Wśród mieszkań przydzielonych z listy osób uprawnionych do najmu lokali komunalnych 6 lokali zostało wskazanych dla wychowanków Domu Dziecka „Słoneczko”, Rodzinnych Domów Dziecka, pieczy zastępczej. Dwóch wychowanków przyjęło mieszkania z programu „Mieszkanie za remont”.

Działalność Tomaszowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Spółka z o.o.

Podobnie jak w latach poprzednich, Spółka na podstawie umowy dzierżawy nr WNOŚ.6845.23.M.2018 z dnia 17 września 2018 roku administrowała 269 budynkami stanowiącymi własność, współwłasność lub w zarządzie tymczasowym gminy, w których na koniec 2023 roku znajdowało się 1 794 lokali mieszkalnych i 70 lokali użytkowych.

Dodatkowo w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych znajdowało się 544 lokali mieszkalnych i 29 lokali użytkowych. Wymienione lokale mieszkalne wchodzi w skład komunalnego zasobu mieszkaniowego Gminy Tomaszów Mazowiecki.

Na koniec grudnia 2023 roku na liście osób oczekujących na mieszkania komunalne znajdowało się łącznie 327 gospodarstw domowych, w tym 35 zakwalifikowanych do najmu lokalu mieszkalnego i 292 do najmu socjalnego. Gospodarstwa domowe znajdujące się na liście oczekujących na najem socjalny to 5 gospodarstw umieszczonych na liście ze względu na niski dochód, natomiast pozostałe 287 gospodarstw posiada wyroki eksmisyjne z prawem do lokalu z najmem socjalnym. Wśród tych wyroków 140 jest z wniosku Tomaszowskiego TBS Spółka z o.o. Są to wyroki uprawniające dłużników Spółki do innego lokalu, który musi zapewnić Tomaszowskie TBS Spółka z o.o. Niejednokrotnie, Spółka pomimo posiadania wyroku eksmisyjnego nie decyduje się na jego wykonanie, ponieważ część dłużników spłaca swoje zadłużenie w ratach lub odpracowuje dług. Należy również wskazać, że jest pewna grupa dłużników, którzy zajmowany dotychczas lokal mieszkalny zdewastowali i ich eksmisja do innego lokalu mieszkalnego spowodowałaby w rzeczywistości polepszenie ich warunków bytowych. W takich przypadkach Spółka odstępuje od realizacji wyroku eksmisyjnego. Tomaszowskie TBS Spółka z o.o. realizując zadanie własne Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki w zakresie zapewniania lokali socjalnych i lokali zamiennych, a także zaspokajania potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach, decyduje się na wykonanie eksmisji z lokalu mieszkalnego tylko wtedy, kiedy inne formy porozumienia z dłużnikiem nie przynoszą żadnych rezultatów.

W roku 2023 wykonano 14 wyroków o eksmisje z uprawnieniem do najmu socjalnego lokalu (12 – z zasobów dzierżawionych i zarządzanych przez Spółkę, 1 – z zasobu Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” oraz 1 – z zasobu prywatnego). Zrealizowano również 6 wyroków bez uprawnienia do najmu socjalnego lokalu. Osoby te zostały skierowane do pomieszczeń tymczasowych. Z uwagi na fakt, iż jedno postępowanie zostało umorzone przez komornika, ostatecznie do pomieszczeń tymczasowych przeniesiono 4 osoby z zasobów zarządzanych przez Spółkę oraz 1 osobę z zasobu prywatnego.

W 2023 roku dłużnicy TTBS wykonali świadczenia zastępcze w ramach odpracowania na łączną kwotę 60 520 zł, w tym odpracowania wykonywane w ZDiUM – na kwotę 35 800 zł oraz odpracowania w Tomaszowskim TBS Spółka z o.o. – na kwotę 24 720 zł

Administrowanie Wspólnotami Mieszkaniowymi

Tomaszowskie TBS Spółka z o.o. administruje na podstawie umów o administrowanie 62 Wspólnotami Mieszkaniowymi z 2 361 mieszkaniami (łącznie lokale własnościowe i gminne) oraz 36 lokalami usługowymi znajdującymi się w budynkach Wspólnot.

Zasób własny Tomaszowskiego TBS Spółka z o.o.

W roku 2023 własny zasób mieszkaniowy Tomaszowskiego TBS Spółka z o.o. nie uległ zmianie i składa się z:

- 12 wielorodzinnych budynków mieszkalnych pięcio i czterokondygnacyjnych (łącznie 401 lokali mieszkalnych, 9 lokali użytkowych oraz 2 garaże naziemne, wielostanowiskowe),
- 1 budynku o niskiej zabudowie (18 lokali mieszkalnych).

Osiem z tych budynków zostało wybudowanych z kredytów preferencyjnych udzielonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego, trzy zostały wybudowane ze środków własnych Spółki. Dwa budynki wybudowano przy udziale kredytu budowlanego z Banku Gospodarstwa Krajowego. Jest to inwestycja realizowana jako I Etap Projektu „Mieszkanie TM Plus” z opcją dojścia do własności.

Tomaszowskie TBS Spółka z o.o. jest również właścicielem 3 kamienic. Dwie kamienice znajdują się na posesji przy ul. Św. Antoniego 28 (budynek frontowy i oficyna, w których znajduje się łącznie 18 lokali mieszkalnych i 6 lokali użytkowych) oraz jedna na nieruchomości przy ul. Barlickiego 20 (22 lokale mieszkalne i 1 lokal użytkowy). Dodatkowo Spółka jest właścicielem lokalu mieszkalnego w budynku przy ul. Polnej 21/23 i 10 lokali użytkowych przy ul. Jerozolimskiej 11/15. Te nieruchomości budynkowe lub lokalowe Spółka otrzymała na własność w formie aportu od Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki.

Na koniec 2023 roku własnością Spółki było: 460 lokali mieszkalnych i 28 lokali użytkowych.

Odpracowania długu z tytułu najmu lokalu mieszkalnego lub z tytułu odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu w ramach świadczenia zastępczego

Tomaszowskie TBS Spółka z o.o. kontynuuje program odpracowywania zadłużeń najemców mieszkań komunalnych w formie świadczenia zastępczego. Aktualnie realizuje zadania wynikające z „Programu rozwiązywania problemu bezdomności i łagodzenia jej skutków na lata 2021 – 2027” przyjętego przez Radę Miejską Tomaszowa Mazowieckiego

Uchwałą nr XL/292/2021 z dnia 28 stycznia 2021 roku poprzez umożliwienie odpracowania długu z tytułu najmu lokalu mieszkalnego lub z tytułu odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu w ramach świadczenia zastępczego (Porozumienie z dnia 29 stycznia 2021 roku z kolejnymi aneksami pomiędzy Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki a Tomaszowskim TBS Spółka z o.o.).

Od stycznia 2023 roku stawka godzinowa za odpracowanie zadłużenia w formie świadczenia wynosi 20 zł.

W 2023 roku dłużnicy wykonali świadczenia zastępcze w ramach odpracowania na łączną kwotę 60 520 zł, w tym odpracowania wykonywane w ZDiUM – na kwotę 35 800 zł oraz odpracowania w Tomaszowskim TBS Spółka z o.o. – na kwotę 24 720 zł.

Działalność windykacyjna Tomaszowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w 2023 roku.

W roku 2023 Spółka, podobnie jak w latach ubiegłych, prowadziła szereg czynności zmierzających do zmniejszenia zadłużenia dłużników wobec Tomaszowskiego TBS Spółka z o.o. Poprzez rozmowy telefoniczne, obsługę bezpośrednią w siedzibie Spółki oraz wyjazdy w teren do dłużników zarówno w godzinach pracy Spółki jak i w godzinach popołudniowo-wieczornych pracownicy mogli przedstawić dłużnikom ich obecny stan zadłużenia oraz wskazać możliwości spłaty bądź odpracowania zadłużenia. Przedstawiano także możliwości uzyskania dodatków mieszkaniowych z MOPS lub innych świadczeń mogących wspomóc przy spłacie zadłużenia, aby uniknąć eksmisji lub zajęcia komorniczego dochodów. W ciągu 2023 roku wykonano następujące działania:

1. Złożono do sądu 60 spraw w zakresie eksmisji lub uzyskania nakazu zapłaty.
2. Zawarto 227 porozumień na spłatę zadłużenia.
3. Wstrzymano realizację 14 eksmisji, ponieważ ostatecznie z dłużnikiem zawarto porozumienie o spłacie zadłużenia w ratach.
4. Do końca 2023 roku dokonano wpisu do Krajowego Rejestru Długów 1 007 dłużników Spółki. W okresie funkcjonowania umowy z KR D tj. od lipca 2018 do grudnia 2023 roku dokonano prawie 9 000 zapytań kredytodawców o dłużników Spółki.
5. Wymeldowano, na wniosek Spółki, 97 osób z lokali komunalnych uczestnicząc w prowadzonych postępowaniach administracyjnych.

Program „Mieszkanie za remont”

W 2023 roku kontynuowano realizację edycji programu „Mieszkanie za remont” z ubiegłego roku oraz przygotowano kolejną, siódmą edycję. Znalazło się w niej 6 lokali mieszkalnych znajdujących się w budynkach kamienic. Zakres niezbędnego remontu do wykonania przez przyszłych najemców był dość szeroki, a co się z tym wiąże wymagał przeznaczenia znacznej kwoty na ich remont. Osoby chętne do przystąpienia do programu musiały liczyć się z kosztami materiałów niezbędnych do wykonania prac określonych w umowie na remont lokalu oscylującymi pomiędzy 14 500 zł a 45 500 zł. Zgodnie z zasadami programu powyższe koszty będą zwracane po podpisaniu umowy na najem lokalu w ramach czynszu.

Tomaszowskie TBS Spółka z o.o. przygotowując mieszkania do programu poniosło również znaczne koszty na ich częściowe wyremontowanie (m.in. wymieniona została instalacja elektryczna, zamontowano wkłady dymowe i brakujące wentylacje grawitacyjne) przeznaczając ze swojego budżetu kwotę ok. 65 000 zł.

W VII edycji programu znalazły się niżej wymienione lokale:

Adres	Pow. Użytkowa [m ²]	Struktura lokalu	Kondygnacja
Grota Roweckiego 7 m. 3	44,18	dwa pokoje, kuchnia, łazienka z WC	parter
Piłsudskiego 25 m. 8	81,59	trzy pokoje, kuchnia, łazienka z WC	I piętro
Piłsudskiego 33/35 m. 4a	71,50	dwa pokoje, kuchnia, łazienka z WC	I piętro
Warszawska 11 m. 11a	89,52	trzy pokoje, kuchnia, łazienka z WC	II piętro
Warszawska 21/23 m. 10	40,58	dwa pokoje, kuchnia, łazienka z WC	parter
Żwirki i Wigury 4 m. 2	37,44	pokój, kuchnia, łazienka z WC	parter

Z uwagi na brak chętnych do wykonania remontu lokalu spośród gospodarstw domowych znajdujących się na liście osób uprawnionych do zawarcia umowy najmu na lokal komunalny, podjęto decyzję o skierowaniu oferty przystąpienia do programu do osób z poza listy. Lokal taki mogła pozyskać osoba będąca mieszkańcem naszego miasta o niezaspokojonych potrzebach mieszkaniowych.

Zmiany sposobu użytkowania lokali użytkowych na lokale mieszkalne.

Mając na względzie stan techniczny niektórych lokali użytkowych znajdujących się w kamienicach komunalnych, ich niekorzystne położenie na wyższych piętrach oraz małe zainteresowanie lokalami użytkowymi w niektórych rejonach miasta podjęto decyzję o wystąpieniu do Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki o wyrażenie zgody na ich przekwalifikowanie na mieszkania. Po uzyskaniu zgody od właściciela zasobu na przeprowadzenie procedury zmiany sposobu użytkowania do końca 2023 roku dokonano odpowiednich zgłoszeń do organu architektoniczno-budowlanego w Starostwie Powiatowym dla lokali na posesjach:

1. Warszawska 11 – lokal o pow. 89,52 m², II piętro,
2. Warszawska 21/23 – lokal o pow. 40,58 m², parter wejście z bramy przejazdowej,
3. Fabryczna 4 – lokal o pow. 26,44 m² – parter,
4. Konstytucji 3 – go Maja 31 – lokal o pow. 17,00 m², parter,
5. Piłsudskiego 33/35 – lokal o pow. 198,90 m², I piętro,
6. Warszawska 58/60 – lokal o pow. 41 m², parter,
7. Warszawska 58/60 – lokal o pow. 51,5 m², parter,
8. Warszawska 47 (część lokalu użytkowego od strony podwórka) – lokal o pow. 52,0 m² – parter,

Obecnie część z ww. lokali jest zasiedlona, część została wskazana do programu „Mieszkanie za remont”, pozostałe lokale po wstępnym remoncie wykonanym przez Spółkę będą wskazane do kolejnych edycji programu „Mieszkanie za remont”.

Spółka w ramach corocznej analizy stanu zasobu mieszkaniowego Gminy typuje nieruchomości budynkowe kwalifikujące się do wyłączenia z użytkowania i sukcesywnego wyprowadzania lokatorów. Takie działania podyktowane są znacznym stopniem zużycia budynku bez uzasadnienia ekonomicznego jego remontu lub braku uzasadnienia ekonomicznego utrzymania pojedynczych lokali mieszkalnych na dużych posesjach komunalnych. Do końca 2023 roku wyłączono 10 posesji z dalszego zasiedlania, przeprowadzając najemców lokali mieszkalnych do innych mieszkań komunalnych. Nieruchomości, z których wyprowadzono mieszkańców przekazano do dyspozycji właściciela – Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki.

Działalność Tomaszowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Spółka z o.o. w zakresie inwestycji, remontów oraz konserwacji zasobu komunalnego i własnego.

W 2023 roku Tomaszowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego na remonty i konserwacje zasobu komunalnego oraz własnego poniosło łącznie z zaliczkami na fundusz remontowy na lokale gminne we wspólnotach mieszkaniowych koszty w wysokości 2 704 028,27 zł. Na zadania inwestycyjne kwota poniesionych nakładów wyniosła 1 119 497,09 zł.

Spółka, podobnie jak w latach ubiegłych, ubiegała się również o środki zewnętrzne na remonty i termomodernizacje we własnym, w zarządzanym i dzierżawionym mieniu.

W lutym 2023 roku zakończono prace termomodernizacyjne budynku wielorodzinnego położonego w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. Murarskiej 2/4. Roboty te były realizowane z udziałem dofinansowania projektu nr UDA-RPLD.04.02.02-10-0079/19-00 w ramach RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020 dla zadania „Termomodernizacja budynku przy ul. Murarskiej 2/4 w Tomaszowie Mazowieckim”. W zakresie zaplanowanych prac wykonano dokumentację projektową docieplenia oraz wymiany źródeł ciepła. Następnie wyłoniono wykonawców prac budowlanych dociepleniowych oraz sanitarnych związanych z podłączeniem budynku do ciepła miejskiego. Ostatecznie wykonano:

- modernizację systemu grzewczego oraz ciepłej wody użytkowej – budowa węzła cieplnego dwufunkcyjnego wraz z instalacją centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej;
- wymianę pionów zimnej wody użytkowej oraz kanalizacji sanitarnej;
- montaż brakujących wentylacji grawitacyjnych;
- docieplenie budynku wraz z robotami towarzyszącymi;
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych.

Dzięki inwestycji usunięto 24 piece węglowe.

Spółka złożyła również wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi o pozyskanie dotacji udzielanej łącznie z pożyczką na zadania współfinansowane ze środków Unii Europejskiej lub z innych funduszy zagranicznych, przy czym dotacja nie może przekroczyć 30% kwoty dofinansowania ze środków Funduszu na określone zadanie, a otrzymanie dotacji warunkowane jest zaciągnięciem pożyczki. Po dokonaniu przez WFOŚiGW sprawdzeń poprawności wykonanych robót Spółka otrzymała pożyczkę w wysokości 337 387,00 zł oraz dotację w wysokości 144 594,00 zł.

W ramach prac prowadzonych przez działającą w Spółce grupę remontową wykonano remonty o różnych zakresach w 33 lokalach mieszkalnych. Ponadto w budynkach wspólnot mieszkaniowych zarządzanych przez Tomaszowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. wykonano następujące prace:

- wymiana pokrycia dachowego wiaty śmietnikowej Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Mazowieckiej 2B,
- wyciszenie stropu w pomieszczeniu węzła w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Polnej 28,
- wykonanie instalacji domofonowej w budynkach Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Barlickiego/Krzywa,
- ułożenie płytek na klatce schodowej w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Granicznej 47,
- zamurowanie okienek piwnicznych oraz wykonanie wentylacji piwnic w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Niskiej 18A,
- wymiana pokrycia dachowego wiaty śmietnikowej Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Mazowieckiej 2A,
- wymiana drzwi do klatki schodowej w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Topolowej 12,
- montaż szlabanu przy budynku Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości przy ul. Długiej 1/9,
- wykonanie furtki przy zejściu do garaży w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Polnej 28,
- wykonanie monitoringu na budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Długiej 1/9,
- wykonanie audytu energetycznego dla budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Al. Piłsudskiego 2A,
- wymiana pokrycia dachowego wiaty śmietnikowej Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Niskiej 33A,
- wykonanie wiaty śmietnikowej dla budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Akacyjowej 8,

- mycie elewacji na budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Akacjowej 6,
- mycie elewacji na budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Mazowieckiej 2B,
- wymiana okienek piwnicznych w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Polnej 23A,
- wymiana drzwi wejściowych do klatek schodowych w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Akacjowej 1,
- remont ściany cokołowej w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Akacjowej 6,
- wykonanie dokumentacji projektowej na wymianę instalacji elektrycznej dla budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Bohaterów Getta Warszawskiego nr 2/6,
- wykonanie audytu energetycznego dla budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Św. Antoniego 21/23,
- montaż drabinek przeciwśniegowych na budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Topolowej 5,
- montaż wkładu kominowego w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Al. Piłsudskiego 2A.

W 2023 roku, po dokonanej analizie możliwości realizacji II etapu Projektu „Mieszkanie TM Plus” podjęto rozmowy z Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki o wsparcie w realizacji inwestycji. Działanie takie podyktowane było kosztami realizacji inwestycji, a w szczególności kosztami kredytu, który byłby spłacany przez najemców w ramach czynszu. Podjęcie współpracy z Gminą pozwoli na stworzenie korzystnych warunków najmu dla potencjalnych użytkowników lokali mieszkalnych wybudowanych w ramach tej inwestycji. Ostatecznie Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki złożyła dwa wnioski do Banku Gospodarstwa Krajowego o otrzymanie dofinansowania w ramach Funduszu Dopłat do budowy jednego budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Barlickiego 22 (22 lokale mieszkalne) przy wnioskowanej kwocie wsparcia 7,1 mln zł oraz do przebudowy kamienicy przy ul. Barlickiego 20 (17 lokali mieszkalnych) przy wnioskowanej kwocie wsparcia ponad 9 mln zł. Dotychczas wykonane dokumentacje projektowe na przebudowę kamienicy przy ul.

Barlickiego 20 oraz na budowę bloków przy ul. Barlickiego 18 i Barlickiego 22 będą wykorzystane do zrealizowania inwestycji. Po ogłoszeniu przez Bank Gospodarstwa Krajowego na koniec stycznia 2024 roku puli środków z budżetu państwa zasilających Fundusz Dopłat oczekujemy na kwalifikację wniosku i zawarcie ewentualnej umowy. W przypadku przyznania dofinansowania Gminie Inwestor, którym będzie Tomaszowskie TBS Spółka z o.o. wybuduje łącznie 39 lokali mieszkalnych.

W 2023 roku w ramach ogłoszonego postępowania przetargowego wyłoniono wykonawcę prac polegających na termomodernizacji budynku przy ul. Stolarskiej 9 w Tomaszowie Mazowieckim. Jest to budynek stanowiący własność Spółki. Prace rozpoczęły się w lipcu 2023 roku i trwały do 31 marca 2024 roku. W celu pozyskania części środków na wykonanie ww. inwestycji podjęto rozmowy z WFOŚiGW w Łodzi o wyrażenie zgody na aneksowanie umowy pożyczkowej na wykonanie zadania: „Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z wykonaniem instalacji sanitarnych na posesji przy ul. Farbiarskiej 18 i Farbiarskiej 18a w Tomaszowie Mazowieckim” celem skrócenia spłaty pożyczki. Po uzyskaniu stosownych zgód i podpisaniu aneksu do umowy w maju 2023 roku spółka złożyła wniosek o umorzenie części pożyczki w wysokości 352 737,15 zł i wykorzystanie całej kwoty umorzenia na kolejne zadanie związane z ochroną środowiska w jaką wpisuje się termomodernizacja przy ul. Stolarskiej 9. Złożono również wniosek o premię termomodernizacyjną z grantem termomodernizacyjnym do Banku Ochrony Środowiska oraz wniosek o „grant OZE” do Banku Gospodarstwa Krajowego. W ramach finansowania można uzyskać łącznie 36% dotacji na prace termomodernizacyjne oraz 50% dotacji na montaż instalacji fotowoltaicznej. W 2024 roku przyznano Spółce dofinansowania w wysokości 576 683,26 zł w ramach premii i grantu termomodernizacyjnego oraz 62 647,50 zł w ramach grantu OZE.

W roku 2023 Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki, przy współpracy z Tomaszowskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego, pozyskała prawie 6,3 mln zł dofinansowania z Rządowego Programu Bezzwrotnego Finansowego Wsparcia Budownictwa na wykonanie remontów kapitalnych kamienic przy Placu Kościuszki 14–15 i Placu Kościuszki 25.

Celem rządowego programu jest między innymi pomoc w zwiększeniu zasobu gminnych lokali mieszkalnych, służących zaspokajaniu potrzeb osób o niskich i przeciętnych dochodach.

łącznie w 2023 roku na
mieszkańcowy zasób gminny
i własnościowy Spółki
wydatkowano (środki Spółki
i Gminy) na niezbędne remonty,
inwestycje i konserwacje kwotę
w wysokości 4 978 585,32 zł.

Program finansowany jest ze środków Funduszu Doptat, a jego obsługę prowadzi Bank Gospodarstwa Krajowego. W ramach programu finansowany może być między innymi remont lub przebudowa budynku mieszkalnego albo części takiego budynku, jeżeli ten remont lub ta przebudowa nie dotyczy lokalu mieszkalnego zajmowanego przez lokatora na podstawie obowiązującej umowy najmu. Złożone wnioski dotyczyły uzyskania wsparcia w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych koniecznych do poniesienia, aby przywrócić do użytku lokale mieszkalne.

Pełnomocnikiem w przygotowaniu i przeprowadzeniu postępowań przetargowych oraz Inwestorem zastępczym przy realizacji tych inwestycji zostało Tomaszowskie TBS Spółka z o.o. W ramach ww. przebudów zostaną wykonane wszelkie niezbędne prace budowlane i instalacyjne. Lokale mieszkalne zostaną wykończone „pod klucz”.

Dla budynku mieszkalno-usługowego przy ul. Plac Kościuszki 14/15 uzyskano dofinansowanie w kwocie 4,36 mln zł. Planowany termin zakończenia inwestycji to I kwartał 2026 roku. W ramach prac uzyska się 10 lokali mieszkalnych oraz 3 lokale użytkowe na parterze.

W przypadku budynku mieszkalno-usługowego przy ul. Plac Kościuszki 25 uzyskano dofinansowanie w wysokości 1,91 mln zł. Planowany termin zakończenia inwestycji to II kwartał 2025 roku. W ramach prac uzyska się 4 lokale mieszkalne oraz 4 lokale użytkowe na parterze.

W 2023 roku na mocy porozumienia wynikającego z zapisów umowy dzierżawy zawartej pomiędzy Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki, a Tomaszowskim TBS Spółka z o.o. wydatkowano 685 126,09 zł. Środki te zostały przeznaczone na:

- Montaż instalacji gazowej w budynku przy ul. Św. Antoniego 35 (dzięki temu usunięto 13 sztuk starych pieców węglowych),
- Wykonanie audytu energetycznego i dokumentacji projektowej termomodernizacji budynku przy ul. Grota Roweckiego 7 (dzięki temu będzie można usunąć 13 sztuk starych pieców węglowych),
- Wykonanie audytu energetycznego i dokumentacji projektowej termomodernizacji budynku przy ul. Farbiarskiej 9/11 (dzięki temu będzie można usunąć 20 sztuk starych pieców węglowych),

- Wykonanie dokumentacji projektowej oraz montaż przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego do budynku przy ul. Lipowej 19 (12 lokali mieszkalnych zostało podłączonych do kanalizacji miejskiej),
- Remont ściany szczytowej budynku przy ul. Żwirki i Wigury 4,
- Remont dachu na budynku przy ul. Zgorzelickiej 8,
- Remont ścian fundamentowych budynku przy ul. Niecałej 8,
- Remont przyłącza wodociągowego do budynku przy ul. Św. Antoniego 35,
- Remont przyłącza wodociągowego do budynku przy ul. Mireckiego 9.

Ponadto, Spółka działając w imieniu Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki w 2022 i 2023 roku nadzorowała przebudowę dachu na budynku przy ul. Plac Kościuszki 25. Wartość wykonanych prac wyniosła 919 433,87 zł. Prace zakończono w dniu 31 marca 2023 roku.

W przypadku pozyskania dofinansowania zewnętrznego wykonane projekty termomodernizacji na ul. Grota Roweckiego 7 i ul. Farbiarskiej 9/11 będą realizowane w kolejnych latach.

Zestawienie prac wykonanych w 2023 roku

Adres	Zakres	Wykonane [zł]
Antoniego 35	Montaż instalacji gazowej i opłata przyłączeniowa	348 655,07
Grota Roweckiego 7	Audyt i projekt termomodernizacji	37 392,00
Farbiarska 9/11	Audyt i projekt termomodernizacji	35 640,00
Lipowa 19	Projekt i wykonanie przyłączy wody i kanalizacji	119 851,13
Żwirki i Wigury 4	Remont ściany	23 845,89
Zgorzelicka 8	Remont dachu	55 340,00
Niecała 8	Remont ścian fundamentowych	43 000,00
Antoniego 35	Remont przyłącza wodociągowego	10 947,00
Mireckiego 9	Remont przyłącza wodociągowego	10 455,00
Suma		685 126,09

łącznie w 2023 roku na mieszkaniowy zasób gminny i własnościowy Spółki wydatkowano (środki Spółki i Gminy) na niezbędne remonty, inwestycje i konserwacje kwotę w wysokości 4 978 585,32 zł.

3. GOSPODARKA KOMUNALNA

Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. jest spółką działającą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania

ścieków na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego za pomocą urządzeń wodociągowych oraz urządzeń kanalizacji sanitarnej i deszczowej, stanowiących majątek Spółki.

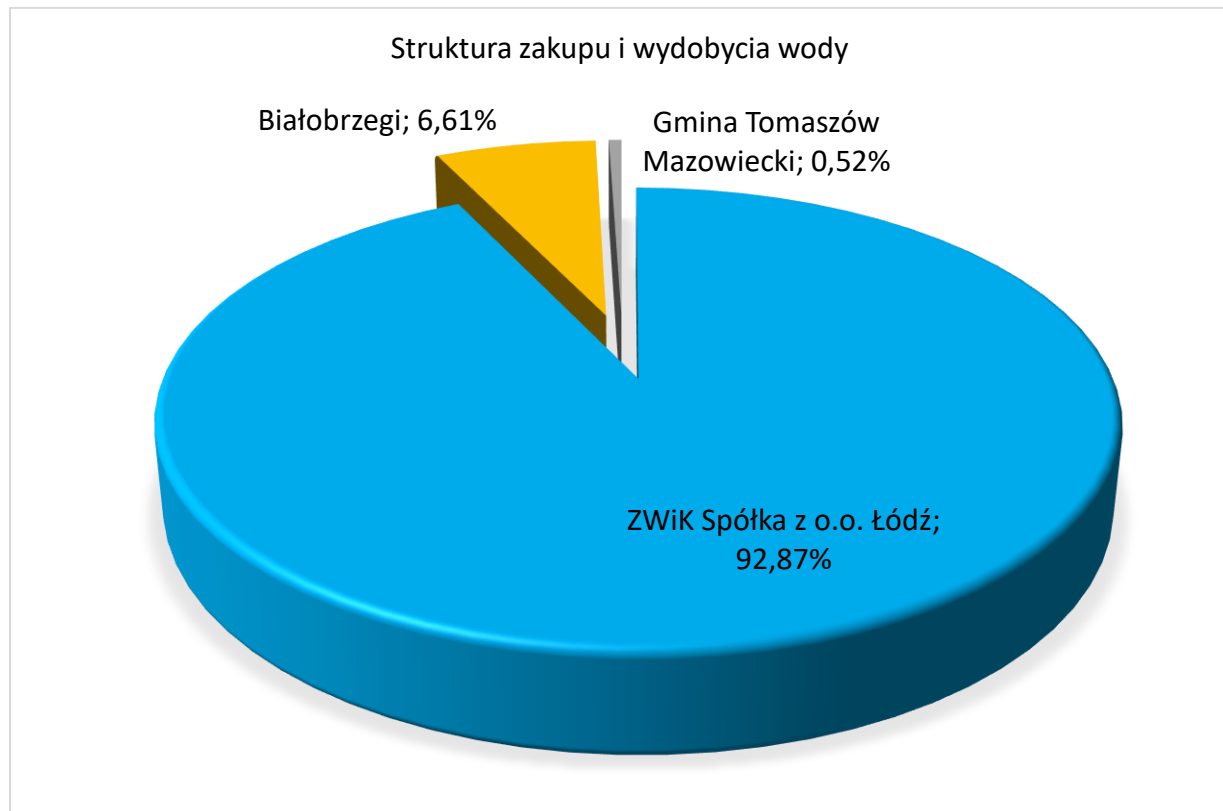
Nieoczyszczone ścieki bytowe i przemysłowe odprowadzane są bezpośrednio do biologicznej oczyszczalni ścieków przy ulicy Henrykowskiej 2/4.

Od 1 października 2019 roku Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. odpowiada także za odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców z terenów zamieszkałych nieruchomości, zaś od 1 lipca 2021 roku prowadzi Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Gospodarka wodno-ściekowa

a) Gospodarka wodna

System zaopatrzenia w wodę miasta Tomaszowa Mazowieckiego oparty jest na trzech ujęciach wody. Miasto zaopatrywane jest w wodę w 92,87% z ujęcia obcego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Łodzi (Zakład Produkcji Wody Tomaszów Mazowiecki) zlokalizowanego w południowej części miasta, w 6,61% z własnego ujęcia głębinowego zlokalizowanego na osiedlu Białostrzegi oraz w 0,52% z ujęcia należącego do Gminnego Zakładu Komunalnego – dla osiedla Nagórzyce.

Istniejące ujęcia zapewniają całkowite pokrycie obecnych potrzeb wodnych

mieszkańców miasta, nie ma ograniczeń w zaopatrzeniu w wodę całej ludności Tomaszowa Mazowieckiego.

W 2023 roku kontynuowano realizację Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji gminnych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych zatwierdzonego przez Radę Miejską Tomaszowa Mazowieckiego Uchwałą Nr XLVIII/355/2021 z dnia 26 sierpnia 2021 roku, który obejmuje lata 2021 – 2023.

Długość sieci wodociągowej wynosi 186,6 km i rozbudowywana jest w układzie pierścieniowym.

	Długość sieci wodociągowej [km]	
	Na terenie Miasta	Wybudowanej w danym roku
2019 rok	182,3	2,8
2020 rok	182,9	0,6
2021 rok	185,1	2,2
2022 rok	186,6	1,5
2023 rok	186,6	0,0

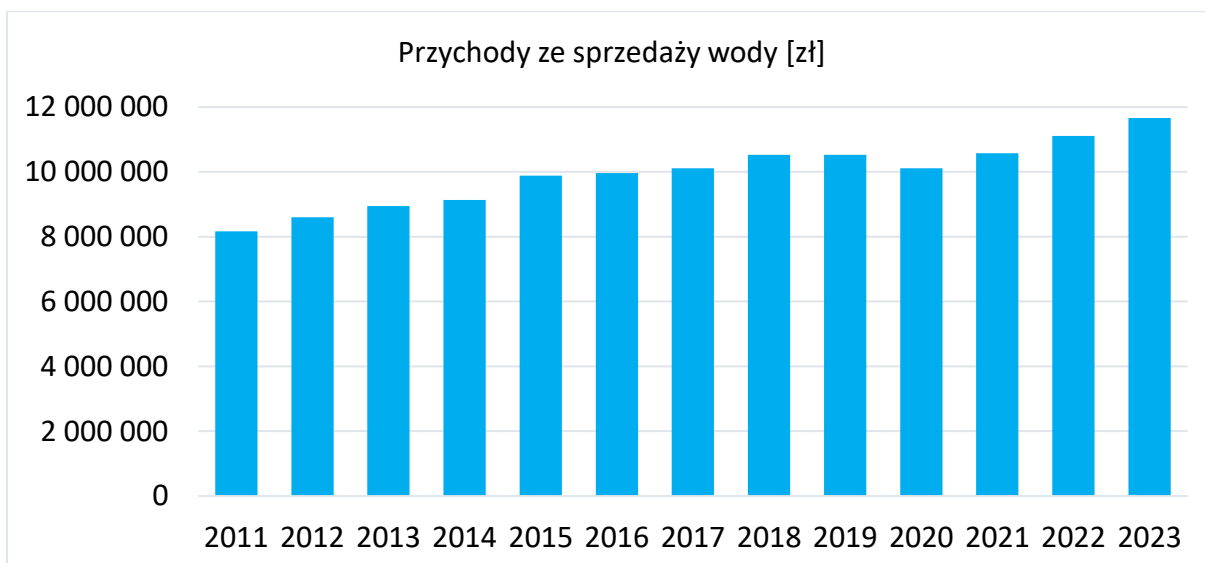
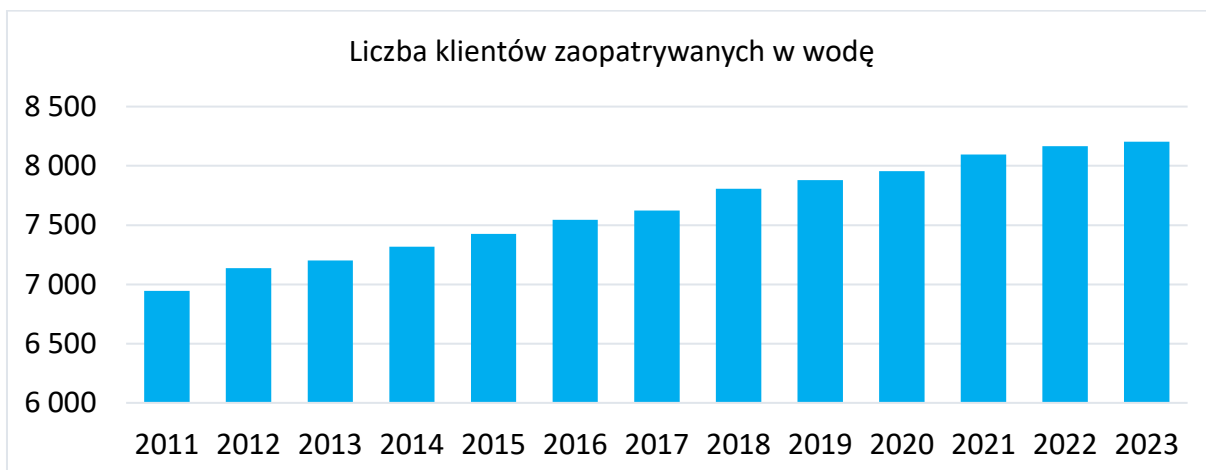
W zakresie sieci wodociągowej w 2023 roku przyjęto w dzierżawę sieci wodociągowe o długości 1 451,48 m oraz dokonano odbioru technicznego 69 szt. przyłączy wodociągowych o łącznej długości 580,00 m.

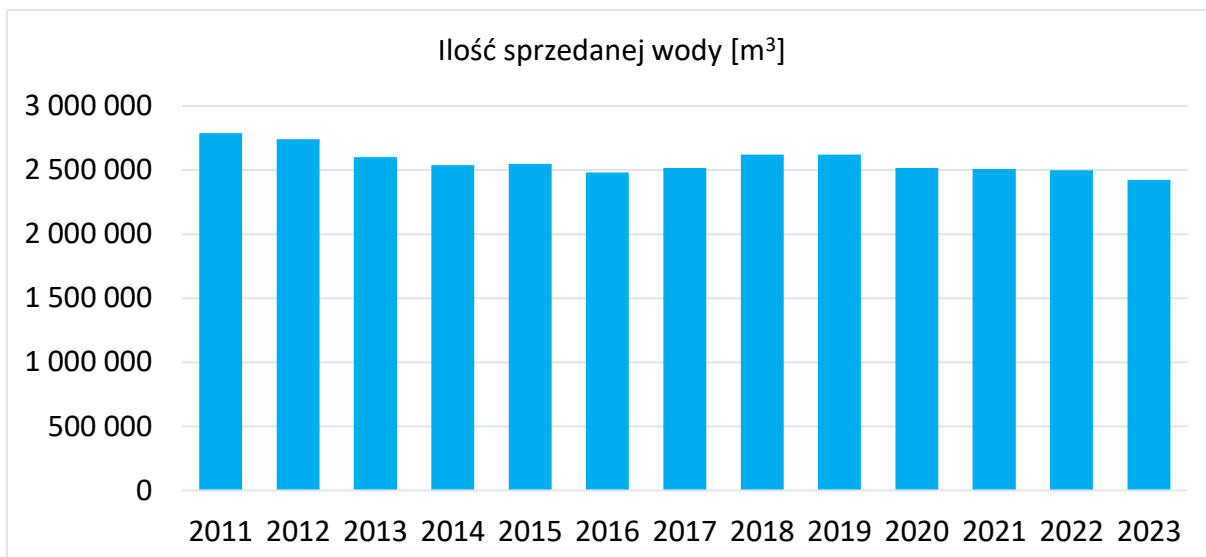
Stan sieci wodociągowej jest stabilny, a awaryjność nie odbiega od średniej w innych miastach podobnej wielkości. Stopień zaopatrzenia w wodę terenu miasta uznaje się za bardzo dobry. Z sieci wodociągowej korzysta 8 204 odbiorców usług.

W 2023 roku rozpoczęto opracowanie dokumentacji projektowej dla sieci wodociągowej dotyczące: przebudowy sieci wodociągowej w ul. Szczęśliwej (na odcinku od ul. Spalskiej do ul. Wrzosowej), przebudowy sieci wodociągowej w ul. Dobrej (na odcinku od ul. Szczęśliwej do ul. Równej) – uzyskano pozwolenie na budowę, przebudowy sieci wodociągowej w ul. Browarnej – uzyskano pozwolenie na budowę, przebudowy sieci wodociągowej w ul. Długiej – uzyskano pozwolenie na budowę, przebudowy sieci wodociągowej w ul. Konstytucji 3 Maja (na odcinku od Kauflandu do wysokości posesji 64–66), przebudowy sieci wodociągowej w ul. Fabrycznej. Wszystkie wymienione powyżej planowane do realizacji inwestycje związane są z obowiązkiem usuwania wyrobów azbestowych wynikającym z realizacji programów pn. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego”, których realizacja

zaplanowana została na lata 2003 – 2032.

b) Ujęcia wód głębinowych

Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. od lat podejmuje szereg działań dotyczących możliwości zmiany systemu zasilania Tomaszowa Mazowieckiego w wodę w ramach ulepszania istniejących, budowy nowych ujęć głębinowych i rezygnacji z zakupu wody od Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Łodzi.

W 2023 roku zrealizowano inwestycję pn. „Modernizacja ujęcia wody Białobrzegi w Tomaszowie Maz.”. Istniejące ujęcie wody na ul. Wilczej 83 zostało poddane rozbudowie i przebudowie. Celem przedsięwzięcia było zwiększenie liczby ludności korzystającej z ulepszanego systemu zaopatrzenia ludności w wodę do picia oraz poprawa istniejącego układu zaopatrzenia w wodę poprzez zapewnienie możliwości bezawaryjnego i ciągłego zaopatrzenia w wodę mieszkańców, przy uwzględnieniu maksymalnych poborów wody. Zakres modernizacji ujęcia wody w Białobrzegach to między innymi: budowa dwóch stalowych, pionowych, naziemnych zbiorników magazynowych wody o pojemności $V = 150 \text{ m}^3$, budowa przepompowni drugiego stopnia wraz z automatyką sterującą oraz adaptacja istniejącego budynku do nowego układu pompowego wraz z przebudową instalacji wodociągowych. Całkowita wartość realizacji przedsięwzięcia wyniosła 2 297 523,20 zł netto. Zadanie dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska w Warszawie – pożyczka w kwocie 2 099 000,00 zł netto.

W dniu 30 stycznia 2023 rok została podpisana umowa o pożyczkę na realizację przedsięwzięcia pn. „Modernizacja ujęcia wody Białobrzegi w Tomaszowie Maz.” w ramach

programu priorytetowego NFOŚiGW w Warszawie „Adaptacja do zmian klimatu”.

Po zrealizowaniu umowy na roboty budowlane rozliczona została umowa pożyczki o dofinansowanie Projektu:

- W dniu 22 listopada 2023 roku został złożony wniosek o rozliczenie zaliczki dla umowy dla zadania pn. „Modernizacja ujęcia wody Białobrzegi w Tomaszowie Maz.”.
- W dniu 22 listopada 2023 roku został złożony wniosek o refundację (Płatność Końcową) dla umowy dla zadania pn. „Modernizacja ujęcia wody Białobrzegi w Tomaszowie Maz.”.

Realizując również zamierzenia wynikające z koncepcji budowy stacji uzdatniania wody dla miasta Tomaszowa Mazowieckiego wraz z ujęciami głębinowymi w 2023 roku wykonano hydrogeologiczny otwór badawczo-rozpoznawczy S-13 dla ujęcia wody podziemnej z utworów górnio-jurajskich w Tomaszowie Mazowieckim, przy ul. Milenijnej wraz z przeprowadzeniem opróbowania, pomiarów, obserwacji i badań hydrogeologicznych. Uzyskano także decyzję zamienną Marszałka Województwa Łódzkiego umożliwiającą zatwierdzenie otworu badawczego S-13 jako otwór eksploatacyjny. W fazie opracowania znajduje się dokumentacja geologiczna na kolejne studnie w ramach SUW Milenijna, których budowę zaplanowano na rok 2024.

c) Gospodarka ściekowa

Sieć kanalizacji sanitarnej pokrywa już swoim zasięgiem praktycznie cały obszar miasta Tomaszowa Mazowieckiego wraz z terenem aglomeracji Tomaszowa Mazowieckiego, w skład której wchodzi wsie Wiaderno, Twarda, Tresta, Swolszewice Małe, Komorów, Smardzewice, Wąwał, Zaborów Pierwszy i Zaborów Drugi. Długość sieci kanalizacyjnej na terenie miasta oraz na terenach Gminy Tomaszów Mazowiecki, znajdujących się na obszarze aglomeracji przedstawia poniższa tabela, przy czym jest to w całości sieć rozdzielcza.

	Długość sieci kanalizacji sanitarnej [km]				Wybudowanej w danym roku
	Na terenie Miasta	Na terenie Gminy	Na terenie Miasta i Gminy		
			Ogółem	W tym sieć grawitacyjna	
2019 rok	167,5	41,6	209,1	178,9	1,2
2020 rok	168,1	41,6	209,7	179,5	0,6
2021 rok	172,2	41,6	213,8	183,4	4,1
2022 rok	173,8	41,6	215,4	184,9	1,6
2023 rok	174,0	41,6	215,6	185,1	0,2

Sieć kanalizacji sanitarnej
pokrywa już swoim
zasięgiem praktycznie cały
obszar miasta Tomaszowa
Mazowieckiego wraz z
terenem aglomeracji
Tomaszowa Mazowieckiego

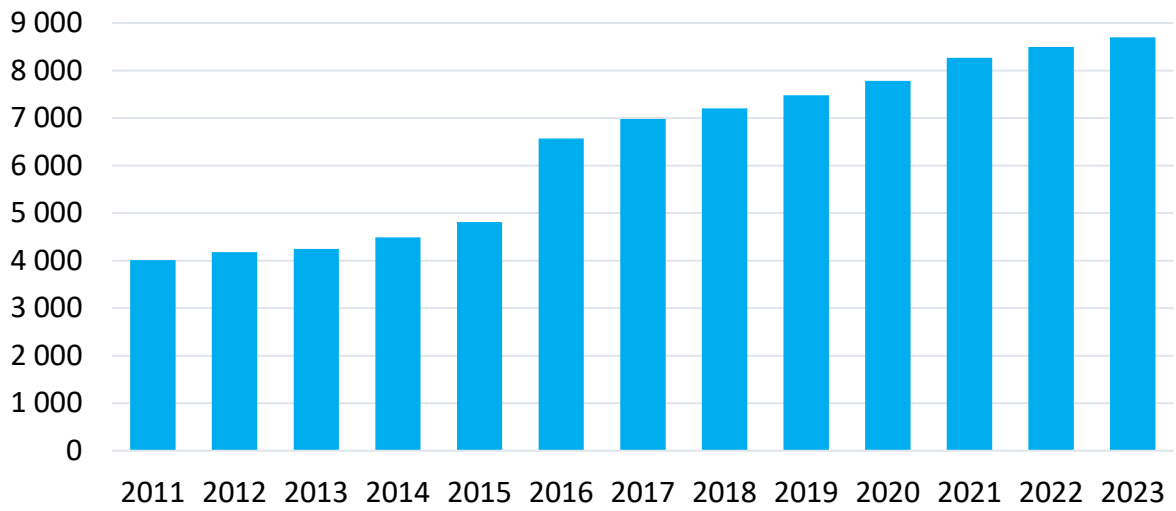
W zakresie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej łącznie w 2023 roku wykonano, wykupiono i zakończono budowę sieci kanalizacji sanitarnej o długości 195,55 m wraz z odgałęzieniami w pasach drogowych ponosząc koszty całkowite w wysokości 262 977,52 zł. W okresie od stycznia 2023 roku do grudnia 2023 roku wybudowano i odebrano pod względem technicznym odcinek sieci kanalizacji sanitarnej w ulicy Białego (109,0 m wraz z odgałęzieniami w pasie drogowym) oraz wybudowano odgałęzienia sieci kanalizacji sanitarnej w ramach Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi (w ramach VI naboru) o długości 86,55 m.

W 2023 roku wykonano dokumentację projektową kanalizacji sanitarnej w obszarze osiedla i ulic: Dąbrowskiej, Migdałowej i Wola Wiaderna w ramach dwóch etapów: etap Ia – budowa sieci kanalizacji sanitarnej – tranzyt od ul. Wola Wiaderno w kierunku kolektora K0 w Tomaszowie Mazowieckim, etap Ib – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w obszarze osiedla i ulic: Dąbrowskiej, Migdałowej oraz Wola Wiaderno w Tomaszowie Mazowieckim oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Białego (inwestycja zrealizowana i zakończona). Inwestycja związana z budową sieci kanalizacji sanitarnej w obszarze osiedla i ulic: Dąbrowskiej, Migdałowej i Wola Wiaderna została rozpoczęta (etap Ia). W fazie projektowej jest zadanie dotyczące budowy kanalizacji sanitarnej w części ul. Krańcowej.

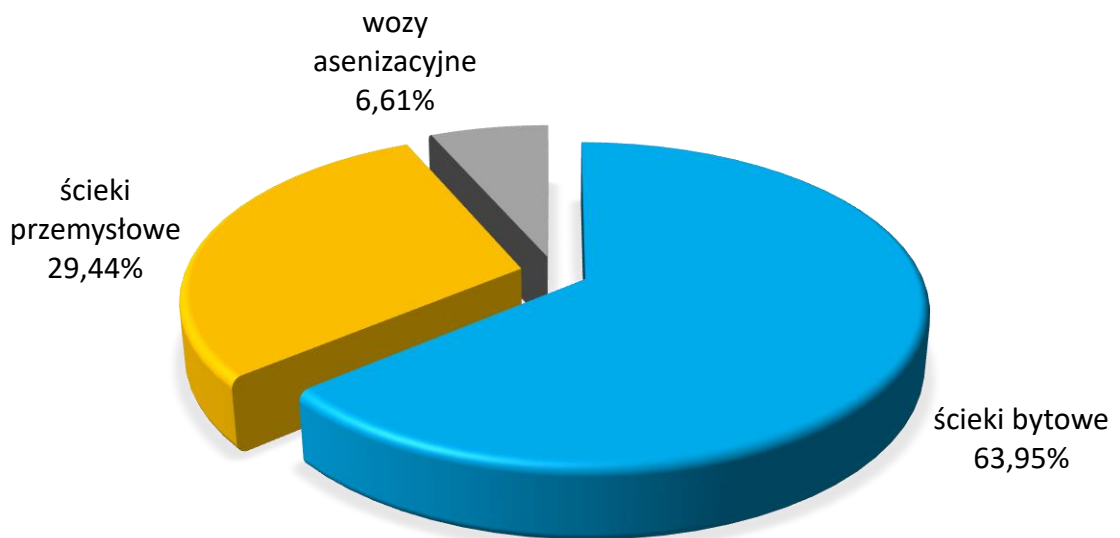
W roku 2023 dokonano odbioru technicznego 187 szt. przyłączy kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 2,341 km, w tym na terenie miasta 141 szt. o łącznej długości 1,588 km oraz na terenie gminy 46 szt. o łącznej długości 0,753 km.

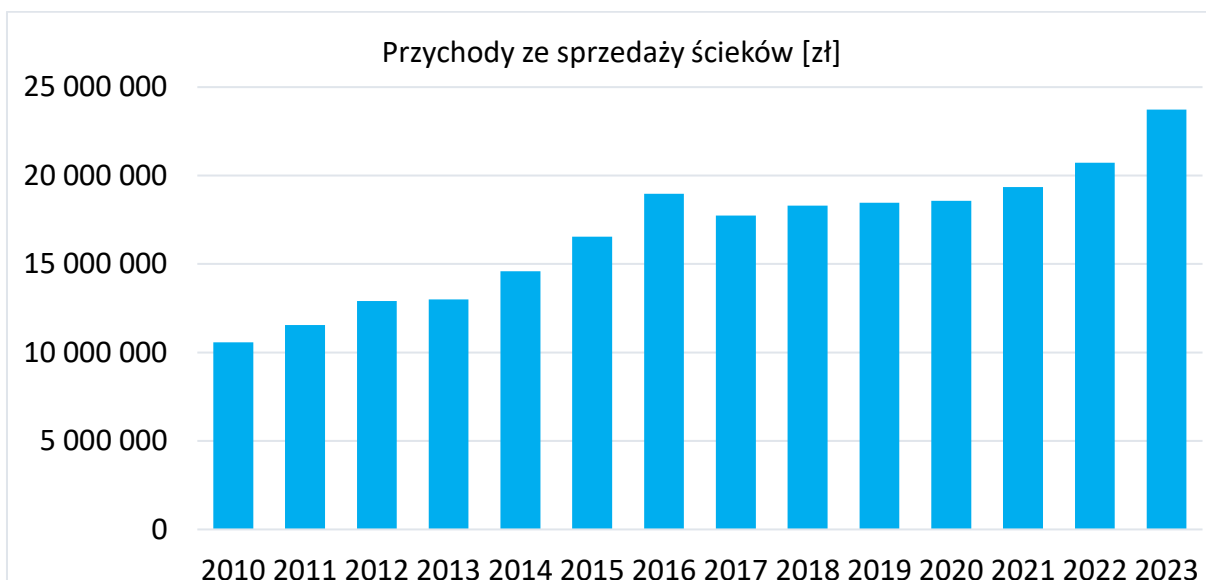
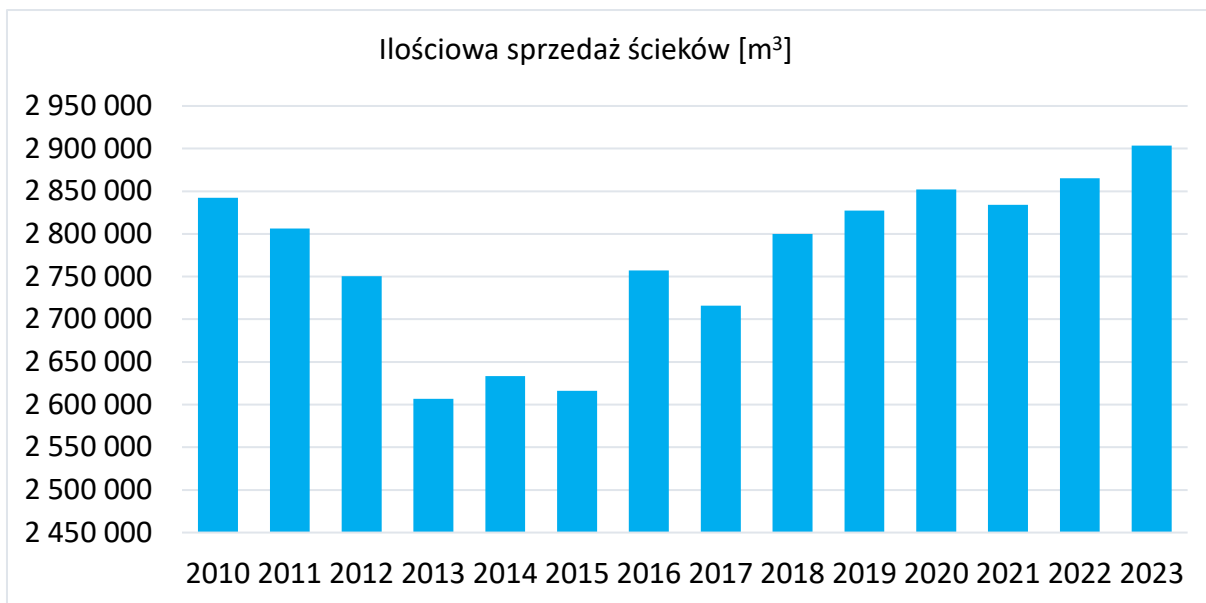
Spółka odprowadza ścieki z terenu aglomeracji od 8 699 odbiorców usług. Przyjmuje również ścieki dostarczane wozami asenizacyjnymi.

Liczba klientów dostarczających ścieki

Struktura ilości odprowadzonych ścieków w 2023 roku

Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.

równolegle realizuje zadania mające na celu maksymalne skanalizowanie aglomeracji Tomaszów Mazowiecki, o której mowa w Uchwale Nr LIV/413/2022 z dnia 27 stycznia 2022 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Tomaszowa Mazowieckiego. Mając powyższe na względzie prowadził wiele inwestycji oraz podejmował działania mające na celu podłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej maksymalnej liczby mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego, objętego aglomeracją, tj. realizował:

- Projekt „Innowacyjne technologie w uporządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej w Tomaszowie Mazowieckim” w ramach Programu Operacyjnej Infrastruktura i Środowisko 2014–2020. Całkowity budżet realizacji projektu wyniósł 17 617 212,75 zł, maksymalna

kwota wydatków kwalifikowanych wyniosła 10 062 334,58 zł., zaś kwota dofinansowania 8 552 984,39 zł.

- Realizacja umowy pożyczki zawartej z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi zawartej w dniu 30 grudnia 2011 roku przeznaczonej na dofinansowanie zadania „Modernizacja oczyszczalni ścieków i skanalizowanie części aglomeracji Tomaszowa Mazowieckiego NR CCI2007PL161PO002” w wysokości 42 245 816,38 zł na pokrycie części wkładu własnego w Projekcie.
- VI nabór wniosków o podłączenie budynków do kanalizacji sanitarnej w granicach administracyjnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z dofinansowaniem w ramach realizacji Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi dla zakresu rzeczowego obejmującego 91 przyłączy do kanalizacji sanitarnej, które pozwolą podłączyć 269 RLM.
- VII nabór wniosków o podłączenie budynków do kanalizacji sanitarnej w granicach administracyjnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z dofinansowaniem w ramach realizacji Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi dla zakresu rzeczowego planowanego na poziomie 82 przyłączy do kanalizacji sanitarnej, które pozwolą podłączyć 186 RLM.

Numer naboru	Rok	Liczba wykonanych podłączeń budynków do kanalizacji sanitarnej	RLM
IV	2020	25	79
V	2021	26	71
VI	2022	91	269
VII (w trakcie)	2023	82 (planowany)	186 (planowany)

Odbiorcy usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków są obciążani na podstawie zatwierdzonych taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Okres obowiązywania zatwierdzonych taryfy wynosi 3 lata. Przy obecnie dynamicznie zmieniających się warunkach ekonomiczno-gospodarczych w postaci wysokiej inflacji, wysokich cenach energii elektrycznej i gazu, a dla mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego ciągle zmieniającej się cenie hurtowego zakupu wody tak długi okres niesie ze sobą wiele problemów. W Tomaszowie Mazowieckim cena wody pozostawała na niezmiennym poziomie od 1 stycznia 2016 roku do 25 czerwca 2021 roku. W czerwcu 2021 roku Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, po rozpatrzeniu wniosku złożonego przez Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej

w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o., wydał decyzję zatwierdzającą nowe ceny i stawki opłat dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Od 25 czerwca 2021 roku cena za 1m³ wody wzrosła z 4,02 zł netto na 4,40 zł netto, po blisko 5,5 roku, co stanowiło jedynie wzrost o 9,5%.

W przypadku ścieków cena pozostawała na niezmiennym poziomie od 1 stycznia 2017 roku do 25 czerwca 2021 roku i wynosiła dla ścieków bytowych 6,56 zł/m³ netto, a dla ścieków przemysłowych 6,68 zł/m³ netto. Nowa taryfa wprowadziła od 26 czerwca 2021 roku ceny odpowiednio za 1 m³ ścieków bytowych 7,15 zł netto, a dla ścieków przemysłowych 7,31 zł netto, wzrosty odpowiednio o 9% i 9,5%.

W październiku 2022 roku Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie wydał decyzję zatwierdzającą nowe ceny i stawki opłat dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Kolejny wniosek o skrócenie obowiązywania taryfy Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o.o. złożył w kwietniu 2023 roku. W dniu 17 lipca 2023 roku Spółka otrzymała decyzję zatwierdzającą nowe ceny i stawki opłat na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Od 12 sierpnia 2023 roku cena za 1 m³ wody wynosi nadal 4,81 zł netto, a cena za 1 m³ ścieków bytowych i przemysłowych wynosi 8,77 zł netto. Ogółem każde gospodarstwo domowe w mieście od 12 sierpnia 2023 rok zapłaci więcej o 1 zł brutto za każdy dostarczony 1 m³ wody + odprowadzony 1 m³ ścieków.

Sieć kanalizacji deszczowej obejmuje swym zasięgiem o wiele mniejszy obszar miasta, niż kanalizacja sanitarna. Ogranicza się do obszarów silnie zurbanizowanych i terenów utwardzonych, gdzie niemożliwe jest odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w sposób powierzchniowy. Długość sieci kanalizacji deszczowej wynosi 102,75 km (wraz z przykanalikami). Największymi odbiorcami usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych na terenie Tomaszowa Mazowieckiego są poszczególni zarządcy i właściciele dróg. W roku 2023 dokonano odbioru technicznego 4 szt. przyłączy kanalizacji deszczowej o łącznej długości 134,7 m.

Cena za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w 2023 roku wynosi 6,95 zł.

a) Oczyszczalnia ścieków

Ścieki bytowe i przemysłowe prowadzone są kanalizacją sanitarną i odprowadzane są

do oczyszczalni ścieków przy ulicy Henrykowskiej 2/4. Proces oczyszczania ścieków jest oparty o technologię osadu czynnego niskoobciążonego obejmującą zintegrowane usuwanie związków węgla, azotu i fosforu na drodze biologicznej z możliwością usuwania związków biogennych w niskich temperaturach.

Jednym z ważniejszych zadań jakie postawił sobie w swojej działalności Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. jest dbanie o ochronę środowiska w mieście i regionie. Przykładem takiego działania może być sposób prowadzenia technologii oczyszczania ścieków komunalnych. Pomimo zwiększonej ilości oczyszczonych ścieków komunalnych, w porównaniu do 2022 roku, o około 4,5 % uzyskane parametry zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych kierowanych do odbiornika rzeki Pilicy w 2023 roku, są na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym. Jest to poziom dużo niższy niż określony w obowiązującym pozwoleniu wodnoprawnym. Powoduje to zmniejszenie o kilkaset ton w roku substancji biogennych odprowadzanych ze ściekami oczyszczonymi do odbiornika rzeki Pilicy. Potwierdzają to, wykonywane zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, wyniki badań ścieków zlewanych całodobowo, jak również systematycznie prowadzone badania wód rzeki Pilicy powyżej i poniżej zrzutu ścieków oczyszczonych. Poprawne prowadzenie przez Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. gospodarki osadowej potwierdza fakt, że pomimo bardzo wysokich cen gazu ziemnego, szczególnie w pierwszym półroczu 2023 roku, Spółka podjęła stosowne działania i rozpoczęła wytwarzanie produktu „Novatom”. W 2023 roku wyprodukowano go o 420 Mg więcej, niż w roku 2022. Spowodowało to zmniejszenie w 2023 roku ilości osadu mokrego o 1090 Mg, który jest dość dużym obciążeniem dla środowiska naturalnego.

W związku z wysokimi cenami gazu ziemnego, Spółka podjęła decyzję o zakupie paliwa gazowego z Towarowej Giełdy Energii, co pozwoliło znacznie obniżyć koszty zakupu gazu niezbędnego do funkcjonowania suszarni osadu.

Oczyszczalnia Ścieków dąży do wprowadzenia modelu gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) m.in. poprzez modernizację zmierzającą do usprawnienia ciągu osadowego w celu uzyskania biogazu na potrzeby energetyczne, odzysku surowców organicznych i mineralnych oraz odzysku wody z końcowego strumienia ścieków oczyszczonych biologicznie.

Pozostałe działania

W 2023 roku Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej W Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o.o. zakończył działania inwestycyjne zmierzające do możliwości osiągnięcia samowystarczalności energetycznej przy wykorzystaniu własnych źródeł wytwórczych opartych na technologii fotowoltaicznej na dwóch obiektach: ujęciu wody w Białobrzegach przy ul. Wilczej 83 oraz siedzibie Spółki przy ul. Kępa 19. Wykonano instalacje fotowoltaiczne na gruncie, o mocy do 50kW każda. Podjęto również działania zmierzające do realizacji kolejnych inwestycji w zakresie samowystarczalności energetycznej, rozpoczęto prace nad dokumentacją mającą na celu wprowadzenie na oczyszczalni ścieków modelu gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), w którym to efektywność energetyczna stanowi podstawowy priorytet działań. Efekt tych działań stanowić będzie nowoczesna biogazownia, w ramach której planowana jest rozbudowa węzła przeróbki osadu w celu pozyskania biogazu na potrzeby energetyczne, odzysk surowców organicznych i mineralnych w drodze fermentacji oraz odzysk wody z końcowego strumienia ścieków oczyszczonych biologicznie.

Wszystkie rodzaje prowadzonej przez Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o.o. działalności oparte są na dbałości o środowisko oraz promowaniu proekologicznych działań i postaw. W 2023 roku kontynuowano prace pasieczne w obrębie dwóch założonych w 2021 roku pasiek, wybudowano ścieżkę ekologiczną na terenie PSZOK, organizowano zajęcia edukacyjne, uzupełnione treściami dotyczącymi pszczelarstwa i pasieki. Prowadzono szereg wydarzeń, wystaw i zajęć w szkołach i przedszkolach przybliżając wszystkie aspekty związane z ochroną środowiska oraz promując postawy proekologiczne. Wspólna odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego oraz świadome korzystanie z zasobów naturalnych we wszystkich sferach życia to cel prowadzonych przez Spółkę działań edukacyjnych.

Zbiorniki bezodpływowe

Na terenie miasta występują 1 142 zbiorniki bezodpływowe, korzysta z nich 2 809 osób z czego 1 904 osoby mieszkają na terenie skanalizowanym zaś 905 osób mieszka na terenie nieskanalizowanym. Zgodnie z ewidencją przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie miasta jest 168 przydomowych oczyszczalni ścieków, z których korzysta ok. 400 osób. W 2023 roku pracownicy Wydziału Ochrony Środowiska i Klimatu Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim przy udziale funkcjonariuszy Straży Miejskiej przeprowadzili 520 kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Przedmiotem kontroli było sprawdzenie posiadania przez właścicieli umów na usługi obejmujące opróżnianie zbiorników bezodpływowych z nieczystości ciekłych oraz osadów z osadników z przydomowych oczyszczalni ścieków, realizowanych przez podmioty posiadające zezwolenie na prowadzenie takich usług na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz osadników z przydomowych oczyszczalni ścieków z nieczystości ciekłych oraz posiadania dowodów uiszczenia opłat za te usługi.

Infrastruktura ciepłownicza

Zakład Gospodarki Ciepłowniczej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o. o. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na wytwarzaniu ciepła we własnych źródłach ciepła. Głównym źródłem jest ciepłownia rejonowa przy ul. Wierzbowej 136, wyposażona w 5 kotłów wodnych WR-10 o łącznej mocy znamionowej 58 MW (moc osiągalna 66,6 MW). Kociołnia opalana jest miałem węglowym sortymentu miał II A klasy 23–18–07 oraz miał II A klasy 22–18–07. W 2023 roku spółka spalała również paliwo biomasowe w oparciu o zmienione pozwolenie zintegrowane oraz zmienioną koncesję na wytwarzanie ciepła. Spalanie tego paliwa przyczyniło się do obniżenia zużycia praw do emisji CO₂. Ponadto w ramach działań zmierzających do ograniczenia wprowadzania szkodliwych substancji do powietrza atmosferycznego Zakład Gospodarki Ciepłowniczej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o. o. zakupuje ciepło wytwarzane z instalacji OZE (z biomasy), tym samym spalanie miału węglowego w 2023 roku spadło o ponad 54% w porównaniu do roku poprzedniego.

Moc zamówiona przez odbiorców według stanu na 31 grudnia 2023 roku wyniosła 57,1 MW. W roku poprzedzającym moc zamówiona wynosiła 62,8 MW. Efektywność wykorzystania źródła ciepła za 2023 rok wynosi 86%.

Sieć systemu ciepłowniczego zbudowana jest jako pierścieniowo-promieniowa i obejmuje południową część miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Praktycznie cała miejska sieć jest siecią wysokoparametrową. Stan na koniec 2023 roku: długość sieci wraz z przyłączami to 37 406 m.b., w tym 22 557 m.b. w technologii preizolowanej.

Zapotrzebowanie na ciepło dla poszczególnych grup odbiorców na koniec 2023 roku:

Grupa odbiorców	Zapotrzebowanie [MW]	[%]
Spółdzielnie mieszkaniowe	15,7	27,5
Wspólnoty mieszkaniowe	16,3	28,6

Grupa odbiorców	Zapotrzebowanie [MW]	[%]
Obiekty budżetowe	5,9	10,3
Szkoły	5,5	9,6
Komunalne	2,2	3,9
Odbiorcy indywidualni	0,9	1,6
Przedszkola	0,8	1,4
Pozostałe	9,8	17,1
Razem	57,1	100

Liczba budynków podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej:

Grupa odbiorców	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Odbiorcy indywidualni	68	68	64
Spółdzielnie mieszkaniowe	96	96	96
Wspólnoty mieszkaniowe	109	110	111
Szkoły i przedszkola	23	22	21
Komunalne	20	21	20
Budżetowe*	20	20	19
Pozostałe**	54	54	57
Razem	390	391	388

Cmentarz Miejski

Cała powierzchnia cmentarza obejmuje 119 222 m². Zgodnie z inwentaryzacją grobów – obecnie na Cmentarzu znajduje się ponad 7 660 grobów i jest pochowanych około 12 600 osób co stanowi około 2/3 całego terenu cmentarza.

Liczba osób pochowanych na cmentarzu miejskim oraz liczba grobów w latach 2021 – 2023:

Rok	Liczba osób pochowanych ogółem	Liczba grobów ogółem
2021	11 960	7 469
2022	12 308	7 569
2023	12 610	7 665

W ramach bieżącej działalności Cmentarza Miejskiego w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. Dąbrowskiej 71/81 w 2023 roku zarejestrowano 302 pogrzebów:

- 96 pogrzebów z udostępnieniem nowego miejsca pochówku,
- 206 pogrzebów z dochowaniem do istniejących grobów pozostających w dyspozycji członków rodziny osób zmarłych.

Liczba osób pochowanych na cmentarzu miejskim w latach 2021 – 2023 z uwzględnieniem liczby udostępnionych nowych miejsc pochówku

Rok	Liczba osób pochowanych w danym roku	Liczba grobów w nowych miejscach pochówku
2021	391	120
2022	348	100
2023	302	96

Uwzględniając powyższe, szacuje się, że daje to możliwość stworzenia w następnych latach około 500 nowych grobów pojedynczych. Szacuje się, że miejsca na nowe pochówki zostanie na okres około 7–8 lat.

Kontynuowano udostępnianie miejsc pod bieżące pochówki i rezerwacje w kwaterze XXIII.

W ramach bieżącej działalności z usług świadczonych na cmentarzu uzyskano dochód brutto 663 250,00 zł (sześćset sześćdziesiąt trzy tysiące dwieście pięćdziesiąt złotych 00/100).

Dochód z tytułu dzierżawy pod handel kwiatami przed cmentarzem od ul. Dąbrowskiej wyniósł 40 368,37 zł (czterdzieści tysięcy trzysta sześćdziesiąt osiem złotych 37/100).

Dochody osiągnięte na cmentarzu miejskim w latach 2021 – 2023:

Rok	Dochód brutto z tytułu usług świadczonych na cmentarzu [zł]	Dochód brutto tytułu z dzierżawy pod handel kwiatami [zł]
2021	561 801,47	33 645,77
2022	534 309,80	35 178,67
2023	663 250,00	40 368,37

Z dniem 13 marca rozpoczęto prace związane z wyburzeniem starego budynku kaplicy w ramach realizacji zadania inwestycyjnego pod nazwą „Budowa Kaplicy Cmentarnej, wraz z kolumbarium oraz elementami infrastruktury technicznej, a także zagospodarowanie placu na Cmentarzu Komunalnym w Tomaszowie Mazowieckim, przy ul. Dąbrowskiej 71/81”.

Ostatecznie obiekt oddano do użytkowania decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 20 grudnia 2023 roku nr 174/2023.

4. DROGI

Przez Tomaszów Mazowiecki przebiega 201,79 km dróg. Jednym z zadań własnych Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta jest wykonywanie robót interwencyjnych oraz związanych z utrzymaniem i zabezpieczeniem na 237 drogach gminnych i 103 drogach wewnętrznych,

a także na trzech obiektach mostowych (w ciągu ulicy Milenijnej, Gminnej oraz nad rzeką Czarna-Bielina – droga bez nazwy), trzech kładkach dla pieszych (dwie nad rzeką Czarną – ul. Czarna oraz ul. Czysta i jedna nad rzeką Wolbórką – ulica Nadrzeczna), dwóch przepustach drogowych – ul. Milenijna.

W ramach tych prac w 2023 roku wyrównano nawierzchnie dróg nieutwardzonych o łącznej powierzchni 358 053 m² wykorzystując przy tym 1 297,80 ton tłucznia na drogach gminnych i drogach wewnętrznych. Mimo wielu inwestycji drogowych w zasobie gminnym nadal są jeszcze drogi nieutwardzone, które cyklicznie poddawane są równaniu oraz profilowaniu z zagęszczeniem tłucznia.

Remonty nawierzchni dróg zostały również wykonane przy użyciu remontera "Patcher" i zużyto 53,44 ton emulsji oraz mieszanek QPR 2000 w ilości: 8 ton.

Łączna powierzchnia naprawionych chodników na drogach gminnych w 2023 roku wyniosła 161,63 m². Były to zarówno naprawy niewielkich uszkodzeń, jak i ich całych fragmentów, przykładem może być chodnik na ulicy Zawadzkiej.

W 2023 roku wyrównano
nawierzchnie dróg nieutwardzonych
o łącznej powierzchni 358 053 m²
wykorzystując przy tym 1 297,80 ton
tłuczni na drogach gminnych
i drogach wewnętrznych

Kolejnym ważnym zadaniem jest wydawanie decyzji lokalizacyjnych: 84 szt. drogi wewnętrzne (DG), 185 szt. drogi gminne (DG), zezwoleń na zajęcie pasa drogowego: 147 szt. (DG), 70 szt. (DW) oraz na handel uliczny – 142 szt. i decyzji dot. awarii – 39 szt. Dodatkowo opiniowano decyzje o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu – 57 sztuk, opiniowano decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego – 24 sztuk, a także wydano opinie dotyczące projektów budowlanych – 42 sztuki.

Następną bardzo ważną funkcją drogowców jest dbałość o właściwe oznakowanie naszych dróg, co realizowane jest poprzez przygotowanie oraz uzgodnienie stałych 26 szt. i czasowych projektów organizacji ruchu – 148 szt., naprawę uszkodzonych znaków 192 szt. i słupków 67 szt. na drogach gminnych i wewnętrznych oraz zakup nowych tabliczek z nazwą ulicy (33 szt.) oraz coroczne odnawianie oznakowania poziomego (4 920 m²).

Wydatki na prace związane z utrzymaniem w 2023 roku wyniosły odpowiednio:

- drogi gminne – 2 079 691,19 zł,
- drogi wewnętrzne – 44 691,06 zł.

Infrastruktura drogowa – 14 967 997,47 zł

W 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki realizowała zadania inwestycyjne i remontowe w zakresie budowy, rozbudowy, przebudowy, modernizacji i remontu dróg miejskich. Były to zadania o różnorodnym charakterze. Realizowane były duże zadania inwestycyjne, jak i te służące poprawie infrastruktury poprzez utwardzenie dróg płytami wielootworowymi:

- Budowa czterech sięgaczy przy ul. Majowej 47-71 oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Niskiej 33a i 43 – poprawa infrastruktury drogowej.

W ramach zadania wydatkowano środki w wysokości 796 208,34 zł. Na podstawie opracowanej w 2021 roku dokumentacji projektowej w 2023 roku wyłoniono II Etap zadania dotyczący zagospodarowania terenu przy ul. Niskiej 33a i 43, polegający na wykonaniu nawierzchni z betonowych wielootworowych płyt ażurowych na podbudowie z tłuczni kamiennego, nawierzchni jezdni, chodników i schodów terenowych z betonowej kostki brukowej na podbudowie z tłuczni kamiennego. Zadanie zostało zrealizowane w terminie.
Wykonanie: 796 208,34 zł

- Przebudowa ulicy Fabrycznej wraz z budową ciągu pieszo – rowerowego

Zadanie realizowane w latach 2023 – 2024. Środki w wysokości 1 996 488,00 zł wydatkowano na wykonanie I etapu (50% wartości zadania) rozbudowy drogi gminnej nr 116591E - ulicy Fabrycznej na odcinku od ul. Rudej do ul. Bema w Tomaszowie Mazowieckim wraz z częściową przebudową sieci elektroenergetycznej i telekomunikacyjnej.
Wykonanie 2 003 988,16 zł

- Przebudowa ulicy Jasnej w Tomaszowie Mazowieckim

Środki w wysokości 67 035,00 zł zabezpieczono na opracowanie aktualizacji dokumentacji projektowej przebudowy drogi wewnętrznej – ulicy Jasnej w Tomaszowie Mazowieckim z uwzględnieniem budowy kanalizacji deszczowej i odwodnienia dla zadania pn. "Przebudowa ulicy Jasnej w Tomaszowie Mazowieckim". Dokonano przesunięcia umownego terminu realizacji oraz wydatków na środki niewygasające z upływem roku budżetowego 2023. Powodem przesunięcia były przedłużające się procedury postępowań administracyjnych z gestorami sieci oraz innymi instytucjami.

- Przebudowa ulic: Modrej i Osiedlowej w Tomaszowie Mazowieckim

Termin realizacji zadania przewidziano na lata 2022 – 2023. W roku 2022 rozpoczęto realizację wielobranżowej dokumentacji projektowej dotyczącej przebudowy ulic wraz z budową kanalizacji deszczowej. W 2023 roku Wykonano Etap II dokumentacji - dla zadania obejmujący wykonanie projektu budowlanego, przedmiary robót, kosztorysy ślepe i inwestorskie, uzyskanie pozwolenia na budowę. Koszt dokumentacji wyniósł 59 100,00 zł. W ramach zadania na podstawie dokumentacji wybudowano ul. Modrą i ul. Osiedlową (jezdnia z betonu asfaltowego, chodniki obustronne i bramy wjazdowe z kostki brukowej) wraz z kanalizacją deszczową w tych ulicach. Poniesiono wydatek w wysokości 1 449 813,00 zł.
Wykonanie 1 516 413,16 zł

- Modernizacja odcinka w ul. Jałowcowej w Tomaszowie Mazowieckim w systemie projektuj i buduj

Środki w wysokości 504 870,00 zł zostały wydatkowane na wykonanie przebudowy ul. Jałowcowej na odcinki od ul. Akacyjowej do ul. Zagajnikowej. W ramach zadania wykonano przebudowę jezdni o nawierzchni bitumicznej, chodniki z kostki brukowej, zatoki postojowe z betonowej kostki brukowej.

Wykonanie 504 870,00 zł

- Modernizacja dróg wraz z nowymi miejscami postojowymi – ul. Akacyjowa, Topolowa, Zagajnikowa

Środki w wysokości 361 052,76 zł zostały wydatkowane na przebudowę jezdni wraz z zatoką postojową z betonowej kostki brukowej, chodnika drogi wewnętrznej z kostki brukowej i parkingu z betonowej kostki brukowej (do bloków przy ul. Topolowej 4 i 8 oraz Akacyjowej 7).

Wykonanie 361 052,76 zł

- Utwardzenie ulic i chodników na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego

Środki w wysokości 5 581 626,56 zł zostały wydatkowane na wykonanie utwardzenia ulic i chodników płytami typu YOMB w Tomaszowie Mazowieckim. W ramach zadania zostały utwardzone ulice: Dębowa, Jelenia, Niebrowska, Smugowa, Wilcza – odgałęzienie, Witolda Białego, Hojnowskiego, Ciasna, Na Skarpie, Jolanty, Joanny, Jadwigi, Pawła, Nikodema, Ludwikowska- łącznik, Piotra, Renaty, Sabiny, Pauliny, Olgi, Magdaleny, Natalii, Odkrywkowa, Kopalna, Szymanówek, Sypka, Szklarska, Ziemowita, Wacława, Tomasza, Stefana, Romana, Niebrowska – łącznik, Warszawska – łącznik, Mikołaja Reja, Utrata, Źródłana, Długa – łącznik. Zadanie zostało zrealizowane.

Wykonanie 5 581 626,54 zł

- Przebudowa ulicy Tomasza Ostrowskiego wraz z odcinkiem ul. Dzieci Polskich w Tomaszowie Mazowieckim

Środki w wysokości 2 434 417,79 zł zostały wydatkowane na budowę:

- a) ul. Tomasza Ostrowskiego (jezdni o nawierzchni z betonu asfaltowego, zatoka postojowa w poszerzeniu jezdni o nawierzchni z betonowej kostki brukowej,

chodniki, wjazdy bramowe, pobocza o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, ciąg pieszo - rowerowy o nawierzchni z betonowej kostki brukowej),

b) parkingu dla samochodów osobowych przy ul. Ostrowskiego z betonowej kostki brukowej wraz z drogą dojazdową z betonu asfaltowego i chodnikami,

c) oświetlenia ul. Ostrowskiego typu LED.

Wykonanie 2 434 417,79

- Projekt i budowa ulic w osiedlu Ludwików – Etap II

W ramach zadania został poniesiony wydatek w wysokości 1 662 420,56 zł na wykonanie przebudowy ulic Damazego, Henryka, Haliny oraz Grzegorza wraz z budową kanalizacji deszczowej i odwodnienia. Wykonano jezdnie w ww. ulicach o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, zjazdy i chodniki, pobocza z betonowej kostki brukowej z poszerzeniami z granitowej kostki brukowej oraz kanalizację deszczową.

Wykonanie 1 662 420,56 zł

- Utwardzenie i doświetlenia przejścia pomiędzy ul. Główną i ul. Piaskową – etap I

W ramach zadania wykonano:

a) utwardzenie przejścia oraz schodów w ciągu pieszym z kostki brukowej pomiędzy ul. Główną i Piaskową – 89 500,00 zł. Zadanie zostało zrealizowane.

b) I etap dotyczący opracowania koncepcji projektowej w zakresie wytyczenia utwardzenia i doświetlenia ciągu pieszo - rowerowego pomiędzy ul. Główną i Piaskową. Wydatkowano środki w wysokości 10 000,00 zł. Zadanie realizowane jest w cyklu dwuletnim.

Wykonanie 99 500,00 zł

Inwestycje drogowe realizowane wspólnie z Powiatem Tomaszowskim – 800 000,00 zł

Pomoc finansowa dla Powiatu Tomaszowskiego na zadanie pn.: „Przebudowa: DP 4301E, DP 4304E, przebudowa i rozbudowa DP 1509E oraz budowa kanalizacji deszczowej w ciągu drogi powiatowej nr 4345E” w Tomaszowie Mazowieckim”

Przedmiotem dofinansowywanej inwestycji była budowa kanalizacji deszczowej wraz z wpustami, przepompownią i osadnikami. W ramach zadania wykonano nową nawierzchnię jezdni i chodników w ul. Majowej długości 234,97 m na odcinku od ul. Szczęśliwej do ul. Orlej. Przebudowano skrzyżowanie ul. Szczęśliwej i Majowej oraz Szczęśliwej i Orlej. Wykonane zostały zjazdy do posesji, zatoki postojowe, tunel technologiczny i przyłącze energetyczne, oznakowanie poziome i pionowe.

Realizacja powyższego zadania stanowi kolejny już etap współdziałania samorządu powiatowego i miejskiego w zakresie, budowy, przebudowy modernizacji dróg znajdujących się na terenie Tomaszowa Mazowieckiego. Budowa sieci kanalizacyjnej pozwoliła na odprowadzanie wód opadowych z drogi, tym samym wpłynęła na zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu użytkowania ul. Majowej przez uczestników ruchu drogowego. Zapewniło to także bezpieczeństwo mieszkańcom nieruchomości przyległych do ul. Majowej przed zalewaniem posesji w przypadku dużych opadów deszczu. Dodatkowo po wybudowaniu kanalizacji deszczowej została wykonana nowa nawierzchnia bitumiczna wraz z nowymi chodnikami co wpłynęło pozytywnie na jakość sieci drogowej w Tomaszowie Mazowieckim.

Wysokość pomocy finansowej udzielonej przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki to kwota 800 000,00 zł.

Środki finansowe Powiatu 5 795 477,72 zł.

Całkowita wartość projektu 6 595 477,82 zł.

5. INWESTUJEMY W MIESZKAŃCÓW

Zadania realizowane z udziałem środków zewnętrznych

Dofinansowania krajowe

Dofinansowanie: 107 227 951,87 zł

Całkowita wartość inwestycji: 196 950 681,44 zł

Program Inwestycji Strategicznych „POLSKI ŁĄD”

Dofinansowanie: 89 504 476,00 zł

Całkowita wartość inwestycji: 170 592 693,37 zł

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki złożyła wnioski o dofinansowanie inwestycji w ramach ogłoszonej przez Prezesa Rady Ministrów I edycji Programu Inwestycji

Strategicznych „POLSKI ŁAD”. W dniu 20 listopada 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała promesę na dofinansowanie zadania pn.: „Wymiana oświetlenia ulicznego ze sterowaniem logicznym wraz ze skablowaniem sieci wysokiego i średniego napięcia”. Wartość dofinansowania po przetargu wyniosła 14.830.479,00 zł, a całość inwestycji wynosi 16.478.310,00 zł. Zakończenie realizacji inwestycji planowane jest w 2024 roku.

W ramach II edycji Programu Inwestycji Strategicznych „POLSKI ŁAD” Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała w dniu 3 lipca 2023 roku promesę na dofinansowanie zadania pn.: „Budowa hospicjum w Tomaszowie Mazowieckim wraz z infrastrukturą drogową”. Wartość dofinansowania po przetargu wyniosła 30 000 000,00 zł, a całość inwestycji określona została na 43 156 162,61 zł. Zgodnie z zawartymi umowami z wykonawcami całe zadanie zostanie zakończone w I półroczu 2025 roku.

W ramach VII edycji Programu Inwestycji Strategicznych „POLSKI ŁAD” – Rozwój Stref Przemysłowych Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała w dniu 9 października 2023 roku wstępną promesę na dofinansowanie zadania pn.: „Rozbudowa ulicy Luboszewskiej wraz ze skrzyżowaniem z ulicą Spalską – Rozwój strefy przemysłowej w Tomaszowie Mazowieckim”. Wartość dofinansowania wynosi 5 000 000,00 zł, a całość inwestycji oszacowana na kwotę 5 500 000,00 zł. W I półroczu 2024 roku ogłoszone zostanie postępowanie przetargowe na realizację przedmiotowej inwestycji.

W ramach VIII edycji Programu Inwestycji Strategicznych „POLSKI ŁAD” Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała w dniu 10 lipca 2023 roku wstępną promesę na dofinansowanie dwóch zadań. Jednym z nich jest „Budowa schroniska dla zwierząt w Tomaszowie Mazowieckim”. Wartość dofinansowania wynosi 8 000 000,00 zł, a całość inwestycji oszacowana na kwotę 12 000 000,00 zł (na dzień 31.12.2023 r.). Drugie zadanie pn.: „Budowa obiektu „Termy Niebieskie Źródła” w Tomaszowie Mazowieckim – etap I” otrzymało wstępną promesę dofinansowania na kwotę 30 000 000,00 zł. Na obydwa zadania przetargi ogłoszone zostaną w I połowie 2024 roku.

W ramach I edycji Rządowego Programu Odbudowy Zabytków ogłoszonego w ramach Programu Inwestycji Strategicznych „POLSKI ŁAD” Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała promesę wstępną na dofinansowanie zadania pn.: „Remont kościoła pw. Św. Marcina w Tomaszowie Mazowieckim – etap II”. Wstępna promesa zakłada dofinansowanie

realizacji zadania w kwocie 1 274 000,00 zł, natomiast całość inwestycji oszacowana została na kwotę 1 300 000,00 zł. Do lipca 2024 roku dotacjobiorca powinien ogłosić postępowanie na wybór wykonawcy przedmiotowego zadania.

W ramach II edycji Rządowego Programu Odbudowy Zabytków ogłoszonego w ramach Programu Inwestycji Strategicznych „POLSKI ŁAD” Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała promesę wstępną na dofinansowanie zadania pn.: „Rewitalizacja Pałacu dr Rode w Tomaszowie Mazowieckim”. Promesa zapewnia dofinansowanie realizacji zadania na kwotę 400 000,00 zł, natomiast całość inwestycji po przetargu została ustalona na kwotę 2 158 220,76 zł. Zadanie będzie realizowane w 2024 roku.

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

Dofinansowanie: 5 729 970,00 zł

Całkowita wartość inwestycji: 9 205 624,13 zł

1. Remont ulicy gen. Sowińskiego oraz ulicy Cekanowskiej w Tomaszowie Mazowieckim
Na podstawie opracowanej w 2022 roku dokumentacji technicznej został wykonany remont ww. ulic. W ramach zadania wykonano jezdnię, zjazdy, chodniki oraz opaski o nawierzchni z betonowej kostki brukowej. Umowa została zrealizowana w terminie. Wydatkowano środki w wysokości 1 118 988,53 zł. Zadanie uzyskało dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 696 838,00 zł.
2. W marcu 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki podpisała z Wojewodą Łódzkim umowę na dofinansowanie na realizację zadania pn.: „Przebudowa ulicy Niemcewicza w Tomaszowie Mazowieckim - poprawa infrastruktury drogowej”. Zadanie zostało określone jako zadanie jednoroczne i w 2023 roku zakończone.
Wartość inwestycji wyniosła 3 953 499,60 zł, natomiast dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg wyniosło 1 896 249,00 zł.
3. W październiku 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki podpisała z Wojewodą Łódzkim dwie umowy na dofinansowanie zadań: „Przebudowa ciągów pieszych w Tomaszowie Mazowieckim – etap I” i „Przebudowa ciągów pieszych w Tomaszowie Mazowieckim – etap II”. W 2023 roku wyłoniono wykonawców na realizację przedmiotowych zadań, a w 2024 roku nastąpi ich realizacja i zamknięcie prac.
Wartość realizowanych działań:

„Przebudowa ciągów pieszych w Tomaszowie Mazowieckim – etap I” – wartość zadania:
1 436 809,00 zł, dofinansowanie: 1 149 447,00 zł.

„Przebudowa ciągów pieszych w Tomaszowie Mazowieckim – etap II” – wartość zadania:
1 000 079,00 zł, dofinansowanie – 800 063,00 zł.

4. Decyzją z dnia 4 grudnia 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała dofinansowanie na zadanie pn.: „Przebudowa ulicy Długiej w Tomaszowie Mazowieckim - etap I”. Ogłoszenie przetargu, wyłonienie wykonawcy oraz całościową realizację inwestycji zaplanowano na 2024 rok.

Wartość całkowita zadania oszacowana została na kwotę 1 696 248,00 zł,
a dofinansowanie wynosi 1 187 373,00 zł.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi

Dofinansowanie: 340 748,82 zł

Całkowita wartość inwestycji: 361 498,82 zł

Program Edukacji Ekologicznej

W 2022 roku uzyskano dotację ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w ramach konkursu z dziedziny edukacji ekologicznej na zadanie, które zrealizowane zostało w roku 2023.

1. Utworzenie punktu dydaktycznego w Przedszkolu nr 12 im. z siedzibą przy ul. Kombatantów 1/3 w Zespole Przedszkolnym w Tomaszowie Mazowieckim.

Kwota dofinansowania: 44 393,82 zł.

Całkowita wartość projektu: 49 393,82 zł.

W 2023 roku uzyskano dotację ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w ramach konkursu z dziedziny edukacji ekologicznej na zadania:

1. Utworzenie punktu dydaktycznego w Szkole Podstawowej nr 12 im. Jana Pawła II w Zespole Szkolno - Przedszkolnym nr 2 w Tomaszowie Mazowieckim

Kwota dofinansowania: 59 850,00 zł.

Całkowita wartość projektu: 63 000,00 zł.

2. Utworzenie ekopracowni w Szkole Podstawowej nr 6 w ZS-P nr 8, ul. Gminna 5/9 w Tomaszowie Mazowieckim

Kwota dofinansowania: 59 850,00 zł.

Całkowita wartość projektu: 63 000,00 zł.

3. Utworzenie punktu dydaktycznego w Przedszkolu nr 20 z siedzibą przy ul. gen.

Władysława Sikorskiego 6A w ZS-P nr 4 w Tomaszowie Mazowieckim

Kwota dofinansowania: 59 900,00 zł.

Całkowita wartość projektu: 63 050,00 zł.

4. Utworzenie punktu dydaktycznego w Przedszkolu nr 5 w Zespole Szkolno –

Przedszkolnym nr 9, ul. Jałowcowa 8 w Tomaszowie Mazowieckim

Kwota dofinansowania: 59 905,00 zł.

Całkowita wartość projektu: 63 055,00 zł.

5. Nowoczesna pracownia fizyko – chemiczna w Szkole Podstawowej nr 10 im.

Tomaszowskich Olimpijczyków w Tomaszowie Mazowieckim

Kwota dofinansowania: 56 850,00 zł.

Całkowita wartość projektu: 60 000,00 zł.

Realizacja i zakończenie powyższych zadań zaplanowane jest na 2024 rok.

Dofinansowania z budżetu Województwa Łódzkiego.

Dofinansowanie: 289 473,05 zł

Całkowita wartość inwestycji: 347 517,99 zł

1. „Ogrody przyjazne naturze w Tomaszowie Mazowieckim” finansowany z budżetu

Samorządu Województwa Łódzkiego w ramach projektu pn.: „Województwo Łódzkie

Ogrodem Polski” – „Ogrody przyjazne naturze”, umowa o dofinansowanie nr

8/IIIK/PF/2022 z dnia 25 lipca 2022 roku zawarta z Województwem Łódzkim. Celem

projektu było kreowanie przestrzeni zielonych dla zachowania różnorodności

biologicznej oraz adaptacja ogólnodostępnych, nieodpłatnych, wspólnych przestrzeni do

zmian klimatu. Realizacja zadania przyczyniła się do ochrony naturalnego środowiska

poprzez przywracanie mu równowagi, urządzenie przestrzeni życiowej w zgodzie z ideą

permakultury, zwiększenie powierzchni nasadzeń roślin w przestrzeni publicznej oraz jej

uatrakcyjnienie. Cele zostały osiągnięte poprzez:

- tworzenie, odtwarzanie, rewitalizację ogrodów,
- nasadzenie zielonych i kwiatnych alei z wykorzystaniem tradycyjnych odmian

rodzimych gatunków i krzewów, roślin miododajnych oraz bylin,

- tworzenie obszarów zielonych przyjaznych ptakom i owadom,
- tworzenie zielonych terenów rekreacyjnych.

Ponadto, dodatkowo zostały osiągnięte poniższe cele:

- ochrona bioróżnorodności obejmująca rewitalizację zieleni miejskiej, dokonanie nowych nasadzeń (gatunków rodzimych i cennych przyrodniczo),
- zagospodarowanie zaniedbanych części miasta Tomaszowa Mazowieckiego,
- ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego oraz silnej i narastającej antropopresji w miejscach o znaczeniu historycznym i kulturowym w Tomaszowie Mazowieckim,
- przywrócenie cennych wartości miejskim układom przestrzennym oraz zachowanie i odnowę zdegradowanej zieleni miejskiej,
- wykreowanie pozytywnego wizerunku miasta, eksponowanie jego zasobów i niepowtarzalnych cech, możliwości przyrodniczych, historycznych, turystycznych, kulturowych i rekreacyjnych,
- stworzenie mieszkańcom Tomaszowa Mazowieckiego proekologicznych warunków do uprawiania rekreacji i aktywnego spędzania czasu wolnego, wpływając pozytywnie na ich zrównoważony rozwój psychofizyczny,
- podniesienie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców regionu łódzkiego,
- promowanie inicjatyw ochrony przyrody i ograniczania degradacji środowiska przyrodniczego oraz ochrony różnorodności biologicznej poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców regionu oraz promowanie aktywnego i czynnego trybu życia z wykorzystaniem miejsc rekreacji rodzinnej.

Przedmiotowe zadanie obejmowało dwie lokalizacje:

a) Plac Tadeusza Kościuszki znajdujący się w centrum miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

W ramach zadania zrealizowano następujące działania: nasadzenie kwiatów, roślin, krzewów tj.: cis pospolity, rudbekia błyskotliwa 'Goldstrum' (roślina miododajna), gailardia oścista 'Bijou' (roślina miododajna), złocień właściwy (roślina miododajna), jeżówka purpurowa (roślina miododajna, zioła), kocimiętka Faassena 'Purrsian Blue' roślina miododajna, brwinek pospolity 'Sebastian' (zioła), perowska łobodolistna 'Little

spire' (roślina miododajna), funkia 'Brim Cup', funkia 'Halcyon', funkia 'Francee', tulipan botaniczny 'Greigii red', krokus 'Joanna d'Arc', krokus 'Flower record',

- b) Miejsce Pamięci Narodowej - OBELISK znajdujący się przy ul. Strzeleckiej w Tomaszowie Mazowieckim upamiętniający miejsce egzekucji Polaków. W ramach zadania zrealizowano następujące działania: nasadzenie kwiatów, roślin, krzewów i drzew tj.: cis pospolity, prunus cerasifera obw. pnia 10-12, pigwowiec japoński, trawnik z rolki, łąka kwietna. Sadzenie roślin miododajnych nie jest domeną jedynie rolników i pszczelarzy. Istotne dla pszczoł zarówno dziko żyjących są tulipany botaniczne, które są najbliższe dzikim gatunkom, dlatego właśnie te cebule polecane są na kwietne rabaty. Sadzenie roślin miododajnych od wiosny do późnej jesieni ma znaczący wpływ w dobie kurczących się terenów naturalnych, łąk kwiatowych. Dostępność roślin miododajnych, ekologiczna uprawa bez dodatku nawozów, sprzyjające warunki atmosferyczne to główne czynniki wspierające pszczoły w pozyskiwaniu nektaru, który gwarantuje im przetrwanie i rozwój. Rośliny te z biegiem czasu stają się źródłem nektaru dla pszczoł oraz wzbogacają różnorodność biologiczną środowiska. W ten sposób powstają skwery, alejki oraz zielone wyspy, które służą zarówno jako pożytek dla owadów zapylających jak również miejsca odpoczynku dla mieszkańców.

Całkowita wartość projektu: 151 835,79 zł.

Dofinansowanie: 149 894,85 zł.

2. W 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki wystąpiła z wnioskiem o dofinansowanie zadania pn.: „Ogrody przyjazne naturze w Tomaszowie Mazowieckim” – etap II, przy udziale dotacji celowej z budżetu Województwa Łódzkiego przeznaczonej na dofinansowanie zadań własnych gminy w zakresie rozwoju zielonej infrastruktury, w ramach projektu „Województwo Łódzkie Ogrodem Polski” – „Ogrody przyjazne naturze”. Przedmiotowe zadanie jest zgodne z celami projektu, jakim są kreowanie przestrzeni zielonych dla zachowania różnorodności biologicznej oraz adaptacja ogólnodostępnych, nieodpłatnych, wspólnych przestrzeni do zmian klimatu. Realizacja zadania przyczyni się do ochrony naturalnego środowiska poprzez przywracanie mu równowagi, urządzenie przestrzeni życiowej w zgodzie z ideą permakultury, zwiększenie powierzchni nasadzeń roślin w przestrzeni publicznej oraz jej uatrakcyjnienie. Projekt obejmował rewitalizację skweru obok Tomaszowskiego Centrum Zdrowia.

Podstawowym założeniem projektu było utworzenie dwóch wnętrz na planie półokręgów o funkcji wypoczynkowej w otoczeniu nowej zieleni. Wzdłuż krawędzi jednego wnętrza zaprojektowano trzy pergole, po których będą się wspinać kwitnące powojniki botaniczne. Drewniane konstrukcje otulają nasadzenia zimozielonych cisów, urozmaiconych kwitnącymi i pachnącymi krzewami lilaka Meyera, śnieguliczki i narcyzów. Na drugim placu ustawiono sześć ławek również otoczonych żywopłotami z cisów oraz kwitnących róż okrywowych i czosnkiem ozdobnym.

W centrum wnętrza posadzony został duży platan, a pod nim głąz pamiątkowy. Elementy te są podświetlone. Oba wnętrza wypełnione zostały trawą z rolki oraz dodatkowo podkreślone i osłonięte od hałasu i zanieczyszczeń ulicznych szpalerami drzew rozmieszczonych na planach łuków. Od strony ronda rosną klony 'Drummondii' o białe obrzeżonych liściach oraz cztery zimozielone jodły kalifornijskie. Od strony szpitala rosną ozdobne wiśnie o bordowych liściach. Przed nimi widoczna jest rabata złożona z dwóch rzędów krzewów: wyższych berberysów o bordowych liściach, przesadzonych z otoczenia siłowni oraz niższych krzewów śnieguliczki o ametystowych owocach. Oba gatunki są miododajne, dlatego usytuowane zostały tam 3 domki dla owadów. Na kilku dużych drzewach zawisły budki dla ptaków w ilości 5 sztuk. Dodatkowo wzdłuż ogrodzenia szpitala posadzono szpaler z kolumnowych cisów. Zarówno nowe ławki, jak i pergole, pomalowano w odcienie jasnej szarości. Wszystkie nasadzenia nawadniane będą za pomocą automatycznego systemu. Użytkownicy tego terenu mogą odpoczywać w estetycznie urządzonej, przyjemnym, kolorowym i pachnącym miejscu na terenie miasta.

Całkowita wartość projektu 178 682,20 zł.

Kwota dofinansowania 125 978,20 zł.

3. W 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki wystąpiła z wnioskiem o dofinansowanie zadania pn.: „Odwodnienie terenu wraz z wykonaniem nowej posadzki przydrożnej kapliczki zlokalizowanej w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. Białobrzeskiej 13”, przy udziale dotacji celowej z budżetu Województwa Łódzkiego przeznaczonej na dofinansowanie zadań własnych samorządów w zakresie prac przy obiektach małej architektury zabytkowej położonych na obszarze województwa łódzkiego, w ramach naboru” Mała architektura zabytkowa”.

Przedmiotowe zadanie jest zgodne z celami projektu, koniecznym było więc zastosowanie rozwiązań kompleksowych polegających na odwodnieniu obiektu i odciążeniu wód w taki sposób, by nie zagrażały fundamentom i konstrukcji. Niezbędnym do wykonania był drenaż opaskowy z obsybką filtracyjną i materiałami filtracyjnymi oraz wykonanie studzienek, w których gromadzi się woda. Dodatkowo wykonano odwodnienie liniowe zabezpieczające bezpośrednio przed wodami opadowymi poprzez wykonanie koryt liniowych z rusztem przykrywającym. Zadanie obejmowało niezbędne roboty ziemne. Wewnątrz kapliczki wykonano izolację pionową fundamentów oraz izolację poziomą. Prace te były konieczne do osiągnięcia zakładanych efektów rzeczowych i zabezpieczenia obiektu przed degradacją i zniszczeniem elementów konstrukcyjnych. Końcowym elementem było ułożenie na posadzce płyt kamiennych z materiałów naturalnych nawiązujących do charakteru, stylu architektonicznego i okresu powstania kapliczki.

Całkowita wartość projektu: 17 000,00 zł

Kwota dofinansowania: 13 600,00 zł

Przebudowa stadionu miejskiego
w I etapie obejmuje m.in. budowę
bieżni o długości nominalnej 400
m wraz z bieżnią 100 m. Całkowita
wartość zadania: 7 195 547,13 zł
Kwota dofinansowania:
4 000 000,00 zł

Rezerwa celowa budżetu państwa

Dofinansowania: 10 000 000,00 zł

Całkowita wartość zadań: 14 695 547,13 zł

„Przebudowa układu drogowego zwiększającego dostęp do terenów rekreacyjno-sportowych w Tomaszowie Mazowieckim”

W 2023 roku została opracowana dokumentacja projektowo-techniczna dla zadania pn. Przebudowa układu drogowego zwiększającego dostęp do terenów rekreacyjno-sportowych w Tomaszowie Mazowieckim. Uzyskane zostały wszystkie niezbędne uzgodnienia i decyzje oraz zatwierdzone zostały podziały nieruchomości. Wszczęte zostało postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego dla etapu I tj. budowy drogi łączącej ul. Św. Antoniego z ul. Wodną, Ściegiennego i PCK w Tomaszowie Mazowieckim. Przebieg nowoprojektowanych dróg został dostosowany do opracowanej koncepcji przebudowy linii wysokiego napięcia w ramach programu Poprawa Inwestycji Strategicznych Polski Ład – Edycja I.

Zadanie dofinansowane jest z rezerwy celowej budżetu państwa.

Wykonanie w 2023 roku: 163 783,20 zł

Całkowita wartość zadania: 7 500 000,00 zł

Kwota dofinansowania: 6 000 000,00 zł

„Przebudowa obiektu sportowego przy ulicy Nowowiejskiej w Tomaszowie Mazowieckim - etap I”

Przebudowa obiektu ma istotny wpływ na możliwość uprawiania sportu amatorskiego związanego z codzienną aktywnością, rekreacją, stworzeniem bazy dla sportu wyczynowego, przywróceniem tradycji lekkoatletycznych. Ze stadionowej bieżni korzysta m.in. grupa amatorskich biegaczy, która trenowana jest pod okiem tomaszowskiej Mistrzyni Świata w maratonie – Wandy Panfil. W ankietach, badaniach, wywiadach tomaszowianie podkreślali, że zdrowy tryb życia jest dla nich niezwykle ważny i chcieliby, aby zostały zapewnione odpowiednie warunki do takiej aktywności. Rozwój sportów lekkoatletycznych i ich rekreacyjnego, amatorskiego wymiaru byłby możliwy jedynie poprzez przebudowę

obiektu, dostosowanie go do współczesnych standardów i wymagań Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Zadanie obejmuje przebudowę obiektu sportowego - stadionu miejskiego przy ul. Nowowiejskiej 9/27 w Tomaszowie Mazowieckim – etap I. Zaplanowano przebudowę obiektu i przystosowanie go do korzystania przez różnorodne grupy użytkowników. Obiekt po przebudowie będzie wykorzystywany przez wszystkie grupy wiekowe oraz amatorów, uczniowskie kluby sportowe, szkoły przeprowadzające zajęcia wychowania fizycznego, sportowców wyczynowych zrzeszonych w klubach sportowych. Przebudowa stadionu w etapie I obejmuje:

- a) bieżnię kategorii IVB, 6/6 torów, bieżnię o długości nominalnej 400m wraz z bieżnią 100 m,
- b) budowę oświetlenia bieżni i stadionu,
- c) prace rozbiórkowe w obrębie bieżni,
- d) roboty ziemne i przygotowawcze,
- e) wykonanie prac teletechnicznych, przyłączy, kanalizacji deszczowej, instalacji sanitarnych.

Zakończenie I etapu przebudowy planowane jest na II półrocze 2024 roku.

Całkowita wartość zadania: 7 195 547,13 zł

Kwota dofinansowania: 4 000 000,00 zł

Inne dofinansowania

Remont ul. Józefowskiej w Tomaszowie Mazowieckim (Nr 116616E)

Środki zostały wydatkowane na wykonanie remontu ul. Józefowskiej. W ramach zadania wykonano jezdnię z betonu asfaltowego o obramowaniu z oporników betonowych oraz oznakowanie drogowe. Zadanie było współfinansowane na podstawie Umowy nr SA.0290.2.7.2023 z dnia 21 sierpnia 2023 roku zawartej z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe reprezentującym Skarb Państwa Nadleśnictwa Smardzewice na zadanie pn. „Remont ul. Józefowskiej w Tomaszowie Mazowieckim (Nr 116616E)”.

Całkowita wartość zadania: 1 747 800,00 zł

Kwota dofinansowania: 1 363 284,00 zł

Dofinansowania z innych źródeł zewnętrznych

Dofinansowanie: 26 397 002,11 zł

Całkowita wartość zadań: 35 615 381,43 zł

„Modernizacja windy dla osób niepełnosprawnych w Szkole Podstawowej nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim” w ramach projektu pn. „Dostępny samorząd – granty” realizowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach Działania 2.18 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020, zgodnie z umową nr DSG/1169 z dnia 25 listopada 2022 roku zawartą z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Celem przedsięwzięcia grantowego jest poprawa dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez wsparcie JST w spełnieniu wymogów określonych w ustawie z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Inwestycja skierowana została do osób niepełnosprawnych i starszych. Montaż nowej windy przyczynił się do poprawy dostępności budynku szkoły dla osób z ograniczeniami w poruszaniu się.

Wartość projektu 100 000,00 zł.

Dofinansowanie 100 000,00 zł.

„Bezpieczny pieszy - zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rozwój edukacji komunikacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim”

Zadanie realizowane było w ramach PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014 – 2020.

Cel: Celem projektu było zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez wykonanie nowoczesnej infrastruktury służącej pieszym oraz zakup wyposażenia służącego do nowatorskiej, ciekawej i skutecznej edukacji dzieci w wieku szkolnym, szczególnie klas wczesnoszkolnych.

W ramach projektu zrealizowano:

1. Dwa przejścia dla pieszych obejmujące wykonanie czujników ruchu, aktywnych odblaskowych elementów punktowych, wyznaczenia przejścia i malowania białych

pasów w czerwonym tle, szaf sterowniczych, znaków i lamp ostrzegawczych. Oba przejścia dla pieszych posiadają doświetlenie zwiększające bezpieczeństwo.

2. Zakup dwóch mobilnych miasteczek rowerowych służących do praktycznej nauki przepisów ruchu drogowego, odbywania szkoleń, kursów, zdobywania kart rowerowych. Znajdują się one w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 3 i Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 7.
3. Zakup jednego symulatora jazdy na rowerze wspomagającego proces nauki bezpiecznej jazdy w warunkach miejskich i przy znacznym obciążeniu ruchem. Symulator został umieszczony w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 4.
4. Zakup jednego symulatora przejścia dla pieszych, na którym uczniowie klas wczesnoszkolnych oraz grup przedszkolnych będą nabywać umiejętności bezpiecznego korzystania z przejścia, wypracują prawidłowe nawyki służące im w przyszłości. Ten sprzęt trafił do Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 8.
5. Zakup jednego symulatora zderzeń, który pozwoli na zdobycie doświadczeń w zakresie działania systemów bezpieczeństwa, uzmysłowi siły działające podczas zdarzeń drogowych, pozwoli zrozumieć doniosłość skutków wypadków drogowych. Z takiej nauki będą mogli korzystać młodzi tomaszowianie w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 7.

Całkowita wartość zadania: 383 348,31 zł

Kwota dofinansowania: 325 846,07 zł

Utworzenie 90 miejsc opieki dla dzieci do lat 3 w Żłobku przy ul. Kombatantów 5 w Tomaszowie Mazowieckim

Zadanie realizowane jest od roku 2020. W 2023 roku zostały poniesione wydatki w wysokości 25 488,86 zł na wynagrodzenie w związku z pełnieniem nadzoru inwestorskiego nad realizacją ww. zadania. Zadanie uzyskało dofinansowanie w roku 2024 ze środków zewnętrznych w ramach Programu Maluch + 2022 – 2029. Dofinansowanie pochodzi z KPO i budżetu państwa. Realizacja zadania nastąpi w latach 2024 – 2025.

W ramach inwestycji przewiduje się:

- rozbiórkę istniejącego budynku byłego Przedszkola Nr 3 wraz z infrastrukturą towarzyszącą,

- budowę budynku żłobka, chodników, placu zabaw, elementów małej architektury, ogrodzenia, przyłącza wodociągowego i zewnętrznej instalacji wodociągowej,
- przebudowę przyłącza gazowego,
- budowę instalacji gazowej (skrzynka na punkt pomiarowy w ogrodzeniu oraz skrzynka z zaworem MAG na budynku),
- budowę przyłącza kanalizacji sanitarnej oraz instalacji zewnętrznej kanalizacji sanitarnej, przyłącza kanalizacji deszczowej, instalacji kanalizacji deszczowej, instalacji elektrycznej, przyłącza ze złącza kablowo-pomiarowego oraz przyłącza telekomunikacyjnego,
- budowę instalacji fotowoltaicznej,
- wycinkę drzew i wykonanie nasadzeń.

Budynek został przystosowany do potrzeb osób poruszających się na wózkach (w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych).

Wartość zadania ogółem: 11 523 045,09 zł

Dofinansowanie: 3 663 045,09 zł

Inwestycje i remonty w placówkach oświatowych – 400 977,42 zł

Wymiana posadzki parkietowej w Sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 11

W ramach zadania wykonano wymianę posadzki parkietowej w Sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 11. Wykonano posadzkę z deszczulek dębowych wraz z cyklinowaniem i lakierowaniem oraz zamontowano listwy przypodłogowe z drewna dębowego. Zadanie zostało zrealizowane w terminie.

Wykonanie: 113 959,50 zł

Remonty w placówkach oświatowych

Środki w wysokości 102 472,52 zł wydatkowano na przeprowadzenie remontów w placówkach oświatowych. Środki zostały wydatkowane na:

1. Roboty malarskie w pomieszczeniach hali balonowej w SP 11. Wartość umowy 49 288,72 zł.
2. Ustalenie lokalizacji wycieku w instalacji centralnego ogrzewania hali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 7 w Tomaszowie Mazowieckim Wartość faktury 11 028,60 zł.

3. Wykonanie awaryjnych robót naprawczych instalacji centralnego ogrzewania hali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 7 w Tomaszowie Mazowieckim. Wartość faktury 2 450,80 zł.
4. Wymiana drzwi w sali gimnastycznej w Szkoły Podstawowej nr 13. Wartość faktury 8 548,50 zł.
5. Wykonanie naprawy rurociągu ciepłej wody oraz kanalizacji sanitarnej w Szkole Podstawowej nr 10 ul. Ostrowskiego 14. Wartość faktury 6 150,00 zł.
6. Wykonanie awaryjnych robót naprawczych instalacji ciepłej wody użytkowej i kanalizacji sanitarnej w Szkole Podstawowej nr 1 przy ul. L.W. May'a 11/13 w Tomaszowie Mazowieckim. Wartość faktury 15 006,00 zł.
7. Wykonanie izolacji termicznej i przeciwwilgociowej fundamentów budynku Przedszkola nr 7. Wartość faktury 9 999,90 zł.

Wykonanie: 102 472,52 zł.

Budowa ogrodzenia w Przedszkolu nr 17 w Tomaszowie Mazowieckim

Środki w wysokości 68 000,00 zł zostały wydatkowane na wykonanie budowy ogrodzenia betonowego w Przedszkolu nr 17 w Tomaszowie Mazowieckim. Zadanie zostało zrealizowane.

Wykonanie 68 000,00 zł

Przebudowa węzła wodnego do basenu w Szkole Podstawowej nr 12 w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 2 w Tomaszowie Mazowieckim

W ramach zadania została wydatkowana kwota w wysokości 3 515,70 zł na wynagrodzenie inspektora nadzorującego ww. zadanie. Ze względu na brak możliwości wejścia na obiekt (okres szkolny) i konieczność połączenia konserwacji obiektu z jego modernizacją termin realizacji zadania został przesunięty na lata następne.

Wykonanie 3 515,70 zł

Modernizacja podłogi sportowej w sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 13 w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim

Środki w wysokości 98 879,70 zł zostały wydatkowane na wykonanie nowej podłogi w sali gimnastycznej z wylewki poliuretanowej w Szkole Podstawowej nr 13 w Tomaszowie Mazowieckim. Zadanie zostało zrealizowane.

Wykonanie 98 879,70 zł

Modernizacja dachu w Szkole Podstawowej nr 1, w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 4 w Tomaszowie Mazowieckim

Środki w wysokości 14 150,00 zł zostały wydatkowane na:

- Opracowanie oceny stanu technicznego konstrukcji dachu hali sportowej w Szkole Podstawowej nr 1 przy ul. L.W. Maya 11/13 w Tomaszowie Mazowieckim
- Opracowanie PFU modernizacji dachu w Szkole Podstawowej nr 1.

Zadanie zostało zrealizowane.

Wykonanie 14 150,00 zł

Inwestycje i remonty w placówkach kultury – 18 529,25 zł

Środki w wysokości 18 529,25 zł wydatkowano na wykonanie robót malarskich w Miejskim Centrum Kultury pl. Kościuszki 18 w Tomaszowie Mazowieckim. Wartość umowy 18 529,25 zł. Umowa została zrealizowana.

Pozostałe inwestycje i remonty – 10 975 767,85 zł

Wykonanie remontu budynku przy ul. Niebrowskiej 14 w Tomaszowie Mazowieckim – siedziby Powiatowego Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Inwalidów

W ramach zadania wykonano remont budynku przy ul. Niebrowskiej 14 w Tomaszowie Mazowieckim - siedziby Powiatowego Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Wymieniono stolarkę drzwiową i okienną, rozebrano wiatrołap, wykonano pokrycie dachu papą termozgrzewalną wraz z obróbkami blacharskimi. Została wydatkowana kwota w wysokości 149 900,00 zł. Zadanie zostało zrealizowane w terminie.

Wykonanie: 149 900,00 zł

Opracowanie dokumentacji projektowej rozbudowy kaplicy przy ul. Dąbrowskiej

Środki w wysokości 4 329 954,87 zł zostały wydatkowane na:

- Opłatę za przyłączenie do sieci dystrybucyjnej obiektu,
- Wynagrodzenia inspektorów nadzorujących zadanie,
- Opracowanie przeprojektowania zmiany trasy kabla zasilającego wraz z przeprojektowaniem zasilenia istniejącego budynku administracyjnego (aktualizacja),
- Wykonanie kanalizacji kablowej do słupa telekomunikacyjnego dla kaplicy cmentarnej,
- Zakup szafki aptecznej na przybory do kosmetyki pośmiertnej (pierwsze wyposażenie) do nowego budynku administracyjno – pogrzebowego cmentarza komunalnego przy ul. Dąbrowskiej,
- Zakup wyposażenia chłodni (pierwsze wyposażenie) do nowego budynku administracyjno – pogrzebowego cmentarza komunalnego przy ul. Dąbrowskiej,
- Opłatę za wykonanie czynności kontrolnych dotyczących budowy kaplicy cmentarnej wraz z kolumbarium oraz zagospodarowaniem placu na Cmentarzu Komunalnym przy ul. Dąbrowskiej w zakresie spełnienia wymagań higieniczno – sanitarnych i zdrowotnych,
- Budowę kaplicy cmentarnej wraz z kolumbarium i zagospodarowaniem terenu. Uzyskano pozwolenie na użytkowanie i dokonano odbioru technicznego.

Środki w wysokości 2 035 072,08 zł zostały zabezpieczone jako wydatki, które nie wygasają z upływem roku 2023. Zostały one zabezpieczone na poniesienie wydatków na ostatni etap budowy kaplicy oraz wynagrodzenie za nadzór w branży elektrycznej.

Wykonanie 4 329 954,87 zł

Wykonanie oświetlenia ul. Józefowskiej

W ramach zadania została wydatkowana kwota w wysokości 878,94 zł na wynagrodzenie inspektora nadzorującego ww. zadanie w branży elektrycznej. Środki w wysokości 58 105,20 zł zostały zabezpieczone w budżecie miasta jako wydatki, które nie wygasają z upływem roku 2023. Środki przeznaczone zostaną na wykonanie oświetlenia ul. Józefowskiej. Wydłużenie terminu realizacji zadania związane jest z wyborem oferty na realizację zadania. W związku z zagrożeniem dotrzymania terminu wykonania w/w zadania do końca 2023 roku w wyniku zakończonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w którym dokonano wyboru wykonawcy występuje konieczność przedłużenia terminu realizacji zadania do dnia 30 czerwca 2024 roku.

Wykonanie: 878,94 zł

Budowa wybiegu i placu zabaw dla psów

Środki w wysokości 224 341,87 zł zostały wydatkowane na budowę wybiegów i placów zabaw dla psów przy ul. Ametystowej oraz przy ul. Mielczarskiego. W ramach zadania wykonano projekt zagospodarowania terenu, zamontowano elementy małej architektury: kłody okorowane z drewna, obręcze do przeskoków, tunel z betonowego kręgu wraz z nasypem, głazy kamienne, słupki do slalomu, zamontowano ogrodzenie z paneli lekkich, wykonano chodnik z kostki brukowej. Zadanie zostało zrealizowane.

Wykonanie: 224 341,87 zł

Podniesienie standardu i wyposażenie Rezerwatu Niebieskie Źródła w Tomaszowie Mazowieckim poprzez modernizację infrastruktury służącej Ochronie Przyrody

Środki w wysokości 2 117 238,66 zł zostały poniesione na wykonanie modernizacji Rezerwatu Niebieskie Źródła. W ramach zadania wykonano: remont alejek polegający na wykonaniu nawierzchni mineralnej w obrzeżu betonowym, remont schodów z wymianą nawierzchni wraz z montażem nowych poręczy i balustrad ocynkowanych malowanych proszkowo, przebudowę pochylni dla osób niepełnosprawnych wraz z montażem nowych poręczy i balustrad stalowych ocynkowanych malowanych proszkowo, wymianę elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, stojaki rowerowe), montaż tablicy interaktywnej tzw. info kiosku, montaż tablic informacyjnych, remont oraz konserwacja barier drewnianych na wywierzyskach, wymiana barier na jazie, wymianę oświetlenia na LED, rozbudowę monitoringu. Zadanie zostało zrealizowane w terminie.

Wykonanie 2 117 238,66 zł

Budowa boiska wielofunkcyjnego w osiedlu Białostrzegi

W ramach zadania zostały poniesione wydatki w wysokości 4 153 453,51 zł na:

- wynagrodzenie inspektora nadzoru w branży sanitarnej,
- wynagrodzenie inspektora nadzoru w branży elektrycznej,
- budowę boiska wielofunkcyjnego, w skład którego wchodzi: bieżnia okrężna czterotorowa, bieżnia prosta, rzutnia do pchnięcia kulą, skocznia do skoku w dal, boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej, otoczone piłko chwytnymi, oświetlone,

wyposażone w monitoring, posiadającego zaplecze – szatnie, sanitariaty (łazienki, ubikacje i natryski), pomieszczenia dla trenerów i magazyn sprzętu, 4 miejsca parkingowe z kostki betonowej, małą architekturę, wyposażenie, ogrodzenie panelowe. W ramach zadania wykonano także mur oporowy i zabezpieczenie skarpy. Zadanie zostało zrealizowane.

Wykonanie 4 153 453,51 zł

Przeprowadzenie remontów, rozbiórek, przebudowy i modernizacji budynków komunalnego zasobu mieszkaniowego w 2023 roku – 1 116 256,02 zł

Dokumentacje projektowe – 3 129 840,47 zł

1. Środki w wysokości 79 400,00 zł zostały wydatkowane na wykonanie dokumentacji projektowej przebudowy ul. Piaskowej z uwzględnieniem budowy odwodnienia oraz przebudowy oświetlenia ulicznego. Wykonano opracowania projektowe oraz inne dokumenty: opracowanie koncepcji, projekt budowlany poszczególnych branż, projekt techniczny, stałą organizację ruchu, przedmiary robót, kosztorysy, specyfikacje techniczne, pozwolenie na budowę. Zadanie zostało zrealizowane w terminie.
Wykonanie: 79 400,00 zł
2. Środki w wysokości 125 757,80 zł zostały wydatkowane na wykonanie dokumentacji projektowej przebudowy ulic: Gminnej i Hubala w Tomaszowie Mazowieckim. W ramach zadania wykonano projekt budowlany, projekt techniczny, projekt wykonawczy, przedmiary robót, kosztorysy ślepe oraz inwestorskie, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót, decyzję o pozwolenie na budowę. Zadanie zostało zrealizowane w terminie. Wykonanie: 125 757,80 zł
3. Środki w wysokości 159 800,00 zł zostały wydatkowane na wykonanie wielobranżowej dokumentacji projektowej rozbudowy drogi gminnej Nr 116591E – ul. Fabrycznej na odcinku od ul. Rudej do ul. Bema w Tomaszowie Mazowieckim oraz uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (ZRID). W ramach zadania wykonano projekt budowlany, projekt wykonawczy, przedmiary robót, kosztorysy ślepe oraz inwestorskie, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót, decyzję ZRID. Zadanie zostało zrealizowane w terminie. Wykonanie: 159 800,00 zł

4. Środki w wysokości 46 494,00 zł zostały wydatkowane na opracowanie dokumentacji technicznej na budowę oświetlenia ul. Torowej. W ramach zadania wykonano projekt architektoniczno – budowlany, projekt techniczny, opracowanie specyfikacji technicznych, kosztorysu inwestorskiego i nakładczego, uzyskaniu pozwolenia na budowę. Zadanie zostało zrealizowane w terminie. Wykonanie: 46 494,00 zł
5. Opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy ul. Kvarcowej i Szymanówek Środki w wysokości zostały wydatkowane na opracowanie dokumentacji projektowej budowy ul. Kvarcowej i Szymanówek. Zadanie uzyskało dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Na podstawie opracowanej dokumentacji w 2023 roku zadanie będzie realizowane w 2024 roku pod nazwą: „Budowa infrastruktury drogowej w Tomaszowie Mazowieckim” w ramach zadania pn. "Budowa hospicjum wraz z infrastrukturą drogową". Wykonanie 121 000,00 zł
6. Opracowanie dokumentacji projektowej w zakresie budowy dróg w osiedlu Białobrzegi – Etap I Środki w wysokości 31 980,00 zł zostały wydatkowane na opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy ul. Witosa w Tomaszowie Mazowieckim. Środki w wysokości 147 016,00 zł zostały zabezpieczone jako wydatki, które nie wygasają z upływem roku 2023 na opracowanie dokumentacji projektowej obejmującej rozbudowę ulicy Dziubałtowskiego oraz budowę kanalizacji deszczowej ze zbiornikiem retencyjnym. Wykonanie 31 980,00 zł
7. Opracowanie projektu przebudowy ulicy Browarnej w Tomaszowie Mazowieckim Środki w wysokości 123 500,00 zł zostały wydatkowane na wykonanie wielobranżowej dokumentacji projektowej rozbudowy drogi gminnej nr 116591E – ul. Browarnej w Tomaszowie Mazowieckim oraz uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (ZRID). Wykonanie 123 500,00 zł
8. Opracowanie projektu oświetlenia wraz z budową ulicy Torowej W ramach zadania wykonano oświetlenie w ul. Torowej (33 słupy linii napowietrznej, 44 oprawy oświetleniowe typu LED, oraz linie napowietrzne i oświetleniowe) oraz Podoba (8 opraw oświetleniowych typu LED, linia kablowa). Łączna wartość robót wyniosła 381 836,35 zł Środki w wysokości 19 454,91 zł zostały wydatkowane na wynagrodzenie inspektora nadzoru w branży elektrycznej. W ramach zadania wykonano również

inwentaryzację geodezyjną powykonawczą odcinka ul. Torowej (3 075,00 zł). Zadanie zostało zakończone i zrealizowane w terminie. Wykonanie 404 366,26 zł

9. Opracowanie projektu przebudowy ulicy Gdyńskiej i Romanówek w Tomaszowie Mazowieckim.

W roku 2022 rozpoczęto realizację wielobranżowej dokumentacji projektowej obejmującą przebudowę ulicy Gdyńskiej, rozbudowę ul. Romanówek oraz budowę kanalizacji deszczowej. Zrealizowano W 2023 roku zabezpieczono środki w wysokości 105 000,00 zł na etap II zadania (stanowiący 70 % wartości). Środki zostały przesunięte do wydatków, które nie wygasają z upływem roku 2023. Wydłużenie terminu realizacji zadania związane jest ze znacznie wydłużoną procedurą weryfikacji podziału nieruchomości. Wykonanie 105 000,00 zł

10. Budowa drogi z pełnym uzbrojeniem na terenie byłych Zakładów Włókien Chemicznych WISTOM – Etap II

Zadanie realizowane będzie w latach 2023 – 2024. W roku 2023 wydatkowano środki w wysokości 131 117,52 zł na wykonanie I etapu wielobranżowej dokumentacji projektowej układu drogowego wraz z dwoma obiektami mostowymi na terenie byłych Zakładów Włókien Chemicznych WISTOM oraz uzyskaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (ZRID). Wykonanie 131 317,52 zł

11. Opracowanie dokumentacji projektowej dla osiedla Górna – etap I

Środki w wysokości 1 406,32 zł zostały wydatkowane na wynagrodzenie dla inspektora nadzoru w branży sanitarnej. Środki w wysokości 148 500,00 zł zostały przesunięte do wydatków, które nie wygasają z upływem roku 2023 na wykonanie dokumentacji technicznej w ramach ww. zadania. Wydłużenie terminu realizacji dokumentacji związane jest uzgodnieniami z Zakładem Gospodarki Wodno – Kanalizacyjnej dotyczące przebiegu kolektora deszczowego oraz uzgodnieniami z Zarządem Dróg Powiatowych w zakresie włączenia ul. Górnej do ul. Legionów. Wykonanie 1 406,32 zł

12. Przebudowa ul. Długiej w Tomaszowie Mazowieckim

Środki w wysokości 145 140,00 zł zostały wydatkowane na opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy ul. Długiej na odcinku od ul. Grota Roweckiego do ul. Kołłątaja w Tomaszowie Mazowieckim. Zadanie uzyskało dofinansowanie ze środków Rządowego

Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 1 187 373,00 zł. Realizacja zadania nastąpi w roku 2024. Wykonanie 145 140,00 zł

13. Opracowanie dokumentacji projektowej na wykonanie chodników w ul. Starowiejskiej i Ludowej w Tomaszowie Mazowieckim wraz z jego realizacją

Środki w wysokości 1 475 613,25 zł zostały wydatkowane na budowę chodników i wjazdów bramowych z betonowej kostki brukowej na podbudowie z kruszywa w ul. Starowiejskiej i Ludowej oraz wykonanie wyrównawczej i ścieralnej warstwy jezdni z betonu asfaltowego w ww. ulicach. Zadanie zostało zrealizowane w terminie.

Wykonanie 1 475 613,25 zł

14. Opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy ul. Konopnickiej i ul. Wolnej w Tomaszowie Mazowieckim

Środki w wysokości 30 000,00 zł zostały wydatkowane na wykonanie I etapu dokumentacji projektowej przebudowy dróg wewnętrznych – ul. Konopnickiej i ul. Wolnej wraz z budową kanalizacji deszczowej i odwodnienia. W ramach pierwszego etapu wykonano mapę do celów projektowych oraz projekt wstępny zagospodarowania terenu w branży drogowej. Zakończenie realizacji zadania planowane jest na lipiec 2024 roku.

Wykonanie 30 000,00 zł

15. Opracowanie Programu Funkcjonalno – Użytkowego dla Systemu Informacji Miejskiej

Środki w wysokości 14 760,00 zł zostały wydatkowane na opracowanie Programu Funkcjonalno – Użytkowego dla Systemu Informacji Miejskiej składającego się z elementów: tablice adresowe, tablice uliczne, tablice informacyjne (w tym turystyczne), tablice kierunkowe dla pieszych i kierowców, tablice przystankowe, turystyczny serwis internetowy, elektroniczna ewidencja oznakowania SIM. Zadanie zostało zrealizowane w terminie. Wykonanie 14 760,00 zł

16. Opracowanie dokumentacji projektowej termomodernizacji Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim

W ramach zadania została wydatkowana kwota w wysokości 77 929,71 zł na wynagrodzenie inspektora nadzorującego ww. zadanie oraz na opracowanie dokumentacji projektowej termomodernizacji Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim. Zadanie zostało zrealizowane w terminie. Wykonanie 77 929,71 zł

17. Dokumentacja wentylacji mechanicznej w Ośrodku Rehabilitacji Dzieci

Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim

W ramach zadania środki w wysokości 36 695,61 zł zostały poniesione na wynagrodzenie dla inspektora pełniącego nadzór w branży sanitarnej w ramach ww. zadania oraz na wykonanie dokumentacji wentylacji mechanicznej w Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim. Zadanie zostało zrealizowane w terminie. Wykonanie 36 695,61 zł

18. Aktualizacja dokumentacji projektowej dotyczącej przebudowy toalety w budynku

Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego w Tomaszowie Mazowiecki

Środki w wysokości 19 680,00 zł zostały wydatkowane na wykonanie aktualizacji dokumentacji projektowej modernizacji węzła sanitarnego w budynku Muzeum przy ul. POW 11/15 z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz uzyskaniem prawomocnego pozwolenia na budowę. Zadanie zostało zrealizowane. Wykonanie 19 680,00 zł

Dofinansowanie infrastruktury służącej do wspólnego użytkowania przez użytkowników działek rodzinnych ogrodów działkowych – dotacje: 80 699,00 zł

1. Rodzinne Ogrody Działkowe „WAPIENNIKI” przy ul. Batalionów Chłopskich 9/11.

Umowa Nr WRI.032.2.1.2023.WI z dnia 20 czerwca 2023 roku na realizację zadania pn.: „Wymiana starych i uszkodzonych płyt betonowych ogrodzenia wraz ze słupami”.
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki udzieliła dotację w wysokości 11 562,00 zł.
Koszt całkowity 24 162,00 zł.

2. Rodzinne Ogrody Działkowe im. A. Mickiewicza przy ul. Farbiarskiej 38/40.

Umowa Nr WRI.032.3.1.2023.WI z dnia 20 czerwca 2023 roku na realizację zadania pn.: „Wykonanie nowego ogrodzenia ujęcia wody - studni”.
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki udzieliła dotację w wysokości 3 137,00 zł.
Koszt całkowity 4 182,00 zł.

3. Rodzinne Ogrody Działkowe „Michałówek” przy ul. Nadrzecznej 32/34.

Umowa Nr WRI.032.3.3.2023.WI z dnia 20 czerwca 2023 roku na realizację zadania pn.: „Wykonanie ogrodzenia betonowego”.
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki udzieliła dotację w wysokości 5 000,00 zł.

Koszt całkowity 9 520,00 zł.

4. Rodzinne Ogrody Działkowe „RÓŻA” przy ul. Zawadzkiej 141/161.

Umowa Nr WRI.032.3.2.2023.WI z dnia 20 czerwca 2023 roku na realizację zadania pn. „Wykonanie ogrodzenia z płyt betonowych”.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki udzieliła dotację w wysokości 6 000,00 zł.

Koszt całkowity 9 547,00 zł.

5. Rodzinne Ogrody Działkowe im. J. Tuwima przy ul. Wierzbowej 90/134.

Umowa Nr WRI.032.2.2.2023.WI z dnia 4 lipca 2023 roku na realizację zadania pn. „Modernizacja płotu zewnętrznego okalającego ROD im. J. Tuwima”.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki udzieliła dotację w wysokości 15 000,00 zł.

Koszt całkowity 20 000,00 zł.

6. Rodzinne Ogrody Działkowe im. H. Sienkiewicza przy ul. Warszawskiej 72/82

Umowy Nr WRI.032.2.3.2023.WI z dnia 20 czerwca 2023 roku na realizację zadania pn. „Budowa nowego ogrodzenia”.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki udzieliła dotację w wysokości 40 000,00 zł.

Koszt całkowity 60 275,00 zł.

6. TRANSPORT

Zadania organizatora wypełnia jednostka budżetowa Miasta – Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta, ul. Warszawska 119, 97-200 Tomaszów Mazowiecki. Miasto do realizacji usług przewozowych wykorzystuje jednego operatora – Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. – będącego podmiotem wewnętrznym i realizującego przewozy na podstawie umowy wykonawczej na okres 15 lat. Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki jest także organizatorem publicznego transportu zbiorowego na obszarze gmin: Tomaszów Mazowiecki, Wolbórz, Inowódz, Lubochnia, Ujazd w zakresie określonym w zawartych porozumieniach międzygminnych.

W 2023 roku sieć połączeń tomaszowskiej komunikacji miejskiej nie zmieniła się w stosunku do 2022 roku i tworzyło ją 21 całorocznych dziennych linii autobusowych. Transport zbiorowy obsługiwany był również przez 37 autobusów w tym 25 niskoemisyjnych autobusów hybrydowych.

W 2023 roku w ramach inwestycji w infrastrukturę przystankową zakupiono kosze uliczne i kosze do segregacji odpadów o wartości 3 294,51 zł na przystanek Warszawska – Galeria, dokonano naprawy 20 szt. przystanków polegającej na wymianie uszkodzonych listew w ławkach przystankowych, odmalowaniu ławek oraz montażu i naprawy szyb w przystankach o łącznej wartości 11 052,87 zł. Ponadto utwardzono i wyrównano teren przy ul. Nagórzyckiej Pod Grotami pod montaż wiaty przystankowej, która została zdemontowana przy Galerii na ul. Warszawskiej i przewieziona na ul. Nagórzycką.

W ramach projektu pn.: „Tomaszów Mazowiecki – Arena Pozytywnej Energii: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim” finansowanego w ramach Programu „Rozwój Lokalny” ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014–2021 powstało pięć nowych zielonych przystanków, z których cztery zlokalizowane zostały na placu Kościuszki i jeden przy Galerii Tomaszów.

W III kwartale 2023 roku Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta wspólnie z Miejskim Zakładem Komunikacyjnym rozpoczął działania nad opracowaniem nowego rozkładu jazdy opierając się na przeprowadzonych kompleksowych badaniach wielkości popytu na usługi przewozowe tomaszowskiej komunikacji miejskiej w 2022 roku i potrzebach mieszkańców. Głównym celem stworzenia nowego rozkładu jazdy było uporządkowanie oraz efektywniejsze wykorzystanie usług komunikacji miejskiej. We wrześniu 2023 roku po opracowaniu projektu rozkładu jazdy poddano go konsultacjom społecznym z mieszkańcami miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Konsultacje społeczne na temat wprowadzenia nowego układu linii komunikacyjnych wraz ze zmodyfikowanym rozkładem jazdy przeprowadzone zostały od 18 września 2023 roku do 9 października 2023 roku.

Do Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta wpłynęło od mieszkańców 458 wniosków dotyczących projektu nowego rozkładu jazdy. Wnioski dotyczyły głównie zabezpieczenia dojazdów do szkół, pracy, szpitala, cmentarza, dworca. W wyniku przeprowadzonych konsultacji udało się uwzględnić i wprowadzić 80% zmian proponowanych we wnioskach do nowego rozkładu jazdy. Nowy rozkład jazdy MZK wszedł w życie 15 stycznia 2024 roku. Jego głównym założeniem jest koordynacja sieci połączeń, wprowadzenie na wspólnych odcinkach tras, cykliczności i przemienności kursów autobusów różnych linii, tak aby odpowiadał potrzebom mieszkańców zgłoszonym podczas konsultacji społecznych.

Usługi MZK dla mieszkańców

Samoobsługowa Stacja Paliw

W 2023 roku Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. kontynuował działalność komercyjną na ogólnodostępnej dla klientów indywidualnych i przedsiębiorców Samoobsługowej Stacji Paliw.

W 2023 roku wydano 214 sztuk kart lojalnościowych. Łącznie od początku funkcjonowania stacji wydano ich 3 858 sztuk. Spółka w dalszym ciągu pozyskiwała nowych klientów flotowych oraz kontynuowała współpracę z dotychczasowymi kontrahentami przedłużając umowy flotowe na sprzedaż paliwa zarówno z jednostkami podległymi Gminie Miasto Tomaszów Mazowiecki jak i lokalnymi przedsiębiorcami, którzy mogli liczyć na bardzo atrakcyjne warunki współpracy.

Na stacji można zatankować benzynę bezołowiową PB 95, olej napędowy i LPG. Dostępny jest także płyn AdBlue do oczyszczania spalin.

W tym miejscu warto przypomnieć, że tankomaty przyjmują płatność zarówno gotówkową, jak i bezgotówkową. Paragon lub fakturę można otrzymać na miejscu bezpośrednio z urządzenia. Faktura w formie elektronicznej może zostać również przesłana bezpośrednio na adres e-mail. Stacja dysponuje sześcioma stanowiskami samoobsługowymi i trzema tankterminalami. Dystrybutory zostały wyposażone w moduł głosowy ułatwiający proces tankowania oraz samozaciskowe, zrywalne łącza zapobiegające wyciekowi paliwa.

Wyróżnikiem stacji paliw MZK, tak jak w latach ubiegłych, są konkurencyjnie niskie ceny w połączeniu z bardzo dobrą jakością paliwa. Klienci mogą korzystać z rabatów przyznawanych na podstawie programu lojalnościowego. Karta Programu Lojalnościowego uprawnia do gromadzenia punktów, które można wymienić na nagrody. Dodatkowo posiadacze Karty Tomaszowianina, którzy przystąpią do programu lojalnościowego podczas tankowania otrzymują 10 groszy zniżki od ceny na pylonie na każdy liter zatankowanego paliwa.

Sprzedane paliwo

Klient indywidualny

	2022 rok		2023 rok	
	Litry	Kwota netto [zł]	Litry	Kwota netto [zł]
ON	941 706,14	6 103 533,89	883 591,16	4 562 051,49
Pb95	1 033 235,63	6 132 620,04	969 263,43	4 977 361,23
LPG	994 714,66	2 775 150,61	817 677,07	1 852 346,93
AdBlue	22 895,12	68 882,82	12 510,07	24 891,19
Razem	2 992 551,55	15 080 187,36	2 683 041,73	11 416 650,84

Klient flotowy

	2022 rok		2023 rok	
	Litry	Kwota netto [zł]	Litry	Kwota netto [zł]
ON	522 116,77	3 427 634,45	1 287 472,76	6 254 554,19

	2022 rok		2023 rok	
	Litry	Kwota netto [zł]	Litry	Kwota netto [zł]
Pb95	41 792,87	254 531,37	41 020,21	208 669,30
LPG	10 469,14	28 211,63	17 401,03	39 218,20
AdBlue	9 260,55	21 840,27	9 484,72	18 549,63
Razem	583 639,33	3 732 217,72	1 355 378,72	6 520 991,32

Wypożyczalnia przyczep samochodowych

W 2023 roku Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. kontynuował usługę tj. wypożyczalnię przyczep samochodowych. W swojej ofercie Spółka posiada wysokiej jakości przyczepy samochodowe, których konstrukcja oraz zastosowanie konfiguracji dwuosiowej sprawdza się przy przewozie zarówno lżejszych jak i cięższych ładunków – przyczepy są wyjątkowo stabilne, nowoczesne, cechują się znakomitymi właściwościami trakcyjnymi, co znacznie wpływa na lepszą przyczepność i bezpieczeństwo przewożonego towaru. Specjalna plandeka chroni ładunek przed niekorzystnymi warunkami pogodowymi i słońcem. W 2023 roku z usługi wypożyczenia przyczepy samochodowej skorzystano 79 razy, co daje wzrost do roku 2022 o 50 usług. Przyczepa zabezpiecza dodatkowo potrzeby transportowe Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego.

Usługi mycia pojazdów

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o. o. w 2023 roku w dalszym ciągu wykonywał usługi mycia pojazdów dla odbiorców komercyjnych: klientów indywidualnych i przedsiębiorców w zakresie mycia ciągników siodłowych, ciągników siodłowych z naczepą, samochodów ciężarowych, autobusów, busów, samochodów dostawczych oraz samochodów osobowych w myjni zlokalizowanej na terenie Spółki. Myjnia czynna jest dla klientów od poniedziałku do soboty. Myjnia samochodów osobowych oferuje mycie podstawowe oraz kompleksowe używając do tego najwyższej jakości detergentów. Nowoczesne środki chemiczne w połączeniu z odpowiednią temperaturą wody i wysokim ciśnieniem gwarantują wysoką jakość usługi. Spółka jako Partner Programu „Tomaszowska Karta Mieszkańca” i programu na rzecz rodzin wielodzietnych pod nazwą „Tomaszowska Karta Dużej Rodziny 3+” proponuje osobom z Kartą Tomaszowianina rabat na usługi mycia w wysokości 20% od wartości wskazanej na cenniku. Atrakcyjna oferta skierowana jest również do przedsiębiorców, którzy przy podpisaniu umowy flotowej mogą liczyć na atrakcyjne ceny usług. MZK kładzie duży nacisk na ekologię. Myjnia wyposażona jest w obieg zamknięty, co istotnie wpływa na ochronę środowiska naturalnego. Do mycia pojazdów wykorzystywane są między innymi wody opadowe. Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom technologicznym Spółka oszczędza ok. 20% wody niezbędnej do mycia pojazdów.

JESTEM EKO

Myjnia MZK wyposażona została w instalację obiegu zamkniętego wody, która do mycia aut wykorzystuje m.in. oczyszczone wody opadowe.

Dzięki tej technologii oszczędzamy nawet do **-20%** wody niezbędnej do umycia auta.

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.
ul. Warszawska 109/111, 97-200 Tomaszów Mazowiecki
44 723-75-71 wew. 43 myjnia@mzktomaszow.pl www.mzktomaszow.pl

JESTEM EKO

Zapraszamy PRZEDSIĘBIORCÓW
do skorzystania z usług myjni BUS/TIR oraz usług Okręgowej Stacji Kontroli Pojazdów.

Oferujemy:

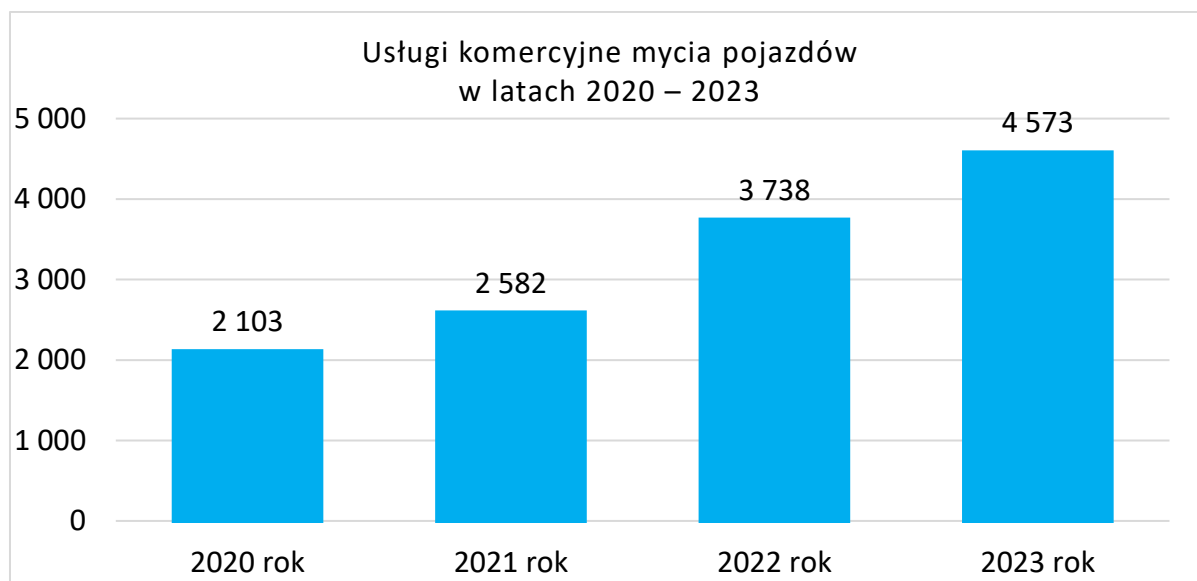
- konkurencyjne ceny na usługi mycia aut;
- rozliczanie bezgotówkowe;
- wydłużone godziny pracy myjni i OSKP;
- możliwość rezerwacji terminów świadczenia usług;
- profesjonalną obsługę.

Skontaktuj się z nami i poproś o indywidualną ofertę.
myjnia@mzktomaszow.pl tel: 669-067-224

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.
ul. Warszawska 109/111, 97-200 Tomaszów Mazowiecki
44 723-75-71 sekretariat@mzktomaszow.pl www.mzktomaszow.pl

W okresie od dnia 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku na myjni MZK

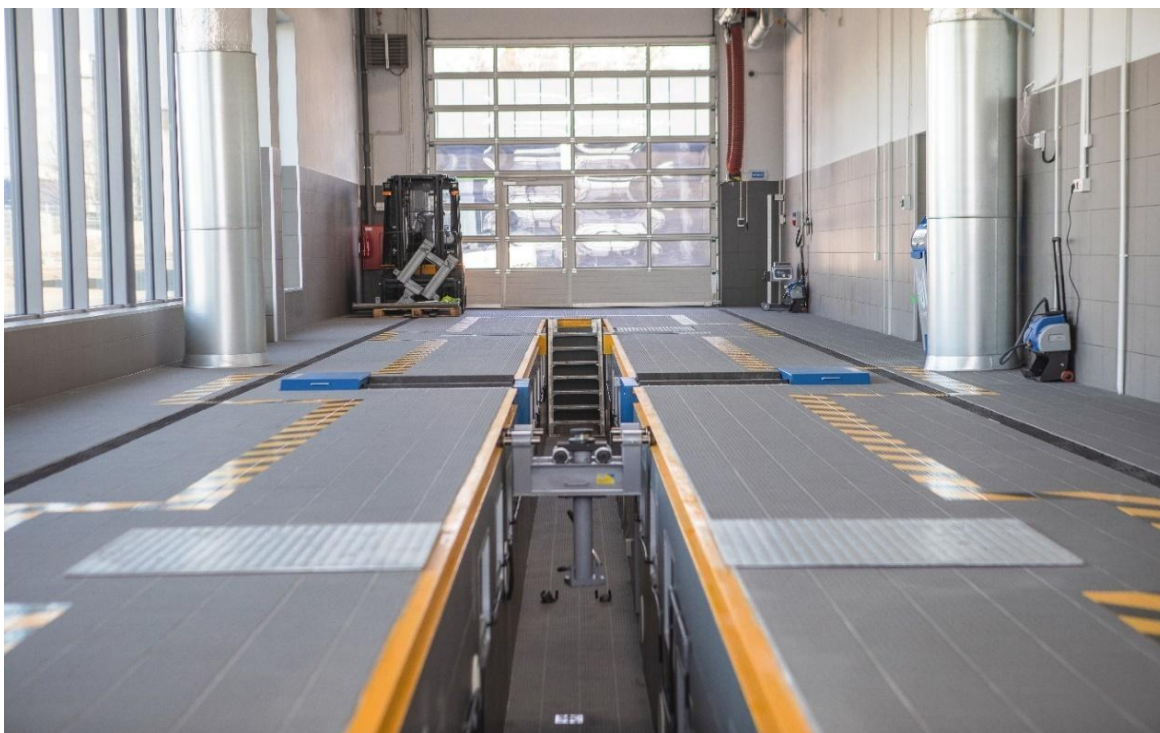
wykonano łącznie 8 860 usług mycia pojazdów, z czego 4 573 (52%) usług dotyczyło pojazdów klientów zewnętrznych. Daje to wzrost w stosunku do 2022 roku o 835 usług, a w porównaniu do roku 2021 wzrost aż o 1 991 usług komercyjnych (w 2021 roku wykonano 2 582 usługi komercyjne). Świadczy to w dalszym ciągu o rosnącym zainteresowaniu klientów ofertą Spółki, zarówno myciem samochodów osobowych, jak i ciężarowych. Warty podkreślenia jest fakt, że co roku do współpracy pozyskiwane są nowe firmy. Poniższy wykres pokazuje dynamikę wzrostu liczby wykonywanych usług komercyjnych mycia pojazdów.

Usługi badania technicznego pojazdów

MZK w dalszym ciągu realizował usługi badania technicznego wszystkich typów pojazdów na terenie Okręgowej Stacji Kontroli Pojazdów zarówno dla mieszkańców miasta, jak i lokalnych przedsiębiorców. Stacja Kontroli Pojazdów jest czynna dla klientów zewnętrznych od poniedziałku do soboty. Posiada najnowocześniejszą linię diagnostyczną Unline Quantum 5000, która spełnia najwyższe standardy, zwłaszcza jeżeli chodzi o ograniczenie zużycia energii, a co za tym idzie świadomą ochronę środowiska.

Warty podkreślenia jest fakt, że na stacji oprócz przeglądów technicznych pojazdów, na bieżąco wykonywana jest diagnostyka taboru stanowiącego własność Spółki, co pozwala na optymalizację kosztów i czasu pracy pracowników. Spółka realizuje zadania z zakresu przeglądów technicznych taboru we własnym zakresie, bez ponoszenia dodatkowych kosztów u podmiotów zewnętrznych.

W okresie od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku na Okręgowej Stacji Kontroli Pojazdów wykonano łącznie 545 okresowych badań technicznych, w tym 479 usług komercyjnych i 66 usług okresowych badań technicznych taboru własnego. Liczba przeglądów wykonanych dla klientów komercyjnych stanowi zdecydowaną większość oraz wykazuje stałą tendencję wzrostową na przestrzeni ostatnich lat. Stały wzrost liczby klientów jest efektem działań Spółki oraz dbania o wysoką jakość świadczonych usług. Poniższy wykres pokazuje dynamikę wzrostu liczby wykonywanych usług komercyjnych badań technicznych pojazdów.

Strefa Płatnego Parkowania

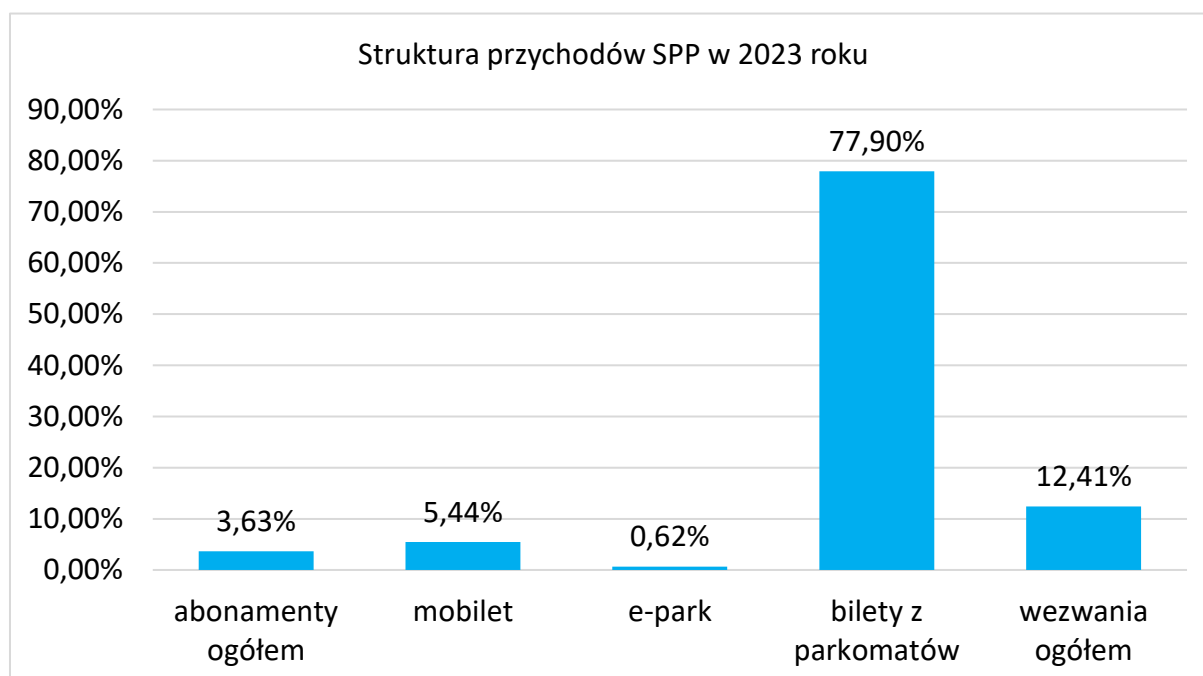
Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. na mocy zmiany umowy Spółki, a następnie podpisanej z Gminą umowy wykonawczej jest operatorem Strefy Płatnego Parkowania w Tomaszowie Mazowieckim, która rozpoczęła funkcjonowanie od 1 czerwca 2018 roku. Strefa Płatnego Parkowania obejmuje ściśle centrum miasta. W ramach zadania na terenie miasta funkcjonuje 26 parkomatów.

Strefa Płatnego Parkowania w Tomaszowie Mazowieckim funkcjonuje w oparciu o Uchwałę Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 26 października 2017 roku Nr LIII/465/2017 ze zmianami w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania pojazdów

samochodowych na drogach publicznych w Tomaszowie Mazowieckim oraz wysokości stawek opłat za parkowanie w tej strefie i sposobu ich pobierania.

Łączne przychody ze Strefy Płatnego Parkowania w 2023 roku wyniosły 919 691,18 zł, z czego 77,90% ogólnych przychodów SPP pochodzi z transakcji zakupu biletów w parkomatach. 12,41% to wpływy z wezwań, 3,63% ze sprzedanych abonamentów, 5,44% z transakcji dokonanych za pomocą aplikacji MoBILET, a pozostałe 0,62% z zakupu biletów za pośrednictwem aplikacji ePARK.

Poniższe zestawienia przedstawiają przychody w Strefie Płatnego Parkowania w okresie 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku z podziałem na abonamenty, sprzedane bilety i wezwania.

Przychody SPP za okres 01 stycznia 2023 – 31 grudnia 2023 [zł]	
Abonamenty (w tym:)	33 375,00
abonamenty karta płatnicza	7 797,00
abonamenty gotówka	25 578,00
Wartość sprzedanych biletów (w tym:)	772 199,18
MoBILET	50 066,82
ePARK	5 734,84
bilety w parkomatach (gotówka)	574 519,10
bilety w parkomatach (karta płatnicza)	141 878,42

Przychody SPP za okres 01 stycznia 2023 – 31 grudnia 2023 [zł]	
Wezwania (w tym:)	114 117,00
wezwania gotówka	29 775,00
wezwania karta płatnicza	6 855,00
wezwania przelew bankowy	77 487,00
Przychody (razem)	919 691,18

Poniższe zestawienie przedstawia przychody ze Strefy Płatnego Parkowania w latach 2020 – 2023.

Rok	2020	2021	2022	2023
Przychody w SPP ogółem [zł]	649 990,01	651 052,58	891 377,40	919 691,18
Dynamika przychodów w SPP [%]	0,81	100,16	136,91	103,18

W 2023 roku Biuro Strefy Płatnego Parkowania wydało łącznie 1 251 sztuk kart abonamentowych, z czego największą popularnością cieszyły się karty N+, które wydawane są dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności i uprawniają do bezpłatnego parkowania w Strefie poza miejscami wyznaczonymi dla pojazdów osób niepełnosprawnych.

Abonamenty SPP w 2023 roku:

Rodzaj	Liczba	Wartość [zł]
N+	1 056	15 075,00
P+	72	1 440,00
Mieszkaniec strefy	38	4 560,00
Mieszkaniec spoza strefy	4	1 920,00
Przedsiębiorca	22	9 360,00
Karta dużej rodziny 3+	8	960,00
Karta opłaty zryczałtowanej	0	---
Bezterminowy	44	---
Duplikat karty	6	60,00
Suma	1 250	33 375,00

W 2023 roku można było zauważyć duże zainteresowanie w zakresie zakupu biletów w aplikacjach mobilnych wśród klientów w Strefie Płatnego Parkowania w Tomaszowie Mazowieckim. Klienci SPP wykupili 21 025 szt. biletów w aplikacjach mobilnych, co stanowi wzrost o 2 336 szt. w porównaniu z ubiegłym rokiem. Spółka stale promuje i zachęca klientów do płatności elektronicznych – jest to bardzo wygodna, szybka i przede wszystkim

bezpieczna forma zakupu. Dostępne są dla klientów Strefy dwie aplikacje mobilne – ePark oraz moBILET. Poniższa tabela przedstawia przychód ze sprzedaży biletów parkingowych w latach 2020 – 2023.

Sprzedaż biletów parkingowych w latach 2020 – 2023 [zł]:

Rok	2020	2021	2022	2023
Mobilet	18 654,45	24 693,86	37 808,84	50 066,82
Epark	3 112,21	2 990,25	3 871,94	5 734,84
Bilety – parkomaty (karta płatnicza)	45 791,68	66 659,38	119 627,64	141 878,42
Bilety – parkomaty (gotówka)	457 670,40	491 260,30	572 997,00	574 519,10
Suma	525 228,74	585 603,79	734 305,42	772 199,18

Działalność podstawowa (publiczny transport zbiorowy) – komunikacja miejska

Spółka świadczy usługę publiczną z zakresu transportu zbiorowego na podstawie Umowy wykonawczej Nr WDG 272.1.3.2013 z dnia 31 grudnia 2013 roku z późn. zm. Na jej podstawie Spółka obsługuje Miasto Tomaszów Mazowiecki oraz Gminy: Tomaszów Mazowiecki, Wolbórz, Ujazd, Lubochnię oraz Inowódz.

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim w 2023 roku kolejny raz z rzędu został doceniony przez Kapitułę Konkursu poprzez umieszczenie na liście TOP 10 w Ogólnopolskim Rankingu Przedsiębiorstw Komunikacji Miejskiej.

Wykaz taboru

Posiadany stan inwentarzowy taboru autobusowego w swoich parametrach techniczno-eksploatacyjnych jest przystosowany do obsługi regularnej komunikacji miejskiej. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku spółka dysponowała 37 autobusami do przewozów pasażerskich, z czego 25 autobusów stanowiły autobusy niskoemisyjne.

Typ	Rok produkcji	Liczba miejsc	Liczba autobusów
MAN A21 (40)	1999	70–82	1
NEOPLAN N4411 (29, 30)	2003		2
DAB SILKEBORG (43,44 i 45,46)	1995 i 1996		4
SOLARIS (101–125)*	2017	90–105	25*
MAN A78 (24, 25)	2006		2
MAN NL202 (14, 15)	1998		2
NEOPLAN N4016 (33)	1999		1
Ogółem:			37

*autobusy niskoemisyjne

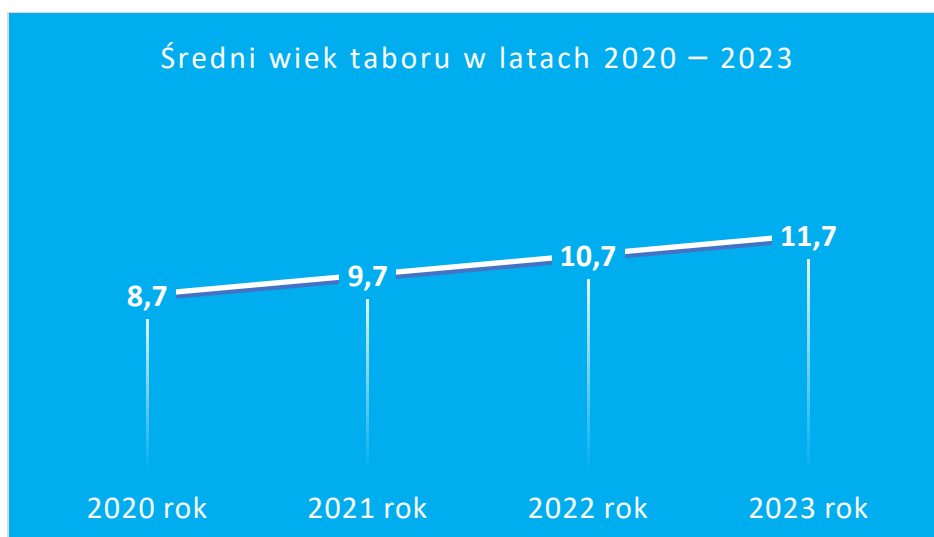
Aktualnie MZK ma na stanie 37 autobusów, w tym 5 autobusów jest wycofanych z eksploatacji, zostają więc 32 autobusy, wśród których 25, to autobusy hybrydowe marki Solaris zakupione w 2017 roku.

Plan przewozowy pozwala na planowanie do jego wykonania tylko autobusy hybrydowe, pozostałe 7 autobusów stanowią rezerwę użytkowaną tylko w przypadku chwilowej zwiększonej awaryjności hybryd (w tym w wyniku szkód powypadkowych).

W 2023 roku udział wozokilometrów wykonanych autobusami hybrydowymi wynosi ponad 99 procent (1 408 343 wozokilometrów – autobusy Solaris Hybryd, 11 943 wozokilometrów wykonane było innymi autobusami).

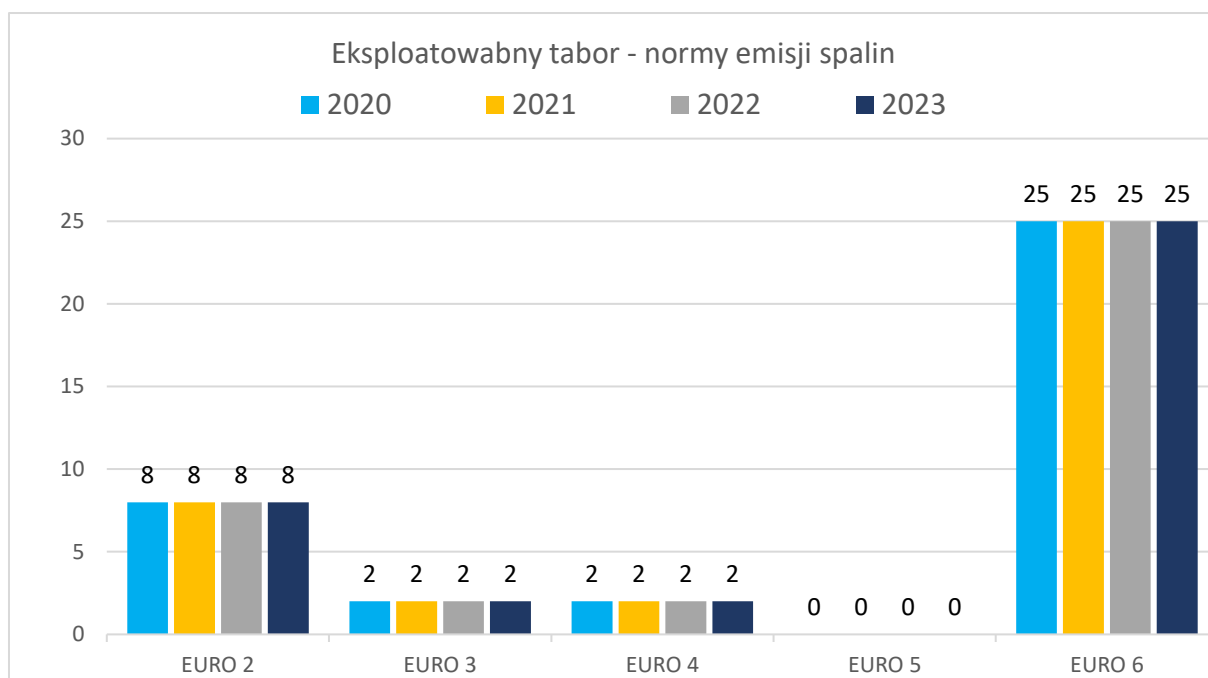
Średni wiek taboru

Średni wiek taboru obsługującego transport zbiorowy w Tomaszowie Mazowieckim wyniósł na dzień 31 grudnia 2023 roku – 11,7 lat.

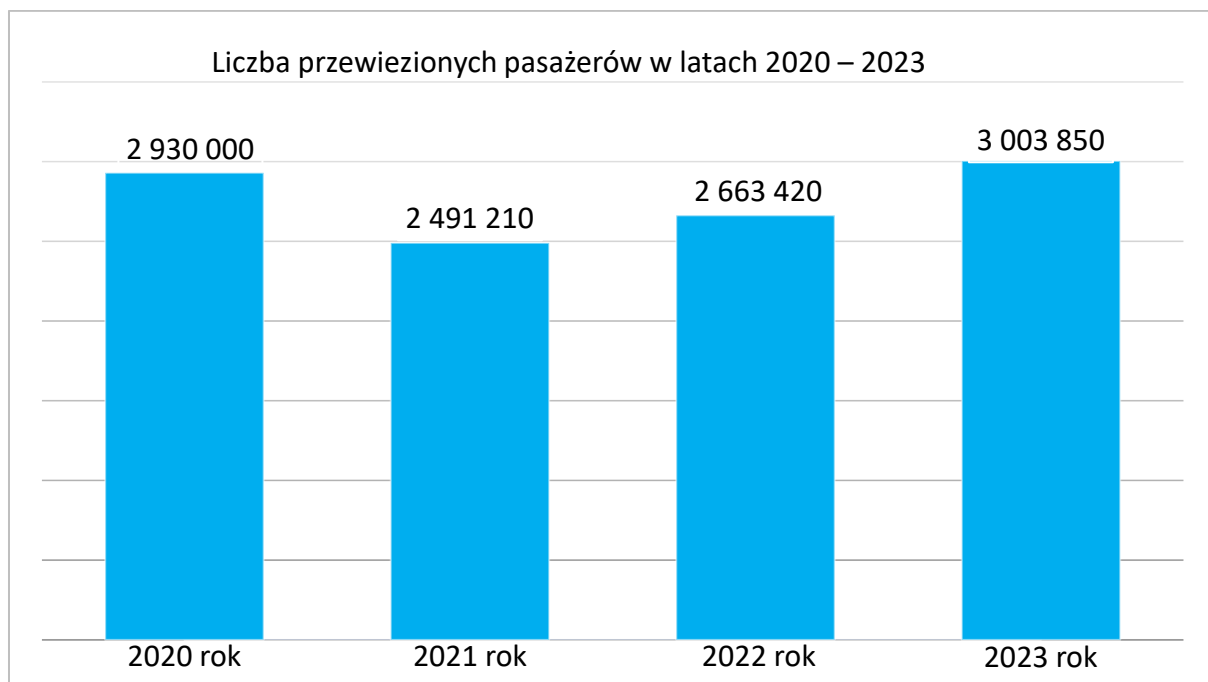
Tabor – normy emisji spalin

Udział % poszczególnych Gmin (mierząc liczbą przejechanych wozokilometrów w 2023 roku w obsłudze sieci przedstawia się następująco:

Gmina	Wozokilometry	Udział [%]
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	1 109 182	78,11
Gmina Tomaszów Mazowiecki	259 863	18,30
Gmina Wolbórz	887	0,06
Gmina Ujazd	3 821	0,27
Gmina Lubochnia	37 655	2,65
Gmina Inowódz	8 584	0,61

Dystrybucja biletów komunikacji miejskiej oraz Tomaszowskich Kart Komunikacyjnych

Ceny za przejazdy komunikacją miejską ustalane są według trzech rodzajów taryfy:

1. taryfa normalna – pełna odpłatność za przejazd,
2. taryfa ulgowa:
  - a) ulga ustawowa – określona w odrębnych (szczególnych) przepisach,
  - b) taryfa gminna – określona uchwałami Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego,
3. taryfa bezpłatna – brak odpłatności za przejazd, określony na podstawie odrębnych przepisów ustawowych lub uchwały Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego.

Od 2018 roku Tomaszów Mazowiecki jest w gronie polskich miast z bezpłatną komunikacją miejską. Do darmowych przejazdów uprawnieni są mieszkańcy Tomaszowa Mazowieckiego na podstawie Karty Tomaszowianina, a także osoby zamieszkujące teren gminy wiejskiej Tomaszowa Mazowieckiego posiadające Tomaszowską Kartę Komunikacyjną. Bezpłatne przejazdy obowiązują w granicach administracyjnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki i w granicach administracyjnych Gminy Tomaszów Mazowiecki. Poruszając się po terenach gmin: Inowłódz, Wolbórz, Ujazd i Lubochnia nadal obowiązują opłaty za przejazdy.

Listę osób uprawnionych do bezpłatnych oraz ulgowych przejazdów określa Uchwała Nr LII/397/2021 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 16 grudnia 2021 roku w sprawie ustalenia cen i opłat za usługi przewozowe w publicznym transporcie zbiorowym w Tomaszowie Mazowieckim.

Pomimo bezpłatnej komunikacji miejskiej nadal prowadzona jest sprzedaż biletów dla osób, które nie posiadają uprawnień do jazdy bez biletu. Dystrybucja biletów prowadzona jest w autobusach komunikacji miejskiej u kierowców oraz w 13 punktach stacjonarnych (kioskach, sklepach), w tym 1 punkt zlokalizowany jest w Biurze Obsługi Strefy Płatnego Parkowania na terenie zajezdni MZK.

Nowe inwestycje MZK

1. Rozbudowa instalacji fotowoltaicznej.

W 2023 roku Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. dokonał kolejnej rozbudowy instalacji fotowoltaicznej realizując zadanie pod nazwą „Montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 13,65 kWp wraz z konstrukcją wsporczą na terenie

Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. przy ul. Warszawskiej 109/111 w Tomaszowie Mazowieckim”.

Nowa instalacja zamontowana na terenie zielonym pozwoli w dużej części pokryć zapotrzebowanie na energię elektryczną, a także przyczyni się do ochrony środowiska.

2. Zakup kompensatora energii biernej.

Miejski Zakład Komunikacyjny w 2023 roku dokonał zakupu kompensatora energii biernej. Powodem były nie tylko przepisy prawa, które ograniczają ilość pobieranej mocy biernej, ale także kwestia, że moc bierna to typ mocy, który, choć nie przedkłada się na wykonanie żadnej konkretnej pracy użytkowej, może mieć wpływ na stabilność i koszty funkcjonowaniu systemu elektrycznego. Zakupiony kompensator energii pozwolił na minimalizację zakłóceń elektrycznych, które w przypadku Spółki były bardzo duże. Kompensacja mocy biernej polega na zidentyfikowaniu jej źródła oraz dobraniu odpowiedniego rozwiązania, które będzie je kompensowało. Kompensacja mocy biernej przekłada się na minimalizację zakłóceń elektrycznych, to oznacza stabilniejszą pracę i większą trwałość urządzeń elektrycznych. Dzięki zastosowaniu urządzenia kompensacyjnego ilość energii biernej pobieranej z sieci zostaje ograniczona, co w konsekwencji obniża rachunki za prąd.

Aplikacje dla pasażerów

1. Aplikacje do zakupu biletów komunikacji miejskiej.

Korzystanie z aplikacji mobilnych staje się coraz bardziej powszechne wśród użytkowników telefonów komórkowych. Aplikacje do zakupu biletów znacznie usprawniają podróżowanie komunikacją publiczną i niewątpliwie stanowią oszczędność czasu. Miejski Zakład Komunikacyjny w dalszym ciągu zapewnia możliwość zakupu elektronicznych biletów komunikacji miejskiej oraz Strefy Płatnego Parkowania.

JESTEM EKO

WŁADYŚLAWA
EBRAGOS

fol. Dariusz Kwapisiewicz

? Czy wiesz że ...

Bilety komunikacji miejskiej można kupić przez telefon. Dzięki temu:

- nie musisz szukać kiosku ani drobnych;
- unikasz kolejek i stresu że autobus odjedzie;
- kupujesz bilety gdzie chcesz i kiedy chcesz;
- wybór biletu i płatność zajmują tylko minutę;
- **dbasz o środowisko** dzięki mobilnym biletom

Dokonaj rejestracji w wybranej aplikacji i ciesz się swobodą zakupu biletu w każdym miejscu i o każdej porze!

moBILET Bilety jednorazowe Bilety okresowe

zbiiletem.pl Bilety okresowe

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.
ul. Warszawska 109/111, 97-200 Tomaszów Mazowiecki

44 723-75-71 sekretariat@mzktomaszow.pl www.mzktomaszow.pl

MIEJSKI ZAKŁAD KOMUNIKACYJNY
w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.

Zapomniałeś portfela? Sklep zamknięty?
Zapomnij o problemach. Pobierz moBILET, wybierz metodę płatności i unikaj niespodzianek. Bilety masz pod ręką w każdym miejscu i o każdej porze.

1. Pobierz aplikację
Jeśli masz urządzenie moBILET - ściągnij aplikację na urządzenie.
Jeśli nie masz urządzenia moBILET - ściągnij aplikację na urządzenie.
Jeśli nie masz urządzenia moBILET - ściągnij aplikację na urządzenie.

2. Wybierz metodę płatności
Wybierz metodę płatności: karta płatnicza, konto w. Karty płatnicze: Visa, Mastercard, American Express, UnionPay, Alipay, WeChat Pay, Apple Pay, Google Pay, Samsung Pay, etc.

3. Kup bilet
Użyj aplikacji aby zapłacić za bilet komunikacji miejskiej.

moBILET

zbiiletem.pl

1. Wybierz bilet okresowy
Po prostu wybierz bilet i wpisz dane pasażera. Zapłać przelewem lub kartą i gotowe.

2. Pobierz aplikację
Zainstaluj aplikację dofinansowaną przez Miasto Tomaszów Mazowiecki na urządzeniach Android, iOS lub Windows Phone.

3. Podróżuj zbiiletem
Masz swój bilet wygodnie w smartfonie i ciesz się swobodą podróżowania. Podczas kontroli pokaż bilet w aplikacji kontrolerowi.

Aplikacje MoBILET i zbiiletem.pl stanowią wygodną i nowoczesną alternatywę dla tradycyjnego zakupu biletów komunikacji miejskiej, zarówno jednorazowych, jak i okresowych. System jest dostępny we wszystkich sieciach komórkowych, zarówno dla numerów na abonament, jak i na kartę. Ogromną jego zaletą jest intuicyjny panel użytkownika, który oferuje tylko najważniejsze funkcje.

Warto zaznaczyć, że za pomocą aplikacji MoBILET mieszkańcy mogą również wnieść opłatę za korzystanie ze Strefy Płatnego Parkowania. Program oferuje szerokie możliwości pod względem płatności.

2. System dynamicznej informacji pasażerskiej

Miejski Zakład Komunikacyjny korzysta z Systemu Dynamicznej Informacji

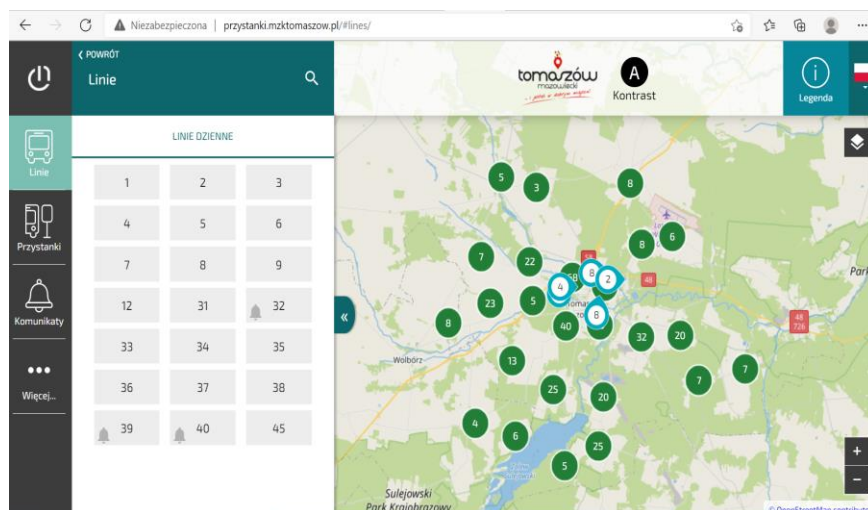

Chcesz wiedzieć kiedy **naprawdę** pojazd komunikacji miejskiej przyjedzie na przystanek?

Pasażerskiej i Zarządzania flotą. Współpraca z serwisem kiedyprzyjedzie.pl zapewnia pasażerom dostęp do informacji o realizowanych połączeniach i przypisanych do nich numerów linii oraz rzeczywistych godzin przyjazdu autobusów na przystanki, a Spółce daje możliwość nadzoru, gdzie aktualnie znajdują się autobusy i jak są realizowane rozkłady. W łatwy sposób można sprawdzić historię wykonania dowolnego kursu. Strona jest intuicyjna i znacznym stopniu ułatwia planowanie podróży.

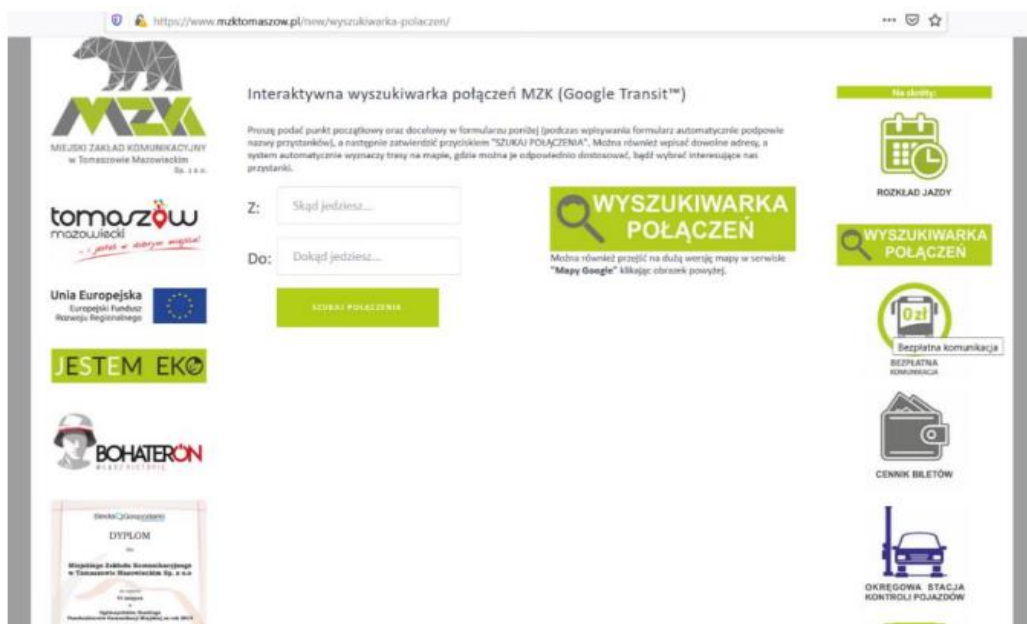
3. Aplikacja On Time

Użytkownicy komunikacji miejskiej korzystali również z aplikacji OnTime. Daje ona możliwość sprawdzenia teoretycznego rozkładu jazdy oraz rzeczywistą informację dotyczącą najbliższych odjazdów, a to wszystko na podstawie monitorowania bieżącego położenia GPS pojazdów komunikacji miejskiej.

4. Wyszukiwarka połączeń

Zainteresowani mogą korzystać z dostępnej na stronie internetowej MZK wyszukiwarki połączeń zintegrowanej z Google Maps i Google Transit. Dzięki temu

rozwiązaniu pasażerowie w łatwy sposób mogą zaplanować podróż między dowolnymi punktami, nie tylko na terenie miasta. Uzupełnieniem graficznego i tekstowego interfejsu jest moduł planera podróży, gdzie w przyjazny i intuicyjny sposób, dla dowolnie wybranej daty i pory dnia, można uzyskać informacje o wariantach trasy w zależności od planowanej godziny rozpoczęcia lub zakończenia trasy.

Programy i działania edukacyjne w MZK

1. Bezpieczne wakacje z MZK.

JESTEM EKO

MIEJSKI ZAKŁAD KOMUNIKACYJNY
w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.

**Zadbaj o siebie i innych!
Jedź bezpiecznie z MZK.**

**BEZPIECZNE
WAKACJE
Z MZK**

- ✓ Sprawdzenie stanu ogumienia
- ✓ Sprawdzenie stanu hamulców oraz płynu hamulcowego
- ✓ Sprawdzenie ustawienia i światłości świateł drogowych

Zapraszamy na bezpłatne sprawdzenie stanu pojazdu.
 Pn. - Pt. 7:00 - 19:00
 Sobota 7:00 - 15:00

Miejski Zakład Komunikacyjny
w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.
ul. Warszawska 109/111
97-200 Tomaszów Mazowiecki

Akcja „Bezpieczne wakacje z MZK”
potrwa od 24.06.2023 r. do 30.07.2023 r.

KONTAKT
Okręgowa Stacja Kontroli Pojazdów
nr ETM/028
509 419 569

www.mzktomaszow.pl

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim mając na uwadze bezpieczeństwo kierowców na drodze w okresie wakacyjnym, czyli wzmożonych dalekich wyjazdów, kolejny rok z rzędu realizował usługę nieodpłatnego sprawdzenia stanu hamulców, płynu hamulcowego, ogumienia i świateł. Akcja „Bezpieczne wakacje z MZK” prowadzona była w okresie od 24 czerwca do 30 lipca 2023 roku.

2. Ogólnopolska kampania „Twoje światła – Nasze bezpieczeństwo”

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. ponownie brał udział w ogólnopolskiej kampanii pn. „Twoje światła – Nasze bezpieczeństwo” przy współpracy z Komendą Powiatową Policji w Tomaszowie Mazowieckim.

Kampania, prowadzona w okresie od 20 października do 15 grudnia 2023 roku, została zainicjowana przez Biuro Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji wspólnie z Instytutem Transportu Samochodowego. Inspiracją do działań, prowadzonych na rzecz właściwego oświetlenia, były występujące w ruchu drogowym niekorzystne zjawiska związane z pogarszającą się widocznością w okresie jesienno-zimowym. Badania obejmowały ogólny stan techniczny oraz ustawienie wysokości świateł, prawidłowy rozkład granicy światła i cienia oraz natężenie emitowanego światła. Kilkuminutowe badanie dawało kierowcom pewność, że podczas jazdy nie będą oślepiać innych kierowców, a prawidłowo ustawione światła właściwie doświetlą drogę, co w konsekwencji przyczyniło się do poprawy bezpieczeństwa na drodze.

1. AKTYWNY I ZDROWY SENIOR

Wsparcie stowarzyszeń organizujących działania skierowane do seniorów

W 2023 roku działało 6 stowarzyszeń senioralnych i 4 kluby senioralne, które otrzymały w różnych formach wsparcie od miasta.

W ramach otwartych konkursów ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych przyznano m. in. środki dla organizacji pozarządowych wspierających aktywność osób starszych. Powyższe wsparcie wyniosło 65 000,00 zł. Dla porównania w 2022 roku na ten cel przeznaczono 55 000,00 zł, w 2021 roku również 55 000,00 zł, w 2020 roku 70 000,00 zł, w 2019 roku 72 700,00 zł.

Wśród podmiotów korzystających ze środków znalazły się następujące organizacje pozarządowe:

1. Tomaszowski Uniwersytet Trzeciego Wieku.
2. Powiatowe Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów.
3. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim.
4. Krajowe Stowarzyszenie Seniorów „PASJA”.
5. Stowarzyszenie Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych.
6. Fundacja Educator im. ks. St. Grada.

Na terenie miasta w 2023 roku działały cztery kluby senioralne:

1. Klub Seniora przy MCK.
2. Klub Seniora „Niezapominajki”.
3. Klub Seniora „Słoneczna Jedyńka”.
4. Klub Seniora 50+.

W ramach wsparcia przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki zadań publicznych stowarzyszenia przeprowadzały szereg różnorodnych działań mających na celu integrację środowisk senioralnych oraz podniesienie sprawności psychicznej i fizycznej wśród osób starszych z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Poza wsparciem stowarzyszeń senioralnych działających na terenie naszego Miasta Prezydent Tomaszowa Mazowieckiego przekazał również środki na zakup usług dla innych

stowarzyszeń działających w obszarze pomocy społecznej, zrzeszających w większości osoby starsze. Na te zadania przeznaczono kwotę 49 999,99 zł. Po raz pierwszy forma realizacji powyższych zadań polegała na procedurze zakupu usług.

Wśród podmiotów korzystających ze środków znalazły się następujące organizacje pozarządowe:

1. Tomaszowskie Stowarzyszenie Amazonek.
2. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Miejskie Nr 2.
3. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Miejsko - Powiatowy.
4. Polski Związek Niewidomych Okręg Łódzki Koło Miejskie Nr 2.
5. Fundacja „Widzieć więcej”.
6. Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki.

W ramach realizacji projektu nr 5/2021/RL pn. „TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim”, finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014–2021 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014–2021 zrealizowano następujące projekty i działania na rzecz seniorów:

Miejski Dzień Seniora

10 października 2023 roku w Arenie Lodowej w Tomaszowie Mazowieckim odbyły się obchody Miejskiego Dnia Seniora. Podczas uroczystości zostały wręczone podziękowania dla Tomaszowskiej Rady Seniorów II kadencji w latach 2019 – 2023. Wydarzenie, które cieszyło się licznym udziałem publiczności, uświetnił występ Pana Mieczysława Kincela. Gwiazdą wieczoru był zespół Czerwone Gitary.

Spartakiada zdrowia dla Seniorów

6 grudnia w kręgielni przy ul. Strzeleckiej już po raz kolejny odbyła się Spartakiada Zdrowia dla Seniorów. Zawody miały charakter turnieju kręglarskiego. Wystartowało 26 drużyn w 3-osobowych składach reprezentujących 8 organizacji, klubów i grup senioralnych. Pierwsze miejsce zdobyła drużyna reprezentująca Stowarzyszenie Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych (132 punkty), zaś drugie i trzecie drużyny z Tomaszowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku (121 i 117 punktów). Indywidualnie największą liczbę

punktów uzyskali: przedstawicielka Stowarzyszenia Rodzin dzieci i Osób Niepełnosprawnych (51 punktów) oraz reprezentant Tomaszowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku (42 punkty). Każdy uczestnik spartakiady otrzymał pamiątkowy medal, czapeczkę, kubek oraz bon do pizzerii Capone. Nagrodzono również najstarszą i najstarszego uczestnika turnieju. Podczas spartakiady można było skorzystać z badań prowadzonych przez Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Miejsko-Powiatowy oraz skorzystać z porad profilaktycznych Tomaszowskiego Stowarzyszenia Amazonek.

Prelekcje z zakresu zdrowia i bezpieczeństwa seniorów

W dniach 28 – 30 września 2023 roku w sali konferencyjnej Areny Lodowej odbył się cykl prelekcji z zakresu profilaktyki zdrowia i bezpieczeństwa dla osób powyżej 60-tego roku życia zamieszkujących na terenie miasta Tomaszowa. Na spotkaniach poruszono następujące tematy: „Spadek – to błogosławieństwo czy przekleństwo”, „Zdrowe odżywianie”, „Bezpieczeństwo w domu”, „Co za dużo to niezdrowo – suplementacja”. Łącznie w prelekcjach wzięło udział 140 tomaszowskich seniorów.

Spotkania ze specjalistami dla seniorów

Od 16 listopada do 5 grudnia 2023 roku w sali konferencyjnej Tomaszowskiego Centrum Zdrowia Sp. z o. o. odbył się cykl dwugodzinnych spotkań ze specjalistami z następujących dziedzin: kardiologia, chirurgia ogólna, podologia, fizykoterapia, psychoterapia, neurologia, choroby wewnętrzne, choroby oczu. Łącznie w szesnastu dwugodzinnych spotkaniach wzięło udział 320 seniorów zamieszkałych na terenie naszego miasta.

Spotkania z wiedzy o dostępności dla seniorów

W dniach 25 – 26 kwietnia 2023 roku w sali konferencyjnej Areny Lodowej w Tomaszowie Mazowieckim zostały zorganizowane prelekcje w czterech grupach dla łącznie 80 osób powyżej 60-tego roku życia z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Każde spotkanie trwało 2 godziny dydaktyczne.

Program obejmował następujące zagadnienia:

1. Analiza potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami.
2. Minimalne wymagania ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

- a) w zakresie dostępności architektonicznej,
  - b) w zakresie dostępności cyfrowej,
  - c) w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej.
3. Omówienie postępowania wnioskowo-skargowego w razie niezapewnienia dostępności przez podmiot publiczny.

Spotkanie obejmowało prezentację multimedialną, mini wykłady, elementy warsztatowe, case study i pracę własną.

Zabiegi rehabilitacyjne dla seniorów

W Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w okresie od 3 kwietnia do 30 listopada 2023 roku rehabilitacją zostało objętych 600 seniorów z terenu miasta, dla których wykonano 6 000 zabiegów rehabilitacyjnych. Każda osoba biorąca udział w projekcie przeszła indywidualną konsultację, po której zdecydowano o rodzaju zabiegów rehabilitacyjnych. Każdy senior skorzystał z pakietu 10 zabiegów.

Korpus Wsparcia Seniorów

Miasto pozyskało środki w kwocie 75 698,00 zł z przeznaczeniem na wsparcie seniorów. Podpisana została umowa z Wojewodą Łódzkim, a środki finansowe zostały przeznaczone na świadczenie usług w ramach programu „Korpus Wsparcia Seniorów”. Seniorom został zapewniony także dostęp do tzw. „opasek bezpieczeństwa”.

Pozyskane pieniądze zostały wydatkowane m.in. na codzienne świadczenie pomocy osobom potrzebującym wsparcia społecznego, ułatwienie dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej, wsparcie psychologiczne, wsparcie w czynnościach dnia codziennego. W 2023 roku 22 osoby starsze skorzystały ze wsparcia w ramach Modułu I Programu „Korpus Wsparcia Seniora”.

Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie wsparcia działań na rzecz seniorów niesamodzielnych ze względu na wiek oraz stan zdrowia. Celem programu jest zapewnienie usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie miasta, wpisujących się we wskazane w programie obszary, poprawę poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na

odległość”. W tym celu seniorom został zapewniony dostęp do tzw. „opasek bezpieczeństwa” wyposażonych w co najmniej trzy z następujących funkcji:

- a) przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS,
- b) detektor upadku,
- c) czujnik zdjęcia opaski,
- d) lokalizator GPS,
- e) funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami, funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja).

Od lipca 2023 roku w ramach Modułu II Programu „Korpus Wsparcia Seniora” z pozyskanych środków finansowych zakupiono i wdrożono w życie 90 opasek bezpieczeństwa SOS. Ponadto opłacano abonament centrum powiadomienia ratunkowego za 60 opasek bezpieczeństwa SOS jako kontynuacja powyższego programu za 2022 roku. Realizacja zadania trwała do 31 grudnia 2023 roku.

Paczki świąteczne dla seniora

Po raz kolejny ponad 350 najbardziej potrzebujących i samotnych mieszkańców naszego miasta otrzymało przed świętami Bożego Narodzenia paczki, w których znajdują się m.in. produkty żywnościowe, a także artykuły chemiczne i słodyczne. W zbiorce darów udział wzięli uczniowie i rodzice z placówek oświatowych w Tomaszowie Mazowieckim. Paczki trafiły do osób wytypowanych m.in. przez tomaszowskie organizacje pozarządowe, grupy nieformalne działające na rzecz seniorów oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W pomoc przy rozdawaniu paczek włączyli się również zawodnicy i sztab szkoleniowy RKS Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki oraz pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Karta Tomaszowianina Senior

Karta Tomaszowianina Senior dla osób powyżej 60 roku życia wyodrębniona została w ramach programu Tomaszowska Karta Mieszkańca. W 2023 roku wydano 1 382 kart, w tym 102 karty roczne i 1 280 trzyletnie. W 2022 roku wydano 689 karty seniora, w tym 604 karty trzyletnie i 85 kart rocznych. W 2021 roku wydano 2 579 kart, w tym 142 kart rocznych oraz 2 437 kart trzyletnich, w 2020 roku – 1 525 kart w tym 1 416 trzyletnich i 109 rocznych, a w 2019 roku – 702 karty w tym 595 kart trzyletnich i 107 kart rocznych.

Działalność Tomaszowskiego Centrum Usług Społecznych dla seniorów

Działalność Tomaszowskiego Centrum Usług Społecznych skierowana jest do seniorów tj. osób po 50 roku życia, niesamodzielnych, niepełnosprawnych oraz ich opiekunów faktycznych. Na ofertę centrum składają się:

1. Dwa domy dziennego pobytu zapewniające kompleksową opiekę oraz aktywizację, zarówno w sferze fizycznej jak i społecznej dla łącznie 60 osób, w których uczestnikom zapewniono: miejsce do bezpiecznego i godnego spędzania czasu, w tym zajęcia terapeutyczne, plastyczne, muzyczne i wspierające ruchowo, dwa posiłki dziennie, poczęstunek, dostęp do książek i środków przekazu, ale również udział w imprezach kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich, pomoc w rozwinięciu i wzmacnianiu aktywności oraz samodzielności życiowej, pomoc psychologiczną, poradnictwo i wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych czy bieżących spraw życia codziennego oraz doraźną pomoc pielęgniarki, masażyści i fizjoterapeuty.
2. Utworzone i w pełni wyposażone mieszkania wspomagane przeznaczone dla 8 osób, w których zapewniona jest uczestnikom całodzienna opieka, dwudaniowy obiad, środki czystości, wsparcie finansowe w postaci pokrycia części kosztów utrzymania pomieszczeń oraz różnego rodzaju treningi w ramach świadczonej pracy socjalnej zmierzające do utrzymania lub poprawy ich funkcjonowania w życiu społecznym; usługi opiekuńcze w mieszkaniach wspomaganych świadczą 2 opiekunki.
3. Usługi opiekuńcze i asystenckie świadczone w miejscu zamieszkania stanowiące m. in. pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem czy też wsparcie zlecone przez lekarza; w 2023 roku TCUS 7 opiekunek świadczyło usługi opiekuńcze oraz 1 opiekunka świadczyła specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym 1 w formie asystenta osoby niepełnosprawnej.
4. Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, sprzętu pierwszej potrzeby oraz bezpłatne porady prawne i psychologiczne.

W 2023 roku z powyższego wsparcia skorzystało ponad 480 mieszkańców miasta.

Wychodząc naprzeciw potrzebom grupy tak szczególnie dotkniętej wykluczeniem społecznym, ubóstwem i izolacją, której potrzeby wymagają wysoce indywidualnego podejścia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie poczynił wszelkie starania, aby każdy, komu można udzielić wsparcia w ramach Centrum mógł skorzystać z usług społecznych niwelujących bariery, z jakimi spotyka się na co dzień, aby nikt nie czuł się sam.

Działalność Centrum była możliwa dzięki pozyskaniu środków zewnętrznych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020 Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie IX.2 Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, Poddziałanie IX.2.1 Usługi społeczne i zdrowotne w okresie od stycznia do czerwca 2023 roku. Natomiast od miesiąca lipca 2023 roku powyższe działania były finansowane ze środków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim, który jako główny realizator czuwał nad całością przebiegu działań oraz współpracą z Partnerami.

Zniżki dla seniorów w ORDN

Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim w 2023 roku udzielił ulg dla 178 seniorów, w zakresie świadczonych usług medycznych, w liczbie:

1. Fizykoterapia – 2 571 świadczeń zdrowotnych (2022 rok – 2 845, 2021 rok – 1 917, 2020 rok – 1 454, 2019 rok – 1 787).
2. Kinezyterapia – 316 świadczeń zdrowotnych (2022 rok – 240, 2021 rok – 240, 2020 rok – 160, 2019 rok – 460).
3. Hydroterapia – 351 świadczeń zdrowotnych (2022 rok – 250, 2021 rok – 80, 2020 rok – 340, 2019 rok – 346).
4. Masaż leczniczy – 277 świadczeń zdrowotnych (2022 rok – 310, 2021 rok – 785, 2020 rok – 340, 2019 rok – 345).
5. Terapia tlenowa – 98 świadczeń zdrowotnych.
6. Terapia ręki – 41 świadczeń zdrowotnych.

Rozwój wolontariatu osób starszych i na rzecz osób starszych

Gala Wolontariatu to coroczne święto wolontariuszy, koordynatorów wolontariatu, instytucji pracujących z wolontariuszami, przypadające 5 grudnia w Międzynarodowym Dniu Wolontariusza. To również okazja do uhonorowania i nagrodzenia najaktywniejszych wolontariuszy oraz złożenia podziękowań za bezinteresowne poświęcenie i trud, a także za pomoc okazaną drugiemu człowiekowi w potrzebie. W MCK „Tkacz” podczas uroczystej Gali wręczono symboliczne anioły dobroci tomaszowskim wolontariuszom. Galę uświetniły występy wokalne Jadwigi Kocik oraz spektakl pt. „Kiedy jesteśmy razem...” w wykonaniu uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 9, pod kierunkiem Agnieszki Fijołek-Smejdy

i Wioletty Madej. Dekorację do spektaklu przygotowała Kinga Magiera. Imprezę prowadził Janusz Dziubałtowski. Prezydent wraz z przewodniczącym Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego Krzysztofem Kuchtą, wiceprzewodniczącą Beatą Stańczyk oraz Marcinem Rybakiem – przewodniczącym Komisji Oświaty, Kultury, Sportu i Rekreacji wręczyli wolontariuszom statuetki – symboliczne anioły dobroci. Uhonorowani wolontariusze zostali wytypowani przez instytucje i organizacje pozarządowe. W 2023 roku wśród laureatów znaleźli się przedstawiciele następujących organizacji senioralnych: Tomaszowskie Stowarzyszenie „Amazonek”, Fundacja Educator im. Ks. St. Grada, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Powiatowe Stowarzyszenie emerytów, Rencistów i Inwalidów.

Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób starszych

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim świadczył następujące usługi opiekuńcze:

Miesiąc	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	Łączna liczba godzin sprawowanych usług opiekuńczych	Liczba opiekunek sprawujących usługi opiekuńcze w danym miesiącu
Styczeń	121	1 494	18
Luty	128	1 640	18
Marzec	126	1 749	18
Kwiecień	120	1 282	18
Maj	119	1 403	18
Czerwiec	117	1 396	18
Lipiec	111	1 489	21
Sierpień	113	1 560	20
Wrzesień	120	1 563	19
Październik	124	1 494	18
Listopad	124	1 494	18
Grudzień	127	1 282	20

W ramach usług:

- a) pomagano w utrzymaniu czystości w pomieszczeniach,
- b) pomagano w utrzymaniu higieny osobistej,
- c) przygotowywano i podawano posiłki oraz leki,

- d) kupowano artykuły spożywcze i inne,
- e) realizowano recepty,
- f) kontaktowano się z lekarzem i pielęgniarką środowiskową,
- g) załatwiano urzędowe sprawy.

W 2023 roku 56 seniorów skorzystało z pomocy finansowej i rzeczowej tutejszego Ośrodka.

Osoby w wieku poprodukcyjnym skorzystały z następujących form pomocy:

Rodzaje pomocy	Liczba seniorów korzystających z poszczególnych form pomocy	łączna wysokość przyznanej pomocy seniorom [zł]
Zasiłki celowe:		
Na opał	9	5 350,00
Na częściowy zwrot kosztów leczenia	2	470,00
Na realizację recept	3	495,92
Na zakup koncentratora z tlenem	1	900,00
Zasiłki celowe specjalne:		
Na opał	1	800,00
Na żywność	1	500,00
Na pokrycie kosztów leczenia	1	1 941,27
Na dofinansowanie do przyłącza sanitarnego	1	300,00
Świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023	51	61 190,00
Zasiłek okresowy	7	1 322,94
Zasiłek stały	41	253 564,59
Pomoc w zakresie dożywiania – posiłek dowożony do miejsca zamieszkania w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023	1	-
Pomoc w zakresie dożywiania – posiłek wydawany w punkcie wydawania w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023	6	-
Paczki żywnościowe	2	-

Z osobami starszymi prowadzona była również praca socjalna w zakresie:

- a) kontakty z pracownikami instytucji świadczących opiekę medyczną – 17 osób,
- b) kontakty z pracownikami socjalnymi domów pomocy społecznej i szpitali – 98 osób,
- c) konsultacje z pracownikami TTBS-u – 12 osób,
- d) kontakty z Powiatową Komendą Policji – 14 osób,
- e) kontakty z rodziną, członkami rodziny, opiekunami prawnymi i faktycznymi – 203 osób.
- f) Ponadto wydano 68 skierowań na pobyt w domu pomocy społecznej.

Łączna liczba seniorów korzystających z dodatku mieszkaniowego wynosi 324 osób (w tym: 223 osoby samotne, 82 osoby w rodzinie), z czego 305 osób było wnioskodawcą, natomiast 19 osób gospodarujących w rodzinie.

Organizacja działań na rzecz rodzin opiekujących się osobami niesamodzielnymi

W 2023 roku 3 osoby pobierały specjalny zasiłek opiekuńczy w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. 1 osoba w 2023 roku pobierała zasiłek dla opiekuna w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2023 roku 420 osób pobierało świadczenie pielęgnacyjne w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Grudzień miesiącem dobroczynności

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim w roku 2023 brał czynny udział w akcji „Grudzień miesiącem dobroczynności”, w której uczestniczyło 180 osób, poprzez następujące działania:

1. W dniach 7, 11, 12, 13, 15 i 20 grudnia 2023 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zorganizowali spotkania dla 80 osób starszych: „Wspólne kolędowanie” – kolędowanie, ubieranie choinki w siedzibie Domu Dziennego Pobytu I przy ul. św. Antoniego 55 dla seniorów korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

2. „Senior dla Seniora” – występy seniorów w Domu Dziennego Pobytu I ul. św. Antoniego 55, występy seniorów w Domu Dziennego Pobytu II Al. Piłsudskiego 34.
3. „Warsztaty świąteczne” zorganizowane w Domu Dziennego Pobytu przy ul. Piłsudskiego 34 z przedszkolakami Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim, przygotowywanie stroików przez uczestników Domu Dziennego Pobytu oraz dzieci.
4. „Jasełka w MDiM” – występy przygotowane przez uczniów Szkoły Podstawowej Nr 10 w Tomaszowie Mazowieckim dla uczestników Domu Dziennego Pobytu z ul. Piłsudskiego 34 i ul. Św. Antoniego 55 oraz mieszkańców mieszkań wspomaganych.
5. „Jasełka” – występy uczestników Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży MDM w siedzibie placówki dla seniorów z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego.
6. „Gwiazdki dla Seniora” – 100 osób korzystających z usług opiekuńczych sprawowanych przez opiekunki środowiskowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymało życzenia oraz drobny prezent w formie: stroików, bombek, kartek świątecznych, słodyczy – wykonanych przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, uczestników Domu Dziennego Pobytu przy ul. Piłsudskiego 34 i Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży MDiM.

Tomaszowska Rada Seniorów

30 czerwca w Domu Dziennego Pobytu przy ul. Św. Antoniego 55 odbyło się pierwsze posiedzenie Tomaszowskiej Rady Seniorów III kadencji. Seniorzy powołali zarząd Rady, w którego skład wybrano: Donatę Domańską – Przewodnicząca Rady, Marię Szczygieł i Alicję Otręba – Wiceprzewodniczące Rady, Barbarę Adamczyk – Sekretarz Rady. Pozostali członkowie Rady to: Anna Górecka, Alina Grzelka, Ewa Kacprzak, Wojciech Kuc, Iwona Małagowska, Krystyna Muchlada, Jan Rybak, Wanda Sil, Elżbieta Wróbel-Gniewisz. 26 czerwca na zaproszenie Wojewody Łódzkiego Pana Karola Młynarczyka odbyło się spotkanie w Łódzkim Urzędzie Wojewódzkim w Łodzi z przedstawicielami lokalnych rad seniorów. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Tematem przewodnim spotkania były działania podejmowane przez Ministerstwo oraz Wojewodę Łódzkiego na rzecz osób starszych, główne założenia „Strategii rozwoju usług społecznych, polityki publicznej do roku 2030 (z perspektywą do 2035 roku)”, a także lokalne plany deinstytucjonalizacji wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych.

Nasze miasto reprezentowały Panie Maria Szczygieł, Barbara Adamczyk, Krystyna Muchlada oraz Elżbieta Wróbel-Gniewicz – członkinie III kadencji Tomaszowskiej Rady Seniorów.

2. ZDROWIE I OPIEKA NAD NAJMŁODSZYMI

Opieka nad dziećmi do lat 3

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki prowadzi rejestr żłobków i klubów dziecięcych działających na terenie miasta. Na koniec 2023 roku na terenie miasta funkcjonowało 7 żłobków niepublicznych i jeden samorządowy. Liczba żłobków niepublicznych w stosunku do roku poprzedniego nie zmieniła się.

Łącznie na dzień 31 grudnia 2023 roku zapewnionych było 310 miejsc, w tym 140 w żłobku samorządowym. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił spadek miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, tj. 2022 rok – 329 miejsc, 2021 rok – 278 miejsc, 2020 rok – 241 miejsc, 2019 rok – 195 miejsc.

Rodzice dzieci uczęszczających do Samorządowego Żłobka nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim mogą jednocześnie liczyć na 50%, a nawet 99% zniżki w żłobku. I tak, mając dwoje dzieci, z których jedno chodzi do przedszkola lub szkoły publicznej, a drugie trafia do żłobka, rodzic może w nim liczyć na 50% zniżki. Jeżeli do szkoły lub przedszkola publicznego chodzi dwoje lub więcej dzieci, rodzic na dziecko w żłobku dostanie 99% zniżki.

Ponadto miasto otrzymało niemal 4 mln złotych na budowę żłobka przy ulicy Kombatantów na osiedlu Niebrów oraz na sfinansowanie tzw. dziennych opiekunów. Środki w kwocie 3,8 mln złotych zostały przyznane z Rządowego Programu MALUCH+ 2022 – 2029. W ramach pozyskanego dofinansowania miasto będzie mogło wybudować kolejny nowoczesny obiekt żłobkowy dla 90 małych tomaszowian. Dodatkowo będzie utworzone miejsce dla 16 dzieci pod opieką dziennego opiekuna. Co istotne obecna edycja programu przewiduje dodatkowe wsparcie dla samorządów, w ramach którego możliwe jest sfinansowanie części kosztów funkcjonowania stworzonych miejsc opieki. To dodatkowe ponad 3 mln zł jakie otrzyma miasto na funkcjonowanie żłobka.

Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych

Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim jest jednostką organizacyjną Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki prowadzoną w formie jednostki budżetowej, której nadano status podmiotu leczniczego w rozumieniu ustawy

z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej zgodnie z uchwałą na podstawie uchwały Nr XL/287/2021 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 28 stycznia 2021 roku o zmianie uchwały Nr 348/93 Rady Miasta Tomaszowa Mazowieckiego w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą Ośrodek Rehabilitacyjny Dzieci Niepełnosprawnych (Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego, rocznik 2021, poz. 896, data ogłoszenia 26 lutego 2021 roku).

Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim jest podmiotem leczniczym wpisanym do księgi RPWDL. Ośrodek wykonuje działalność leczniczą w oparciu o zakład leczniczy pod nazwą „Ośrodek Rehabilitacji Leczniczej w Tomaszowie Mazowieckim”. Celem Ośrodka jest działalność lecznicza polegająca na udzielaniu ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych oraz promocji zdrowia.

Do zadań Ośrodka należy:

1. Udzielanie świadczeń zdrowotnych w systemie ambulatoryjnym z zakresu rehabilitacji leczniczej dla dzieci i osób dorosłych.
2. Podejmowanie działań służących zachowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia w zakresie kompetencji komórek organizacyjnych.
3. Podejmowanie działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.

Ośrodek wykonywał świadczenia zdrowotne na rzecz innych gmin na podstawie odrębnych porozumień zawartych z Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki.

Ośrodek prowadził odpłatną działalność leczniczą poprzez udzielanie świadczeń zdrowotnych na rzecz innych osób, bądź też na rzecz innych podmiotów w zakresie wynikających z umów zawartych z podmiotami zlecającymi takie świadczenia.

Ośrodek może prowadzić działalność leczniczą poprzez udzielanie świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie zawartych umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

Zadania Ośrodka realizowane są w szczególności poprzez:

1. Prowadzenie zabiegów fizjoterapeutycznych, kinezyterapeutycznych, hydroterapeutycznych, masażu leczniczego, a także prowadzenie zajęć z gimnastyki korekcyjnej, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, usprawniających oraz innych zabiegów i zajęć niezbędnych do wykonywania statutowych zadań Ośrodka.
2. Prowadzenie zajęć indywidualnych i grupowych stymulujących rozwój psychiczny dzieci.

3. Udzielanie pacjentom Ośrodka pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Ośrodek prowadził także działalność w zakresie:

1. Najmu nieruchomości gruntowej, obiektów lub pomieszczeń Ośrodka.
2. Świadczenia usług przewozowych na rzecz osób niepełnosprawnych.
3. Zapewnienia niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego transportu i opieki w czasie przewozu w ramach realizacji zadań własnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki wynikających z art. 32 ust. 6 oraz art. 39 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe.
4. Usług zaopatrzenia w wyroby medyczne.
5. Usług udostępniania obiektu basenu otwartego zlokalizowanego na terenie Ośrodka.

Wykonując zadania statutowe Ośrodek współpracuje w szczególności z:

1. Podmiotami leczniczymi.
2. Instytucjami wykonującymi zadania z zakresu pomocy społecznej.
3. Organizacjami, fundacjami, stowarzyszeniami oraz innymi podmiotami i osobami działającymi w zakresie celów i zadań Ośrodka, w szczególności w celu zaspokojenia potrzeb zdrowotnych i społecznych osób niepełnosprawnych.
4. Organami samorządu terytorialnego i administracją rządową.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki w 2023 roku podpisała porozumienia z 14 gminami (tj. Budziszewice, Czerniewice, Inowłódz, Lubochnia, Mniszków, Rzeczyca, Rokiciny, Wolbórz, Ujazd, Tomaszów Mazowiecki, Żelechlinek, Będków, Opoczno, Sławno) w sprawie wykonywania zadania publicznego z zakresu ochrony zdrowia polegającego na objęciu opieką rehabilitacyjną dzieci niepełnosprawnych do 24 roku życia z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. Gminy partycypowały w kosztach wykonywania zadania w formie dotacji celowej.

W 2023 roku Gminy przekazały dotację w wysokości 414 048,00 zł, z rehabilitacji w Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych skorzystało 1 439 dzieci.

Oprócz zabiegów typowo rehabilitacyjnych w Ośrodku prowadzone są zajęcia logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne i psychologiczne.

Mając na uwadze odpłatną działalność leczniczą i pozostałą prowadzoną w Ośrodku w 2023 roku obowiązywały dwa cenniki.

Świadczenia zdrowotne – liczba pacjentów wraz z liczbą zabiegów

Realizując założony plan systematycznego podnoszenia komfortu obsługi pacjentów od momentu utworzenia placówki odnotowuje się regularny wzrost zainteresowania pacjentów oferowanymi usługami, czego najlepszym dowodem jest stale wzrastająca liczba udzielanych świadczeń. Do końca 2023 roku liczba wykonanych świadczeń zdrowotnych wynosiła 77 634 w tym:

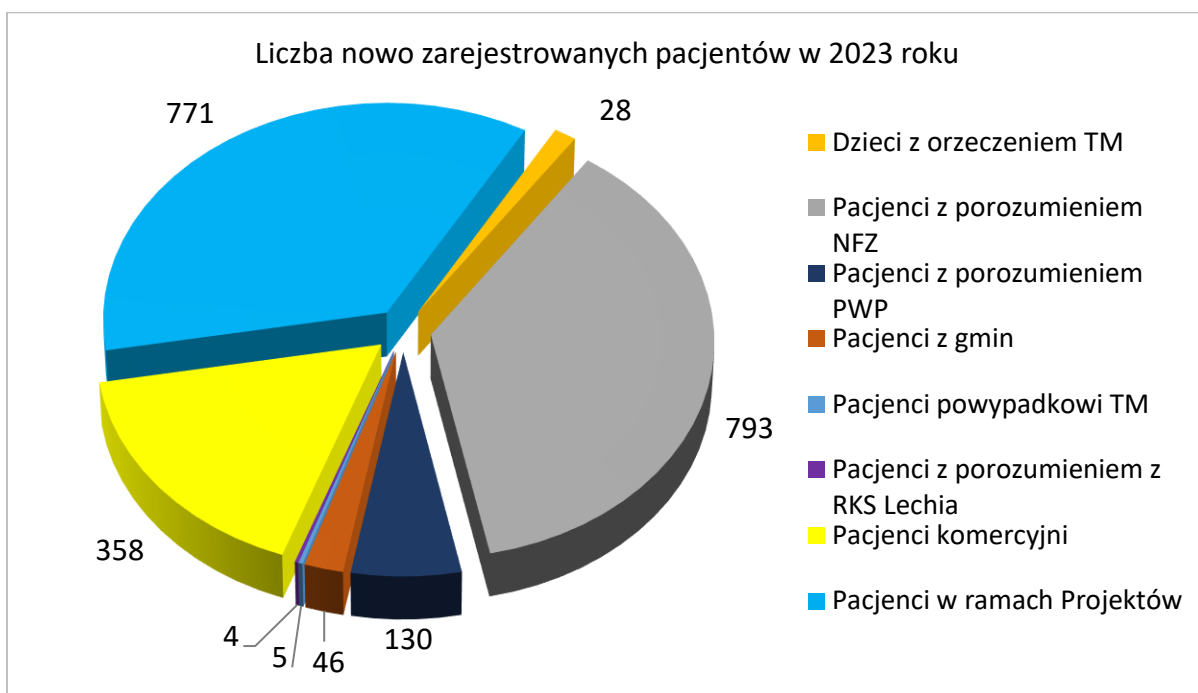
- 24 037 z realizacji umowy z Narodowego Funduszu Zdrowia – rehabilitacja lecznicza,
- 12 825 z Projektu pn. „TO MASZ MOC – Program rehabilitacji leczniczej w Tomaszowskim Centrum Zdrowia”,
- 6 600 z Projektu realizacją Projektu pn. „TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim”,
- 12 939 z porozumienia z gmin lub ze zgodami władz gminnych,
- 130 z realizacji umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia – Poradnia Wad Postawy,
- 9 348 pacjenci komercyjni,
- 11 755 pacjenci z orzeczeniem o niepełnosprawności z Tomaszowa Mazowieckiego.

Świadczenia rehabilitacyjne i terapeutyczne realizowane są przez zespół specjalistów zatrudnionych przez Ośrodek, zaś dostęp do tych świadczeń odbywa się zgodnie z zasadami przyjęć pacjentów szczegółowo opisanych w Regulaminie Organizacyjnym Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim oraz na podstawie cennika opłat za świadczenia zdrowotne.

Liczba nowo zarejestrowanych pacjentów – 2 135 osób w tym:

- dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności z Tomaszowa Mazowieckiego – 28,
- pacjenci w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia – rehabilitacja lecznicza – 793,
- pacjenci w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia – Poradnia Wad Postawy – 130,
- pacjenci w ramach porozumień z gminami – 46,
- pacjenci powypadkowi z Tomaszowa Mazowieckiego – 5,
- pacjenci w ramach porozumienia z RKS Lechia – 4,
- pacjenci komercyjni – 358,

- pacjenci w ramach Projektów – 771.

Nowi przyjęci pacjenci w 2023 roku m.in. ze schorzeniami takimi jak:

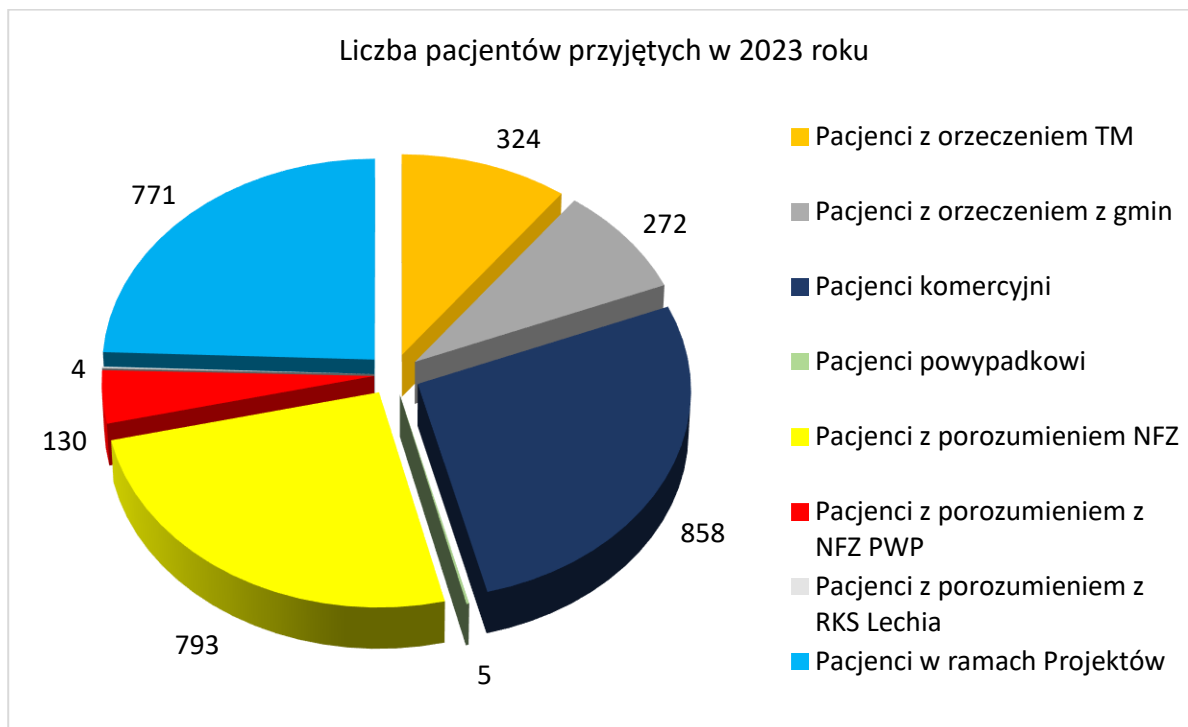
- Dysfunkcje narządu ruchu – wrodzone i nabyte (wśród urodzonych również rzadko spotykane wady genetyczne, wśród nabytych, np.: wady postawy, skoliozy dysfunkcje pourazowe oraz po chemio i radio – terapii).
- Schorzenia neurologiczne, opóźnienia rozwoju ruchowego uszkodzenia ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego, zespoły piramidowe, stany po urazach czaszkowo-mózgowych.
- Zaburzenia w zakresie psychiki i rozwoju umysłowego (całościowe zaburzenia rozwoju, spektrum autyzmu, upośledzenia umysłowe).

Liczba pacjentów przyjętych w 2023 roku – 3 157 osoby

- Pacjenci z orzeczeniem o niepełnosprawności z Tomaszowa Mazowieckiego – 324.
- Pacjenci z orzeczeniem o niepełnosprawności z gmin lub ze zgodami władz gminnych – 272.
- Pacjenci komercyjni – 858.
- Pacjenci poszkodowani w wypadku komunikacyjnym – 5.
- Pacjenci w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia – rehabilitacja lecznicza – 793.

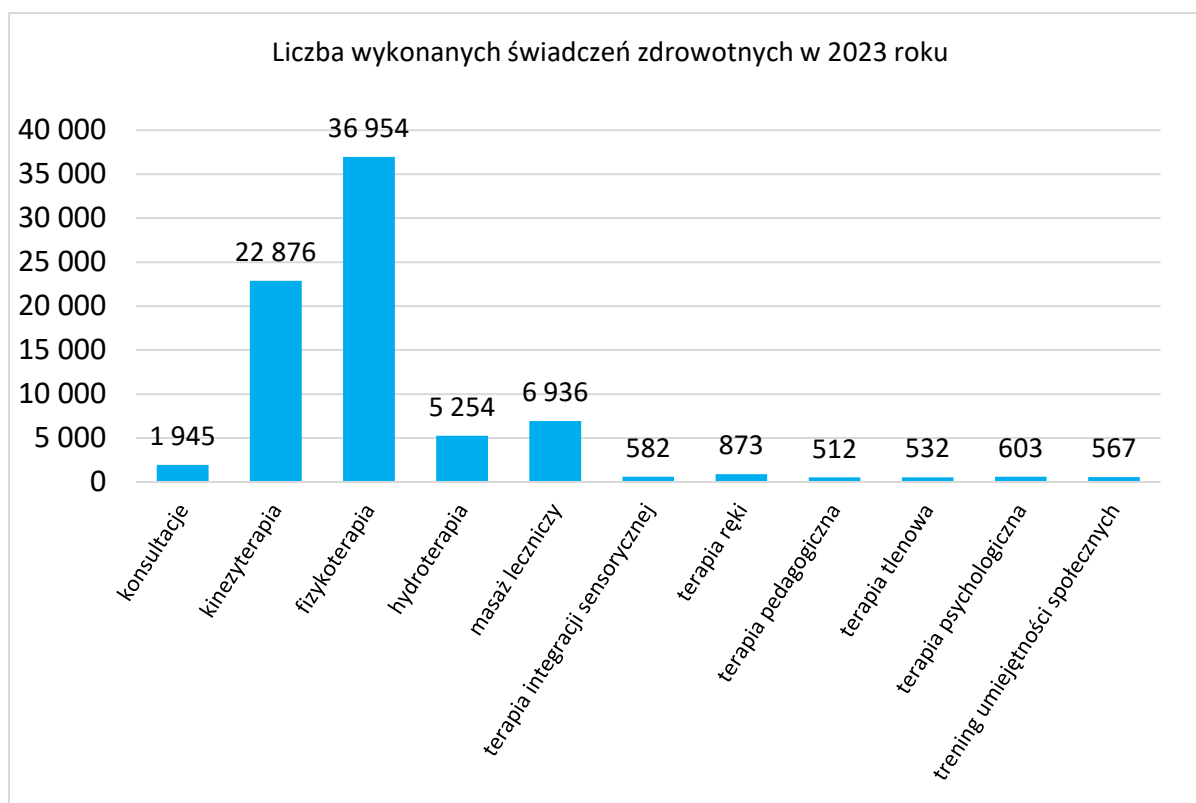

- Pacjenci w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia – Poradnia Wad Postawy – 130.
- Pacjenci w ramach porozumienia z RKS Lechia – 4.
- Pacjenci w ramach projektów – 771.

Liczba wykonanych świadczeń zdrowotnych w 2023 roku – 77 634 w tym:

- konsultacje medyczne + fizjoterapeutyczne – 1 945,
- kinezyterapia – 22 876,
- fizykoterapia – 36 954,
- hydroterapia – 5 254,
- masaż leczniczy – 6 936,
- terapia integracji sensorycznej – 582,
- terapia ręki – 873,
- terapia pedagogiczna – 512,
- terapia tlenowa – 532,
- terapia psychologiczna – 603,
- trening umiejętności społecznych – 567.

Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim w 2023 roku udzielił ulg zgodnie z obowiązującym cennikiem usług dla 178 seniorów, w zakresie świadczeń usług medycznych, w liczbie:

- fizykoterapia – 2 571 świadczeń zdrowotnych,
- kinezyterapia – 316 świadczeń zdrowotnych,
- hydroterapia – 351 świadczeń zdrowotnych,
- masaż leczniczy – 277 świadczeń zdrowotnych,
- terapia tlenowa – 98 świadczeń zdrowotnych,
- terapia ręki – 41 świadczeń zdrowotnych.

łącznie wykonanych zostało 3 654 świadczeń medycznych dla seniorów.

Narodowy Fundusz Zdrowia

Pracownia fizjoterapii (054/240060/05/010/23)

Umowa z Łódzkim Oddziałem Wojewódzki zawarta została na okres od 1 kwietnia 2023 roku do 31 marca 2028 roku. Wartość pierwotnego planu rzeczowo – finansowego na okres 1 kwietnia – 31 grudnia 2023 roku wynosiła odpowiednio:

- dla zakresu fizjoterapia ambulatoryjna 81 000 punktów, tj. 104 490,00 zł,

- dla zakresu fizjoterapia ambulatoryjna dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności 18 000 punktów, tj. 23 220 zł.

Łącznie pierwotna wartość umowy z NFZ wynosił: 127 710,00 zł.

Zaangażowanie, profesjonalizm pracy całego personelu Ośrodka Rehabilitacji dla Dzieci Niepełnosprawnych pozwoliło na wypracowanie nadwykonań w zakresie fizjoterapii, co na chwilę obecną przełożyło się na zwiększenie pierwotnej wartości umowy o 71% – fizjoterapia oraz 55% w przypadku realizacji świadczeń dla osób niepełnosprawnych. Łącznie wartość kontraktu z NFZ została zwiększona o 80 237,74 zł.

W okresie obowiązywania umowy w 2023 roku przyjęto 793 pacjentów, u których wykonano 1 587 wizyt fizjoterapeutycznych oraz 24 037 zabiegów fizjoterapeutycznych. Warto podkreślić, że 30% udzielonych świadczeń to świadczenia na rzecz osób do 18 roku życia, co powoduje, że ORDN jest wiodącym ośrodkiem w powiecie tomaszowskim udzielającym świadczeń dla dzieci w ramach kontraktu z NFZ.

Liczba wykonanych procedur w 2023 roku w Pracowni Fizjoterapii	
Produkt Jednostkowy	Liczba
Ćwiczenia czynne w odciążeniu i czynne w odciążeniu z oporem – produkt statystyczny	1 644
Ćwiczenia czynne wolne i czynne z oporem – produkt statystyczny	336
Ćwiczenia grupowe ogólnoustrojowe	182
Ćwiczenia izometryczne – produkt statystyczny	65
Ćwiczenia wspomagane – produkt statystyczny	484
Diatermia krótkofalowa, mikrofalowa – produkt statystyczny	150
Elektrostymulacja – produkt statystyczny	114
Galwanizacja – produkt statystyczny	10
Impulsowe pole elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości – produkt statystyczny	218
Impulsowe pole magnetyczne niskiej częstotliwości – produkt statystyczny	1 608
Indywidualna praca z pacjentem (np. ćwiczenia bierne, czynno-bierne, ćwiczenia według metod neurofizjologicznych, metody reedukacji nerwowo-mięśniowej, ćwiczenia specjalne, mobilizacje i manipulacje – produkt statystyczny	2 617
Inne formy usprawniania – produkt statystyczny	859
Jonoforeza – produkt statystyczny	714
Kąpiel wirowa kończyn – produkt statystyczny	1 452
Krioterapia miejscowa (pary azotu) – produkt statystyczny	1 569
Laseroterapia – skaner – produkt statystyczny	2 967

Liczba wykonanych procedur w 2023 roku w Pracowni Fizjoterapii	
Produkt Jednostkowy	Liczba
Laseroterapia punktowa – produkt statystyczny	291
Masaż limfatyczny mechaniczny – leczniczy – produkt statystyczny	25
Masaż limfatyczny ręczny – leczniczy – produkt statystyczny	12
Masaż mechaniczny (nie obejmuje urządzeń typu fotele masujące, maty masujące, itp.) – produkt statystyczny	130
Masaż suchy – częściowy – produkt statystyczny	1 771
Naświetlanie promieniem widzialnym, podczerwonym lub ultrafioletowym – miejscowe – produkt statystyczny	1 979
Nauka czynności lokomocji – produkt statystyczny	20
Pionizacja – produkt statystyczny	10
Prądy diadynamiczne – produkt statystyczny	160
Prądy interferencyjne – produkt statystyczny	289
Prądy tens – produkt statystyczny	2 748
Prądy traberta – produkt statystyczny	57
Tonoliza – produkt statystyczny	10
Ultradźwięki miejscowe – produkt statystyczny	1 532
Ultrafonoforeza – produkt statystyczny	14
łącznie	24 037
Wizyta fizjoterapeutyczna	1 587
Zabieg masażu	1 752
Zabiegi fizykalne	6 050
Zabiegi kinezyterapii	2 778
Zabiegi realizowane z bezpośrednim zaangażowaniem fizjoterapeuty 1:1	2 608
Zabiegi realizowane z wykorzystaniem wody	1 432

Poradnia Wad Postawy (054/240060/02/010/23)

Umowa z Łódzkim Oddziałem Wojewódzkim zawarta została na okres od 1 listopada 2023 roku do 31 grudnia 2024 roku. Wartość pierwotnego planu rzeczowo – finansowego na okres 1 listopada – 31 grudnia 2023 roku wynosiła odpowiednio:

- dla zakresu świadczenia leczenia wad postawy u dzieci i młodzieży 3 500 punktów, tj. 5 075,00 zł;
- dla zakresu świadczenia leczenia wad postawy u dzieci i młodzieży – świadczenia pierwszorazowe 4 500 punktów, tj. 7 335,00 zł.

łącznie pierwotna wartość umowy z NFZ wynosił: 13 040,00 zł.

Zaangażowanie i profesjonalizm pracy całego personelu Ośrodka Rehabilitacji dla Dzieci Niepełnosprawnych oraz duże zainteresowanie pacjentów pozwoliło na wypracowanie nadwykonań, które zgodnie z zarządzeniem Prezes NFZ (świadczenia nielimitowane) zostały w 100% sfinansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Łącznie wartość kontraktu z NFZ została zwiększona o 251% tj. 13 308,95 zł.

Usługi przewozowe na rzecz osób niepełnosprawnych.

Jednym z elementów statutowej działalności jednostki jest zapewnienia niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego transportu i opieki w czasie przewozu w ramach realizacji zadań własnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki wynikających z art. 32 ust. 6 oraz art. 39 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe:

- Transport wraz z opiekunem do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Tomaszowie Mazowieckim dla 14 dzieci niepełnosprawnych w wieku: 7–15 lat
Czas realizacji zadania: rok szkolny 2022/2023
- Transport dla grupy rewalidacyjno-wychowawczej z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 10 w Tomaszowie Mazowieckim – Szkoły Podstawowej nr 3 w Tomaszowie Mazowieckim (dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim): 8 osób.
Kształcenie odbywa się w wynajmowanych pomieszczeniach ORDN na podstawie art. 71 b pkt 2c ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 roku w zakresie zawartej umowy – Zasad Współpracy pomiędzy placówkami (całorocznie)
- Usługa transportowa (komercyjna)
Usługa skierowana jest głównie do osób z niepełnosprawnościami, poruszającymi się na wózkach lub z problemami ruchowymi, a także wszystkich którzy mają ograniczoną możliwość przemieszczania się. Cena wykupienia usługi ujęta jest w cenniku usług Ośrodka.

Samochód przystosowany do przewozu osób ze szczególnymi potrzebami

Pozostała działalność – kompleks basenowy / wiata grillowa / amfiteatr

Na terenie Ośrodka znajduje się odkryty kompleks basenowy udostępniany w okresie letnim, cieszący się dużym zainteresowaniem nie tylko wśród pacjentów, lecz również wśród mieszkańców miasta i okolicznych gmin.

W ramach prowadzonej działalności komercyjnej Ośrodek oferuje możliwość skorzystania z atrakcyjnie zagospodarowanego terenu m.in.:

- plac zabaw dla dzieci,
- wiata grillowa jako miejsce dedykowane na imprezy okolicznościowe i integracyjne,
- amfiteatr.

Rada Społeczna Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim

Rada Społeczna powołana została Uchwałą Nr XLIX/361/2021 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 23 września 2021 roku.

Rada Społeczna jest organem inicjującym i opiniodawczym podmiotu tworzącego oraz doradczym Dyrektora Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim.

W 2023 roku odbyły się dwa posiedzenia Rady Społecznej Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim.

Pierwsze posiedzenie – 29 marca 2023 roku

Podczas posiedzenia omówiono zmiany do Regulaminu Organizacyjnego wynikające przede wszystkim z zawartej umowy przez ORDN z NFZ – Uchwała nr 1/2023 Rady Społecznej Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 29 marca 2023 roku w sprawie wyrażenia opinii Rady Społecznej w przedmiocie zmian do Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim.

Drugie posiedzenie – 26 września 2023 roku

Podczas posiedzenia omówiono procedurę zbycia aktywów trwałych w podmiocie leczniczym zgodnie z przepisami prawa – Uchwała nr 1/2023 Rady Społecznej Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 26 września 2023 roku w sprawie wyrażenia opinii w przedmiocie zbycia (likwidacji) środków trwałych Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim

Współpraca z partnerami zewnętrznymi

Systematyczna współpraca kontynuowana jest także z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Kooperacja z różnymi uczelniami i placówkami oświatowymi z terenu całego kraju jest także widoczna na płaszczyźnie medyczno-terapeutycznej w postaci umożliwienia realizacji zajęć godzinowych odbywania wolontariatu, staży i praktyk zawodowych dla słuchaczy/studentów, których ORDN objął w roku 2023 swoją opieką w liczbie 12 osób.

Projekt pn. „TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego

w Tomaszowie Mazowieckim” finansowany w ramach Programu „Rozwój Lokalny” ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014–2021

W ramach projektu Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim zrealizował następujące zadania:

1. Wizyty lekarskie określające rodzaj zabiegów dla 600 osób powyżej 60 roku życia będących mieszkańcami Tomaszowa Mazowieckiego.
2. Wykonanie zabiegów rehabilitacyjnych wskazanych przez lekarza Ośrodka podczas wizyty konsultacyjnej dla 600 osób w liczbie 10 zabiegów dla każdej osoby (łącznie 6 000 zabiegów).

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki, na realizację projektu przeznaczyła 160 268,13 zł.

Dofinansowanie było w 85% współfinansowane ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014–2021 oraz w 15% z budżetu państwa.

Projekt realizowany był w terminie od 03 kwietnia do 30 listopada 2023 roku.

Liczba przeprowadzonych wizyt lekarskich oraz liczba osób objętych wizytami lekarskimi		
Lekarz	Liczba wizyt lekarskich	
Lekarz 1	291	
Lekarz 2	309	
Razem	600	
W tym	Mężczyźni: 142	Kobiety: 458

Program polityki zdrowotnej z zakresu profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w latach 2022 – 2024.

Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim zawarł umowę nr 109/HPV/2023 z dnia 21 kwietnia 2023 roku z Samorządem Województwa Łódzkiego w sprawie realizacji programu polityki zdrowotnej pn.: „Program polityki zdrowotnej z zakresu profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w latach 2022 – 2024”.

Programem szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego objęta została populacja dziewczynek urodzonych w 2010 roku, zamieszkałych na terenie powiatu tomaszowskiego, którego rodzice/opiekunowie prawni wyrazili pisemną zgodę na udział ich dziecka w Programie oraz zostali poinformowani o celu szczepienia.

Nowotwory złośliwe stanowią drugą przyczynę zgonów w Polsce, jak i województwie łódzkim. W Polsce nowotwory powodują 25,9% zgonów mężczyzn i 23,1% zgonów kobiet. Są istotnym problemem zdrowotnym, przede wszystkim u osób młodym i średnim wieku. Szczepienia przeciwko HPV znajdują się w wykazie szczepień zalecanych. Zapobiega to zakażeniom HPV i obok regularnych badań cytologicznych stanowią element profilaktyki przeciwnowotworowej. Celem Programu jest zwiększenie dostępności do szczepień przeciwko HPV, a także, zwiększenie poziomu wiedzy na temat zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego.

Cykl działań w ramach Programu obejmował:

- zapisy dziecka przez rodziców/opiekunów prawnych do udziału w Programie (osobiście/telefonicznie/w formie elektronicznej),
- zebranie zgód rodziców/opiekunów prawnych dzieci na szczepienia,
- edukację w zakresie profilaktyki nowotworów szyjki macicy skierowaną do dziecka i rodziców/opiekunów prawnych wraz z informacją dotyczącą możliwości wystąpienia niepożądanych odczynów poszczepiennych,
- każdorazowe badanie lekarskie kwalifikujące do szczepienia, poprzedzające podanie preparatu szczepionkowego,
- podanie szczepionki wg właściwości produktu leczniczego – GARDASIL 9

Kompletne uczestnictwo w Programie polega na zrealizowaniu pełnego schematu szczepienia przeciwko wirusowi HPV zgodnie z Charakterystyką Produktu Leczniczego

wybranej szczepionki tj. podanie dwóch dawek szczepionki. Do szczepień użyta została szczepionka 9-walentna, dwudawkowa w odstępie 6 miesięcy.

Źródłem finansowania programu jest Samorząd Województwa Łódzkiego. Ośrodek na ten cel pozyskał 348 520,00 zł.

W 2023 roku w ramach realizowanego programu zaszczepiono 59 dziewczynek.

tomaszów
mazowiecki
- i jesteś w dobrym miejscu!

ORDN
TOMASZÓW MAZOWIECKI

**Bezpłatne
szczepienia
dla dziewczynek
z Tomaszowa
Mazowieckiego
i całego powiatu
tomaszowskiego
urodzonych
w 2010 roku**

CHROŃMY DZIECI PRZED NOWOTWORAMI

W Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim trwa akcja profilaktycznych szczepień przeciwko wirusowi HPV. To bardzo niebezpieczny wirus brodawczaka ludzkiego, który może prowadzić do zachorowania na nowotwory

Dowiedz się więcej na
www.tomaszow-maz.pl
www.ordntomaszowmaz.pl

Zarejestruj dziecko telefonicznie: **44 724 10 45**, mailowo: ordntm@tomaszow-maz.pl
lub stacjonarnie w siedzibie Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych
przy ul. Jana Pawła II 64/66 w Tomaszowie Mazowieckim

AKCJĘ WSPIERAJĄ

 Marcin Witko
Prezydent Tomaszowa Mazowieckiego

 Grzegorz Schreiber
MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

województwo
łódzkie

PROGRAM JEST FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Projekt pn. „TO MASZ MOC – Program rehabilitacji leczniczej w Tomaszowskim Centrum Zdrowia”

Projekt pn. „TO MASZ MOC” – Program rehabilitacji leczniczej we współpracy z „Tomaszowskim Centrum Zdrowia” Sp. z o.o w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych dla 171 mieszkańców powiatu tomaszowskiego, opoczyńskiego i rawskiego, w wieku aktywności zawodowej powyżej 50 roku życia.

Termin realizacji od kwietnia do sierpnia 2023 roku.

Inwestycje i remonty

Warunkiem koniecznym dla dalszego systematycznego rozwoju Jednostki, jest stałe inwestowanie umożliwiające wykorzystanie istniejącego potencjału i stworzenie szerszej oferty dla pacjentów. Realizując powyższe z uwzględnieniem podnoszenia komfortu obsługi pacjentów w 2023 roku dokonano kolejnych inwestycji.

Należy podkreślić dużą skalę poczynionych remontów wykonanych tylko i wyłącznie we własnym zakresie przez pracowników Ośrodka.

Do najważniejszych należą:

- Adaptacja Poradni Wad Postawy

Dnia 3 lutego 2023 roku w Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim odbyło się uroczyste otwarcie Poradni Wad Postawy.

W wydarzeniu udział wzięli:

- przedstawiciele Zarządu Tomaszowskich Kopalń Surowców Mineralnych „Biała Góra” Sp. z o.o. Pan Sławomir Mokrzyż – Prezes Zarządu oraz Pan Andrzej Grodzki – Członek Zarządu,
- Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego Marcin Witko,
- Zastępca Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego Izabela Śliwińska,
- Dyrektor ORDN Marta Goździk,
- Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa ORDN Agnieszka Giza-Cichoń oraz pracownicy Ośrodka.

Nowe pomieszczenia powstały dzięki przekazanej darowiznie pieniężnej od Tomaszowskich Kopalń Surowców Mineralnych „Biała Góra” Sp. z o.o. w wysokości 117 600,00 złotych.

Podsumowując wyżej wyszczególnione działania można stwierdzić, iż dynamika rozwoju Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych jest widoczna. Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy zatrudnionych w placówce pracowników oraz pomocy ze strony osób przychylnych dla Ośrodka udało się zrealizować wiele zamierzeń, które przyczyniły się do lepszego funkcjonowania jednostki. Większość tych działań stanowiło jedynie aktywny początek, gdyż ORDN w dalszym ciągu zamierza kontynuować działania związane z pozyskiwaniem nowych darczyńców, promocją świadczonych usług oraz

świadczeń zdrowotnych, w tym odpłatną działalność leczniczą w celu dotarcia do jeszcze szerszej grupy indywidualnych pacjentów, bądź też na rzecz innych podmiotów.

Niewątpliwie istotne znaczenie dla działalności placówki, w najbliższej przyszłości, będą wszystkie planowane inwestycje, dalsze doposażanie i zakup sprzętu i aparatury medycznej, które, choć będą stanowiły istotne wydatki w prowadzonej działalności, to jednak jeszcze bardziej wpłyną na poprawę wizerunku Ośrodka i wysoce korzystnie podziałają na jakość udzielanych świadczeń.

Reasumując zapisy sprawozdania z działalności Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim za 2023 rok należy jeszcze raz zwrócić uwagę na dokonujący się systematyczny, na miarę posiadanych aktualnie możliwości, rozwój placówki. Zapewnia on regularne uzyskiwanie zwiększonych dochodów, ale przede wszystkim tworzenie coraz szerszej oferty usług.

Znaczące dla prowadzonej działalności Ośrodka jest zakończenie procedury nadania placówce statusu podmiotu leczniczego, a także po trzeciej dekadzie działalności placówki pozytywne zakończenie działań zmierzających do zawarcia umów z innymi podmiotami leczniczymi, a także nawiązanie współpracy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Warto podkreślić, że większość udzielonych świadczeń zdrowotnych to świadczenia na rzecz osób do 18 roku życia, co powoduje, że ORDN jest wiodącym ośrodkiem w powiecie tomaszowskim udzielającym świadczeń dla dzieci w ramach kontraktu z NFZ.

Perspektywa dalszego funkcjonowania dla podmiotu wydaje się być pomyślną, a kontynuowane działania mogą przyczynić się do ciągłego zwiększenia dochodów m.in. z zawartych kontraktów w ramach NFZ, komercji co przekłada się na zwiększenie wartości majątku ORDN z wykorzystaniem całego potencjału tak wyjątkowego miejsca w Tomaszowie Mazowieckim.

3. NAUKA TO POTĘGI KLUCZ

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- 9 zespołów szkolno-przedszkolnych, w skład których wchodzi: szkoła podstawowa i przedszkole,
- zespołu przedszkolnego, w skład którego wchodzi 2 przedszkola,

- 2 szkół podstawowych.

Organizacja szkół i przedszkoli (stan na 30 września 2023 roku)

- Przedszkole nr 20 – 1 oddział integracyjny
- Szkoła Podstawowa nr 3 – 2 grupy rewalidacyjno-wychowawcze
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Aleksandra Kamińskiego – 1 oddział integracyjny

Lp.	Zespół/Szkoła/ Przedszkole	Placówka wchodząca w skład zespołu	Uczniowie/ Wycho- wankowie	Oddziały	Etaty pedago- giczne	Etaty admin.- obst.
1	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 1	Szkoła Podstawowa nr 13 Pomnik Tysiąclecia Państwa Polskiego	400	17	44,86	17,50
		Przedszkole nr 16	100	4		
			500	21	44,86	17,50
2	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 2	Szkoła Podstawowa nr 12 im. Jana Pawła II	439	19	59,63	34,075
		Przedszkole nr 7	112	5		
			551	24	59,63	34,075
3	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 3	Szkoła Podstawowa nr 7	221	10	29,12	12,25
		Przedszkole nr 9 im. Jana Pawła II	36	2		
			257	12	29,12	12,25
4	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 4	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Aleksandra Kamińskiego	835	34	106,54	43,125
		Przedszkole nr 14	148	6		
		Przedszkole nr 20	118	5		
			1 101	45	106,54	43,125
5	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 6	Szkoła Podstawowa nr 14	267	12	38,62	19,00
		Przedszkole nr 2 im. Marii Kownackiej	98	4		
			365	16	38,62	19,00
6	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 7	Szkoła Podstawowa nr 11	513	21	54,12	26,50
		Przedszkole nr 19	125	5		
			638	26	54,12	26,50
7	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 8	Szkoła Podstawowa nr 6	327	16	36,40	16,50
		Przedszkole nr 10	58	3		

Lp.	Zespół/Szkoła/ Przedszkole	Placówka wchodząca w skład zespołu	Uczniowie/ Wycho- wankowie	Oddziały	Etaty pedago- giczne	Etaty admin.- obst.
			385	19	36,40	16,50
8	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 9	Szkoła Podstawowa nr 9 im. ks. Jana Twardowskiego	259	12	38,19	16,25
		Przedszkole nr 5	98	4		
			357	16	38,19	16,25
9	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 10	Szkoła Podstawowa nr 3 im. Józefa Piłsudskiego	344	14	42,82	19,50
		Przedszkole nr 11	102	4		
			446	18	42,82	19,50
10	Zespół Przedszkolny	Przedszkole nr 12	150	6	21,90	23,50
		Przedszkole nr 17	100	4		
			250	10	21,90	23,50
11	Szkoła Podstawowa nr 8		305	14	34,19	11,50
12	Szkoła Podstawowa nr 10 im. Tomaszowskich Olimpijczyków		676	27	63,13	40,60
	Łącznie:		5 831	248	569,53	280,30

Szkoły		4 586	196	569,53	280,30
Przedszkola		1 245	52		
2022/2023	Szkoły	4 806	206	580,12	286,85
	Przedszkola	1 313	53		

2021/2022	Szkoły	4 801	218	607,34	286,50
	Przedszkola	1 268	53		

2020/2021	Szkoły	4 862	223	628,13	293,69
	Przedszkola	1 343	58		

Informacja na temat absolwentów szkół w roku szkolnym 2022/2023 oraz uczniów rozpoczynających naukę w roku szkolnym 2023/2024

Liczba absolwentów klas VIII szkół podstawowych – 777
Liczba uczniów rozpoczynających naukę w klasach pierwszych szkół podstawowych – 547
Liczba dzieci rozpoczynających edukację w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych – 391

Szkoły i placówki oświatowe publiczne i niepubliczne niesamorządowe dotowane przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki

Lata	2023/2024	2022/2023	2021/2022	2020/2021
Liczba przedszkoli niepublicznych	12	12	11	11
Liczba punktów przedszkolnych	1	1	1	1
Liczba szkół niepublicznych	2	3	3	3
Liczba szkół publicznych	2	2	2	2

Liczba uczniów i wychowanków publicznych i niepublicznych nie samorządowych przedszkoli i szkół

Liczba uczniów/wychowanków	Publiczne	Niepubliczne	Publiczne	Niepubliczne	Publiczne	Niepubliczne	Publiczne	Niepubliczne
	2023/2024		2022/2023		2021/2022		2020/2021	
Przedszkola, niezależnie od typu placówki wychowania przedszkolnego, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	1 611	741	1 674	748	1 603	766	1 616	690
Szkoły podstawowe	4 220	378	4 445	394	4 466	387	4 589	368

Awans zawodowy w roku szkolnym 2022/2023

W roku szkolnym 2022/2023 dwunastu nauczycieli uzyskało awans na stopień nauczyciela dyplomowanego, siedemnaścioro na stopień nauczyciela mianowanego i dwóch na stopień nauczyciela kontraktowego.

Baza sportowa samorządowych placówek oświatowych

Szkoły	Sala gimnastyczna	Hala sportowa	Boisko	Plac zabaw	Basen	Siłownia zewnętrzna
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	1	-	1	1	-	-
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	1	-	1	2	1	-
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	-	1	1	2	-	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	3	1	2	3	-	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	1	-	1	2	-	-
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	1	1	1	1	-	1

Szkoły	Sala gimnastyczna	Hala sportowa	Boisko	Plac zabaw	Basen	Siłownia zewnętrzna
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	1	1	1	2	-	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	1	-	1	-	-	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	1	-	1	2	-	-
Szkoła Podstawowa nr 8	1	-	1	1	-	-
Szkoła Podstawowa nr 10	1	1	2	-	1	-
Zespół Przedszkolny	-	-	-	2	-	-
Razem:	12	5	13	18	2	5

Oddziały sportowe – 2023/2024

Szkoła	Liczba grup	Liczba uczniów	Klasa – dyscyplina
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	4	24	Vs – piłka siatkowa – dziewczynki i chłopcy
		21	VIs – piłka siatkowa – dziewczynki i chłopcy
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	5	23	IVa – piłka siatkowa – dziewczynki i chłopcy
		22	Va – piłka siatkowa – chłopcy
		20	Vla – piłka siatkowa – chłopcy
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	4	21	Va – łyżwiarstwo – dziewczynki i chłopcy
		23	Vla – łyżwiarstwo – dziewczynki i chłopcy
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	4	24	Va – łyżwiarstwo – dziewczynki i chłopcy
		22	Vla – łyżwiarstwo – dziewczynki i chłopcy
Szkoła Podstawowa nr 10	5	23	IVs – piłka siatkowa – dziewczynki i chłopcy
		21	Vs – piłka siatkowa – dziewczynki i chłopcy
		26	Vs – piłka siatkowa – dziewczynki i chłopcy
Razem	22	270	

Rok szkolny	Liczba grup	Liczba uczniów
2022/2023	16	224
2021/2022	8	146
2020/2021	18	218

Klasy sportowe w dyscyplinach strategicznych:

- a) piłka siatkowa (dziewczynki i chłopcy)
- b) łyżwiarstwo szybkie (dziewczynki i chłopcy)

Zasady i warunki kształcenia uczniów niepełnosprawnych

Rokrocznie w samorządowych publicznych szkołach i przedszkolach dla uczniów niepełnosprawnych, którzy mają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego organizuje się specjalistyczne wsparcie. To uczniowie: niesłyszący, słabosłyszący, słabowidzący, niepełnosprawni ruchowo, z afazją, niepełnosprawni intelektualnie, z autyzmem, zespołem Aspergera czy też z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Dla nich opracowuje się Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny oraz organizuje, oprócz kształcenia ogólnego, zajęcia specjalistyczne: rewalidacyjne, logopedyczne, inne wynikające z pomocy psychologiczno-pedagogicznej (np. dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne), a także dostosowuje się wymagania oraz treści programowe do ich potrzeb i możliwości. W trakcie bieżącej pracy z uczniem stosuje się indywidualizację oraz dostosowuje warunki przeprowadzania egzaminów zewnętrznych. Do potrzeb uczniów niepełnosprawnych, w tym ruchowo, dostosowano placówki: SP nr 1, SP nr 9, Przedszkole nr 17 oraz Przedszkole nr 20.

Rok szkolny 2023/2024

Zespół	Szkoła Przedszkole	Liczba dzieci niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego	Nauczyciele specjaliści***	Logopeda	Pedagog	Pedagog specjalny	Psycholog
			etaty				
ZSP nr 1	SP nr 13	3	0,15	0,27	0,73	0,48	0,05
	P nr 16	0	0,02	0,11	0,00	0,09	0,00
ZSP nr 2	SP nr 12	8	2,28	0,45	0,52	0,55	0,47
	P nr 7	2	0,27	0,18	0,00	0,07	0,04
ZSP nr 3	SP nr 7	4	1,17	0,21	0,38	0,29	0,36
	P nr 9	0	0,00	0,11	0,05	0,08	0,14
ZSP nr 4	SP nr 1	14	7,48	1,00	0,50	0,64	0,64
	P nr 14	3	1,72	0,30	0,00	0,32	0,27
	P nr 20						
ZSP nr 6	SP nr 14	8	2,68	0,00	0,83	0,43	0,45
	P nr 2	0	0,00	0,14	0,00	0,07	0,05
ZSP nr 7	SP nr 11	5	1,92	0,56	0,57	0,48	0,59
	P nr 19	0	0,00	0,16	0,00	0,10	0,09
ZSP nr 8	SP nr 6	2	0,21	0,18	0,56	0,41	0,41
	P nr 10	0	0,05	0,11	0,09	0,09	0,09
ZSP nr 9	SP nr 9	6	4,43	0,26	0,50	0,41	0,41
	P nr 5	0	0,00	0,21	0,00	0,09	0,09
	SP nr 3 R*	5	0,96	0,21	0,64	0,50	0,43

Zespół	Szkoła Przedszkole	Liczba dzieci niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego	Nauczyciele specjaliści***	Logopeda	Pedagog	Pedagog specjalny	Psycholog
			etaty				
ZSP nr 10	P nr 11	0	0,00	0,11	0,00	0,09	0,09
SP nr 8		7	2,86	0,72	0,20	0,55	0,50
SP nr 10		7	2,12	0,73	0,48	0,67	0,64
ZP	P nr 17	2	0,38	0,57	0,16	0,40	0,41
	P nr 12						
Razem:							
2023/2024		76	28,70	6,45	6,21	6,81	6,22
2022/2023		83	22,03	6,54	6,75	6,11	6,41
2021/2022		90	33,6	6,87	8,36	0,68	-

Specjaliści do wspomaganiania*** – oligofrenopeda, surdopeda, tyflopeda,
nauczyciel współorganizujący kształcenie ucznia niepełnosprawnego

R* – Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze prowadzone są w Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych dla grup organizacyjnie przypisanych do Szkoły Podstawowej nr 3 im. Józefa Piłsudskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 10 w Tomaszowie Mazowieckim. Zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi objęte są nimi dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Dzieci te przede wszystkim uczą się i przygotowują do funkcjonowania w społeczeństwie.

Liczba uczniów żywionych w szkołach – stan na 30 września 2023 roku

Szkoła	Liczba uczniów (średnia miesięczna)
ZSP nr 1 (SP13)	240
ZSP nr 2 (SP12)	309
ZSP nr 3 (SP7)	158
ZSP nr 4 (SP1)	552
ZSP nr 6 (SP14)	164
ZSP nr 7 (SP11)	373
ZSP nr 8 (SP6)	150
ZSP nr 9 (SP9)	172
ZSP nr 10 (SP3)	298
SP nr 8	167
SP nr 10	308

Szkoła	Liczba uczniów (średnia miesięczna)
Razem:	2 891
Rok 2022	2 781
Rok 2021	2 061*
Rok 2020	1 976*

* zmniejszenie liczby żywionych z powodu COVID-19

Żywnienie prowadzone jest we wszystkich szkołach i przedszkolach w oparciu o własne kuchnie i zatrudniony personel. Cena posiłku dwudaniowego w szkołach wynosi 5,50 zł. Z wyżywienia w przedszkolach korzysta ok. 1 236 dzieci. Całodniowe wyżywienie wynosi 11,00 zł. Cenę posiłku ustala dyrektor szkoły w porozumieniu z organem prowadzącym.

Liczba uczniów cudzoziemców – kraj pochodzenia Ukraina

Rok szkolny	2022/2023	2021/2022
Liczba uczniów w szkołach podstawowych	220	252
Liczba dzieci w przedszkolach	75	83

Formy wsparcia materialnego dla uczniów

Rządowy program pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w 2023 roku.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała dotację w wysokości 29 192,29 zł na dofinansowanie zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych dla uczniów niepełnosprawnych.

Programem objęci byli uczniowie: słabowidzący, niesłyszący, słabosłyszący, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera oraz uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi w przypadku, gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona wyżej, posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art. 127 ust. 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe, albo orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art. 312 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe, uczęszczający w roku szkolnym 2023/2024 do: liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły I stopnia, branżowej szkoły II stopnia, szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy, liceum sztuk plastycznych.

Rok	Kwota wypłaconej dotacji [zł]	Liczba uczniów, którzy otrzymali dofinansowanie
2023	29 192,29	83
2022	23 287,12	71
2021	20 735,09	65

Wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki realizuje zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, polegające na wyposażeniu szkół podstawowych w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe oraz na sfinansowaniu kosztu zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych – w przypadku szkół prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne. W roku 2023 dotacją celową objęte były klasy: I, IV i VII szkoły podstawowej oraz pozostałe klasy, w przypadku wzrostu liczby uczniów w danej klasie, w stosunku do poprzedniego roku szkolnego. Dotacja celowa jest udzielana z uwzględnieniem kosztów obsługi zadania, które wynoszą 1% otrzymanych środków.

Rok	Kwota wykorzystanej dotacji celowej [zł]	w tym:		Liczba szkół, w których realizowano zadanie	Liczba uczniów, którzy skorzystali z programu
		na podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe [zł]	w ramach 1% – koszty obsługi zadania [zł]		
2023	573 467,62	567 748,63	5 718,99	14	4 380
2022	463 773,98	459 182,20	4 591,78	14	4 852
2021	687 669,02	680 837,78	6 831,24	14	4 865

Pomoc materialna o charakterze motywacyjnym

Szkoła może udzielać stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe. Stypendium za wyniki w nauce może być przyznane uczniowi, który uzyskał wysoką średnią ocen w półroczu, a stypendium za osiągnięcia sportowe może być przyznane uczniowi, który uzyskał wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym na szczeblu co najmniej międzyszkolnym.

Przyznawaniem tych stypendiów zajmuje się powołana przez Dyrektora Szkoły „Szkolna Komisja Stypendialna”.

Dyrektor przyznaje stypendium, po zasięgnięciu opinii Rady Pedagogicznej w ramach środków przyznanych przez organ prowadzący na ten cel w budżecie szkoły.

Łączna kwota przyznanych środków na stypendia motywacyjne wyniosła 40 500,00 zł.

Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników

Zadaniem gminy jest dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników. Pracodawca otrzymuje dofinansowanie, jeżeli młodociany ukończył naukę zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy i zdał egzamin. Wysokość kwoty dofinansowania kosztów kształcenia jednego młodocianego pracownika wynosi:

- a) w przypadku nauki zawodu – do 8 081,00 zł przy okresie kształcenia wynoszącym 36 miesięcy,
- b) w przypadku przyuczenia do wykonywania określonej pracy – do 254,00 zł za każdy pełny miesiąc kształcenia,
- c) w przypadku nauki zawodu prowadzonej w zawodach wskazanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w prognozie, o której mowa w art. 46b ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe – do 10 000,00 zł przy okresie kształcenia wynoszącym 36 miesięcy.

Kwoty dofinansowania podlegają waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, jeżeli ten wskaźnik w roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym następuje wypłata dofinansowania wynosi co najmniej 105%. Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2022 roku wyniósł 114,4%. Zwaloryzowane kwoty dofinansowania w 2023 roku to odpowiednio: 9 716,14 zł, 305,39 zł oraz 12 023,44 zł.

Środki na dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników pochodzą z budżetu państwa z Funduszu Pracy.

Rok	Liczba złożonych wniosków	Liczba wydanych decyzji	Kwota wypłaconych środków [zł]
2023	57	54	405 496,99
2022	89	91	623 642,95
2021	41	41	234 988,46

Dowóz dzieci niepełnosprawnych przez rodziców do przedszkoli, szkół i ośrodków

Okres	Wnioski	Umowy	Koszt dowozu [zł]
styczeń – czerwiec 2023	27	15	45 068,25
wrzesień – grudzień 2023	29	15	35 486,01
			80 554,26

Okres	Wnioski	Umowy	Koszt dowozu [zł]
styczeń – czerwiec 2022	22	13	14 366,98
wrzesień – grudzień 2022	25	13	11 975,13
			26 342,11

Okres	Wnioski	Umowy	Koszt dowozu [zł]
styczeń – czerwiec 2021	18	14	11 616,49
wrzesień – grudzień 2021	22	13	15 525,08
			27 141,57

Zgodnie z art. 32 ust. 6 i art. 39 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 737 ze zm.) obowiązkiem gminy jest zapewnienie: niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim i sześciioletnim oraz dzieciom objętym wychowaniem przedszkolnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka lub zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej oraz uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywa się na podstawie art. 127, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, niepełnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły ponadpodstawowej, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 21 rok życia.

Realizując ustawowy obowiązek wynikający z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku w zakresie zapewnienia dowozu uczniom z domu do szkoły, w której obwodzie mieszka, zostało podpisane porozumienie z Gminą Lubochnia. Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki powierzyło Gminie Lubochnia wykonanie tego zadania. Dowozem zostali objęci mieszkańcy Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki – uczniowie Szkoły Podstawowej nr 13 Pomnik Tysiąclecia Państwa Polskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim ul. J. U. Niemcewicza 50/56.

Koszt tego zadania wyniósł:

Rok	Kwota [zł]
2023	18 882,11
2022	18 584,11
2021	18 383,14

Finansowanie innej działalności edukacyjnej samorządowych jednostek oświatowych przez organ prowadzący

Tygodniowa liczba godzin zajęć finansowanych przez organ prowadzący – stan na 30 września 2023 roku:

Szkoła	Rodzaj zajęć	Tygodniowy wymiar godzin
ZSP 1	Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	1
	Język polski dla uczniów z Ukrainy	12
	Język polski dla obcokrajowca	2
	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	4
	Innowacja pedagogiczna	1
	Zindywidualizowana ścieżka kształcenia	2
	Nauczanie indywidualne	6
	Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	3
	Razem:	31
ZSP 2	Język polski dla uczniów z Ukrainy	6
	Innowacja pedagogiczna „Mały siatkarz”	3
	Innowacja pedagogiczna „Trzymaj się prosto”	3
	Innowacja pedagogiczna „Małe i duże kulinarne podróże”	2
	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	7
	Razem:	21
ZSP 3	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	2
	Język polski dla uczniów z Ukrainy	6
	Język polski dla uczniów powracających z zagranicy	2
	Innowacja pedagogiczna „Tworzymy teatr”	2
	Innowacja pedagogiczna „Logika w matematyce – matematyka w logice”	1
	Innowacja pedagogiczna „Mały Przyrodnik – Szkolny Ogrodnik”	1
	Nauczanie indywidualne	10
	Indywidualne obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne	4

Szkoła	Rodzaj zajęć	Tygodniowy wymiar godzin
	Razem:	28
ZSP 4	Innowacja pedagogiczna „Edukacja przez szachy”	2
	Innowacja pedagogiczna „W poszukiwaniu korzeni Tomaszowa Mazowieckiego”	4
	Innowacja pedagogiczna „Edukacja regionalna – Nasze jest piękne”	3
	Język polski dla uczniów z Ukrainy	6
	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	6
	Razem:	21
SP8	Innowacja pedagogiczna „Angielski TIK”	2
	Język polski dla ucznia z Ukrainy	6
	Zajęcia dydaktyczno-wychowawcze	1,5
	Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	3
	Razem:	12,5
ZSP 6	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	6
	Język polski dla ucznia z Ukrainy	12
	Język polski dla obcokrajowca	2
	Innowacja pedagogiczna „Przyjaciele korespondencji”	1
	Razem:	21
ZSP 7	Innowacja pedagogiczna „Akademia czterech żywiołów”	2
	Innowacja pedagogiczna „Mali mistrzowie kodowania”	1
	Innowacja pedagogiczna „Młodzi w świecie 3D”	1
	Innowacja pedagogiczna „Eksperymentarium”	1
	Innowacja pedagogiczna „Edukatornia, czyli chemiczne czary mary”	1
	Innowacja pedagogiczna „Być jak Skłodowska”	1
	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	4
	Język polski dla ucznia z Ukrainy	12
	Zindywidualizowana ścieżka kształcenia	2
	Razem:	25
ZSP 8	Język polski dla ucznia z Ukrainy	6
	Innowacja pedagogiczna „Turysta przyrodnik”	1
	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	1
	Zajęcia rozwijające uzdolnienia	1
	Razem:	9
ZSP 9	Innowacja pedagogiczna „A teatr jest po to, żeby wszystko było inne niż dotąd”	2

Szkoła	Rodzaj zajęć	Tygodniowy wymiar godzin
	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	4
	Język polski dla ucznia z Ukrainy	12
	Razem:	18
ZSP nr 10	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	3
	Innowacja pedagogiczna „Od kodowania do drukowania”	2
	Język polski dla ucznia z Ukrainy	6
	Razem:	11
SP 10	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	5
	Razem:	5
łącznie:		202,5

Nauczanie indywidualne

Szkoła	Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	2
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	0
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	2
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	0
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	0
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	0
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	3
Szkoła Podstawowa nr 8	0
Szkoła Podstawowa nr 10	2
Razem	11
2022/2023	16
2021/2022	17

Zindywidualizowana ścieżka edukacyjna

Szkoła	Liczba uczniów
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	0
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	0
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	3

Szkoła	Liczba uczniów
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	0
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	0
Szkoła Podstawowa nr 8	0
Szkoła Podstawowa nr 10	1
Razem	8
2022/2023	8
2021/2022	20

Wypoczynek zimowy w samorządowych szkołach podstawowych, na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, odbył się pod hasłem „Zimowy czas. Feryjny czas, radość w nas”. Celem zorganizowanych zajęć było propagowanie wśród dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i alternatywnych form spędzania czasu wolnego od nałogów.

Akcja wypoczynku zimowego w szkołach rozpoczęła się 16 stycznia i trwała do 27 stycznia 2023 roku. Zajęcia w szkołach odbywały się od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 14.00. Zimową opiekę na dziećmi objęły: Szkoła Podstawowa nr 13 Pomnik Tysiąclecia Państwa Polskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1, Szkoła Podstawowa nr 12 im. Jana Pawła II w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Aleksandra Kamińskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 4, Szkoła Podstawowa nr 8, Szkoła Podstawowa nr 14 im. Orła Białego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 6, Szkoła Podstawowa nr 11 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 7, Szkoła Podstawowa nr 6 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 8, Szkoła Podstawowa nr 9 im. ks. Jana Twardowskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 9, Szkoła Podstawowa nr 3 im. Józefa Piłsudskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 10 i Szkoła Podstawowa nr 10 im. Tomaszowskich Olimpijczyków. W zajęciach udział wzięło 514 dzieci.

W czasie zajęć uczestnicy zapoznali się z tematyką prozdrowotną i profilaktyką uzależnień. Zajęcia prowadzone były nie tylko w salach, ale również na świeżym powietrzu. Uczniowie pod opieką wychowawców skorzystali z basenu „Złota Rybka”, Areny Lodowej, kręgielni. Odwiedzili Skansen Rzeki Pilicy, Groty w Nagórzycach, Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. Antoniego hr. Ostrowskiego, MCK „Tkacz” oraz Miejską Bibliotekę Młodzieżową. Dzieci odwiedziły Komendę Powiatową Policji w Tomaszowie, Straż Pożarną, Nadleśnictwo Smardzewice i Akademię Pieczenia w Twardej. Oprócz zajęć sportowych

uczestniczyły w zajęciach plastycznych i muzycznych. Przeprowadzone zostały warsztaty związane z poznaniem zagrożeń podczas użytkowania Internetu oraz warsztaty podejmujące problem agresji, przemocy a także warsztaty z asertywności. Uczestnicy mieli zapewniony ciepły posiłek w postaci obiadu.

Koszty poniesione w związku z organizacją wypoczynku zimowego wyniosły 42 737,68 zł.

Organizacja wypoczynku letniego dzieci i młodzieży z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego z elementami profilaktyki dotyczącej przeciwdziałaniu alkoholizmowi w roku szkolnym 2022/2023 odbyła się pod hasłem „Kolonie letnie – bawimy się świetnie!”.

Zajęcia oparte były na złożonych w formie oferty programach opiekuńczo-wychowawczych uwzględniających zajęcia sportowe, rekreacyjne i profilaktyczne.

Organizacja wypoczynku letniego w tomaszowskich szkołach została przeprowadzona w dwóch turnusach: I turnus: 26 czerwca – 30 czerwca 2023 roku i II turnus: 3 lipca – 7 lipca 2023 roku. Wakacyjną opiekę nad dziećmi zgodnie ze zgłoszonymi ofertami objęły: Szkoła Podstawowa nr 13 Pomnik Tysiąclecia Państwa Polskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1, Szkoła Podstawowa nr 12 im. Jana Pawła II w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2, Szkoła Podstawowa nr 1 im. A. Kamińskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 4, Szkoła Podstawowa nr 8, Szkoła Podstawowa nr 14 im. Orła Białego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 6, Szkoła Podstawowa nr 11 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 7, Szkoła Podstawowa nr 9 im. ks. Jana Twardowskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 9, Szkoła Podstawowa nr 3 im. Józefa Piłsudskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 10, Szkoła Podstawowa nr 10 im. Tomaszowskich Olimpijczyków.

W zajęciach udział wzięło łącznie 599 uczniów. Zajęcia odbywały się od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 14.00. Uczestnicy półkolonii codziennie mieli zapewniony ciepły posiłek w formie obiadu.

W czasie zajęć uczestnicy letniego wypoczynku kontynuowali tematykę prozdrowotną i profilaktykę uzależnień. Realizowano spotkania ze Strażą Miejską i Policją oraz programy profilaktyczne. Zajęcia odbywały się na pływalni krytej "Dwunastka na fali", na basenie "Złota Rybka", na boiskach "Orlik", na kręgielni, w Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego w Tomaszowie Mazowieckim, w Powiatowym Centrum Animacji Społecznej, w Skansenie Rzeki Pilicy, na Przystani Miejskiej, w parku Bulwary, w Parku Miejskim im. Solidarności,

w Parki Rozrywki Mandoria w Rzgowie w Parku Miejskim im. dr. Jana Rodego, w Rezerwacie "Niebieskie Źródła", w Grotach Nagórzyckich jak i w salach lekcyjnych i boiskach.

Wypoczynek letni w formie półkolonii w szkołach podstawowych z terenu Tomaszowa Mazowieckiego sfinansowany został ze środków pochodzących z opłat pobieranych za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Koszty poniesione w związku z organizacją wypoczynku letniego wyniosły 46 641,79 zł.

Zadanie realizowane było w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Integracji Społecznej Osób Uzależnionych i Ich Bliskich na 2023 rok.

Średnie wyniki procentowe i staninowe egzaminu ósmoklasisty samorządowych szkół podstawowych w roku szkolnym 2022/2023 na podstawie opublikowanej przez CKE mapy wyników:

Szkoła	Jęz. polski wynik [%]	Jęz. polski przedział staninowy	Matematyka wynik [%]	Matematyka przedział staninowy	Jęz. angielski wynik [%]	Jęz. angielski przedział staninowy	Jęz. niemiecki wynik [%]	Jęz. niemiecki przedział staninowy	Jęz. rosyjski wynik [%]	Jęz. rosyjski przedział staninowy
Szkoła Podstawowa nr 1 w ZSP nr 4	73,30	7 – wysoki	59,48	6 – wyżej średni	71,79	6 – wyżej średni	-	-	-	-
Szkoła Podstawowa nr 3 w ZSP nr 10	62,32	4 – niżej średni	51,84	5 – średni	71,65	6 – wyżej średni	50,00	5 – średni	93	CKE – nie ustalono
Szkoła Podstawowa nr 6 w ZSP nr 8	65,42	5 – średni	55,05	6 – wyżej średni	53,85	4 – niżej średni	71,13	8 – bardzo wysoki	-	-
Szkoła Podstawowa nr 7 w ZSP nr 3	67,68	5 – średni	58,05	6 – wyżej średni	76,00	7 – wysoki	-	-	-	-
Szkoła Podstawowa nr 8	58,15	3 – niski	36,17	2 – bardzo niski	53,47	4 – niżej średni	-	-	-	-
Szkoła Podstawowa nr 9 w ZSP nr 9	59,77	3 – niski	50,15	5 – średni	54,11	4 – niżej średni	27 (mniej niż 5 zdających)	2 – bardzo niski	-	-
Szkoła Podstawowa nr 10	64,75	5 – średni	48,91	5 – średni	68,62	6 – wyżej średni	51,77	5 – średni	93	CKE – nie ustalono

Szkoła	Jęz. polski wynik [%]	Jęz. polski przedział staninowy	Matematyka wynik [%]	Matematyka przedział staninowy	Jęz. angielski wynik [%]	Jęz. angielski przedział staninowy	Jęz. niemiecki wynik [%]	Jęz. niemiecki przedział staninowy	Jęz. rosyjski wynik [%]	Jęz. rosyjski przedział staninowy
Szkoła Podstawowa nr 11 w ZSP nr 7	66,81	5 – średni	59,70	6 – wyżej średni	72,52	7 – wysoki	72,13	8 – bardzo wysoki	-	-
Szkoła Podstawowa nr 12 w ZSP nr 2	64,73	5 – średni	55,93	6 – wyżej średni	57,15	4 – niżej średni	71,78	8 – bardzo wysoki	96	CKE – nie ustalono
Szkoła Podstawowa nr 13 w ZSP nr 1	59,38	3 – niski	44,31	4 – niżej średni	49,54	3 – niski	-	-	-	-
Szkoła Podstawowa nr 14 w ZSP nr 6	58,34	3 – niski	40,94	3 – niski	62,15	5 – średni	32,67	2 – bardzo niski	-	-
kraj – Polska	66	x	53	x	66	x	53	x	68	x
województwo łódzkie	64,26	x	53,73	x	64,95	x	57,49	x	71,35	x
miasto Tomaszów Mazowiecki	64,33	x	50,79	x	64,36	x	57,47	x	x	x
powiat tomaszowski	64,48	x	51,75	x	62,32	x	58,33	x	x	x

Legenda: czerwona czcionka – wynik procentowy powyżej średniej krajowej

Analiza wyników procentowych szkół samorządowych.

Szkoły z wynikiem procentowym wyższym niż średnia krajowa ze wszystkich części egzaminu to:

Szkoła Podstawowa nr 1, Szkoła Podstawowa nr 7, Szkoła Podstawowa nr 11.

Szkoły z wynikiem procentowym wyższym niż średnia krajowa z trzech części egzaminu to: Szkoła Podstawowa nr 12.

Szkoły z wynikiem procentowym wyższym niż średnia krajowa z dwóch części egzaminu to: Szkoła Podstawowa nr 3, Szkoła Podstawowa nr 6, Szkoła Podstawowa nr 10.

Szkoły z wynikiem procentowym na poziomie średniej krajowej – brak.

Analiza wyników szkół samorządowych w skali staninowej.

Skala staninowa stosowana w pomiarze dydaktycznym odpowiada na pytanie jaką pozycję zajmuje wynik osiągnięty przez szkołę na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację. Skala staninowa wprowadza 9 przedziałów wyników.

Stanin 9 – najwyższy – brak.

Stanin 8 – bardzo wysoki: Szkoła Podstawowa nr 6 (j. niemiecki), Szkoła Podstawowa nr 11 (j. niemiecki), Szkoła Podstawowa nr 12 (j. niemiecki).

Stanin 7 – wysoki: Szkoła Podstawowa nr 1 (j. polski), Szkoła Podstawowa nr 7 (j. angielski), Szkoła Podstawowa nr 11 (j. angielski).

Stanin 6 – wyżej średni: Szkoła Podstawowa nr 1 (matematyka, j. angielski), Szkoła Podstawowa nr 3 (j. angielski), Szkoła Podstawowa nr 6 (matematyka), Szkoła Podstawowa nr 7 (matematyka), Szkoła Podstawowa nr 10 (j. angielski), Szkoła Podstawowa nr 11 (matematyka), Szkoła Podstawowa nr 12 (matematyka).

Stanin 5 – średni: Szkoła Podstawowa nr 3 (matematyka, j. niemiecki), Szkoła Podstawowa nr 6 (j. polski), Szkoła Podstawowa nr 7 (j. polski), Szkoła Podstawowa nr 9 (matematyka), Szkoła Podstawowa nr 10 (j. polski, matematyka, j. niemiecki), Szkoła Podstawowa nr 11 (j. polski), Szkoła Podstawowa nr 12 (j. polski), Szkoła Podstawowa nr 14 (j. angielski).

Stanin 4 – niżej średni: Szkoła Podstawowa nr 3 (j. polski), Szkoła Podstawowa nr 6 (j. angielski), Szkoła Podstawowa nr 8 (j. angielski), Szkoła Podstawowa nr 9 (j. angielski), Szkoła Podstawowa nr 12 (j. angielski), Szkoła Podstawowa nr 13 (matematyka)

Stanin 3 – niski: Szkoła Podstawowa nr 8 (j. polski), Szkoła Podstawowa nr 9 (j. polski), Szkoła Podstawowa nr 13 (j. polski, j. angielski), Szkoła Podstawowa nr 14 (j. polski, matematyka).

Stanin 2 – bardzo niski: Szkoła Podstawowa nr 8 (matematyka), Szkoła Podstawowa nr 9 (j. niemiecki), Szkoła Podstawowa nr 14 (j. niemiecki).

Stanin 1 – najniższy – brak

Dane nie obejmują zdających, którzy są obywatelami Ukrainy i przyjechali do Polski po 24 lutego 2022 roku

Wyniki szkół w skali staninowej opracowano przez WE UM w Tomaszowie Mazowieckim na podstawie ustalonej przez CKE skali staninowej średnich wyników szkół (w %).

Źródło danych: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Osiągnięcia uczniów

Osiągnięcia uczniów w konkursach przedmiotowych, interdyscyplinarnych i tematycznych organizowanych przez Łódzkiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2022/2023

Szkoła	Finaliści
Szkoła Podstawowa nr 1	2
Szkoła Podstawowa nr 3	1
Szkoła Podstawowa nr 6	2
Szkoła Podstawowa nr 8	1
Szkoła Podstawowa nr 9	1
Szkoła Podstawowa nr 10	3
Szkoła Podstawowa nr 11	1
Szkoła Podstawowa nr 12	2

W roku szkolnym 2022/2023 uczniowie szkół podstawowych zostali uhonorowani zaszczytnymi tytułami i wyróżnieniami przyznawanymi w ramach „Tomaszowskiego Programu wspierania uzdolnionych uczniów – Nie zagubić talentów” tj.:

Statuetka Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego „Pomocna Dłoń”

Szkoła	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa nr 3	1
Szkoła Podstawowa nr 7	1
Szkoła Podstawowa nr 8	1
Szkoła Podstawowa nr 11	1
Szkoła Podstawowa nr 12	1
Szkoła Podstawowa nr 13	1

Statuetkę Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego „Pomocna Dłoń” może otrzymać uczeń, który w bieżącym roku szkolnym spełnił łącznie następujące warunki:

1. działa aktywnie na rzecz innych, zwłaszcza w formie wolontariatu w szkole czy poza szkołą,
2. został wytypowany do tego wyróżnienia przez radę pedagogiczną lub radę rodziców lub samorząd uczniowski szkoły,
3. uzyskał w klasyfikacji rocznej ocenę z zachowania nie niższą niż bardzo dobrą.

Ósmoklasista – Absolwent 100%

Szkoła	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa nr 10	2

Nagroda „Ósmoklasista – Absolwent 100%” jest szczególną nagrodą dla uczniów klas VIII szkół podstawowych, którzy uzyskali z egzaminu ósmoklasisty średni wynik procentowy mieszczący się w przedziale 96% – 100%. Uczeń otrzymuje nagrodę pieniężną w wysokości 500 złotych, a w minionym roku szkolnym bardzo wysokie wyniki ze wszystkich części egzaminu.

Nagroda „Olimpijski Laur” - 2022/2023

Szkoła	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa nr 1	2
Szkoła Podstawowa nr 3	2
Szkoła Podstawowa nr 7	1
Szkoła Podstawowa nr 10	4
Szkoła Podstawowa nr 11	1
Szkoła Podstawowa nr 12	1

Nagroda „Olimpijski Laur” – za szczególne osiągnięcia w konkursach, olimpiadach, przyznawana jest uczniowi, który jest laureatem najwyższego stopnia konkursu lub olimpiady zorganizowanego w sposób przewidziany rozporządzeniem wydanym na podstawie ustawy o systemie oświaty. Nagrodę przyznaje się w formie pieniężnej, a wartość nagrody dla uczniów spełniających kryteria do jej otrzymania wynosi: 500 zł za konkurs lub olimpiadę i 250 zł za każdy kolejny konkurs lub olimpiadę.

Nagroda Edukacyjna Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego „Tomaszowski Diament”

Szkoła	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa nr 3	1
Szkoła Podstawowa nr 10	1
Szkoła Podstawowa nr 11	1

Nagroda Edukacyjna Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego „Tomaszowski Diament” przyznawana jest uczniowi, który w bieżącym roku szkolnym spełnił łącznie następujące warunki:

1. jest laureatem najwyższego stopnia konkursu, olimpiady, turnieju zorganizowanych w sposób przewidziany Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 roku w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad,

2. wywiązuje się z obowiązków ucznia, uzyskując w klasyfikacji rocznej średnią ocenę z obowiązkowych zajęć edukacyjnych na poziomie nie niższym niż 5,4 bez ocen dostatecznych, ocenę wzorową z zachowania oraz nie ma nieusprawiedliwionych nieobecności z zajęć edukacyjnych. Nagroda przyznawana jest jednorazowo w formie pieniężnej w wysokości 900 złotych.

Finansowanie oświaty

Doskonalenie zawodowe nauczycieli

Środki przeznaczone na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli [zł] (zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Miasta)	Rok
275 657,83 (245 657,00 przekazane do jednostek oświatowych, 30 000,83 w Budżecie Wydziału Edukacji, Kultury i Sportu na doskonalenie zawodowe kadry kierowniczej jednostek oświatowych)	2021
289 337,00 (257 985,00 przekazane do jednostek oświatowych, 31 352,00 w Budżecie Wydziału Edukacji, Kultury i Sportu na doskonalenie zawodowe kadry kierowniczej jednostek oświatowych)	2022
330 000,00 (306 500,00 przekazane do jednostek oświatowych, 23 500,00 w Budżecie Wydziału Edukacji na doskonalenie zawodowe kadry kierowniczej jednostek oświatowych)	2023

Pomoc zdrowotna dla nauczycieli

Środki wydatkowane na pomoc zdrowotną dla nauczycieli [zł]	Rok
40 000,00 (złożono 72 wnioski)	2021
40 000,00 (złożono 87 wniosków)	2022
37 850,00 (złożono 71 wniosków)	2023

Przychody gminy z tytułu wynajmu pomieszczeń (reklam itp.) szkół

Nazwa placówki	Przychody gminy z tytułu wynajmu pomieszczeń / reklam za 2023 rok [zł]
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	476,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	19 559,50
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	50 940,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	32 446,92
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	48 918,16
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	69 107,50
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	59 854,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	8 144,50
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	37 787,28

Nazwa placówki	Przychody gminy z tytułu wynajmu pomieszczeń / reklam za 2023 rok [zł]
Szkoła Podstawowa nr 8	9 838,60
Szkoła Podstawowa nr 10	36 139,83
Razem:	
2023 rok	373 212,29
2022 rok	333 427,99
2021 rok	254 909,85

Wydatki bieżące ponoszone przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki na funkcjonowanie samorządowych jednostek oświatowych za 2023 rok (rok budżetowy)

Przedszkole		Wydatki bieżące za 2023 rok [zł]	w tym finansowane ze środków z Funduszu Pomocy dla dzieci z Ukrainy [zł]
ZSP nr 1	P nr 16	1 338 353,32	75 293,58
ZSP nr 2	P nr 7	1 866 852,17	113 554,73
ZSP nr 3	P nr 9	975 026,44	11 900,33
ZSP nr 4	P nr 14	2 510 667,26	81 846,37
	P nr 20	2 281 474,15	76 528,39
ZSP nr 6	P nr 2	1 522 775,53	87 938,04
ZSP nr 7	P nr 19	1 803 136,00	88 248,50
ZSP nr 8	P nr 10	803 137,15	19 382,06
ZSP nr 9	P nr 5	1 563 331,17	83 669,37
ZSP nr 10	P nr 11	1 541 032,05	106 295,76
ZP	P nr 12	2 378 557,81	124 529,84
	P nr 17	1 961 027,29	92 152,00
Razem:			
2023 rok		20 545 370,34	
2022 rok		17 644 643,53	
2021 rok		17 434 130,91	

Szkoła	Wydatki bieżące za 2023 rok [zł]	w tym finansowane ze środków z Funduszu Pomocy dla dzieci z Ukrainy [zł]
SP nr 1 w ZSP nr 4	10 060 783,82	236 530,92
SP nr 3 w ZSP nr 10	4 540 669,32	122 428,18
SP nr 6 w ZSP nr 8	4 424 586,15	89 417,84
SP nr 7 w ZSP nr 3	3 271 287,06	102 593,35
SP nr 8 w ZSP nr 5	5 035 331,91	306 590,97
SP nr 9 w ZSP nr 9	4 222 884,82	412 382,83
SP nr 10	11 736 200,40	739 777,11
SP nr 11 w ZSP nr 7	6 360 409,46	286 003,96
SP nr 12 w ZSP nr 2	7 475 099,73	261 607,52

Szkoła	Wydatki bieżące za 2023 rok [zł]	w tym finansowane ze środków z Funduszu Pomocy dla dzieci z Ukrainy [zł]
SP nr 13 w ZSP nr 1	4 963 595,74	425 612,35
SP nr 14 w ZSP nr 6	4 540 731,32	302 704,28
Razem:		
2023 rok	66 631 579,73	
2022 rok	58 697 826,55	
2021 rok	56 681 037,85	

Liczba etatów nauczycieli, wg stanowisk oraz koszty za 2023 rok

Szkoła	Liczba etatów bibliotekarz	Koszty [zł]	Liczba etatów świetlica	Koszty [zł]	Liczba etatów logopedy	Koszty [zł]
ZSP nr 1	1,50	132 571,40	1,59	149 437,09	0,32	22 724,56
ZSP nr 2	1,00	104 436,18	2,16	164 100,53	0,64	54 795,97
ZSP nr 3	0,54	34 735,72	1,82	161 205,52	0,32	15 200,10
ZSP nr 4	2,00	150 943,25	4,19	313 113,28	1,30	129 060,39
ZSP nr 6	1,13	102 189,00	1,42	130 765,98	0,00	0,00
ZSP nr 7	0,87	76 382,84	2,88	236 597,98	0,72	85 401,98
ZSP nr 8	0,83	83 086,09	1,63	135 218,66	0,29	10 481,95
ZSP nr 9	1,00	97 988,52	1,93	177 731,28	0,45	43 335,41
ZSP nr 10	1,00	91 076,69	2,14	185 304,38	0,32	26 033,93
SP nr 8	1,00	24 633,35	1,43	137 760,20	0,66	90 570,22
SP nr 10	1,00	91 428,38	2,91	266 402,78	0,73	64 528,65
ZP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,57	49 652,13
Razem:	11,87	989 471,42	24,10	2 057 637,68	6,32	591 785,29

Szkoła	Liczba etatów pedagog	Koszty [zł]	Liczba etatów psycholog	Koszty [zł]	Liczba etatów współorg. kształcenie specj.	Koszty [zł]
ZSP nr 1	1,30	121 014,67	0,50	24 547,02	0,00	0,00
ZSP nr 2	1,02	95 150,32	0,59	7 984,09	1,77	142 284,20
ZSP nr 3	0,84	41 498,70	0,50	29 273,13	1,26	95 556,36
ZSP nr 4	1,45	136 846,83	0,91	63 279,72	7,43	608 406,14
ZSP nr 6	1,32	86 299,52	0,50	27 782,68	2,02	151 289,62
ZSP nr 7	1,24	85 529,22	0,68	24 774,58	1,82	117 872,78
ZSP nr 8	1,15	100 560,55	0,50	22 970,61	0,00	0,00
ZSP nr 9	1,00	80 756,88	0,50	31 091,41	3,09	201 412,01
ZSP nr 10	1,23	114 378,97	0,52	14 545,10	0,75	65 938,23
SP nr 8	0,52	57 804,97	0,50	48 980,01	2,38	259 023,24

Szkoła	Liczba etatów pedagog	Koszty [zł]	Liczba etatów psycholog	Koszty [zł]	Liczba etatów współorg. kształcenie specj.	Koszty [zł]
SP nr 10	1,15	104 244,59	0,64	24 084,17	1,25	129 966,26
ZP	0,56	56 843,12	0,41	19 948,13	0,38	16 547,12
Razem:	12,78	1 080 928,34	6,75	339 260,65	22,15	1 788 295,96

Szkoła	Liczba etatów pedagog specjalny	Koszty [zł]
ZSP nr 1	0,57	52 783,70
ZSP nr 2	0,64	68 479,94
ZSP nr 3	0,41	25 050,75
ZSP nr 4	0,95	83 603,94
ZSP nr 6	0,5	24 405,83
ZSP nr 7	0,67	54 193,97
ZSP nr 8	0,50	27 258,67
ZSP nr 9	0,50	42 780,99
ZSP nr 10	0,59	61 497,56
SP nr 8	0,55	59 671,13
SP nr 10	0,67	58 898,66
ZP	0,40	40 602,23
Razem:	6,95	599 227,37

Liczba nauczycieli, którzy przebywali na urloпах dla poratowania zdrowia oraz koszty za 2023 rok.

Nazwa placówki	Liczba nauczycieli na urloпах dla poratowania zdrowia	Koszty [zł]
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	2	31 513,76
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	4	164 365,38
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	2	81 794,16
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	6	213 438,50
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	5	181 708,83
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	4	90 244,41
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	1	26 156,97
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	1	38 848,76
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	2	64 827,01
Szkoła Podstawowa nr 8	2	37 433,38
Szkoła Podstawowa nr 10	5	209 781,73
Zespół Przedszkolny	3	107 398,52

Nazwa placówki	Liczba nauczycieli na urloпах dla poratowania zdrowia	Koszty [zł]
Razem:	37	1 247 511,41

Liczba nauczycieli, zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy zgodnie z art. 31 ustawy o związkach zawodowych oraz koszty za 2023 rok.

Nazwa placówki	Liczba nauczycieli	Koszty [zł]
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	1	84 525,37
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	0	0,00
Szkoła Podstawowa nr 8	1	83 156,60
Szkoła Podstawowa nr 10	0	0,00
Zespół Przedszkolny	0	0,00
Razem:	2	167 681,97

Wysokość dotacji udzielonych przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki dla niesamorządowych szkół i placówek w 2023 roku.

Szkoła/Placówka	Liczba uczniów wg stanu na 30.09.2022 roku	Kwota dotacji [zł]
Przedszkole Tomaszek	103	1 438 799,07
Przedszkole BASIA	74	2 155 944,44
Niepubliczne Przedszkole „Igaś”	0	96 570,60
Przedszkole Niepubliczne „Bajeczka”	35	490 650,62
Przedszkole Niepubliczne „Promyczek”	69	1 606 197,03
Punkt Przedszkolny „Paprotka” w Tomaszowie Mazowieckim	2	44 747,88
Niepubliczne Przedszkole „Bartek”	57	987 827,30
Niepubliczne Katolickie Przedszkole Językowe „Wyspa Szkrabów”	212	4 391 058,34
Niepubliczne Przedszkole NINKA	21	285 994,62
Przedszkole Integracyjne „Iskiereczki”	40	1 116 076,05
Przedszkole Zielony Gaj	101	1 856 929,71
Niepubliczne Przedszkole Entliczek Pentliczek	27	0,00
Szkoła Podstawowa Tomek	227	2 770 063,88

Szkoła/Placówka	Liczba uczniów wg stanu na 30.09.2022 roku	Kwota dotacji [zł]
Katolicka Szkoła Podstawowa im. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski Św. Ojca Pio w Tomaszowie Mazowieckim	24	391 023,59
Archidiecezjalna Katolicka Publiczna Szkoła Podstawowa	127	2 487 006,13
Szkoła Podstawowa dla Dorosłych ŁKO	0	0,00
Razem:		
2023	1 119	20 118 889,26
2022	1 142	16 836 818,98
2021	1 153	14 884 346,07

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki przekazała niesamorządowym placówkom oświatowym w 2023 roku ogółem środki finansowe w wysokości 20 118 889,26 zł tj.: na niepubliczne przedszkola 14 470 795,66 zł, na niepubliczne szkoły podstawowe 5 648 093,60 zł.

Środki zewnętrzne pozyskane na realizację zadań oświatowych – 2023 rok

Zadanie oświatowe	Kwota pozyskanych środków [zł]	Źródło finansowania
Dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela	134 730,00	rezerwa części oświatowej subwencji ogólnej
Wzrost zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegający na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w odniesieniu do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2023 rok	371 678,00	rezerwa części oświatowej subwencji ogólnej
Dofinansowanie wycieczek szkolnych w ramach Przedsięwzięcia Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Poznaj Polskę”	24 984,00	Ministerstwo Edukacji i Nauki
Dotacja celowa na realizację zadań w ramach Priorytetu 3 „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0.” – „Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych”	26 500,00	łódzki Urząd Wojewódzki

Zadanie oświatowe	Kwota pozyskanych środków [zł]	Źródło finansowania
Przedsięwzięcie grantowe pt. „Pomoc i wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” w projekcie pod nazwą „Asystent ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – pilotaż” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza i Edukacja Rozwój 2014–2020, II. Oś Priorytetowa: Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.10. Wysoka jakość systemu oświaty	186 205,17	Grant – Fundacja Edukacyjna ODITK z siedzibą w Gdańsku
Wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, o których mowa w art. 50 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (od dnia wejścia w życie ustawy do dnia 31 grudnia 2022 roku)	4 961 734,00	Ministerstwo Finansów Fundusz Pomocy
Razem:	5 705 831,17	-

- Wydatki na realizację zadań oświatowych (samorządowe przedszkola i szkoły) w roku 2023 wyniosły 87 176 950,07 zł. Otrzymana subwencja oświatowa w 2023 roku wyniosła 51 699 950,00 zł, co stanowi 59,30% kosztów ogółem.
- Wydatki na realizację zadań oświatowych (samorządowe przedszkola i szkoły) w roku 2022 wyniosły 76 342 470,08 zł. Otrzymana subwencja oświatowa w 2022 roku wyniosła 46 867 365,00 zł, co stanowi 61,39% kosztów ogółem.
- Wydatki na realizację zadań oświatowych (samorządowe przedszkola i szkoły) w roku 2021 wyniosły 74 115 168,76 zł. Otrzymana subwencja oświatowa w 2021 roku wyniosła 45 029 783,00 zł, co stanowi 60,76% kosztów ogółem.
- Wydatki na realizację zadań oświatowych (samorządowe przedszkola i szkoły) w roku 2020 wyniosły 72 405 582,00 zł. Otrzymana subwencja oświatowa w 2020 roku wyniosła 43 366 264,00 zł, co stanowi 59,89% kosztów ogółem.
- Wydatki na realizację zadań oświatowych (samorządowe przedszkola i szkoły) w roku 2019 wyniosły 71 320 342,11 zł. Otrzymana subwencja oświatowa w 2019 roku wyniosła 42 707 789,00 zł, co stanowi 59,88% kosztów ogółem.
- Wydatki na realizację zadań oświatowych (samorządowe przedszkola i szkoły) w roku 2018 wyniosły 71 384 407,11 zł. Otrzymana subwencja oświatowa w 2018 roku wyniosła 41 475 276,00 zł, co stanowi 58,10% kosztów ogółem.

Koszty wynagrodzeń

Placówka	Koszty wynagrodzeń w roku 2023 [zł]			w tym: finansowane ze środków z funduszu Pomocy dla dzieci z Ukrainy [zł]		
	pracownicy pedagogiczni	pracownicy administracji i obsługi	Razem	pracownicy pedagogiczni	pracownicy administracji i obsługi	Razem
ZSP 1	4 148 105,50	1 216 580,43	5 364 685,93	319 789,30	92 641,19	412 430,49
ZSP 2	5 057 417,87	2 176 723,95	7 234 141,82	201 328,21	106 168,17	307 496,38
ZSP 3	2 453 878,62	811 356,35	3 265 234,97	80 303,46	23 895,90	104 199,36
ZSP 4	9 406 100,25	2 728 057,94	12 134 158,19	231 307,03	86 636,79	317 943,82
ZSP 6	3 701 944,39	1 259 760,13	4 961 704,52	229 041,40	89 048,25	318 089,65
ZSP 7	4 776 130,01	1 721 961,25	6 498 091,26	205 536,45	83 920,44	289 456,89
ZSP 8	3 381 936,90	1 007 949,46	4 389 886,36	70 618,19	17 480,27	88 098,46
ZSP 9	3 487 973,29	1 177 250,71	4 665 224,00	290 782,73	91 459,90	382 242,63
ZSP 10	3 622 015,36	1 330 525,46	4 952 540,82	114 283,43	60 430,82	174 714,25
SP 8	3 323 387,98	773 703,04	4 097 091,02	184 759,30	51 671,68	236 430,98
SP 10	6 317 878,06	2 715 235,00	9 033 113,06	363 770,83	180 405,55	544 176,38
ZP	2 081 436,98	1 392 235,67	3 473 672,65	102 944,55	80 867,52	183 812,07
Razem:	51 758 205,21	18 311 339,39	70 069 544,60	2 394 464,88	964 626,48	3 359 091,36

Rok szkolny	Wydatki [zł]			Dochody budżetu państwa [zł]				Udział dochodów z budżetu państwa w wydatkach (kol. 8 i 4) [%]	Udział środków własnych Gminy Miasto [%]	Udział kwotowy środków własnych Gminy Miasto [zł]
	Wydatki bieżące ponoszone przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki na funkcjonowanie publicznych jednostek oświatowych	Dotacje dla niepublicznych jednostek oświatowych	Razem wydatki (kol. 2 i 3)	Subwencja oświatowa	Dotacja na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego	Fundusz Pomocy	Razem dochody (kol. 5, 6 i 7)			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
2015/2016	64 884 770,34	5 798 184,63	70 682 954,97	38 555 538,67	2 583 692,64	0,00	41 139 231,31	58,20	41,80	29 543 723,66
2016/2017	68 952 527,16	7 406 800,08	76 359 327,24	39 802 308,33	2 327 094,00	0,00	42 129 402,33	55,17	44,83	34 229 924,91
2017/2018	64 664 099,46	8 893 286,56	73 557 386,02	41 060 015,67	2 234 357,28	0,00	43 294 372,95	58,86	41,14	30 263 013,07
2018/2019	71 488 654,79	10 104 129,94	81 592 784,73	42 296 951,34	2 251 863,27	0,00	44 548 814,61	54,60	45,40	37 043 970,12
2019/2020	71 971 931,25	11 891 959,14	83 863 890,39	43 146 772,34	2 365 921,00	0,00	45 512 693,34	54,27	45,73	38 351 197,05
2020/2021	73 713 288,40	13 814 773,41	87 528 061,81	44 475 276,66	2 493 937,00	0,00	46 969 213,66	53,66	46,34	40 558 848,15
2021/2022	77 785 373,10	16 446 030,85	94 231 403,95	45 602 308,00	2 622 461,33	1 836 960,00	50 061 729,33	53,13	46,87	44 169 674,62
2022/2023	83 154 378,83	18 967 642,05	102 122 020,88	49 602 308,00	2 687 632,67	4 941 561,00	57 231 501,67	56,04	43,96	44 890 519,21

Programy, projekty zewnętrzne zrealizowane w szkołach w roku szkolnym 2022/2023

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
ZSP nr 1	SP nr 13	Piknik „Z pasją po zdrowie” – czerwiec 2023	Piknik zorganizowany przez SP13, P16, Radę Rodziców, UKS 13 JOKER. Gra terenowa, mecz siatkówki catering, strefa mundurowa.
		Program „Aktywni Błękitni – szkoła przyjazna wodzie”	Promowanie wiedzy o zrównoważonej gospodarce wodnej, szczególnie w zakresie ochrony środowiska, ochrony przeciwpowodziowej i zapobieganiu skutkom suszy, a także dbałości o wodę i znajomości zasad bezpiecznego korzystania z rekreacji wodnej. Program był objęty patronatami: Ministerstwa Edukacji i Nauki, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Szkoła otrzymała certyfikat Szkoły przyjaznej wodzie.
		„Energia i jej oszczędzanie” – projekt ogólnopolski	Podnoszenie świadomości uczniów na temat oszczędzania energii elektrycznej. Przygotowanie sprawozdania dla komisji ogólnopolskiej.
	P nr 16	VIII Sportowy Turniej Przedszkolaków „Brzdąc Cup 2023”	Olimpiada sportowa zorganizowana dla wszystkich przedszkoli miejskich. Integracja placówek przedszkolnych. Wybór sportowego przedszkola w mieście na dany rok.
		Ogólnopolska Akcja „Zdrowo i Sportowo”	Promowanie aktywności fizycznej wśród najmłodszych dzieci. Realizacja to: udział w konkursach plastycznych, dyplomy, nagrody rzeczowe dla uczestników. Dyplom dla Przedszkola „Zdrowo i Sportowo”.
		Ogólnopolski projekt „Mały miś w świecie literatury”	Celem głównym ogólnopolskiego projektu było rozwijanie czytelnictwa, zachęcanie dorosłych do głośnego czytania dzieciom, rozwijanie kompetencji cyfrowych dzieci i nauczycieli. Certyfikat dla przedszkola.
ZSP nr 2	SP nr 12	„Moje miasto bez elektrośmieci”	Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie prawidłowego postępowania ze użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym. Zachęcenie do oddawania elektrośmieci oraz zużytych baterii do punktów zbierania lub innych miejsc

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
			wyspecjalizowanych do ich odbioru. Pozyskiwanie nowoczesnych pomocy w zamian za zużyty sprzęt.
		„ESA, czyli Edukacyjna Sieć Antysmogowa”	Edukacyjna Sieć Antysmogowa – projekt, który angażował nauczycieli i uczniów w walce o wspólną sprawę, jaką jest czyste powietrze. Pozyskanie monitora zewnętrznego i wewnętrznego do monitorowania jakości powietrza.
		Otwarcie bieżni okólnej wokół boiska wraz z wydzieloną częścią do pchnięcia kulą i zeskokiem do skoku w dal	Utworzenie bazy sportowo-rekreacyjnej do lekkiej atletyki dla uczniów SP12 i lokalnej społeczności. Propagowanie zdrowego aktywnego stylu życia, rozgrywanie konkurencji biegowych, rzutowych, uatrakcyjnienie lekcji.
	P nr 7	„Mały Miś w świecie wielkiej literatury”	Rozbudzanie zaciekawienia dzieci książką przez zabawy, twórczość plastyczną. Certyfikat: „Wzorowa placówka Małego Misia w świecie wielkiej literatury”.
		„Leader 100 Sport”	Realizacja programu zachęcała dzieci do aktywnego spędzania czasu.
		„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	Realizacja programu przekazuje wiedzę na temat produktów ekologicznych, propaguje zdrowy styl życia, uczy ważnych nawyków higieniczno-zdrowotnych, zwiększa świadomość rodziców na temat znaczenia ich roli w rozwoju zdrowotnym dzieci.
ZSP nr 3	SP nr 7	Program edukacji ekologicznej „EKOpozytywny Tomaszów”	W klasach 1–3 zrealizowano zagadnienia przewidziane dla I etapu edukacyjnego. Celem zajęć było budowanie u dzieci osobistej więzi z przyrodą, kształtowanie aktywnej postawy i gotowości do działań na rzecz środowiska. Uczniowie przyswoili m.in.: zasady oszczędzania wody w przyrodzie, odbyli cykl warsztatów terenowych: „Przyroda jest ciekawa”, „Zabawy na łące” i zajęć sensorycznych w szkolnym ogrodzie przyrodniczym oraz brali udział w akcjach szkolnych.

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
		Program „Trzymaj formę”.	Celem programu była edukacja uczniów w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków, promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, rozwijanie zainteresowań uczniów i kształtowanie nawyków prozdrowotnych. Program uświadomił uczniom jak ważny jest codzienny ruch i prawidłowe odżywianie oraz ile istnieje różnych form aktywnego wypoczynku.
		Projekt „Internetowy Teatr dla Szkół”	Projekt edukacyjny Telewizji Polskiej przy współpracy z Regionalnym Oddziałem TVP oparty na idei promowania i przybliżania teatru poprzez realizację transmisji spektakli z teatrów z całej Polski na żywo. W projekcie brali udział uczniowie klas 1–3. Projekt umożliwił wzbogacenie oferty edukacyjnej szkoły, kształtowanie u dzieci postawy świadomego odbiorcy kultury i sztuki.
	P nr 9	Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”	Celem programu było zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.
		„Czyste powietrze wokół nas”	Dzięki realizacji Programu edukacji antynikotynowej zwiększono wiedzę rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowano świadome, asertywne postawy wśród dzieci dotyczące ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi.
		„Muzycznie – rytmicznie – tanecznie”	Głównym celem programu był wszechstronny rozwój dziecka, który najpełniej w naturalny sposób dokonuje się poprzez częste i szeroko pojęte kontakty dziecka z muzyką. Dzięki udziałowi w programie dzieci przyswoiły aktywne metody poznawania muzyki.

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
ZSP nr 4	SP nr 1	Ogólnopolski program profilaktyki czerniaka edycja 2022/2023 realizowany na zaproszenie SKN ONKOMA	Ogólnopolski program profilaktyki czerniaka adresowany był do uczniów klas 7 i 8 szkoły podstawowej. Jego celem było budowanie świadomości występowania czerniaka, odpowiedzialnych zachowań oraz prozdrowotnych postaw wśród młodzieży. W ramach programu uczniowie poznali czynniki ryzyka oraz metody skutecznej profilaktyki.
		„Przez sport do kompetencji” Program LEADER 100 SPORT	Podstawowym celem programu było kształtowanie postaw społecznych poprzez wykorzystanie odpowiednich programów aktywności ruchowej dzieci w wieku 6–9 lat oraz zwiększenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli, wychowawców i trenerów (n-li WF).
		Program upowszechniania sportów zimowych realizowany z Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów Ministerstwa Sportu i Turystyki	Program „Zimę lubimy, na łyżwach jeździmy” służył upowszechnianiu i popularyzacji łyżwiarstwa szybkiego i był adresowany do dzieci z najmłodszych klas szkół podstawowych. Był realizowany przy współpracy z Okręgowymi Związkami, klubami sportowymi. W ramach programu 135 uczniów korzystało z zajęć prowadzonych na Arenie Lodowej. Jego całkowita kwota to 25 400 zł.
	P nr 14 i 20	Mały miś w świecie wielkiej literatury” – międzynarodowy projekt edukacyjny „Mac” i „Bliżej przedszkola”	Głównym celem projektu było rozwijanie i promowanie czytelnictwa, tworzenie warunków do różnorodnej aktywności dzieci w toku realizacji zadań stawianych przez nauczyciela, propagowanie praw dziecka, przekazywanie za pomocą literatury wartości moralnych, rozwijanie kompetencji cyfrowych dzieci i nauczycieli; kształtowanie postaw patriotycznych u dzieci.
		Ogólnopolski Projekt Edukacyjny Z KOTEM AMADEUSZEM PRZEZ ŚWIAT WARTOŚCI I EMOCJI	Celem projektu było kształtowanie postaw ukierunkowanych na prawdę, dobro i piękno (podstawowy kierunek realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2022/2023). W ramach projektu realizowany był cykl zadań

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
			edukacyjnych w oparciu o książkę „O kotku Amadeuszu, czyli wiersze na małe i duże troski”
		Ogólnopolski projekt edukacyjny „SensoSmyki II”	Celem projektu było dostarczenie dzieciom przedszkolnym oraz ich rodzicom narzędzi i inspiracji, które będą zachętą do wielozmysłowego poznawania i odkrywania świata oraz wpłyną na harmonijną pracę układu nerwowego dzieci poprzez odpowiednią stymulację zmysłów. Dzieci brały udział w różnych aktywnościach mających na celu stymulację wszystkich zmysłów poprzez cotygodniowe zajęcia sportowe oraz zajęcia „Sensoryczny przedszkolak”.
		XX Międzyprzedszkolny Konkurs Recytatorski „Z kulturą mi do twarzy”	Organizacja jubileuszowego konkursu recytatorskiego na terenie placówki. Cel główny: odkrywanie i promowanie pożądanych wartości takich, jak: zdrowie, bezpieczeństwo, piękno, miłość, dobro, prawda; rozumienie ich i stosowanie w życiu codziennym.
ZSP nr 6	SP nr 14	Innowacja pedagogiczna pn. „Przyjaciele korespondencyjni”	Nawiązanie współpracy i kontaktów z rówieśnikami ze szkoły w Hiszpani.
		Projekt „Być jak Ignacy”	Realizacja programu VII edycji – popularyzacja polskiej nauki oraz pielęgnowanie pamięci wybitnych polskich naukowców – wywiady, Quizy, zadania do wykonania.
		Wychowanie fizyczne z Akademią Wychowania Fizycznego	Realizacja dodatkowych zajęć SKS w dwóch grupach wiekowych klasa 4 i klasy 7–8.

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
	P nr 2	Międzynarodowy projekt Edukacyjny „Z kulturą mi do twarzy” Edycja III	Kształtowanie empatii i szacunku do drugiego człowieka.
		Ogólnopolski Projekt Edukacyjny „Kubusiowi przyjaciele natury” Edycja XV	Zbliżenie dzieci do natury, przez poznanie praktycznej wiedzy, doświadczenie emocji, zaspokojenie ciekawości.
		Ogólnopolski Projekt Edukacyjny „Mały miś w świecie wielkiej literatury”	Rozbudzanie w dzieciach pasji do słuchania literatury dziecięcej.
ZSP nr 7	SP nr 11	Projekt edukacyjny Uniwersytetu Dzieci „Mali inżynierowie. Co sprawia, że pomysł działa?”	Rozwijanie potencjału twórczego i intelektualnego dzieci. Uczniowie ćwiczyli logiczne myślenie, rozbudzali wyobraźnię przestrzenną i rozwijali zdolności manualne, pogłębili wiedzę z zakresu działania poszczególnych maszyn, konstruowali własne, niepowtarzalne maszyny i budowle.
		Ogólnopolski projekt edukacyjny wspierający czytelnictwo wśród klas 1–3. „Czytam z klasą – lekturki spod chmurki” – edycja IV „Podróżowanie przez czytanie”	Głównymi celami projektu było rozbudzenie wśród uczniów ciekawości literackiej, rozwijanie aktywności czytelniczej oraz pogłębienie wiedzy na temat wybranych krajów, ich piękna, kultury i tradycji.
		Program oświatowy „Mali Wielcy Odkrywczy”	Celem programu było propagowanie edukacji przez zachęcanie dzieci do przeprowadzania doświadczeń. Zajęcia pełne eksperymentów, doświadczeń i praktycznych obserwacji przyczyniły się do rozwijania u dzieci logicznego myślenia, zainteresowania nauką i chęcią poznawania otaczającego świata.

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
	P nr 19	Ogólnopolski program edukacyjny „Kubusiowi Przyjaciele Natury”	Kształtowanie nawyku dbania o środowisko naturalne, uczenie szacunku dla przyrody, a także kształcenie dobrych nawyków w zakresie odżywiania oraz aktywnego spędzania czasu i ruchu.
		Ogólnopolski program „Uczymy dzieci programować”	Wprowadzanie dzieci w cyfrowy świat, świadome, czynne i twórcze korzystanie z nowoczesnych technologii.
		Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka z UNICEF	Okazywanie wsparcia wszystkim dzieciom, których prawa nie są respektowane. Przeciwdziałanie dyskryminacji, wspieranie tolerancji, integracja się z dziećmi innych narodowości.
ZSP nr 8	SP nr 6	„Być jak Ignacy. Zostań ambasadorem nauki”	Celem przedsięwzięcia była popularyzacja polskiej nauki oraz pielęgnowanie pamięci o wybitnych polskich naukowcach. Uczniowie dołączyli do VII edycji ogólnopolskiego konkursu o tytuł Naukowej Szkoły Ignacego „Być jak Ignacy. Zostań ambasadorem nauki” i zajęli 6 miejsce w Polsce w kategorii klas 4–6.
		„Szkoła przyjaciół Kopernika”	Projekt zorganizowany z okazji 550 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika. Uczniowie wykonywali zadania związane ze słynnym astronomem i uzyskali tytuł Szkoły Przyjaciół Kopernika.
		„Z kijami w knieje”	Uczniowie podczas comiesięcznych marszów z leśnikiem po Sulejowskim Parku Krajobrazowym oraz Spalskim Parku Krajobrazowym poznawali otaczającą ich faunę i florę, poszerzając wiedzę z geografii, biologii i ekologii.
	P nr 10	„Znam swoje miasto. Znam swoją ojczyznę”	Program z zakresu edukacji patriotycznej. Dzieci uczyły się m.in. poszanowania symboli narodowych, zapoznały się z legendami i podaniami mówiącymi o historii narodu polskiego, poznały sylwetki wielkich Polaków oraz historię swojego miasta.

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
		„Mały Miś w świecie wielkiej literatury”	Celem głównym projektu było rozwijanie i promowanie czytelnictwa i wprowadzenie dzieci w świat literatury. Dzieci uczyły się oceniać postępowanie bohaterów literackich, kolegów oraz własne.
		„Co słonko widziało – na dziecięce kłopoty – Brzechwa”	Założeniem projektu było wprowadzanie dzieci w otaczający świat przyrodniczy, społeczny, emocjonalny poprzez piękno literatury dziecięcej autorstwa Jana Brzechwy, promowanie czytelnictwa, literatury polskich autorów, wzbogacanie wiedzy, słownictwa.
ZSP nr 9	SP nr 9	„Międzynarodowe Badanie Wyników Nauczania Matematyki i Nauk Przyrodniczych TIMSS”	Uczniowie klas czwartych uczestniczyli w prestiżowym Międzynarodowym Badaniu Wyników Nauczania Matematyki i Nauk Przyrodniczych. W badaniu TIMSS sprawdzany był poziom wiadomości i umiejętności z dwóch dziedzin: matematyki i przyrody oraz umiejętność rozwiązywania problemów. Wyniki badań posłużą ocenie skuteczności systemu edukacji w każdym kraju.
		„Trzymaj formę”	W programie brali udział uczniowie ze wszystkich klas szkoły. To inicjatywa propagująca zdrowy styl życia. Promująca zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną.
		„Twoja krew, moje życie” program w ramach kampanii społecznej realizowany w klasie 1b i w kl. 8b	Celem było przygotowanie młodzieży do podjęcia świadomej decyzji o zostaniu dawcą krwi, przełamaniu stereotypów i upowszechnianiu idei honorowego krwiodawstwa wśród bliskich.
	P nr 5	Innowacja pedagogiczna: „Mały szachista – granie nie tylko na dywanie”	W innowację zostali włączeni rodzice i środowisko rodzinne wychowanków, co wpłynęło pozytywnie na rozwinięcie współpracy i promocję przedszkola. Zostało wykorzystane wyposażenie pracowni szachowej, które zostało pozyskane w

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
			turnieju szachowym zorganizowanym w ramach projektu „Łódzkie gra w szachy” w 2021 roku.
		Innowacja pedagogiczna: „Poznajemy świat z Darami Froebła” wg koncepcji pedagogicznej F. Froebła „Dar zabawy”	Zajęcia w ramach innowacji pozwoliły m.in. na kształtowanie u dzieci umiejętności skupienia uwagi i ich wyciszenie. Przedszkole zostało wzbogacone w literaturę dydaktyczną nt. metody F. Froebła. Zajęcia poszerzyły ofertę dydaktyczną placówki i wpłynęły pozytywnie na wizerunek przedszkola w środowisku rodzinnym przedszkolaków.
		Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021 – 2025	Efekty: Wzmocniono rolę przedszkola jako lokalnego ośrodka życia społecznego, stanowiącego placówkę, która umożliwi dzieciom dostęp do kultury i wiedzy. Wzmocniono potrzebę dzieci, ich środowiska rodzinnego i nauczycieli obcowania z literaturą dla dzieci i kulturą. Rozwinięto świadomość rodzica pozytywnego wpływu głośnego czytania książek dzieciom w ich wszechstronnym rozwoju. Rozwinięto współpracę z innymi placówkami, m.in. oświatowymi i kulturalnymi w celu rozwijania i promowania czytelnictwa wśród przedszkolaków.
ZSP nr 10	SP nr 3	Ogólnopolski program „Moje miast bez elektrośmieci” realizowany z inicjatywy Elektro Eko-Organizacji Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego	Celem programu było podnoszenie świadomości społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin i dzieci, w zakresie prawidłowego postępowania ze użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym. Za zgromadzone punkty szkoła pozyskała: nową drukarkę, siedziska do sali (24 sztuki), głośnik przenośny JBL, gry planszowe.

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
		„Być jak Ignacy” ogólnopolski projekt edukacyjny	Celem programu było promowanie zdobywania wiedzy wśród uczniów szkół podstawowych poprzez doświadczanie oraz popularyzacja osiągnięć wielkich polskich naukowców i wynalazców. Organizatorem projektu była Fundacja PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza. Program został objęty patronatem honorowym Ministra Edukacji Narodowej.
		Organizowanie kolejnej edycji Powiatowego Konkursu Plastyczno- Językowego: „Moje zainteresowania – drogą do odkrywania siebie”	Promowanie działań artystycznych uczniów, promowanie placówki w środowisku lokalnym. Pozyskiwanie sponsorów.
	P nr 11	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021 – 2025 – wieloletni program rządowy.	Pozyskanie dotacji na zakup nowości wydawniczych do biblioteki przedszkolnej oraz na realizację działań promujących czytelnictwo na kwotę 3 000 zł.
		IV edycja Międzynarodowego Projektu Czytelniczego „Magiczna moc bajek, czyli bajkowa podróż do krainy wartości i dziecięcej wyobraźni”	Patronami projektu byli m.in. Rzecznik Praw Dziecka, Minister Edukacji i Nauki, Ośrodek Rozwoju Edukacji. Cel projektu to promowanie wśród dzieci czytelnictwa jako sposób na ich rozwój, zdobywanie wiedzy, kształtowanie postaw społecznych wobec osób z niepełnosprawnością.
		Zorganizowanie międzyprzedszkolnego konkursu plastycznego pt. „Moja ulubiona bajka”	Celem konkursu było m.in. promowanie czytelnictwa wśród dzieci i rodziców oraz rozwijanie zainteresowania literaturą dziecięcą.

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
SP nr 8		Program Szkoła Promująca Zdrowie – MeiN	Podnoszenie świadomości uczniów w obszarze zdrowego stylu życia. Efekt: Uzyskanie Wojewódzkiego Certyfikatu Szkoły Promującej Zdrowie.
		Warszawa – Miasto Niezwyciężone – Projekt Łódzkiego Kuratora Oświaty i Delegatury w Piotrkowie Trybunalskim oraz Towarzystwa Projektów Edukacyjnych	Program zgłębiał wiedzę uczniów klas VII nt. Powstania Warszawskiego. Efekt: Pozyskanie pomocy dydaktycznych dla placówki i udział uczniów w koncercie podsumowującym projekt.
		Program Edukacyjna Sieć Antysmogowa – Ministerstwo Cyfryzacji	Zapobieganie i radzenie sobie ze skutkami smogu. Efekt: pozyskanie czujnika PM2 i PM10 wraz z monitorem monitorującym smog w Polsce.
SP nr 10		Projekt Bohater ON w Twojej Szkole 2022	Celem projektu jest upamiętnienie i uhonorowanie uczestników Powstania Warszawskiego oraz promocja historii Polski XX wieku. Uczniowie poznali sylwetki powstańców, przygotowali plakaty oraz karty – laurki z podziękowaniami, wyrazami pamięci, życzeniami, które przesyłali żyjącym bohaterom i obrońcom Warszawy.
		„Dzień Bezpiecznego Internetu”	W ramach projektu m.in.: uczniowie przygotowali informacje o niebezpieczeństwach czyhającymi w cyberprzestrzeni (prace zostały zamieszczone na szkolnym korytarzu), udostępniono dla uczniów informacje dotyczące możliwości ochrony się przed zagrożeniami płynącymi z sieci, przeprowadzono spotkania dotyczące hejtu, przygotowane przez pedagogów szkolnych.

Zespół	Szkoła/ przedszkole	Nazwa programu/projektu	Opis/Efekt
		„Organizacja matematycznego święta – Dnia Liczby Pi”	Uczniowie odkrywali niezwykłość liczby pi, która od wieków fascynuje naukowców. Naukę i zabawę zwińczyła próba pobicia rekordu Polski w rozwinięciu jak najdłuższego łańcucha liczby pi. Wspólne działanie przyczyniło się do integracji społeczności lokalnej i międzypokoleniowej. 14 marca, o godzinie 11.15 na boisku wielofunkcyjnym przy Szkole Podstawowej nr 10 im. Tomaszowskich Olimpijczyków 663 osoby stworzyły żywy łańcuch o długości 284 metry. Szkoła otrzymała oficjalny certyfikat nadający tytuł Rekordzistów Polski.
ZP	P nr 12 i 17	Program „Czyste Powietrze Wokół Nas”	Wzrost kompetencji dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, w których inni palą papierosy, zwiększenie świadomości.
		Ogólnopolski program edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”	Kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.
		Program „Kubusiowi Przyjaciele Natury”	Kształtowanie u dzieci umiejętności, postaw i zachowań mających na celu zrozumienie świata przyrody oraz problemu środowiska.

Podsumowanie roku szkolnego 2022/2023

Egzamin ósmoklasisty 2023

W 2023 roku egzamin ósmoklasisty sprawdzał poziom opanowania wiadomości i umiejętności z języka polskiego, matematyki, języka obcego nowożytnego, określonych w wymaganiach egzaminacyjnych, które zostały wprowadzone Rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 15 lipca 2022 roku w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu ósmoklasisty przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024. Został przeprowadzony od 23 do 25 maja 2023 roku

Samorządowe szkoły podstawowe utrzymały stabilne wyniki egzaminów zewnętrznych ósmoklasisty w roku szkolnym 2022/2023, a niektóre z nich również stabilnie wysokie lub wyższe niż średnia krajowa wyniki.

Kształcenie, wychowanie i opieka dzieci i uczniów przybywających z Ukrainy

Od początku agresji Rosji na Ukrainę do polskiego systemu oświaty zostało włączonych w roku szkolnym 2021/2022 w tomaszowskich szkołach i przedszkolach 308 dzieci i młodzieży ukraińskich, w tym: 83 w przedszkolach oraz 225 w szkołach. W roku szkolnym 2022/2023 liczba dzieci ukraińskich wyniosła 220 w szkołach i 75 w przedszkolach. Uczniowie z Ukrainy w wieku 7–18 lat mają prawo do kontynuowania nauki na takich samych warunkach jak polscy uczniowie w już istniejących oddziałach samorządowych szkół i przedszkoli. Cudzoziemcy, którzy nie posługują się językiem polskim w stopniu umożliwiającym korzystanie z nauki w szkole oraz wymagają wsparcia psychologicznego mogą:

- uczestniczyć w dodatkowych zajęciach z języka polskiego (grupa do 15 uczniów 6 godzin tygodniowo),
- korzystać z dodatkowych zajęć wyrównawczych w zakresie przedmiotów nauczania organizowanych przez organ prowadzący,
- korzystać ze wsparcia psychologiczno-pedagogicznego (zajęcia specjalistyczne).

Dodatkowo kontynuowane były regulacje umożliwiające zwiększenie liczby dzieci w oddziale przedszkolnym do 28 oraz w oddziałach klas 1–3 szkoły podstawowej do 29 uczniów.

Programy i przedsięwzięcia związane z oświatą i wychowaniem

„Poznaj Polskę”

W roku 2023 uczniowie i nauczyciele wyjechali na wycieczki szkolne dofinansowane z programu „Poznaj Polskę”. Młodzi ludzie odwiedzali miejsca związane z naszą historią i kulturą oraz największymi osiągnięciami nauki. W ramach przedsięwzięcia „Poznaj Polskę” zorganizowano 4 wycieczki szkolne, a dofinansowanie przeznaczone na ten cel wyniosło 24 984,00 zł. Wśród najchętniej odwiedzanych miejsc w ramach programu znalazły się: Centrum Nauki Kopernik, Zamek Królewski w Warszawie, Jaskinia Raj, Toruń.

„Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021 – 2025”

W ramach Priorytetu 3 „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025”, który realizuje Ministerstwo Edukacji i Nauki, w 2023 roku przekazano Gminie Miasto Tomaszów Mazowiecki 26 500,00 zł. Środki te zostały przeznaczone na zakup książek i wyposażenia do bibliotek szkolnych oraz na zakup książek do przedszkola. Dofinansowanie trafiło do Przedszkola nr 9 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3, Szkoły Podstawowej nr 3 im. Józefa Piłsudskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 10 oraz Szkoły Podstawowej nr 11 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 7 w Tomaszowie Mazowieckim.

Projekt grantowy „Asystent ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – pilotaż”

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki realizowała przedsięwzięcie grantowe pt. „Pomoc i wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” w projekcie pod nazwą „Asystent ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – pilotaż” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, II. Oś Priorytetowa: Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty. Grant finansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Wysokość otrzymanego grantu to 186 205,17 zł.

Celem przedsięwzięcia grantowego było zatrudnienie oraz sfinansowanie kosztów zatrudnienia asystentów uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Ośmiu asystentów zostało zatrudnionych w 5 placówkach oświatowych przez okres 10 miesięcy. Wsparciem w ramach przedsięwzięcia objętych zostało 8 uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

„TCS – Arena Lodowa” – zajęcia wychowania fizycznego

Od 1 września 2022 roku do 30 czerwca 2023 roku uczniowie szkół podstawowych w ramach zajęć wychowania fizycznego i rozszerzonego szkolenia sportowego oddziałów sportowych korzystali z bogatej infrastruktury Tomaszowskiego Centrum Sportu – Areny Lodowej (tor do jazdy szybkiej na łyżwach, boisko do hokeja, tor do jazdy na rolkach, lodowisko, bieżnie okólną, boisko do piłki ręcznej, siatkowej, koszykówki, korty tenisowe, boisko do halowej piłki nożnej, korty tenisowe, korty do badmintonu, siłownię, saunę, kręgielnię i halę sportową) – łącznie w obiekcie Areny realizowano 296 godzin miesięcznie zajęć wychowania fizycznego. W roku szkolnym 2023/2024 realizowanych jest 200 godzin.

Innowacje pedagogiczne

W roku szkolnym 2022/2023 kontynuowano realizację w formie zajęć dodatkowych finansowanych przez organ prowadzący innowacji pedagogicznych w szkołach. Wszyscy nauczyciele, którzy zgłosili swoje innowacyjne pomysły zrealizowali zajęcia dodatkowe dla swoich uczniów. łącznie w 8 szkołach podstawowych zrealizowano 17 rodzajów przedsięwzięć innowacyjnych, na które organ prowadzący przyznał dodatkowo 31,5 godziny tygodniowo. W roku szkolnym 2023/2024 finansuje się 20 rodzajów przedsięwzięć na 36 godzin tygodniowo.

„Uniwersytet Dzieci i Młodzieży”

Od października 2022 roku w ramach inicjatywy miejskiego samorządu we współpracy z Uniwersytetem Łódzkim Filia w Tomaszowie Mazowieckim, dla uczniów szkół podstawowych kontynuowano realizację cyklicznych zajęć oraz wykładów pod nazwą „Uniwersytet Dzieci i Młodzieży”. Uczniowie i nauczyciele mieli możliwość wyboru interesującej ich tematyki oraz formuły zajęć na Uniwersytecie. Inicjatywa zyskała uznanie zwłaszcza uczniów klas 7–8 szkół podstawowych.

Projekt "TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII" – ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ GMINY MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI

W ramach realizacji projektu pn. "TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim" wspartego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię, finansowanego w ramach Programu „Rozwój Lokalny” ze środków

Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 został stworzony ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ GMINY MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI, platforma informatyczna skierowana do uczniów, rodziców, nauczycieli oraz pracowników samorządowych. Swoim zakresem obejmuje szkoły podstawowe, przedszkola, żłobek, Centrum Usług Wspólnych, placówki niepubliczne oraz organ prowadzący Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki. W skład systemu (platformy) wchodzi: system do planowania i zatwierdzania organizacji oraz zarządzania budżetem w jednostkach oświatowych (SIGMA), obsługa kadrowo-płacowa podległych jednostek oświatowych, system zarządzania informacją o uczniu, w tym dziennik elektroniczny UONET+, obsługa magazynowa w placówkach oświatowych, system finansowo-księgowy, elektroniczny obieg listy płac, jednorazowy dodatek uzupełniający – art. 30a KN, elektroniczny nabór do żłobka, przedszkoli i szkół podstawowych, rejestracja i rozliczanie czasu pobytu dzieci w przedszkolach, naliczanie opłat za pobyt i wyżywienie w żłobku, rozliczanie dotacji dla placówek niepublicznych.

ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ GMINY MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI to pomocne nowoczesne narzędzie usprawniające pracownikom samorządowym oraz kierownikom jednostek oświatowych zarządzanie szkołą, przedszkolem oraz żłobkiem a także komunikację z uczniami i ich prawnymi opiekunami. Platforma umożliwia uczniom i ich rodzicom swobodny dostęp do niezbędnych informacji oraz aplikacji podczas codziennej współpracy ze szkołami i przedszkolami oraz w okresie naboru do nich. Wszystkie funkcje ZINTEGROWANEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ są dostępne dla użytkownika po jednokrotnym zalogowaniu w zależności od grupy, do której użytkownik się zalicza. Dzięki platformie jej odbiorcy, a przede wszystkim placówki oświatowe i Centrum Usług Wspólnych korzystają z informatycznych udogodnień dostosowanych do ich potrzeb, a jednocześnie bardzo pożądanymi i coraz powszechniejszymi we współczesnym świecie.

„Tomaszowski Program Wsparcia Uzdolnionych Uczniów – Nie Zagubić talentów”

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki uznając potrzebę otoczenia szczególną opieką uzdolnionych uczniów osiągających wybitne osiągnięcia w procesie zdobywania wiedzy i umiejętności, przyjęła Uchwałą Nr LXXII/567/2023 Rady Miejskiej z dnia 30 marca 2023 roku „Tomaszowski Program Wspierania Uzdolnionych Uczniów – Nie zagubić talentów”, by

następnie Uchwałą nr LXXII/568/2023 określić szczegółowe warunki wspierania edukacji uzdolnionych uczniów, formy i zakres tego wsparcia oraz tryb postępowania. Niniejszy program przewiduje katalog nagród i wyróżnień uczniów, a są nimi: Nagroda „Olimpijski Laur”, Nagroda Edukacyjna Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego „Tomaszowski Diament”, Statuetka Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego „Pomocna Dłoń”, Nagroda „Ósmoklasista – Absolwent 100%”. W ramach programu w roku szkolnym 2022/2023 nagrodzono łącznie 22 uczniów. Oprócz tego na podstawie REGULAMINU NAGRADZANIA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH ZA SZCZEGÓLNE OSIĄGNIĘCIA EDUKACYJNE W ROKU SZKOLNYM 2022/2023, Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego nagrodził 22 uczniów za: znaczące osiągnięcia w konkursach przedmiotowych, interdyscyplinarnych i tematycznych organizowanych przez Łódzkiego Kuratora Oświaty, a także za osiągnięcie wysokich wyników w nauce potwierdzonych średnią ocen nie niższą niż 5,4 i wzorowym zachowaniem.

Wnioski ogólne:

1. Polityka oświatowa miejskiego samorządu kształtowana jest racjonalnie, w oparciu o rzeczywiste potrzeby najmłodszych mieszkańców i ich rodziców z odpowiedzialnym podejściem zarówno do spraw nauczycieli, pracowników niepedagogicznych, ale przede wszystkim finansów miasta. Niemniej jednak podejmowanie określonych decyzji na pierwszym miejscu stawia jako cel nadrzędny zapewnienie uzyskania wysokiej jakości kształcenia i właściwych warunków nauki, pracy.
2. Systematycznie prowadzone są analizy wydatków w celu poszukiwania optymalnych rozwiązań, umożliwiających uzyskiwanie wysokich efektów edukacyjnych ze szczególnym naciskiem na optymalizowanie kosztów realizowanych zadań oświatowych przy jednoczesnym uwzględnieniu pełnego zabezpieczenia potrzeb uczniów i wychowanków miejskich jednostek oświatowych.
3. W dalszym ciągu przywiązuje się uwagę do zapewnienia szerokiego i różnorodnego zakresu opieki psychologiczno-pedagogicznej dzieciom w tomaszowskich przedszkolach i szkołach. Zatrudnienie nauczycieli specjalistów jest zgodne ze standardami wskazanymi przez MEiN.
4. Finansuje się tzw. „etaty wsparcia” – to ważne dla dzieci korzystających z zajęć świetlicowych, biblioteki, opieki pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów,

- logopedów oraz dodatkowo etaty nauczycieli współorganizujących kształcenie specjalne bądź integracyjne dla dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.
5. Przewidziano adekwatne do potrzeb rodziców godziny pracy przedszkoli i oddziałów przedszkolnych (nie wyznacza się godzin ich funkcjonowania – wynikają one z deklaracji rodziców) i są czynne wg potrzeb rodziców.
  6. Zaplanowano różnorodną gamę zajęć dodatkowych, zwłaszcza wspierających, tj. zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, logopedycznych, rewalidacyjnych, rewalidacyjno-wychowawczych, zajęć kreatywnych, rozwijających zainteresowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dodatkowych zajęć w ramach nauczania indywidualnego, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, czy też zajęć z języka polskiego dla dzieci cudzoziemskich oraz innowacji pedagogicznych.
  7. W ramach realizacji projektu „TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII” w pełni wdrożono „Zintegrowany System Zarządzania Oświatą” – nowoczesne narzędzie usprawniające pracownikom samorządowym oraz kierownikom jednostek oświatowych zarządzanie szkołą, przedszkolem, a także komunikację z uczniami i ich prawnymi opiekunami na ogólną kwotę za lata 2022 – 2024: 849 235,09 zł Z projektu „TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII” oraz programu Cyfrowa Gmina doposażono placówki oświatowe łącznie w 77 zestawów komputerowych i laptopów oraz licencje programów antywirusowych – 503 szt. i programu Opiekun Web – 454 szt.
  8. W ramach realizacji projektu „TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII” realizuje się programy: „Organizacja zajęć edukacyjnych z zakresu rozwoju przedsiębiorczości” (zakup 12 licencji z dostępem do symulacji biznesowych opartych na realiach polskiego rynku, jako narzędzie dydaktyczne do nauki przedsiębiorczości wraz ze szkoleniem nauczycieli, którzy będą wykorzystywać oprogramowanie do prowadzenia dodatkowych zajęć z uczniami w przedszkolach i w klasach 1–3 i 4–8) i „Organizacja zajęć edukacyjnych z zakresu ekologii”.
  9. Na podkreślenie zasługują różnorodne oddolne inicjatywy szkół i przedszkoli, które w sposób istotny wpływają na podniesienie efektywności kształcenia oraz poszerzają ofertę edukacyjną kierowaną do dzieci i uczniów, dzięki czemu publiczne szkoły i przedszkola znajdują grupy swoich odbiorców.

Dla pełnego zobrazowania funkcjonowania szkół i przedszkoli w raporcie posłużono się danymi za lata szkolne, dopełniając je w określonych przypadkach danymi za rok budżetowy.

4. MIASTO WYSOKIEJ KULTURY

W 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki ogłosiła otwarty konkurs ofert na wsparcie wykonania następujących zadań z zakresu:

1. Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz turystyki i krajoznawstwa,
2. Podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.

Wsparcie realizacji wyżej wymienionych zadań łącznie wyniosło 17 000 zł, w podziale na zadania:

1. Organizacja i wdrażanie powszechnych, amatorskich oraz profesjonalnych projektów i programów obejmujących wystawy, warsztaty i plenery – 5 000 zł.

Dotację otrzymało:

- Stowarzyszenie Amatorów Plastyków – 5 000 zł.
2. Wspieranie i realizacja inicjatyw lokalnych, a w szczególności festiwali, warsztatów, koncertów muzycznych, konkursów, przeglądów, imprez kulturalnych i działań turystyczno-rekreacyjnych – 6 000 zł. Dotacje otrzymał:
    - Związek Harcerstwa Polskiego – Chorągiew Łódzka Hufiec ZHP w Tomaszowie Mazowieckim – 6 000 zł.
  3. Realizowanie programów dotyczących wychowania patriotycznego, wychowania w duchu społeczeństwa obywatelskiego oraz podtrzymywania tradycji narodowych – 6 000 zł.

Dotacje otrzymali:

- Związek Strzelecki „Strzelec” – 4 000 zł,
- Związek Harcerstwa Polskiego – Chorągiew Łódzka Hufiec ZHP w Tomaszowie Mazowieckim – 2 000 zł.

Dodatkowo 13 000 zł zostało rozdysponowane w ramach ofert uproszczonych z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.

Dotacje otrzymali:

- Fundacja TM – Innowacje – 2 500 zł na spektakl „U hrabiego”,

- Fundacja Pasaże Pamięci – 1 000 zł na publikację "Dzieci tomaszowskiego getta",
- Fundacja TM – Innowacje – 9 500 zł na mural z okazji 100-lecia RKS Lechia Tomaszów.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki w roku 2023 zorganizowała 11 uroczystości patriotyczno-religijnych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego takich jak:

1. Bieg poświęcony Żołnierzom Wyklętym „Tropem Wilczym” – 5 marca 2023 roku.
2. Narodowy Dzień Pamięci Polaków Ratujących Żydów – 24 marca 2023 roku.
3. Święto Flagi Narodowej – 2 maja 2023 roku.
4. 232. rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja – 3 maja 2023 roku.
5. 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego – 1 sierpnia 2023 roku.
6. 103. rocznica „Cudu nad Wisłą” – Dzień Wojska Polskiego – 15 sierpnia 2023 roku.
7. Uroczystości z okazji beatyfikacji rodziny Ulmów – 10 września 2023 roku.
8. 84. rocznica agresji ZSRR na Polskę – Dzień Sybiraka – 18 września 2023 roku.
9. Uroczystości z okazji odsłonięcia tablicy poświęconej pomordowanym podczas II wojny światowej tomaszowianom na budynku Państwowej Szkoły Muzycznej na Zapiecku.
10. 105. rocznica odzyskania Niepodległości – Bieg Niepodległości – 11 listopada 2023 roku.
11. 42. rocznica wprowadzenia Stanu Wojennego – 13 grudnia 2023 roku.

Ponadto Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki współorganizowała z innymi podmiotami inne przedsięwzięcia, takie jak:

1. Spektakl „U hrabiego” upamiętniający postać Antoniego hr. Ostrowskiego – 1 czerwca 2023 roku.
2. Miejski Dzień Dziecka na Przystani nad Pilicą – 1 czerwca 2023 roku.
3. Festiwal „A może byśmy tak... do Tomaszowa” – 23-25 czerwca 2023 roku.
4. Biesiada ludowa na tomaszowskich błoniach zorganizowana we współpracy z TVP 2 – 26 lipca 2023 roku.
5. Festyn rodzinny z Polskim Związkiem Zrzeszeń Hodowców i Producentów Drobiu w Szkole Podstawowej nr 7 – 2 września 2024 roku.
6. Rodzinne Mikołajki na pl. Kościuszki – 9 grudnia 2024 roku.
7. Wigilia Miejska na pl. Kościuszki – 22 grudnia 2024 roku.
8. Jarmark Bożonarodzeniowy na pl. Kościuszki – 16 – 17 grudnia 2023 roku.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki prowadzi merytoryczny oraz finansowy nadzór nad działalnością miejskich jednostek kultury w zakresie przyznawania dotacji podmiotowych.

Wysokość dotacji podmiotowej [zł]			
Jednostka	2021 rok	2022 rok	2023 rok
MCK	3 060 000,00	3 094 000,00	3 372 460,00
MBP	1 510 000,00	1 637 110,00	1 912 450,00
Muzeum	893 573,77	886 210,00	965 969,00

Działalność Miejskiego Centrum Kultury w Tomaszowie Mazowieckim

Statystyki:

	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Odwiedzający Skansen Rzeki Pilicy	30 297	27 492	24 564
Odwiedzający PTT Groty Nagórzyckie	24 172	31 497	30 377
Uczestnicy zajęć MCK	715	650	918
Uczestnicy wydarzeń MCK	18 134	17 338	16 678
Razem uczestników	73 318	76 977	72 537
Liczba sekcji MCK	49	57	63
Liczba wydarzeń	88	122	127

W 2023 roku Miejskie Centrum Kultury pozyskało środki ze źródeł zewnętrznych:

Źródło	Kwota [zł]
1. MKiDN – łącznie	205 000
a) Love Polish Jazz Festival	80 000
b) Ziarno do ziarnka...	26 000
c) Nieprzemijanie – wyposażenie pracowni	99 000
2. NCK	
a) Tkanie na kolanie	8 153
3. PKN Orlen	100 000
4. Fundacja PZU	40 384
5. Inne źródła	23 308
6. Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki (dotacja celowa):	
a) Półkolonie letnie i zimowe	15 470
b) „Panna na niedźwiedziu”	78 000

Kwoty udziału własnego w realizowanych projektach zostały sfinansowane z wypracowanych środków własnych MCK. łącznie kwota ta wyniosła 109 385 zł.

Zajęcia sekcyjne:

Liczba uczestników sekcji:

Liczba sekcji	63
Liczba uczestników	918

Wykaz sekcji MCK:

1	Akademia Małego Tenisisty	33	Pegaz – zajęcia literackie
2	Aktywny Senior	34	Piłkarskie ABC
3	Akwarelki	35	Rozbawione literki
4	Bajkowe Poranki	36	Rysunek dla dzieci
5	Capoeira	37	Rysunek i malarstwo
6	Ceramika dla dzieci	38	Rysunek i malarstwo dla dorosłych
7	Ceramika dla młodzieży i dorosłych	39	Rysunek i malarstwo dla dzieci
8	Ceramika figuratywna	40	Rysunek i malarstwo dla młodzieży i dorosłych
9	Chór „Artis Gaudium”	41	Rysunek i malarstwo dla młodzieży
10	Fit Mix	42	Sekcja piłki nożnej
11	Gimnastyka 50 plus	43	Sensoryka dla smyka
12	Gimnastyka dla seniorów	44	Studio „Belcanto” – śpiew klasyczny
13	Gimnastyka prozdrowotna	45	Taniec
14	Język angielski	46	Teatr piosenki
15	Joga delikatna	47	Tenis stołowy – rekreacja
16	Joga dla młodzieży i dorosłych	48	W zdrowym ciele zdrowy duch
17	Joga spokojna	49	Warsztaty aktorskie
18	Kabaret SenioRitki	50	Zajęcia taneczne Hip Hop
19	Klub Malucha	51	Zajęcia kabaretowe 60+
20	Klub Starszaka	52	Zajęcia literackie
21	Kreatywne temperki	53	Zajęcia plastyczne dla dzieci EKO
22	Kuferek różności	54	Zajęcia taneczne Starszaki
23	Liga Tenisa Stołowego / Grand Prix	55	Zajęcia taneczne dla dzieci
24	Logorytmika	56	Zajęcia taneczne Mini mini
25	Nauka gry na gitarze indywidualna	57	Zajęcia teatralne dla dzieci
26	Nauka gry na gitarze grupowa	58	Zajęcia teatralne dla młodzieży
27	Nauka gry na instrumentach dętych	59	Zajęcia teatralne dla młodzieży i dorosłych
28	Nauka gry na perkusji indywidualna	60	Zajęcia teatralne dla seniorów
29	Nauka gry na perkusji grupowa	61	Zajęcia wokalne
30	Nauka gry na pianinie	62	Robotricks
31	Nauka gry na pianinie i keyboardzie	63	Minecraft
32	Nordic Walking		

Ze stałej oferty Miejskiego Centrum Kultury w 2023 roku skorzystało ponad 900 osób w ponad 60 sekcjach. Jednostka zaproponowała m.in. zajęcia plastyczne, ceramiczne, muzyczne, wokalne, sportowo-rekreacyjne, taneczne, z których korzystają osoby w różnym wieku od 3 do 80 lat. Swoje działania kontynuują: Chór Miejski Artis Gaudium i TM Orchestra.

W 2023 roku Miejskie Centrum Kultury zrealizowało 127 wydarzeń, w których uczestniczyło 16 678 osób.

Kategoria wydarzenia	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników
Film	15	2 115
Koncert	28	5 296
Konkurs	5	411
Piknik	4	1 960
Sport i rekreacja	21	1 873
Teatr	6	830
Warsztaty	19	489
Wydarzenia interdyscyplinarne	20	3 044
Wystawy	9	660

Wydarzenia:

Film – Sala Kinowa KITKA
Cykl „Ale Kino” 9 projekcji filmów nagradzanych, poprzedzonych wprowadzeniem: „Opiekun”, reż. Michel Franco „I tak Cię kocham”, reż. Michael Showalter „Fantastyczna kobieta”, reż. Sebastian Lelio „Nigdy cię tu nie było”, reż. Lynne Ramsay „Matki równoległe”, reż. Pedro Almodovar „I znów zgrzeszyliśmy, dobry Boże” „Oficer i szpieg”, reż. Roman Polański „IO” w reż. Jerzy Skolimowski „Samba” w reż. Olivier Nakache i Eric Toledano
Kino Mistrza Cykl 3 spotkań poświęconych twórczości Krzysztofa Kieślowskiego.
Projekcja filmu „A może byśmy tak... do Tomaszowa”
Letnia Scena Artystyczna
Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej 9 projekcji dla dzieci z przedszkoli, klas 1–3 szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych poprzedzonych wprowadzeniem.
Koncert
7. Love Polish Jazz Festival

Koncerty festiwalowe – TM Brass Orchestra, Maciej Tubis, Włodek Pawlik Trio, Maciej Smoluch, Adam Makowicz, Aga Zaryan Trio, Funky Bomba Trio Collective Project, Adam Bałdych Quintet, Justyna Steczkowska Wieczorne jam session w klubie festiwalowym Koncert podsumowujący Wrześniowe Warsztaty Jazzowe
Koncert Noworoczny
Koncerty Teatru Piosenki Świetlista noc – koncert piosenek musicalowych Osiecka jest dobra na wszystko Ponad chmurami
Koncert „Kobieta niejedno ma imię”
Koncerty Chóru Artis Gaudium Koncert kolęd i pastorałek Koncert Sakralny Koncert zimowy
Koncert „Lubię wracać tam”
Koncert świąteczny uczestników zajęć MCK Browarna
Koncert „Świąt magiczny czas”
TKACZ MUSIC CAFE Koncert Limboski Solo Koncert Mike Stern Koncert Sławka Wiercholskiego i Nocnej Zmiany Bluesa
Koncert „A ja wolę moją mamę”
Wieczór literacko-muzyczny Estawela Wieczór poetycko-muzyczny z okazji Dnia Matki Wieczór poetycko-muzyczny Jesienne inspiracje
Abba Show
Letnia Scena Artystyczna Koncert Kapeli Spalskiej Koncert Urwani z wesela Koncert Gadowskiej z Gachami Koncert Grzeczni Chłopcy Koncert Orkiestry na Dużym Rowerze Adam Snopek – Show przy fortepianie
Powitanie Nowego 2024 Roku
Konkurs
Ekopocztówka
Konkurs Piosenki Religijnej
Mały Konkurs Recytatorski
68. Ogólnopolski Konkurs Recytatorski eliminacje

Tomaszowskie Talenty
XVI Tomaszowskie Teatralia, czyli artystyczne zdarzenia sceniczne
Piknik
Majówkowy Piknik Ludowy
Piknik Militaryny w Skansenie Rzeki Pilicy
Słodka Niedziela
Wigilia Miejska
Sport i rekreacja
Półkolonie zimowe i letnie dla dzieci w wieku 7–12 lat – 8 turnusów
Zimowa baśń
W stumilowym lesie
Muzyczne Lato
Wakacyjna historia
Zaczarowany świat zwierząt
XVI Halowy Turniej Piłki Nożnej Futsal Białobrzezi
Turniej Tenisa Stołowego
Taniec i siła
XVIII Tomaszowski Bieg Niepodległości
Biesiady dla dorosłych i seniorów
Taneczna Majówka
Biesiada w sycylijskim stylu
Biesiada Senioralna „Ostatkowo-Kolorowo”
Biesiada „Kwiaty we włosach potargał wiatr”
Andrzejkowa potańcówka
Biesiada andrzejkowa
Fajf-tanecznym krokiem
Z tańcem przez świat
Zabawa taneczna lata 20 lata 30
Zabawa taneczna Disco lata 90.
Pożegnanie lata
Spacer z kijami – 10 Rajdów Nordic walking
Teatr
Silent Disco
Zabawy na podwórku
Podróż do świata wyobraźni
XVI Tomaszowskie Teatralia
Spektakl „Kruk z Tower” w wyk. Teatru im. Stefana Jaracza w Łodzi
2 spektakle „Tajemniczy Ogród” w wyk. Teatru Lalki i Aktora w Wałbrzychu
Spektakl „Spróbujmy jeszcze raz”, Lucyna Malec, Marek Siudym
Warsztaty

Warsztaty ceramiczne mozaika
Warsztaty Teatr łączy pokolenia
Warsztaty tkackie
Warsztaty "Wielkanocne jajko"
Warsztaty organizowane dla szkół i przedszkoli: Warsztaty ceramiczne Warsztaty ceramiczne dla Przedszkola Iskierka Warsztaty ceramiczne dla SOSW 2 warsztaty ceramiczne dla Przedszkola nr 7 Warsztaty ceramiczne dla SP nr 7 Warsztaty ceramiczne dla SP nr 3 Warsztaty ceramiczne dla Przedszkola nr 12 Warsztaty ceramiczne dla ZSP nr 2
Warsztaty Animacje z rymami
Muzyczne malowanki
7. Love Polish Jazz Festival Wrześniowe Warsztaty Jazzowe. Warsztaty zorganizowane w ramach 7. Love Polish Jazz Festiwal w następujących sekcjach: wokalna (prowadzący Janusz Szrom), pianino (prowadzący Dominik Wania), gitara basowa (prowadzący Tomasz Grabowy), gitara elektryczna (prowadzący Artur Lesicki), instrumenty dęte (prowadzący Adam Wendt), perkusja (prowadzący Sebastian Frankiewicz).
Warsztaty dla Seniorów Warsztaty wokalne, plastyczne i teatralne dla Seniorów w ramach projektu „Wehikuł czasu”
Rytmiczne endorfiny
Warsztaty fotograficzne
Dyniowe szaleństwo
XVI Tomaszowskie Teatralia Warsztaty dla uczestników przeglądu – dzieci z klas I–III prowadzone przez Annę Ziębę. Warsztaty dla uczestników przeglądu – dzieci z klas IV–VI prowadzone przez Annę Ziębę. Warsztaty dla uczestników przeglądu – młodzież, prowadzone przez Łukasza Chruszcza. Warsztaty dla dorosłych uczestników przeglądu oraz instruktorów, prowadzone przez Annę Ciszowską.
Ziarnko do ziarnka aż powstanie szklana malowanka Warsztaty malowania na szkle Warsztaty grawerowania na szkle
Tkanie na kolanie Warsztaty tkania krajki na bardkach Warsztaty stylizacji
Wydarzenie
Tomaszowskie Gawędy

<p>Cykl spotkań historycznych</p> <p>Szlak przemysłowy – w każdym domu coś z Wistomu</p> <p>Tomaszów w kadrze filmowym</p> <p>Kultura fizyczna – Tomaszowscy olimpijczycy</p> <p>Wielokulturowy Tomaszów – mój sąsiad...</p> <p>Z Tomaszowa w świat – ludzie kultury...</p> <p>Rosi i inne skarby z Pilicy – świadkowie, fakty i mity</p>
<p>Biesiady dla dorosłych i seniorów</p> <p>Taneczna Majówka</p> <p>Biesiada w sycylijskim stylu</p> <p>Biesiada Senioralna „Ostatkowo-Kolorowo”</p> <p>Biesiada „Kwiaty we włosach potargał wiatr”</p> <p>Andrzejkowa potańcówka</p> <p>Biesiada andrzejkowa</p>
<p>Fun Kids</p> <p>Karnawałowy Bał Przebierańców</p> <p>Przygody w bajkowym ogrodzie króliczka</p> <p>Zabawy na Dzikim Zachodzie</p> <p>Skarby jesieni</p>
<p>Coolturalne Show z MCK-iem</p>
<p>Noc Muzeów w Grotach Nagórzyckich</p>
<p>Noc Muzeów w Skansenie Rzeki Pilicy</p>
<p>Magia piasku i szkła</p>
<p>Spacery po Tomaszowie</p> <p>„Tak o to chodzę... – śladami tomaszowskich ewangelików”</p> <p>„Tu bije serce dawnej puszczy...”</p> <p>„Wrześniowym szlakiem obrońców Tomaszowa”</p>
<p>Wydarzenie finałowe projektu „Ziarnko do ziarnka aż powstanie szklana malowanka”</p>
<p>Wydarzenie inauguracyjne projektu „Tkanie na kolanie”</p>
<p>Wydarzenie podsumowujące projekt „Tkanie na kolanie”</p>
<p>Cyrkowy Dzień Dziecka</p>
<p>Odświeżenie rzeźby upamiętniającej Aleksandra Góralczyka</p>
<p>Europejskie Dni Dziedzictwa</p>
<p>Iluminacja na Dzień Niepodległości</p>
<p>Rodzinne Mikołajki</p>
<p>Jarmark Bożonarodzeniowy</p>
<p>Wystawy/wernisaże</p>
<p>Zimowe wspomnienia</p>
<p>„Wiosna lekka jak motyle”</p>
<p>Wernisaż wystawy SAP</p>

„Bez Atu”
Wernisaż grupy Bohema
„Jesienną idę aleją”
„Jesień, jesień już”

Na przestrzeni roku 2023 materiały promujące Miejskie Centrum Kultury, a także Skansen Rzeki Pilicy i PTT Groty Nagórzyckie ukazywały się na stronach internetowych oraz na profilach społecznościowych placówek, a także w mediach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich, m.in.:

Publikacje o nas
Radio Łódź
Audycja o Barbórcie i tradycjach górniczych w regionie. PTT Groty Nagórzyckie. Wystąpił: Marek Stefański
TVP3 Łódź
Promocja PTT Groty Nagórzyckie. Wystąpił: Franek Myszewski. Program „Zakochaj się w łódzkim” – promocja atrakcji turystycznych miasta. Wystąpiła: Kinga Maciaszczyk-Bednarek. Promocja wydarzeń MCK. Wystąpiła: Hanna Cierpicka-Trzonek. Program „Magazyn kulturalny” – promocja zajęć wokalnych w MCK. Wystąpiła: Beata Niedzielska. Promocja wydarzeń – Tomaszowskie Teatralia, Oferta ferii zimowych 2023.
TVP2 „Pytanie na śniadanie”
Promocja tomaszowskiej kultury, placówki MCK, zajęcia, wydarzenia. Wystąpiła: Katarzyna Goljat. Pogoda na żywo z Niebieskich Źródeł. Promocja Skansenu Rzeki Pilicy. Wystąpił: Zbigniew Cichawa.
Radio Fama
Wystąpienie w audycji radiowej: Tadeusza Lubickiego, który opowiadał o cyklu spotkań w Galerii Arkady pn. „Tomaszowskie Gawędy”, Anny Myszewskiej, która przedstawiła ofertę kina KiTka – „Kino Mistrza”, „Ale Kino” oraz informacja o wizycie Teatru Jaracza w MCK Tkacz „Ifigenia”, Eweliny Rudzkiej, która opowiedziała o ofercie zajęć na nowy rok szkolny 2023/2024.
Radio Parada
Serwis informacyjny – ogłoszenie zbiórki szklanych pamiątek po hutach szkła, informacje o projekcie ministerialnym „Ziarno do ziarnka, aż powstanie szklana malowanka”. Wystąpił: Marek Stefański
Kanał YouTube „Niemożliwe nie istnieje”

Publikacje o nas
Promocja PTT Groty Nagórzyckie, opowieść i legendy związane z tym miejscem. Wystąpił: Marek Stefański.
Nominacja w National Geographic „Traveller”
Plebiscyt „Cuda Polski” – PTT Groty Nagórzyckie
Turystyczny Informator Szkolny – Niesamowita Polska
Wydanie jesień/zima 2023. PTT Groty Nagórzyckie i Skansen Rzeki Pilicy, promocja oferty warsztatowej placówek.
Kanał YouTube „Irytujący Historyk”
Wielokrotne materiały wideo ze Skansenu Rzeki Pilicy, pojazdy pancerne i militaria.
TV Amazing
Wywiad z wydarzenia – wernisaż poplenerowy „Bohema”. Wystąpił: Mirosław Bernacki.
Księga Małych Muzeów
Materiał wideo promujący Skansen Rzeki Pilicy, udostępniany na platformie YouTube oraz profilu Facebook.
Zmieniamy Łódzkie
Materiał wideo promujący PTT Groty Nagórzyckie. Wystąpił: Marek Stefański.

Wydarzenia i działania organizowane przez Miejskie Centrum Kultury docierały do odbiorców m.in. dzięki informacjom medialnym, a także dostępowi do nich za pośrednictwem Internetu, m.in. fanpage’a MCK na Facebooku, Instagrama oraz kanału na YouTube oraz mediów społecznościowych zaprzyjaźnionych instytucji: Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego, Tomaszowski Uniwersytet Trzeciego Wieku, Wydarzenia w Regionie Łódzkim itp.

Informacje o naszym markowym festiwalu Love Polish Jazz Festival publikowane były w takich mediach jak: TVP Kultura, Jazz Press, Jazz Forum, Muzyczna Hiperprzestrzeń.

2023 rok zaowocował w wiele sukcesów naszych podopiecznych, którzy wzięli udział w licznych konkursach, również online.

Wyposażenie pracowni multimedialnych Miejskiego Centrum Kultury

W 2023 roku dzięki dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Infrastruktura zrealizowano projekt „Nieprzemijanie”, w ramach którego wyposażono pracownie multimedialne znajdujące się na II piętrze MCK przy placu Kościuszki 18. Realizacja projektu pozwoliła na powstanie studia nagrań i pracowni foto-video. Pracownie umożliwiły digitalizację i archiwizowanie materiałów analogowych dostarczonych przez mieszkańców miasta, obróbkę i przygotowywanie materiałów audio-video potrzebnych

do realizacji filmów dokumentujących najciekawsze odkryte historie oraz ich udostępnianie w Internecie.

Całkowity koszt inwestycji wyniósł 127 764 zł z czego 99 000 zł stanowiła dotacja MKiDN a kwotę 28 764 zł stanowiły środki własne wypracowane przez MCK.

Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tomaszowie Mazowieckim im. Teresy Gabrysiewicz-Krzysztofikowej

Miejska Biblioteka Publiczna w 2023 roku realizowała swoje zadania poprzez sieć pięciu placówek bibliotecznych:

1. Biblioteka Główna, ul. Prezydenta Ignacego Mościckiego 6
2. Oddział dla Dzieci i Młodzieży, Plac Kościuszki 18
3. Filia Biblioteczna Nr 1, ul. Akacyjowa 1
4. Filia Biblioteczna Nr 2, ul. Opoczyńska 22
5. Filia Biblioteczna Nr 3, ul. Koplina 1

oraz poprzez pozostające w nadzorze merytorycznym biblioteki powiatu tomaszowskiego, zgodnie uchwałą nr VI/49/2019 Rady Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 11 kwietnia 2019 roku w sprawie powierzenia Gminie Miasto Tomaszów Mazowiecki zadania w zakresie prowadzenia powiatowej biblioteki publicznej oraz zgodnie z założeniami Porozumienia Nr KPP.031.1.2023 z dnia 19 stycznia 2023 roku w sprawie przyjęcia przez Miasto Tomaszów Mazowiecki zadań powiatowej biblioteki publicznej. Miejska Biblioteka Publiczna w 2023 roku sprawowała nadzór merytoryczny – opiekę merytoryczną nad siecią 20 bibliotek gminnych i ich filii w powiecie tomaszowskim.

Do najważniejszych, zrealizowanych działań przez Miejską Bibliotekę Publiczną w 2023 roku należały:

1. gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspakajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów informacyjnych dokumentujących dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy miasta i powiatu tomaszowskiego, w tym zakup nowości wydawniczych oraz zakup dostępu do ebooków i audiobooków na platformie Legimi,
2. prenumerata i udostępnianie prasy,

3. pomoc instrukcyjno-metodyczna w zakresie organizacji pracy biblioteki miejskiej oraz bibliotek w Powiecie Tomaszowskim,
4. prowadzenie działalności edukacyjno-kulturalnej służącej popularyzowaniu sztuki, nauki, czytelnictwa oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego miasta i powiatu poprzez działalność promocyjną, edukacyjną, animacyjną i kulturalną.

Stan zbiorów w latach 2021 – 2023:

Stan zbiorów na koniec 2021 roku wyniósł 190 378 jednostek inwentarzowych, w tym:

- książki tradycyjne – 183 613 woluminów,
- zbiory specjalne (audiobooki, filmy, płyty winylowe, CD i DVD) – 6 512 jednostek.

Stan zbiorów na koniec 2022 roku wyniósł 193 019 jednostek inwentarzowych, w tym:

- książki tradycyjne – 186 073 woluminów,
- zbiory specjalne (audiobooki, filmy, płyty winylowe, CD i DVD) – 6 693 jednostek.

Stan zbiorów na koniec 2023 roku wyniósł 196 015 jednostek inwentarzowych, w tym:

- książki tradycyjne – 189 035 woluminów,
- zbiory specjalne (audiobooki, filmy, płyty winylowe, CD i DVD) – 6 827 jednostek.

Struktura zbiorów bibliotecznych w poszczególnych placówkach:

Nazwa biblioteki, filii	Razem zbiory		
	2021 rok	2022 rok	2023 rok
MBP biblioteka główna	120 697	122 477	124 371
w tym: Oddział dla Dzieci i Młodzieży	28 784	29 463	30 233
MBP Filia nr 1	26 208	26 600	26 600
MBP Filia nr 2	20 711	20 879	21 713
MBP Filia nr 3	22 762	23 063	23 431
Razem MBP	190 378	193 019	196 115

Można zaobserwować niewielki wzrost jednostek inwentarzowych w stosunku do 2022 roku, natomiast w dalszym ciągu jest on niewystarczający na potrzeby użytkowników biblioteki. Biorąc pod uwagę lata 2018, 2019 stan zbiorów przekraczał 200 tysięcy jednostek inwentarzowych.

Struktura księgozbioru (książki) na 31 grudnia 2022 roku

Nazwa biblioteki, filii	Literatura piękna dla dzieci i młodzieży	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura z innych działów	Ogółem książki
MBP w Tomaszowie Mazowieckim	15 411	59 093	42 788	117 292
w tym: Oddział dla Dzieci	14 173	7 791	6 319	28 283
Filia nr 1	4 467	15 589	6 544	26 600
Filia nr 2	5 900	11 351	4 461	21 712
Filia nr 3	4 071	14 659	4 701	23 431
Razem miasto	29 849	100 692	58 494	189 053
Ogółem [%]	15,79	53,27	30,94	100

Miejska Biblioteka Publiczna systematycznie stara się powiększać zasoby pozyskując na ten cel środki zewnętrzne, w formie dotacji celowej przekazanej przez Bibliotekę Narodową w ramach projektu MKiDN „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” Priorytet 1 – Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek Publicznych oraz w ramach K.I. 1.1. zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych w ramach NPRCz 2.0 na lata 2021 – 2025 Priorytetu 1.

- 2020 rok, kwota dotacji – 35 000,00 zł,
- 2021 rok, kwota dotacji – 10 590,00 zł,
- 2022 rok, kwota dotacji – 16 750,00 zł,
- 2023 rok, kwota dotacji – 17 500,00 zł.

Wysokość dotacji MKiDN uzależniona jest od wymaganego, minimalnego wkładu własnego wyliczanego na podstawie „zamożności” jednostki samorządu terytorialnego, którą określa się poprzez procentowe odniesienie wielkości dochodów podatkowych jednostki gminy do średnich dochodów podatkowych obliczonych odpowiednio dla gmin, powiatów i województw. Biorąc pod uwagę „zamożność” naszego miasta, znajdujemy się w II grupie kategorii zamożności, gdzie minimalny wkład własny nie może być niższy niż 65% kosztów na realizację zadania.

Wyjątkowy wzrost kosztów utrzymania i funkcjonowania instytucji, mimo wprowadzenia licznych działań oszczędnościowych, w dalszym ciągu skutkuje brakiem środków na zwiększenie wkładu własnego, a tym samym wnioskowania o większą dotację

z przeznaczeniem na podstawową działalność biblioteki tj. zakup i udostępnianie nowości wydawniczych.

Przekłada się to na niewielki wzrost wskaźników zakupu książek na 100 mieszkańców:

- 2020 rok – 7,70 voluminów,
- 2021 rok – 2 voluminy,
- 2022 rok – 2,69 voluminów,
- 2023 rok – 3 voluminy,

który jest porównywalny z rokiem 2022, ale dużo niższy w stosunku do 2020 roku – 7,70 voluminów, czy do 2019 roku – 9,01 voluminów.

Miejska Biblioteka Publiczna w 2023 roku ponownie przystąpiła do Konsorcjum Legimi Bibliotek Województwa Łódzkiego i wykupiła usługę: dostęp do ebooków i audiobooków w serwisie Legimi. Bezpłatne kody dostępu umożliwiają czytelnikom korzystanie z 240 000 ebooków i audiobooków na dwóch urządzeniach przez 30 dni. Po tym okresie ponownie można pobrać nieodpłatny kod dostępu. Na ten cel przeznaczono w 2023 roku kwotę 4 092,00 zł, co daje jedynie 22 sztuki kodów dla mieszkańców miasta i powiatu w jednym miesiącu. W 2023 roku liczba wypożyczeni za pośrednictwem LEGIMI wyniosła 2 955, liczba pobrań na półkę to 1 440 tytułów, 65 czytelnikom wydano 250 kodów.

Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków na działalność bieżącą

Biblioteka	Nazwa i krótki opis projektu	Dotacja [zł]	Wkład własny [zł]
MBP Tomaszów Mazowiecki Źródło dotacji: MKiDN operator Biblioteka Narodowa	Program Wieloletni „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0” Priorytet 1 – Poprawa oferty bibliotek publicznych Kierunek Interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych Cele i założenia Priorytetu to zakup i zdalny dostęp nowości wydawniczych dla bibliotek publicznych, który ma się przyczynić do wzrostu aktywności czytelniczej w bibliotekach poprzez kreowanie wzrostu liczby czytelników bibliotek. Stały dopływ nowości wydawniczych ma sprzyjać kształtowaniu „żywego” księgozbioru, umożliwiać również sukcesywne przeprowadzanie procesu ubytkowania. Dzięki dotacji BN zostały zakupione	17 500	32 500

Biblioteka	Nazwa i krótki opis projektu	Dotacja [zł]	Wkład własny [zł]
	książki głównie z zakresu literatury pięknej dla dorosłych, co jest odzwierciedleniem potrzeb grona czytelników.		
MBP Tomaszów Mazowiecki Źródło dotacji: MKiDN operator Instytut Książki	„Z boomerami przez świat – ekstremalne podróże z Pawłem Edmundem Strzeleckim” – zadanie realizowane od 3 lipca 2023 do 16 grudnia 2023, ze środków pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego PARTNERSTWO DLA KSIĄŻKI. Działania odwoływały się do 150. rocznicy śmierci wybitnego badacza, podróżnika i odkrywcy. Nawiązując do osoby pierwszego Polaka, który samodzielnie okrążył kulę ziemską, promowano literaturę podróżniczą. Literackie przemierzanie świata przez młodego odbiorcę wzmocniło funkcję biblioteki jako ośrodka animującego kulturę. W ramach projektu zrealizowano: cykl warsztatów „Podróże w czasie” prowadzony przez firmę edukacyjną „Geniusz” Kreatywna Edukacja. Przeprowadzono dwie lekcje biblioteczne pt.: "Ballada o odkrywcy sir Strzeleckim" z wykorzystaniem aktywizujących form pracy z dziećmi i młodzieżą. Zorganizowano dwa spotkania autorskie: <ul style="list-style-type: none"> • spotkanie dla dzieci i młodzieży z podróżnikiem Markiem Oliwierem Fiedlerem "Świat mnie wabił", • spotkanie z Jakubem Poradą – dziennikarzem, podróżnikiem, autorem m.in. książki: „Porada na Europę: tanie podróżowanie”. W wydarzeniach wzięło udział 200 osób.	8 000	2 000
MBP – Oddział dla Dzieci i Młodzieży Źródło dotacji:	„Symbole narodowe w serce wplecione” zadanie dofinansowane ze środków Biura „Niepodległa” w ramach Programu Dotacyjnego „Symbole Narodowe RP” Głównym celem podjętych działań było rozbudzenie u najmłodszych szacunku do barw ojczystych oraz wdrażanie dobrych praktyk	5 000	1 000

Biblioteka	Nazwa i krótki opis projektu	Dotacja [zł]	Wkład własny [zł]
Biuro „Niepodległa”: program dotacyjny „Symbole Narodowe RP”	godnego postępowania wobec polskich symboli narodowych. W ramach projektu zrealizowano: <ul style="list-style-type: none"> • Wystawa pn. „Polskie symbole narodowe” z Instytutu Pamięci Narodowej, • Happening z okazji świąt majowych „żywa flaga” – pl. Kościuszki, • „Znaki Ojczyzny” – lekcje biblioteczne dotyczące symboli narodowych, • „Orzeł Biały w legendzie i tradycji heraldycznej” – warsztaty literacko-plastyczne z Pawłem Wakułą na temat Godła Narodowego, • „Patriotyzm sznurkiem pleciony” – warsztaty tkackie, • „Historia, fantazja, przygoda” – spotkanie autorskie z Grażyną Bąkiewicz, historykiem, autorką książek dla dzieci i młodzieży, również o tematyce historycznej, laureatką wielu nagród literackich. W wydarzeniach wzięło udział 250 osób. Partnerzy: <ul style="list-style-type: none"> • Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim • Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Tomaszowie Mazowieckim – świetlica środowiskowa „Krasnoludek” 		
MBP – Oddział dla Dzieci i Młodzieży, Filie Źródło dotacji: Instytut Książki	Mała Książka Wielki Człowiek – to jeden z największych programów bookstartowych w Europie, w którym MBP bierze udział od 2021 roku. W ramach programu najmłodszy czytelnicy (dzieci w wieku przedszkolnym) otrzymują Wyprawki Czytelnicze.		Materiały promujące akcję, książki dla najmłodszych, dyplomy

Podobnie jak w przypadku zakupu nowości wydawniczych, brak środków finansowych na wkład własny mocno ogranicza Bibliotekę w działaniach projektowych, na realizację których pozyskiwane są środki z pozabudżetowych źródeł finansowania.

W niewielkim stopniu księgozbiór Miejskiej Biblioteki Publicznej powiększany jest również dzięki darczyńcom, którzy przekazują nieodpłatnie Bibliotece różne pozycje książkowe oraz zbiory specjalne. W 2023 roku otrzymaliśmy 2 371 pozycji, w tym książki i zbiory specjalne. Nie są to jednak nowości wydawnicze, których oczekuje aktywny czytelnik.

Miejska Biblioteka Publiczna na mocy porozumienia ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „LARIX” udostępnia swoim użytkownikom odtwarzacze książki mówionej. Niewidomi i niedowidzący korzystają z bazy tytułów Stowarzyszenia, które są zapisywane na kartach SD i wypożyczane wraz z odtwarzaczem książki mówionej.

Książka mówiona (ogółem w jednostkach inwentarzowych i tytułach, wpływy w latach 2021 – 2023 w tym zakupy)

Nazwa biblioteki, filii	Stan książki mówionej						Wpływy książki mówionej					
	Liczba tytułów			Liczba kaset / płyt CD			Zakupy			Dary		
	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
MBP w Tomaszowie Mazowieckim	3	3	3	4	4	4	-	74	127	-	28	21
	699	763	889	293	367	517						

W 2023 roku wypożyczono 72 tytuły na 2 kartach SD książki mówionej oraz 713 kaset / płyt CD.

Biorąc pod uwagę brak przystosowania Biblioteki głównej oraz Filii nr 2 dla osób z niepełnosprawnością ruchową, zgodnie z Ustawą o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, kontynuujemy wprowadzone udogodnienia, które pozwalają na korzystanie z bibliotecznego księgozbioru osobom z niepełnosprawnościami. Są to usługa Książka na telefon, dzięki której stworzono możliwość dostarczania książek do domu za pośrednictwem wolontariuszy z Urzędu Miasta oraz pracowników Miejskiej Biblioteki Publicznej. Dodatkowo, każdy czytelnik, który ma problem z wejściem do wypożyczalni (I piętro) może za pośrednictwem dyżurującego w Czytelni (parter) bibliotekarza dokonać wymiany książek, a sam w tym czasie może skorzystać z zasobów Czytelni. Prowadzimy współpracę z Klubem Seniora „Niezapominajki” oraz Domami Dziennego Pobytu dla seniorów. Miejska Biblioteka Publiczna jest również organizatorem spotkań szkoleniowych dla seniorów z zakresu podstaw obsługi komputerów, internetu oraz smartfona. Pod koniec 2023 roku zostały zainicjowane spotkania dla starszych osób pod nazwą „Gry stolikowe”. Działanie prowadzone jest do dzisiaj.

Czasopisma – prenumerata lata 2020 – 2023

W tym zakresie działalności, Miejska Biblioteka Publiczna odnotowuje kolejny rok wyjątkowego spadku liczby zakupionych i prenumerowanych tytułów czasopism. Skutkuje to brakiem ofert z firm kolportujących prasę na dostawę czasopism, a tym samym znaczny wzrost kosztów zakupu i dostarczenia prenumeraty z tzw. „wolnej ręki”. Czasopisma od 2021 roku udostępniane są czytelnikom jedynie w Czytelnii w siedzibie głównej Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Aktywni czytelnicy

Nazwa biblioteki, filii	Czytelnicy ogółem			
	2021 rok	2022 rok	2023 rok	Różnica 2022/2023
MBP w Tomaszowie Mazowieckim	3 897	5 857	3 533	-2 324
w tym: Oddział dla Dzieci	1 814	2 596	1 807	-789
MBP – Filia nr 1	998	1 386	866	-520
MBP – Filia nr 2	159	205	152	+53
MBP – Filia nr 3	1 057	1 477	839	-638
Razem Miasto*	6 111	8 925	5 390	-3 535

Struktura czytelników wg wieku:

Wiek	Liczba czytelników			Struktura procentowa [%]			
	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok	Różnica
Do 5 lat	60	118	71	1	1,32	1,31	-0,01
6–12 lat	381	546	380	6	6,12	7,05	+0,93
13–15 lat	234	375	253	5	4,20	4,70	+0,50
16–19 lat	383	527	303	6	5,90	5,63	-0,27
20–24 lata	240	247	183	4	2,77	3,39	+0,62
25–44 lata	1 674	2 082	1 248	27	23,33	23,16	-0,17
45–60 lat	1 490	2 181	1 295	24	24,44	24,02	-0,18
Powyżej 60 lat	1 649	2 849	1 657	27	31,92	30,74	-1,92
Ogółem Miasto	6 111	8 925	5 390	100	100	100	x

Analizując powyższe dane, można zauważyć, iż najwięcej czytelników mamy w grupie wiekowej powyżej 60 lat. Jest to skutek ogólnopolskiej tendencji starzejącego się społeczeństwa, co również można zauważyć w naszym mieście. Dużym problemem dla tej grupy wiekowej jest brak dostępności do księgozbioru mieszczącego się w Bibliotece Głównej na II piętrze. Likwidacja barier architektonicznych – montaż windy i przystosowanie

pomieszczeń do potrzeb osób z niepełnosprawnością (w tym osób starszych) to najpilniejsze działania jakie należy podjąć na rzecz tomaszowskiej księżnicy.

Odwiedziny w bibliotece w latach 2021 – 2023:

Miejska Biblioteka Publiczna	Odwiedziny ogółem w tym w tym wypożyczalnia i czytelnia oraz udział w imprezach		
	2020 rok	2021 rok	2023 rok
	65 032	56 381	58 498

Kontynuowana jest współpraca w projekcie Biblioteki Narodowej, cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych ACDEMICA. Terminale wypożyczalni cyfrowej, z których czytelnicy mogą korzystać bezpłatnie, znajdują się w każdej placówce Miejskiej Biblioteki Publicznej. W Bibliotece nie są pobierane żadne opłaty od czytelników za dostęp do komputera i Internetu.

Użytkownicy korzystający z Internetu w Czytelni Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2023 roku:

Rok	Liczba osób korzystających z Internetu	Procent wszystkich użytkowników czytelnia [%]
2021	857	33
2022	999	48
2023	812	23,89

Zestawienie form działalności kulturalno-oświatowej w Miejskiej Bibliotece Publicznej i podległych placówkach w 2023 roku:

Nazwa imprezy	Liczba	Frekwencja na imprezach w formie tradycyjnej	Frekwencja w trakcie imprez on-line
Wystawy			
• plastyczne – duże	4	280	x
w tym wernisaże:	2	90	x
Wystawa prac studentów Politechniki Łódzkiej – wydział wzornictwa pt.: „TworzyMy” • wernisaż wystawy, Wystawa zbiorowa SAP w Tomaszowie Mazowieckim • wernisaż wystawy SAP	95	4 093	x

Nazwa imprezy	Liczba	Frekwencja na imprezach w formie tradycyjnej	Frekwencja w trakcie imprez on-line
Skarby Biblioteki Narodowej – wystawa prezentująca 10 najcenniejszych zabytków piśmiennictwa za skarbca BN <ul style="list-style-type: none"> książek – małe nowości wydawnicze 			
Spotkania autorskie: Kinga Wójcik - autorka powieści kryminalnych, Jakub Porada – dziennikarz, podróżnik Igor Brejdygant – scenarzysta, pisarz Grażyna Bąkiewicz – pisarka, pedagog, historyk	4	210	x
Spotkania inne: <ul style="list-style-type: none"> z ciekawymi ludźmi Marek Oliwier Fiedler pn.; „Świat mnie wabił” – podróżnik, wnuk Arkadego Fiedlera	1	40	x
Lekcje biblioteczne:			
<ul style="list-style-type: none"> z przysposobienia bibliotecznego 	4	99	x
<ul style="list-style-type: none"> tematyczne 	66	1 848	x
Zajęcia komputerowe np. dla osób 60+: „Podstawy obsługi komputera, internetu i smartfona 60+”	22	114	x
Warsztaty:			
<ul style="list-style-type: none"> plastyczne 	2	26	x
<ul style="list-style-type: none"> różnotematyczne 	17	372	x
Przeglądy nowości: Cykliczna audycja telewizyjna pt. „Ewa poleca” nagrywana w czytelni MBP, podczas której mieszkańcom miasta polecane są nowości wydawnicze ze zbiorów biblioteki.	12	Widzowie lokalnej TV	x
Konkursy: Ja i moja Mała Ojczyzna: sportowy Tomaszów w tym: Impreza finałowa – rozdanie nagród, spotkanie ze z lekkoatletką Wandą Panfil Wystawa prac uczestników	1	329	x

Nazwa imprezy	Liczba	Frekwencja na imprezach w formie tradycyjnej	Frekwencja w trakcie imprez on-line
Głośne czytanie: Czytanie dla pensjonariuszy Domów Dziennego Pobytu, Działania czytelnicze w Pokoju Bajek – Oddział dla Dzieci i Młodzieży	42	329	x
Projekcje filmowe: Działania pn.: „Bajanie na szklanym ekranie”	40	350	x
Gry stolikowe 60+:	1	4	x
Kiermasze książek, sprzedaż wyrobów rękodzielniczych, loteria fantowa: Całoroczny w siedzibie Biblioteki Podczas Dni Dziecka Podczas Dni Tomaszowa Podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego Loteria fantowa – Podczas Tygodnia Bibliotek	6	x	x
Przyjęcia wycieczek w bibliotece: Pensjonariusze Domów Dziennego Pobytu	2	31	x
Imprezy poza biblioteką <ul style="list-style-type: none"> plenerowe (np. festyn, jarmark, piknik, dożynki): Miejski Festyn z okazji Dnia Dziecka Dni Tomaszowa Mazowieckiego – dwudniowy festyn rodzinny Jarmark Bożonarodzeniowy Happening z okazji świąt majowych – Plac Kościuszki Piknik Rodzinny w Trójce – gry i zabawy Czytanie na polanie – park Przedszkole nr 5 	8	5 003	x
Zebrania członków Dyskusyjnego Klubu Książki <ul style="list-style-type: none"> młodzież i dorośli 	16	101	x
Zebrania członków Klubu Seniora Niezapominajka	6	x	x
Udział w akcjach ogólnopolskich: Narodowe Czytanie „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej – Miejski Park Bulwary Czytanie na polanie 2023” Ogólnopolska Akcja Czytelnicza	7	358	x

Nazwa imprezy	Liczba	Frekwencja na imprezach w formie tradycyjnej	Frekwencja w trakcie imprez on-line
Międzynarodowy Dzień Publicznego Czytania Komiksów Noc Bibliotek 2023 – IX wydanie pn. „Absurd nie czytać” XXII Edycja Ogólnopolskiej akcji Cała Polska Czyta Dzieciom XX Ogólnopolski Tydzień Bibliotek w Tomaszowskiej Książnicy – Oddział dla Dzieci i Młodzieży – czytelnicze zabawy			
Inne wydarzenia – Bookcrossing (działanie całoroczne)	1	x	x
Razem miasto	359	13 677	x

Zestawienie liczbowe działań z zakresu edukacji, kultury, promocji w latach 2021, 2022, 2023

Rok	Liczba wydarzeń	Frekwencja na imprezach w formie tradycyjnej	Frekwencja w trakcie imprez on-line
2021	172	8 121	6 144
2022	254	7 519	x
2023	359	13 677	x

Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. Antoniego hr. Ostrowskiego

W 2023 roku w Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. Antoniego hr. Ostrowskiego funkcjonowało 6 działów naukowo-merytorycznych tj. archeologiczny, historyczno-numizmatyczny, etnograficzny, sztuki, przyrodniczy i biblioteka. W placówce zaprezentowano 6 wystaw stałych: etnograficzną, archeologiczną, historyczną, numizmatyczną, sztuki i przyrodniczą. Tomaszowskie muzeum prowadzi, obok działalności naukowo-badawczej i wystawienniczej, działalność wydawniczą i edukacyjną, upowszechniając dziedzictwo kulturowe miasta i regionu.

Muzeum włączyło się w obchody Święta Flagi, Święta Konstytucji 3 Maja, Dnia Sybiraka, Święta Niepodległości, rocznic wydarzeń historycznych oraz wydarzeń związanych z Dniem Dziecka i Dniami Tomaszowa Mazowieckiego, Targów Pracy a także odsłonięcie

tablicy pamiątkowej poświęconej ofiarom gestapo na budynku Państwowej Szkoły Muzycznej przy ul. Zapiecek 8 (historyk Muzeum konsultował treść tablicy z Instytutem Pamięci Narodowej i wygłosił wykład historyczny podczas uroczystości).

Muzeum uczestniczyło jako partner w różnych projektach społeczno-kulturalnych organizowanych przez Miejskie Centrum Kultury i Miejską Bibliotekę Publiczną w Tomaszowie Mazowieckim.

Na przestrzeni 2023 roku odbywały się wystawy czasowe: „Tup tup idą święta...” (Stowarzyszenie Miłośników Haftu „Kanwa” w Łodzi, kontynuacja od 2022 roku), „Forma” (prace wykładowców i studentów grafiki Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi; kontynuacja od 2022 roku), „Wehikuł czasu”, „Formy 2023 – Grupa Powidoki”, „Zaczarowany świat lalek”, „Mariusz Świech – Fotografia przyrodnicza”, „Barwy regionu”, „Malowany świat Wiesława Ochmana”, „60 lat Koła Miejskiego Polskiego Związku Filatelistów w Tomaszowie Mazowieckim”, „Zamki, pałace i dwory województwa łódzkiego” (Stowarzyszenie Amatorów Plastyków), „Chory umysł w obrazie bez ram (malarstwo Teresy Dury-Górskiej)”, „Kobieta wczoraj i dziś” (Stowarzyszenie Miłośników Haftu „Kanwa” w Łodzi).

Podczas Nocy Muzeum 13 maja 2023 roku odbył się wykład o archiwach rodzinnych dr. Macieja Hubki z Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim, rozstrzygnięcie konkursu na oryginalny proporzec muzealny (skierowany do szkół podstawowych z Tomaszowa Mazowieckiego); oficjalne otwarcie wystawy „Zaczarowany świat lalek” oraz opowieść o wystawie właścicielki kolekcji – Marty Młynarczyk, wernisaż wystawy fotografii przyrodniczej Mariusza Świecha. LKK Start Tomaszów Mazowiecki zorganizował „Spotkanie z historią tomaszowskiego kolarstwa”, na którym spotkało się wielu weteranów rowerów szosowych. Jednostka Strzelecka 1002 Tomaszów Mazowiecki prezentowała sprzęt militarny oraz przybliżyła historię działalności jednostki, a żołnierze 25. Brygady Kawalerii Powietrznej pokazywali sprzęt wojskowy.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się takie imprezy, jak IX Giełda Mineratów, Skał, Skamieniałości i Wyrobów Jubilerskich (4 – 5 marca 2023 roku), XXXIII Kiermasz Palm i Pisanek Wielkanocnych (31 marca 2023 roku), XXIII Aukcja Kolekcjonerska (10 września 2023 roku).

W Muzeum odbyły się bezpłatne wykłady prof. Krzysztofa Tomasza Witczaka (Uniwersytet Łódzki), Ewy Pawlus (historyk wojskowości, Wrocław), Macieja Sobańskiego

(Zespół Nadpilicznych Parków Krajobrazowych), Wiktora Pietrzyka (Muzeum Regionalne w Opocznie), Aleksandry Grad Rychwalskiej (etnografa) oraz pracowników merytorycznych Muzeum dr. Daniela Warzochy (historyk) i dr. Mariusza Ziółkowskiego (archeolog). Wymienieni pracownicy Muzeum wygłosili także wykłady dla żołnierzy 25 Brygady Kawalerii Powietrznej (w Klubie 25 BKP w Nowym Glinniku i kinie „Helios” w Tomaszowie Mazowieckim); ponadto dr Daniel Warzocha wygłosił referat na VII Kolokwium Oddziału Łódzkiego Stowarzyszenia Muzealników Polskich w Kutnie i wykłady dla młodzieży w Miejskim Centrum Kultury „Tkacz” (w ramach Dni Antoniańskich); Monika Troszczyńska-Antosik (archeolog Muzeum) przygotowała poster na konferencję naukową pt. „Archeologia i historia Ziemi Rozprzańskiej” w Gminnym Centrum Kultury w Rozprzy; Magdalena Sepkowska (przyrodnik) prowadziła spacerzy połączone z prelekcjami dotyczącymi dawnej Puszczy Pilickiej (Park Miejski „Solidarność”) i Niebieskich Źródeł. Na stronie internetowej Muzeum publikowano artykuły pracowników merytorycznych, opisy „Muzealnego obiektu miesiąca” (rotacyjnie z poszczególnych działów), poza tym zamieszczono obszerne opracowanie Mariana Fronczkowskiego nt. historii tomaszowskich przedmieść Kaczka i Wilanów oraz opracowania Sławomira Fałka o tematyce numizmatycznej i sfragistycznej.

1 czerwca 2023 roku na terenie Muzeum (pałac i przypałacowy park w przepięknej scenerii zachodzącego słońca) zaprezentowany został spektakl plenerowy „U Hrabiego” (reż. Karina Góra). 9 września 2023 roku Muzeum gościło Mistrza Wiesława Ochmana – światowej sławy tenora, malarza, kolekcjonera, poliglota i filantropa. Spotkaniu towarzyszył koncert, który poprowadził Oskar Światała – pasjonat i promotor sztuki, impresario Mistrza Wiesława Ochmana, dyrektor artystyczny Festiwalu Wiesława Ochmana, organizator wydarzeń artystycznych, konferansjer, dziennikarz kulturalny, założyciel Galerii Sympatyków Sztuki, były artysta baletu Teatru Wielkiego – Opery Narodowej. 15 listopada 2023 roku odbyło się spotkanie autorskie z Panią Alicją Woźniak i promocja albumu „Strojne brązki. Paradne ubiory”. Z kolei 20 grudnia 2023 roku w Muzeum odbyło się spotkanie z Andrzejem Kobalczykiem promujące jego najnowszą książkę „Od Sulejowa po Smardzewice. Opowieść o Zalewie Sulejowskim”, której edycją zajął się Dom Wydawniczy Księży Młyn w Łodzi, szeroko znany wydawca, specjalizujący się zwłaszcza w tematyce regionalnej. Wymienione wydarzenia cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego.

19 maja 2023 roku odbyła się uroczystość wręczenia medali za długoletnie pożycie małżeńskie (jubileusz 50 i więcej lat małżeństwa). Gospodarzem uroczystości był Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego Marcin Witko a gościem honorowym Andrzej Dera Minister w Kancelarii Prezydenta RP.

Działalność edukacyjna obejmowała lekcje muzealne, zajęcia warsztatowe i terenowe promujące działalność i zbiory Muzeum, pracę muzealników oraz historię, zabytki i walory Tomaszowa Mazowieckiego i okolic. Ogółem odbyło się 6 lekcji muzealnych i 126 warsztatów, w których łącznie wzięło udział 2 815 uczniów. Kontynuowany jest projekt „Muzealna Akademia Malucha” (zapoczątkowany w 2009 roku).

Frekwencja na podstawie wpisów do ewidencji gości wyniosła 9 249 osób (4 658 zwiedzających indywidualnie i 4 591 zwiedzających grupowo). Wśród zorganizowanych grup ponad 80% stanowiła młodzież szkolna. Frekwencja na wystawach wyniosła ogółem 12 479 osób (liczba jest większa niż wyżej podane, gdyż część zwiedzających oglądała wystawy czasowe dostępne równocześnie).

Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. Antoniego hr. Ostrowskiego w liczbach			
	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Prace naukowo – badawcze	3	3	3
Artykuły przygotowane do publikacji / opublikowane na stronie internetowej Muzeum i Facebooku	14	26	11
Konferencje, sesje, zjazdy, seminaria organizowane przez podmioty zewnętrzne	1	0	0
Wystawy stałe	5	5	6
Wystawy czasowe i oświatowe	9	10	12
Ogółem frekwencja na wystawach	7 615	8 227	12 479
Wystawy oświatowe, pokonkursowe	1	1	1
Frekwencja ogółem (wystawy, wykłady, lekcje, warsztaty, koncerty, itp.)	9 730	14 559	19 811
Frekwencja na podstawie wpisów do Ewidencji gości:			
• zwiedzający indywidualnie	2 058	3 783	4 658
• zwiedzający – grupowo	2 855	2 549	4 591
• zwiedzający – młodzież szkolna	2 823	1 514	3 719
Frekwencja – zwiedzający bezpłatnie	1 483	1 873	4 230
W tym Noc Muzeum	800	750	1 200
Imprezy oświatowe:			

Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. Antoniego hr. Ostrowskiego w liczbach			
	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Uroczyste otwarcia wystaw	3 dla 960 osób	3 dla 133 osób	8 dla 513 osób
Spotkania, prelekcje, odczyty	4 (+1 online) dla 95 osób	3 dla 145 osób	6 dla 203 osób
Lekcje muzealne (45 min.)	20 dla 381 osób	25 dla 495 osób	6 dla 203 osób
Warsztaty interaktywne (90 min.)	89 dla 1 639 osób	159 dla 3 109 osób	126 dla 2 612 osób
Oprowadzanie grup	16 dla 457 osób	33 dla 814 osób	32 dla 968 osób
Frekwencja na imprezach oświatowych ogółem	4 332	4 696	4 499
Kiermasze, giełdy, aukcje	1 dla 300 osób	3 dla 667 osób	3 dla 1 213 osób
Imprezy plenerowe, pikniki historyczne (podczas Nocy Muzeum)	1 dla 800 osób	1 dla 750 osób	1 dla 1 200 osób
Przedstawienie „U Hrabiego”			300 osób
Koncert Wiesława Ochmana			120 osób
Konkursy (współorganizacja)	0	0	1
Wydawnictwa	0	0	0
Foldery	0	1 (500 szt.)	2 (200 szt.)
Albumy	2 (600 szt.)	0	0

5. SPORT TO ZDROWIE

W 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki ogłosiła otwarte konkursy ofert na wsparcie wykonania następujących zadań publicznych z zakresu upowszechniania kultury fizycznej:

1. Organizacja szkolenia oraz współzawodnictwa sportowego w określonych dyscyplinach sportu polegająca na tworzeniu warunków, w tym organizacyjnych sprzyjających rozwojowi sportu na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki w poszczególnych dyscyplinach sportowych: piłka nożna mężczyzn i piłka siatkowa mężczyzn – łączna kwota przeznaczonych środków – 2 099 000,00 zł.

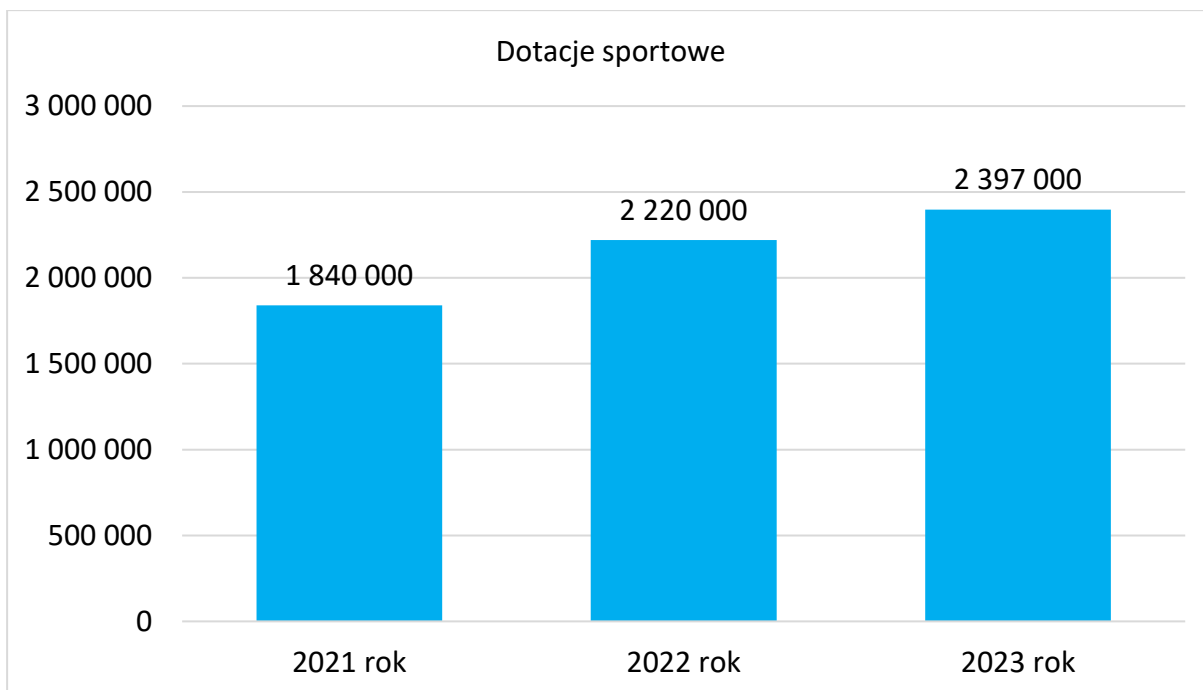
Dotacje otrzymało:

- Tomaszowskie Centrum Sportu sp. z o.o. – 2 099 000,00 zł.
2. Organizacja szkolenia oraz współzawodnictwa sportowego w określonych dyscyplinach sportu polegająca na tworzeniu warunków, w tym organizacyjnych sprzyjających rozwojowi sportu na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki w poszczególnych dyscyplinach sportowych z wyłączeniem: piłki nożnej mężczyzn i piłki siatkowej mężczyzn – łączna kwota przeznaczonych środków – 298 000,00 zł.

Dotacje otrzymały:

- Akademia Tańca Sportowego ASTER – 8 000,00 zł,
- Klub Sportowy Duet – 4 000,00 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy Trzynastka Joker – 4 000,00 zł,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „DARGFIL” (piłka siatkowa) – 50 000,00 zł,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „WIKING” – 9 000,00 zł,
- Klub Sportowy „PILICA” (kręglarstwo) – 10 000,00 zł,
- Klub Sportowy „PILICA” (wrotkarstwo) – 5 000,00 zł,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „DARGFIL” (piłka nożna kobiet) – 30 000,00 zł,
- Ludowy Klub Kolarski „START” – 10 000,00 zł,
- Klub Sportowy Champion Tomaszów Mazowiecki – 8 000,00 zł,
- Klub Sportowy „PILICA” (łyżwiarstwo) – 85 000,00 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy „JEDYNKA” – 8 000,00 zł,
- Integracyjny Uczniowski Klub Sportowy „Dziewiątka” (łyżwiarstwo) – 10 000,00 zł,
- Integracyjny Uczniowski Klub Sportowy „Dziewiątka” (wrotkarstwo) – 5 000,00 zł,
- Klub Sportowy „ARENA” – 20 000,00 zł,
- Młodzieżowy Klub Sportowy – 14 000,00 zł,
- Klub Sportowy Nela Sport – 5 000,00 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy „Trzynastka Joker” (piłka siatkowa dziewcząt) – 5 000,00 zł,
- Klub Sportowy Akademia Łyżwiarstwa Kristensen – 8 000 zł.

Kwota przeznaczona na wsparcie realizacji wyżej wymienionych zadań łącznie wynosiła 2 397 000,00 zł.

Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na podstawie Uchwały Nr XXXIX/270/2020 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego w sprawie przyznawania dotacji, udzielania stypendiów sportowych oraz innych form wspierania tomaszowskiego sportu, przyznał w roku 2023 stypendia sportowe 36 zawodnikom i zawodniczkom osiągnięciem wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym, reprezentującym 3 dyscypliny o szczególnym znaczeniu dla Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki. Kwota zaplanowana na stypendia sportowe wynosiła 93 120,00 zł. Stypendia otrzymało 19 zawodników

uprawiających łyżwiarstwo szybkie na łączną kwotę 54 620,00 zł, 13 zawodników uprawiających piłkę siatkową na łączną kwotę 33 500,00 zł oraz 4 zawodników uprawiających piłkę nożną na łączną kwotę 5 000,00 zł.

Działania na rzecz upowszechniania kultury fizycznej i rekreacji.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki, wspólnie z miejskimi jednostkami organizacyjnymi oraz organizacjami pozarządowymi współorganizowała różnego rodzaju formy rekreacji ruchowej i profilaktyki zdrowotnej. Mieszkańcy w każdym wieku mogli korzystać z dogodnej dla siebie formy rekreacji wybierając z oferty proponowanych imprez sportowo-rekreacyjnych coś dla siebie.

W lutym w Arenie Tomaszów Mazowiecki zorganizowano międzyszkolne zawody sportowe uczniów szkół podstawowych pod nazwą „Olimpijskie Iskry w Arenie”. Celem zawodów było promowanie aktywności sportowej w środowisku szkolnym oraz poszerzanie zainteresowań sportowych wśród dzieci i młodzieży. Organizatorzy zadbali o upowszechnianie idei olimpijskiej i zasad fair play wśród uczniów tomaszowskich szkół. W zawodach wzięli udział uczniowie tomaszowskich szkół podstawowych.

W czerwcu podczas Festiwalu „A może byśmy tak do... Tomaszowa” wspólnie z Rzecznikiem Praw Dziecka zorganizowano atrakcje dla najmłodszych w Strefie Mieszkańca – „Świat Przedszkolaka” i w Strefie Sportu. Dzieci i młodzież uczestniczyły w pokazach i treningach sportowych z udziałem sportowców z tomaszowskich klubów sportowych oraz wzięły udział w grach i zabawach oraz animacjach zorganizowanych przez nauczycieli przedszkoli oraz instruktorów z jednostek kultury.

We wrześniu odbył się 42. Ogólnopolski Tomaszowski Bieg im. Bronisława Malinowskiego. W Biegu Głównym wystartowało ponad 300 zawodników i ponad 600 osób w Biegu Rekreacyjnym.

W październiku wspólnie z Tomaszowskim Centrum Sportu została zorganizowana Gala z okazji 100-lecia RKS Lechia Tomaszów Mazowiecki. Była to okazja do podsumowania trwających przez cały 2023 rok obchodów jubileuszowych klubu, a także odznaczenia działaczy, trenerów i zawodników zasłużonych w stuletniej historii klubu. Przez cały 2023 rok w ramach obchodów odbywał się mecze pokazowe, turnieje i konkursy. Na ścianie kamienicy przy ul. Św. Antoniego powstał mural upamiętniający bogatą historię klubu, a na terenie

stadionu im. Braci Gadajów przy ul. Nowowiejskiej odsłonięty został obelisk upamiętniający osoby tworzące historię klubu.

Współzawodnictwo sportowe Szkół Podstawowych

W październiku 2023 roku odbyło się podsumowanie współzawodnictwa sportowego szkół podstawowych za rok szkolny 2022/2023, w ramach którego przeprowadzono rozgrywki pod nazwą Igrzyska Dzieci dla uczniów szkół podstawowych (rocznik 2010 i młodszych) oraz Igrzyska Młodzieży, w których uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych (roczniki 2008 – 2009). W zawodach w ramach Igrzysk Dzieci oraz Igrzysk Młodzieży Szkolnej rywalizowało 12 szkół w podziale na kategorie dziewcząt i chłopców. Zawodnicy zmagali się w 15 konkurencjach sportowych, m. in. w biegach przełajowych, tenisie stołowym, pływaniu, lekkoatletyce, szachach oraz w grach zespołowych: piłce nożnej, piłce ręcznej, koszykówce, siatkówce. Za każde zawody przyznawane były punkty odpowiednio do zajętych przez szkoły miejsc w danej konkurencji. Umożliwiło to podsumowanie rywalizacji i wyłonienie najlepszych szkół w danym roku szkolnym.

Igrzyska Dzieci:

Miejsce	Klasyfikacja ogólna	Klasyfikacja Dziewcząt	Klasyfikacja Chłopców
1	SP nr 1	SP nr 1	SP nr 1
2	SP Tomek	SP Tomek	SP nr 12
3	SP nr 12	SP nr 8	SP Tomek
4	SP nr 14	SP nr 11	SP nr 14
5	SP nr 8	SP nr 6	SP nr 3
6	SP nr 11	SP nr 14	SP nr 8
7	SP nr 6	SP nr 12	SP nr 11
8	SP nr 9	SP nr 10	SP nr 9
9	SP nr 3	SP nr 9	SP nr 6
10	SP nr 10	SP nr 3	SP nr 10
11	SP nr 13	SP nr 13	SP nr 13
12	SP nr 7	SP nr 7	SP nr 7

Igrzyska Młodzieży Szkolnej:

Miejsce	Klasyfikacja ogólna	Klasyfikacja Dziewcząt	Klasyfikacja Chłopców
1	SP nr 1	SP nr 1	SP nr 1
2	SP nr 8	SP nr 8	SP nr 12
3	SP nr 11	SP nr 11	SP nr 11
4	SP nr 12	SP nr 12	SP nr 8

Miejsce	Klasyfikacja ogólna	Klasyfikacja Dziewcząt	Klasyfikacja Chłopców
5	SP nr 10	SP nr 10	SP nr 10
6	SP nr 14	SP nr 14	SP Tomek
7	SP Tomek	SP nr 9	SP nr 3
8	SP nr 3	SP Tomek	SP nr 14
9	SP nr 6	SP nr 13	SP nr 7
10	SP nr 13	SP nr 6	SP nr 6
11	SP nr 7	SP nr 3	SP nr 13
12	SP nr 9	SP nr 7	SP nr 9

6. TOMASZÓW ATRAKCYJNY TURYSTYCZNIE

Ważnymi elementami oferty turystycznej Tomaszowa Mazowieckiego są atrakcje takie jak: Podziemna Trasa Turystyczna „Groty Nagórzyckie” i Skansen Rzeki Pilicy. Obie te placówki należą do Miejskiego Centrum Kultury w Tomaszowie Mazowieckim.

Statystyki odwiedzin dotyczące obu placówek ujęto w przedstawionej poniżej tabeli.

Placówka	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Skansen Rzeki Pilicy	30 297	27 492	24 564
PTT Groty Nagórzyckie	24 172	31 497	30 377
Informacja Turystyczna			2 000

Skansen Rzeki Pilicy

Najważniejsze wydarzenia w Skansenie Rzeki Pilicy to:

1. Majówkowy piknik ludowy.
2. Noc Muzeów.
3. Słodka Sobota.
4. Warsztaty ceramiczne.
5. Piknik militarny.
6. Odślonięcie rzeźby upamiętniającej Aleksandra Góralczyka.
7. Europejskie Dni Dziedzictwa.
8. Iluminacja świetlna obiektów Skansenu.

PTT Groty Nagórzyckie

Najważniejsze wydarzenia w Grotach Nagórzyckich to:

1. Noc Muzeów.

2. Warsztaty w ramach projektu „Ziarnko do ziarnka aż powstanie szklana malowanka”.
3. Wydarzenie finałowe projektu „Ziarnko do ziarnka aż powstanie szklana malowanka”.
4. Iluminacja świetlna zboczy Grot Nagórzyckich.

Informacja Turystyczna

Informacja Turystyczna w Tomaszowie Mazowieckim przekazuje turystom z kraju i z zagranicy materiały promocyjne, w tym: mapy turystyczne, foldery i ulotki tematyczne. Punkt prowadzi również bazę turystyczną (noclegową, gastronomiczną i sportowo-rekreacyjną) Tomaszowa Mazowieckiego i okolic dostępną bezpłatnie na stronie internetowej www.kochamtomaszow.pl.

Informacja Turystyczna stanowiła punkt zbiorny i startowy podczas wydarzeń rekreacyjnych organizowanych przez Dział Rozwoju Turystyki – „Spacer po Tomaszowie”, Uczestnicy półkolonii letnich oraz uczniowie tomaszowskich szkół podstawowych brali udział w organizowanych przez pracowników grach terenowych wokół placu Kościuszki, poznając historię miasta.

Najważniejsze wydarzenia organizowane przez Informację Turystyczną to:

1. Spacer po Tomaszowie „Tak o to chodzę...” – śladami tomaszowskich ewangelików”.
2. Spacer po Tomaszowie „Tu bije serce dawnej puszczy...”.
3. Spacer po Tomaszowie „Wrześniowym szlakiem obrońców Tomaszowa”.
4. Wydarzenie podsumowujące projekt „Tkanie na kolanie”.

Aplikacja Babu – aplikacja, która pozwala odnaleźć najciekawsze miejsca w Tomaszowie Mazowieckim. Punkty, które zbiera się za wykonanie różnych zadań podczas odnajdywania poszczególnych atrakcji, można zamienić na nagrody lub przekazać na cele charytatywne.

7. ŚWIAT PRZYJEŹDŹA DO TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO

Działalność Tomaszowskiego Centrum Sportu Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim

Rok 2023 był szóstym rokiem funkcjonowania Tomaszowskiego Centrum Sportu, szczególnie ważnym dla zarządzanego przez spółkę Klubu Sportowego Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki. Dokładnie 100 lat temu grupa zaangażowanych osób postanowiła powołać do życia w historii naszego miasta pierwszy klub sportowy, którego kontynuatorem jest dziś Tomaszowskie Centrum Sportu. We współpracy z Urzędem Miasta spółka mocno

angażowała się w obchody 100-lecia „Lechii”, organizując szereg różnorodnych imprez sportowych takich jak: Memoriał Gawłowskiego, Mistrzostwa Lekkoatletyczne dla Szkół Podstawowych, Turniej koszykówki „Basket Cup na 100 lat” czy Piknik sportowo-rodzinny na Stadionie im. Braci Gadajów. Zwieńczeniem Jubileuszu była uroczysta Gala w Arenie Lodowej poprowadzona przez znanego dziennikarza sportowego Piotra Dębowskiego, podczas której wręczono odznaczenia związkowe oraz statuetki osobom zasłużonym dla klubu.

Jubileuszowe spotkanie swoją obecnością zaszczytili m.in. wiceprezes PZPN i prezes ŁZPN Adam Kaźmierczak, prezes PZPS Sebastian Świdorski, wiceprezes ŁZPN Dariusz Matyśkiewicz oraz prezes ŁZPS Konrad Piechocki.

Rok 2023 zostawił po sobie wspomnienia po łącznie 61 wydarzeniach, w tym 6 rozgrywanych na skalę międzynarodową. Wśród imprez światowych prym wiodły zawody łyżwiarskie: 2 Puchary Świata w łyżwiarstwie szybkim, 1 Finał Pucharu Świata w łyżwiarstwie Szybkim oraz Mistrzostwa Czech i Rumunii. Finał Pucharu Świata (w dniach 17 – 19 luty 2023 roku) w Tomaszowie Mazowieckim był wydarzeniem bez precedensu w historii światowego i polskiego łyżwiarstwa szybkiego. Według danych uzyskanych przez Instytut Monitorowania Mediów to weekendowe wydarzenie wygenerowało ekwiwalent reklamowy AVE o wartości przekraczającej 1 mln złotych i zasięg o liczbie ponad 9 mln odbiorców. Łącznie w 2023 roku w mediach (prasa, radio, tv, internet, social media) hasło „Arena Lodowa” pojawiło się w 5 306 materiałach a ich ekwiwalent reklamowy wyniósł 10 459 663 zł. Materiały te dotarły do 32 516 184 osób.

Jeśli chodzi o krajowe imprezy łyżwiarskie, do kalendarza stałych imprez organizowanych w Arenie w sezonie zimowym dopisała się nowa impreza dla dzieci i młodzieży o charakterze niekomercyjnym pt. „Młodzi łyżwiarze pamiętają – Ogólnopolskie zawody ku pamięci gen. Tadeusza Buka”. W sezonie letnim spółka kontynuowała zeszłoroczną tradycję współorganizując „Największe letnie zawody dzieci w łyżwiarstwie szybkim im. Marka Łakomskiego”. Między zawodami tradycyjnie organizowano znane i lubiane ślizgawki tematyczne (m.in. Ślizgawka Górska, Ślizgawka Mitologiczna, Ślizgawka Japońska) oraz Ślizgawki dla Schroniska.

W okresie poza mrożeniem toru w roku 2023 spółka otworzyła się na nową dyscyplinę – mieszane sztuki walki (MMA). Podczas kwietniowej „Gali XTB KSW 81” starcie dwóch najlepszych zawodników wagi półśredniej: Adriana Bartosińskiego i Artura

Szczepaniaka oglądało blisko 5 tysięcy osób. Z takim samym wynikiem frekwencyjnym zostanie zapamiętana pierwsza edycja ogólnopolskiego zlotu motoryzacyjnego pn. „Moto Show Arena” organizowanego przez Stowarzyszenie Nocna Jazda. Na terenie tomaszowskiej Areny Lodowej zaprezentowano ponad 200 różnego rodzaju aut. Widowisko to w połączeniu z szeregiem atrakcji towarzyszących takimi jak strefy Off Road Taxi, Drift Taxi i Tesla Plaid, wesołe miasteczko, loty śmigłowcem i wznosy balonem na uwięzi, pokazy grupy paramilitarnej Grot oraz straży pożarnej w ocenie społeczności lokalnej zyskało opinie spektakularnej imprezy jakiej w mieście do tej pory jeszcze nie było.

Na najwyższym światowym poziomie organizacyjnym i artystycznym odbyła się w Arenie w 2023 roku druga międzynarodowa impreza taneczna znana łącznie pod nazwą „Open Ice Arena Cup”, tym razem w wykonaniu zawodowców. Po raz pierwszy w historii jeden kraj i jeden organizator otrzymał prawa do organizacji jednocześnie sześciu Mistrzostw Europy zarówno w stylu standardowym i latynoamerykańskim, ponadto w najwyższej kategorii tanecznej w ruchu zawodowym w stylu LA. Dwudniowe Mistrzostwa poprowadziły i sędziowały same „ikony” tańca takie jak: Bryan Watson czy Michał Malitowski. Swoje taneczne umiejętności zaprezentowało ok. 900 zawodników z kilkunastu krajów europejskich a Tomaszowskie Centrum Sportu było współorganizatorem tego wydarzenia. Kalendarz zeszłoroczny uzupełniły inne wydarzenia sportowe rozgrywane cyklicznie w Arenie: Ninja Run 8, IV Bieg im. Bogusława Drozdowskiego czy turnieje kręglarskie dla seniorów. Nie zabrakło też innych zawodów takich jak: „Zawody w jeździe szybkiej na wrotkach – Talenty 2023”, „MP Juniorów Młodszych w Taekwon-do”, „Grand Prix dla dzieci w Taekwon-do” czy „Finał Wojewódzki w Minisiatkówce KINDER Joy of moving”.

Kilku znanych wykonawców pojawiło się na scenie w Arenie: Justyna Steczkowska i Aga Zaryan podczas „7. Edycji Love Polish Jazz Festival”, Czerwone Gitary z okazji Dnia Seniora, IRA z powodu „Targów Nowych Technologii” a także Agnes Violin, Bayer Full oraz Piękni i Młodzi przy tzw. „Bitwie Regionów”. „Bitwa Regionów” odbyła się pod patronatem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako Finał VIII Edycji ogólnopolskiego konkursu kulinarnego Kół Gospodyń Wiejskich. Imprezę poprowadził Tomasz Kammel.

Rok 2023 stał się przełomowy z uwagi na nową aranżację przestrzeni w Arenie Lodowej. Spółka mocno angażowała się w budowę toru kartingowego z nowoczesnymi gokartami z napędem elektrycznym. Powstały tor będzie jednym z najbezpieczniejszych

torów w Europie, jednym z najdłuższych w Polsce oraz pierwszy w mieście Tomaszów Mazowiecki, dzięki któremu spółka ma szansę zaistnieć na motoryzacyjnej mapie Polski. W minionym roku Arena Lodowa została nominowana w czwartej edycji plebiscytu Wyborczej.pl i Gazety Wyborczej pn. „Supermiasta i Superregiony 2023” jako współczesna ikona architektoniczna regionu łódzkiego.

Rok 2023 to także rok obfity w realizację nowych projektów dofinansowanych z zewnętrznych źródeł („Sportowa Natura”, „Mikrogranty 2”, „Program Re Action!”) oraz kontynuację tych znanych na szczeblu wojewódzkim („Moce nadłódzkie”) czy samorządowym („Organizacja szkolenia oraz współzawodnictwa sportowego w piłce nożnej i piłce siatkowej mężczyzn”).

Działalność spółki związana z prowadzeniem klubu sportowego Lechia odbiła się echem przede wszystkim na liczbie siatkarskich meczów i zawodów, które odbywają się w Arenie. W minionym roku rozegrano ich 14, z czego 4 transmitowane były na antenie Polsatu Sport. Tomaszowskie Centrum Sportu było organizatorem turnieju finałowego Mistrzostw Polski Juniorów 2023 piłki siatkowej mężczyzn z udziałem ośmiu najlepszych drużyn w kraju, który zakończył się wielkim tryumfem gospodarzy – tryumfem, na który miasto czekało aż 55 lat. Według Instytutu Monitorowania Mediów informacja o tym turnieju dotarła do 233 176 osób. Drużyna seniorska KS Lechia Tomaszów Mazowiecki grała o mistrzostwo Tauron 1. Ligi. Wydarzenia obejmowały swoim zasięgiem cały kraj. Ponadto były objęte medialną opieką telewizji Polsat, która zapewniała transmisje na żywo w ogólnopolskich otwartych kanałach sportowych, gdzie Miasto Tomaszów Mazowiecki promowane było poprzez ekspozycję swojego logotypu na strojach sportowych oraz prezentowane były spoty promocyjne miasta na bandach LED. Dodatkowo logo miasta znajdowało się na strojach meczowych pierwszych drużyn seniorów podczas meczów domowych i wyjazdowych. W dniu 22 grudnia 2023 roku zakończona została I runda zasadnicza Tauron 1 ligi. Podopieczni trenera Mateusza Mielnika po pierwszej części sezonu zajęli bezpieczne miejsce, premiujące do gry w play-off, w najważniejszej części sezonu rozgrywkowego 2023/2024. Drużyna prowadziła zajęcia treningowe oraz rozgrywała swoje mecze w dwóch halach sportowych tj.; ZSP nr 3 („Samochodówka”) oraz na boisku w Arenie Lodowej spełniającym wymogi Polskiej Ligi Siatkówki oraz Polskiego Związku Piłki Siatkowej. Ogromnym sukcesem szkoleniowym Lechii Tomaszów Mazowiecki było powołanie kolejnych

zawodników naszego klubu do centralnego szkolenia w Szkole Mistrzostwa Sportowego w Spale. Byli to zawodnicy: Chmielewski Maciej, Głowa Patryk i Przybyłkiewicz Jakub. Obecnie trwają rozgrywki o mistrzostwo województwa łódzkiego w kategorii młodzik i kadet, które dają możliwość zespołom uprawnienia do gry w 1/8 Mistrzostw Polski w/w kategoriach wiekowych.

Spółce w Klubie Sportowym Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki rozwijała się też prężnie sekcja piłkarska skupiona wokół Akademii Piłkarskiej. Wiosną 2023 roku zostało uruchomione przedszkole piłkarskie dla najmłodszych dzieci, tak by przyciągnąć do siebie jeszcze większą liczbę młodych pasjonatów piłki nożnej. Na koniec roku w Akademii trenowało około 350 adeptów piłki nożnej w 14 drużynach pod okiem 16 trenerów. Praca koordynatora Akademii oraz trenerów poskutkowała otrzymaniem brązowej gwiazdki w certyfikacji PZPN oraz staniem się największym ośrodkiem piłkarskim w regionie. 80% sparingów piłkarze rozegrali na własnych obiektach w oparciu o bazę Tomaszowskiego Centrum Sportu oraz stadionu miejskiego. Drużyna została przebudowana tak, by móc walczyć o jak najwyższe cele. Większość zawodników z poprzedniego sezonu z podstawowego składu stanowi o wartości i sile drużyny. Klub pozyskał pięciu zawodników. Ponadto z pierwszą drużyną na co dzień trenuje pięciu młodych wychowanków Akademii Piłkarskiej Lechii.

8. POMOC SPOŁECZNA

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim jest realizatorem polityki społecznej państwa na poziomie lokalnym.

Działania pomocy społecznej realizowane przez MOPS mają podstawowy cel: szeroko rozumiany rozwój społeczny.

System świadczeń pieniężnych i niepieniężnych realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim stanowi integralną część zabezpieczenia społecznego, w ramach którego podejmowane działania spełniają zasadę pomocniczości zachowując jednocześnie zasadę aktywnego współdziałania klientów we współpracy z Ośrodkiem.

Dane zebrane z poszczególnych działów i sekcji Ośrodka ukazują różnorodność realizowanych zadań i udzielanego wsparcia, i które stanowią jednocześnie podstawę do określenia i modyfikacji szacunkowych potrzeb niezbędnych do planowania dalszej pomocy.

Informacja z realizacji zadań Działu Pomocy społecznej

Liczba osób, rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2020	2 462	1 821	3 182
2021	2 151	1 663	2 861
2022	2 047	1 614	2 633
2023	1 867	1 460	2 418

Liczba osób i rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	2020 rok		2021 rok		2022 rok		2023 rok	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych	2 462	1 821	2 151	1 663	2 047	1 614	1 867	1 460
Świadczenia niepieniężne	1 166	871	1 530	1 526	960	746	723	537
Świadczenia pieniężne	1 599	1 586	846	622	1 303	1 290	1 289	1 278

Analiza liczby rodzin i osób pobierających świadczenia pomocy społecznej wskazuje na jej spadek. Powodem takiej sytuacji jest zarówno malejąca liczba osób bezrobotnych na terenie miasta, jak również zbyt niskie kryterium dochodowe uprawniające do korzystania z tej formy wsparcia.

Rodzaj przyznanego świadczenia oraz liczba świadczeniobiorców:

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeniobiorców			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Zasiłek stały	746	693	648	633
Zasiłek okresowy	764	830	769	743
Zasiłek celowy	1 285	1 102	637	523

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeniobiorców			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Zasiłek celowy specjalny	52	31	14	15
Zdarzenie losowe / usuwanie skutków klęski żywiołowej	4/5	17/110	3/0	2/0
Środki czystości dla podopiecznych	117	130	24	0
Schronienie	30	34	41	33
Sprawienie pogrzebu	7	8	7	5
Opłacenie pobytu w DPS	237	229	235	253
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	639	612	566	556
Usługi opiekuńcze / specjalistyczne usługi opiekuńcze	83/0	113/0	182/16	154/13
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	4	4	5	5
Mieszkanie chronione treningowe	20	20	16	25
Potwierdzenie prawa do świadczenia zdrowotnego na okres 90 dni	57	47	49	80
Opłacenie posiłków dla dzieci w żłobku, przedszkolu, szkole	577	506	425	410
Opłacenie posiłków dla osób dorosłych	249	231	184	142
Zasiłek celowy na zakup artykułów żywnościowych	979	925	598	587
Wypłata należnych wynagrodzeń opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznanej przez sąd	4	6	7	14
Poniesione wydatki na opłacenie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	138	149	150	166
Dodatki mieszkaniowe	1 105	1 377	1 146	1 158
Dodatki energetyczne	127	131	81	0
Dopłaty do czynszu	0	4	0	0

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeniobiorców			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Stypendia szkolne	316	279	221	248
Zasiłki szkolne	4	5	2	5

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2020 – 2023 realizował miejskie programy polityki społecznej na rzecz rodzin i osób samotnych pozostających w trudnej sytuacji życiowej, które były ściśle powiązane ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2016 – 2020 oraz 2021 – 2030.

Poniżej przedstawiamy dane za okres 2020 – 2023 roku i wnioski dotyczące Lokalnego programu przeciwdziałania zjawisku bezdomności na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego oraz Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności i łagodzenia jej Skutków na lata 2018 – 2020 i 2021 – 2027.

Dodatki mieszkaniowe:

Rok	Liczba osób, rodzin, które otrzymały dodatek mieszkaniowy	Kwota
2020	1 105 (w tym: 395 osób samotnie gospodarujących i 710 rodzin).	2 369 058,19 zł (w tym osoby samotnie gospodarujące – 526 592,12 zł, rodziny – 1 842 466,07 zł)
2021	1 377 (w tym: 357 osób samotnie gospodarujących i 1020 rodzin)	2 941 213,11 zł (w tym osoby samotnie gospodarujące – 551 730,80 zł, rodziny – 2 389 482,31 zł)
2022	1 146 (w tym: 414 osób samotnie gospodarujących i 732 rodziny);	3 016 469,99 zł (w tym osoby samotnie gospodarujące – 751 218,93 zł, rodziny – 2 265 251,06 zł)
2023	1 158 (w tym: 437 osób samotnie gospodarujących i 721 rodzin).	3 420 435,32 zł (w tym osoby samotnie gospodarujące – 889 588,00 zł, rodziny – 2 530 847,32 zł)

Liczba osób bezdomnych rozeznaczonych przez pracowników socjalnych w latach w latach 2020 – 2023

Rok	Ogólna liczba osób bezdomnych	Mężczyźni	Kobiety
2020	106	93	13

Rok	Ogólna liczba osób bezdomnych	Mężczyźni	Kobiety
2021	86	77	9
2022	72	61	11
2023	79	69	10

Jak wynika z powyższych danych największą liczbę osób bezdomnych odnotowano w 2020 roku (106), liczba osób bezdomnych sukcesywnie maleje. Wśród osób bezdomnych znajdują się również kobiety. Największą liczbę bezdomnych kobiet odnotowano również w 2020 roku (13).

Liczba osób bezdomnych objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2020 – 2023

Rok	Ogólna liczba bezdomnych	Mężczyźni	Kobiety
2020	73	63	10
2021	61	53	8
2022	54	45	9
2023	64	57	7

Najwyższy wskaźnik osób bezdomnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej odnotowano w 2020 roku (73).

Biorąc pod uwagę powyższe zestawienia można zauważyć, że nie wszystkie osoby bezdomne korzystają ze świadczeń pomocy społecznej co może świadczyć o tym, że część osób bezdomnych posiada źródło utrzymania takie jak prace sezonowe, prace dorywcze lub utrzymuje się z żebractwa.

Na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego od kilku lat działa Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn, które jest prowadzone przez Koło Tomaszowskiego Towarzystwa Pomocy im. Brata Alberta przy ulicy Luboszewskiej 71, które zapewnia osobą bezdomnym całodobowe schronienie, wyżywienie, odzież bieliznę osobistą. Schronisko prowadzi również działania profilaktyczne i aktywizujące do podjęcia pracy.

Liczba osób bezdomnych przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn w Tomaszowie Mazowieckim w latach 2020 – 2023:

Rok	Liczba osób bezdomnych przebywających w schronisku
2020	40
2021	37
2022	41
2023	46

Najwięcej bezdomnych mężczyzn przebywało w schronisku w 2023 roku, w latach 2020 – 2023 liczba bezdomnych mężczyzn utrzymywała się na podobnym poziomie.

Osoby bezdomne, które wymagają całodobowej opieki są kierowane do domów pomocy społecznej na terenie Tomaszowa (osoby przewlekle somatycznie chore) oraz poza Tomaszowem (osoby z zaburzeniami psychicznymi).

Liczba osób Bezdomnych skierowanych do domów pomocy społecznej:

Rok	Ogólna liczba osób
2020	2
2021	5
2022	3
2023	1

Na podstawie powyższej tabeli można zauważyć, że liczba osób bezdomnych, które wymagają całodobowej opieki i pielęgnacji w ostatnich latach maleje.

W okresie zimowym na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego działa Ogrzewalnia, która zapewnia wsparcie bezdomnym zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet. W ogrzewalni można otrzymać gorący napój, odzież, obuwie a także skorzystać z kąpieli. W razie potrzeby udzielana jest pomoc medyczna i sanitarna.

Liczba osób przebywających w ogrzewalni w latach 2020 – 2023:

Rok	Miesiące	Ogólna liczba osób
2020	styczeń – kwiecień	61
	listopad – grudzień	36
2021	styczeń – kwiecień	51
	listopad – grudzień	16
2022	styczeń – kwiecień	20
	październik – grudzień	30

Rok	Miesiące	Ogólna liczba osób
2023	styczeń – kwiecień	74
	listopad – grudzień	20

Jak wynika z powyższych danych w roku 2023 w Ogrzewalni przebywała największa liczba osób bezdomnych, w 2021 i 2022 można zauważyć tendencje spadkową w poszczególnych okresach. Wśród osób bezdomnych największy odsetek stanowią mężczyźni.

Miejski Program Wspierania Rodzin na lata 2019 – 2021 oraz 2022 – 2024.

Liczba asystentów rodziny i rodzin korzystających z ich wsparcia:

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba asystentów prowadzących pracę z rodziną	4	4	4	3
Liczba rodzin pozostających pod opieką asystentów rodziny	75	69	66	64
Liczba dzieci w tych rodzinach	171	150	148	131

Poradnictwo specjalistyczne:

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba konsultacji psychologicznych	392	362	381	26

Mieszkania chronione:

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkań chronionych	6	6	6	5
Liczba rodzin	8	7	7	8
Liczba dzieci w tych rodzinach	12	12	11	17

Powyższe informacje zawarte w tabelach ukazują, że w okresie 2020 – 2023 liczba rodzin korzystających we wskazanych powyżej formach pomocy pozostaje na zbliżonym poziomie, zarówno pod względem korzystających ze wsparcia asystentów rodziny, jak i mieszkań chronionych.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną:

Rodziny	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Wielodzietne	192	158	113	103
Niepełne	345	362	276	171

Jak wynika z powyższych tabel, liczba rodzin zarówno wielodzietnych, jak i niepełnych objętych wsparciem i pomocą społeczną maleje.

Rozpad związków formalnych i nieformalnych w tym: rozwody, separacje, częste zmiany partnerów wpływają na skład rodziny, decydując tym samym o jednoosobowej roli opiekuna dla całej rodziny.

Prace społecznie użyteczne

Rok	Liczba godzin	Liczba osób biorących udział w pracach społecznie użytecznych
2020	240	61
2021	1 100	51
2022	12 050	70
2023	11 805	52

Dużym zainteresowaniem osób i rodzin cieszy się wsparcie w formie prac społecznie użytecznych.

Od listopada 2022 roku na terenie miasta funkcjonuje placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży przy MOPS w Tomaszowie Mazowieckim pod nazwą „Miasto Dzieci i Młodzieży”. Jest to miejsce przeznaczone dla dzieci i młodzieży zapewniające im udział w zajęciach, dzięki którym mogą rozwijać swoje zainteresowania i uzdolnienia. Placówka zapewnia:

- opiekę i wychowanie,
- pomoc w nauce,
- organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowania,
- wsparcie psychologiczne.

Z udziału w placówce skorzystać mogą dzieci do lat 18 zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym zamieszkałe na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Do dyspozycji uczestników są: sale informatyczno-językowe, duża sala zajęciowa, pomieszczenie do spędzania czasu, czytelnia, przestrzeń do nauki i zabawy, pokój psychologa, aneks kuchenny, zaplecze socjalne.

Informacja z realizacji zadań Działu Świadczeń Rodzinnych i Funduszu

Alimentacyjnego:

Rok	Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne
2020	3 470
2021	3 863
2022	3 195
2023	3 071

Niskie kryterium dochodowe uprawniające do korzystania z tej formy pomocy powoduje znaczący spadek liczby rodzin korzystających z ww. wsparcia.

Rok	Liczba rodzin pobierających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka „becikowe”
2020	363
2021	310
2022	286
2023	233

Analiza liczby rodzin pobierających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „becik” wskazuje na malejącą liczbę pobieranych świadczeń. Powodem takiej sytuacji jest zbyt niskie kryterium dochodowe uprawniające do korzystania z tej formy pomocy.

Rok	Liczba rodzin pobierających świadczenie alimentacyjne
2020	396
2021	397
2022	334
2023	348

Rok	Liczba rodzin pobierających zasiłek pielęgnacyjny
2020	2 328
2021	2 384
2022	2 423
2023	2 522

Rok	Liczba rodzin pobierających świadczenie pielęgnacyjne
2020	288
2021	307
2022	347
2023	445

Powyższe świadczenie wskazuje na tendencję wzrostową ze względu na rezygnację osób opiekujących się osobami niepełnosprawnymi z niżej finansowanych świadczeń, tj. specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz zasiłku dla opiekuna.

Rok	Liczba rodzin pobierających specjalny zasiłek opiekuńczy
2020	23
2021	14
2022	8
2023	5

Rok	Liczba rodzin pobierających zasiłek dla opiekuna
2020	17
2021	11
2022	6
2023	1

Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2020 i 2021 – 2027

Liczba założonych Niebieskich Kart na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w latach 2020 – 2023.

Rok wszczęcia procedury NK	Liczba wszczętych procedur NK	Liczba NK w trakcie realizacji – przeniesiona do kontynuacji z poprzedniego okresu	Łączna liczba NK prowadzonych w danym roku	Rok zakończenia procedury Niebieskiej Karty			
				2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
2020 rok	135	38 (z 2019 roku)	173	84	/	/	/
2021 rok	128	52 (z 2020 roku)	180	/	102	/	/
2022 rok	81	31 (z 2020/21 roku)	112	/	/	80	/
2023 rok	73	32 (z 2021/22 roku)	105	/	/	/	71

Liczba Niebieskich Kart sporządzonych przez poszczególnych przedstawicieli jednostek zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej na terenie Tomaszowa Mazowieckiego w latach 2020 – 2023.

Poszczególne jednostki	Liczba NK w 2020 roku	Liczba NK w 2021 roku	Liczba NK w 2022 roku	Liczba NK w 2023 roku
MOPS	9	7	4	3
KPP	126	121	74	68
MKRPA	0	0	1	0
Oświata	0	0	1	1
Służba zdrowia	0	0	0	0
PCPR, Dom dziecka	0	0	1	0
ŻW	/	/	/	1
Razem	135	128	81	73

Liczba posiedzeń Grup Roboczych w latach 2020 – 2023.

Rok	Liczba posiedzeń Grup Roboczych
2020	114
2021	274
2022	159
2023	144

Liczba osób dotkniętych zjawiskiem przemocy na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w latach 2020 – 2023, w których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty.

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba osób dotkniętych przemocą	135	128	81	73
W tym				
Kobiety	113	117	74	61
Mężczyźni	14	6	1	7
Nieletni	8	5	6	5

Liczba osób podejrzewanych o stosowanie przemocy wobec bliskich na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w latach 2020 – 2023.

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba osób stosujących przemoc ogółem	135	128	82	74
W tym				
Kobiety	15	5	3	10
Mężczyźni	119	122	79	63
Nieletni	1	1	0	1

Stopień pokrewieństwa osób podejrzanych o stosowanie przemocy wobec bliskich w Tomaszowie Mazowieckim w latach 2020 – 2023.

Osoba podejrzana o stosowanie przemocy	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Małżonek/konkubent	85	88	51	47
Syn/córka	25	27	19	18
Synowa/zięć	3	0	1	0
Brat/siostra	3	1	1	0
Wnuk/wnuczka	3	4	3	0
Ojciec/matka	14	7	7	6
Inne osoby	2	1	0	3

Wnioski końcowe

Analiza danych z rejestru wpływu Niebieskich Kart oraz sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego wskazuje stałą nieznacznie malejącą liczbę prowadzonych Niebieskich Kart od 2020 roku. W 2020 roku wszczęto 135 procedur a łącznie prowadzono 173 Niebieskich Kart. W 2021 roku wszczęto 128 procedur, a prowadzono w ciągu roku łącznie 180 Niebieskich Kart. W 2022 roku założono 81 procedur i kontynuowano z 2020 i 2021 roku 31 kart, co daje łącznie 112 Niebieskich Kart. W kolejnym 2023 roku zainicjowano 73 Niebieskie Karty i kontynuowano z lat poprzednich 32 procedury. Łącznie opieką Zespołu Interdyscyplinarnego objęto 105 rodzin (w przybliżeniu 300 osób w tych rodzinach).

Ponad 70% Niebieskich Kart zamykanych jest w roku wszczęcia procedury lub w ciągu następnego roku kalendarzowego tj.: w 2020 roku zakończono 84 NK, w 2021 roku zakończono 102 Niebieskie Karty, natomiast w 2022 roku zakończono łącznie 80 procedur. W 2023 roku zakończono łącznie 71 procedur.

Czas trwania procedury zależy od indywidualnego przypadku, przeciętnie jest to od 3 do 6 miesięcy, ale zdarzają się sytuacje w których rodzina objęta jest pomocą nawet 2 lata. Założone w 2023 roku Niebieskie Karty w większości przypadków były uzasadnione i wymagały intensywnego zaangażowania oraz szeregu działań członków Grup Roboczych w celu przeciwdziałania przemocy.

Z danych zebranych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że na terenie Tomaszowa Mazowieckiego założono Niebieskie Karty w rodzinie wskazując najczęściej jako osoby dotknięte przemocą kobiety: w 2020 roku 114 kobiet, w 2021 roku – 117, w 2022 roku – 74 kobiety. W 2023 roku 61 kobiet wskazano jako ofiary przemocy domowej.

W okresie od 2020 do 2023 w Niebieskiej Karcie wskazano 28 mężczyzn jako dotkniętych przemocą. W tym samym okresie prowadzono 24 Niebieskie Karty wobec osób nieletnich. Pomocą zespołu interdyscyplinarnego obejmowane są dzieci wprost wskazane jako ofiary przemocy oraz dzieci w rodzinie objętej procedurą Niebieska Karta. W 2023 roku łącznie we wszystkich procedurach wszczętych w 2023 roku (73 Karty) wsparcie uzyskało 64 dzieci członków tych rodzin.

Między osobami dotkniętymi przemocą a podejrzanymi o stosowanie przemocy zachodzi korelacja dotycząca płci wskazująca, że ofiarami przeważnie są kobiety a sprawcami mężczyźni. Istotnym czynnikiem odnośnie przemocy okazuje się również zależność pomiędzy stopniem pokrewieństwa a występowaniem przemocy w rodzinie. Najczęściej zgłaszane lub

ujawniane są przypadki przemocy partnerów wobec siebie w związkach małżeńskich i konkubinatach, akty przemocy dorosłych dzieci wobec rodziców i rodziców wobec dzieci. Rzadziej ujawniane są sytuacje znęcania między rodzeństwem lub wnukami nad dziadkami. Ta ostatnia sytuacja wynikać może z niechęci osób starszych do angażowania służb w sprawy rodzinne, samodzielnego zgłaszania aktów przemocy lub strach przed odrzuceniem przez członków rodziny i pozostawanie bez pomocy usługowej z ich strony.

Informacja o stanie realizacji projektów przyjętych uchwałami Rady Miasta Tomaszowa Mazowieckiego

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim w 2023 roku kontynuował realizację projektu partnerskiego dotyczącego usług społecznych i zdrowotnych zarówno dla mieszkańców miasta jak i całego powiatu tomaszowskiego pn. „Tomaszowskie Centrum Usług Społecznych II”.

Na realizację zadań przewidzianych w wyżej wymienionym projekcie pozyskano dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020.

Forma udzielonego wsparcia:
Praca socjalna
Domy Dziennego Pobytu
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania
Specjalistyczne usługi opiekuńcze
Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością
Mieszkania wspomagane
Klub Seniora
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i pierwszej potrzeby
Porady psychologiczne i prawne
Mieszkania wspomagane
Systemy przywoławcze – przyciski SOS
Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży

Finansowanie Projektu

Rok	Kwota dofinansowania [zł]	Wkład własny [zł]	Razem [zł]
2020	241 738,33	22 348,48	264 086,81
2021	1 573 998,16	209 465,24	1 783 463,40
2022	2 297 503,43	264 619,05	2 562 122,48

Rok	Kwota dofinansowania [zł]	Wkład własny [zł]	Razem [zł]
2023	1 369 592,15	156 093,41	1 525 685,56

Finansowanie zadań w obszarze pomocy społecznej:

- zadania własne (finansowane są z własnych środków jednostki z możliwością otrzymania dotacji celowych z budżetu państwa na ich dofinansowanie),
- zadań zleconych (realizację zapewnia budżet państwa w formie dotacji).

Budżet MOPS w Tomaszowie Mazowieckim w latach 2020 – 2023

Rok	2020	2021	2022	2023
Kwota [zł]	110 966 230,35	110 633 409,54	99 023 016,85	59 961 977,21

Tomaszowska Karta Mieszkańca

Program „Tomaszowska Karta Mieszkańca” ruszył od 1 września 2017 roku. Skierowany jest do mieszkańców miasta Tomaszowa Mazowieckiego i stanowi element polityki społecznej, realizowanej przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki. Jest również narzędziem promocji mającym na celu zachęcenie mieszkańców do aktywnego spędzania wolnego czasu oraz udziału w życiu miasta i korzystania z atrakcyjnych zniżek w obszarze m.in. kultury, sztuki, sportu, rozrywki czy edukacji.

Do programu Tomaszowskiej Karty Mieszkańca przystąpili partnerzy z poszczególnych grup partnerskich tj:

- usługi – 10 partnerów,
- handel – 12 partnerów,
- sport i rekreacja – 3 partnerów,
- edukacja i kultura – 4 partnerów,
- gastronomia – 3 partnerów.

W 2023 roku wydano 5 528 kart, w tym:

Rodzaj karty	Liczba kart
Karta młodego tomaszowianina	957
Karta młodego tomaszowianina duża rodzina trzy plus	200
Karta tomaszowianina	2 811
Karta tomaszowianina duża rodzina trzy plus	178
Karta tomaszowianina senior	1 382
Razem	5 528

Przyjęto 982 wniosków internetowych oraz 4 546 wniosków papierowych. Kart rocznych ogółem wydano 469, natomiast kart trzyletnich 5 059.

Porównując poprzedni rok liczba wydanych kart tomaszowianina wzrosła o 1 000 tj. 2022 roku wydano 4 528 kart, 2023 roku 5 528 kart.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku, było 17 556 aktywnych kart tomaszowianina.

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

Od czerwca 2014 roku realizowany jest rządowy program dla rodzin wielodzietnych (z trójką i więcej dzieci) pod nazwą Karta Dużej Rodziny. Od 2019 roku karta przysługuje także rodzicom, którzy mieli na wychowaniu co najmniej troje dzieci. W Tomaszowie Mazowieckim w 2023 roku wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny złożyło 414 rodzin. Program oferuje system zniżek i uprawnień. Posiadacze karty mają możliwość korzystania między innymi z oferty kulturalnej, zdrowotnej, bankowej, spożywczej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju oraz zniżki w opłacie za śmieci. Każde takie miejsce jest oznaczone specjalnym znakiem z informacją „Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny”. Karty wydawane są bezpłatnie na wniosek pełnoletniego członka rodziny. Zniżki w programie obok instytucji publicznych oferują także przedsiębiorcy prywatni. Liczba instytucji i firm, które oferują zniżki rodzinom systematycznie się powiększa. W ostatnim czasie rząd wprowadził dodatkowe uprawnienie dla posiadaczy KDR-u. Dotyczyło ono zamrożenia cen prądu. Posiadacze karty mogli mieć zwiększony – 3 MWh na rok, limit zużycia energii w niższej cenie. Na złożenie wniosku o taki limit rodziny miały czas do końca czerwca 2023 roku. Dokumenty należało złożyć w spółce energetycznej, w której gospodarstwo się rozlicza.

Karta Dużej Rodziny jest dostępna w dwóch wersjach:

- a) tradycyjnej – plastikowej,
- b) elektronicznej – na urządzeniach mobilnych.

Osoby posiadające kartę plastikową mogą ubiegać się również o jej mobilną wersję, składając wniosek osobiście w urzędzie miasta albo gminy lub online, przez konto na portalu Emp@tia.

Karta przyznawana jest dzieciom do ukończenia 18. roku życia lub do ukończenia 25 lat, gdy uczą się w:

- a) szkole – do 30 września następującego po roku szkolnym,
- b) szkole wyższej – do końca roku akademickiego.

Rodzice mogą korzystać z Karty Dużej Rodziny dożywotnio, a dzieci niepełnosprawne – do czasu obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności.

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny w roku 2023 w liczbach:

1. 414 złożonych wniosków.
2. 129 wydanych kart dla rodziców w rodzinach wielodzietnych.
3. 220 wydanych kart dla dzieci w rodzinach wielodzietnych.
4. 8 wydanych kart dla nowonarodzonych dzieci w rodzinach wielodzietnych.
5. 338 wydanych kart dla rodziców, którzy mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci.

Na dzień 31 grudnia 2023 rok 1 790 rodzin posiada przynajmniej jedną aktywną kartę w formie tradycyjnej (plastikowej) i 1 848 rodzin, w formie mobilnej.

9. BEZPIECZEŃSTWO

Działalność Straży Miejskiej w 2023 roku

W 2023 roku Straż Miejska w Tomaszowie Mazowieckim przeprowadziła 1 830 interwencji, z czego:

1. Zgłoszenie od mieszkańców – 1 368.
2. Inicjatywa własna strażników – zgłoszenia bezpośrednio strażników pełniących służbę na terenie miasta – 181.
3. Zgłoszenia z administracji i urzędów – 164.
4. Zgłoszenia pracowników monitoringu – 96.
5. Interwencje przekierowane z Komendy Powiatowej Policji – 21.

W liczbie 1 830 przeprowadzonych interwencji można wyróżnić:

1. Zakłócenie porządku publicznego tj. zagrożenie życia, zdrowia, nieobyczajny wybryk, osoby nietrzeźwe, w stanie upojenia alkoholowego – 413.
2. Zagrożenie w ruchu drogowym (nieprawidłowe parkowanie, blokowanie przejazdu) – 464.
3. Ochrona środowiska i gospodarowanie odpadami, spalanie niedozwolonych substancji – 123.
4. Dotyczące zwierząt (bezpańskie psy, martwe zwierzęta, dzikie zwierzęta na terenie miasta) – 260.
5. Obowiązki właścicieli i zarządców posesji, dróg – 340.

6. Dewastacja mienia, zaśmiecanie, niszczenie roślin – 116.
7. Sprzedaż i spożywanie alkoholu wbrew obowiązującym zakazom – 74.
8. Pozostałe – 39.

Na sprawców ujawnionych wykroczeń strażnicy nałożyli 309 mandatów na kwotę 36 750 zł oraz sporządzili i skierowali 27 Wnioski do Sądu o ukaranie.

1. Za wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji:
  - a. 163 mandatów na kwotę 16 550 zł – 53% ogółu,
  - b. 17 Wnioski do Sądu – 63% ogółu.
2. Naruszenie przepisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości:
  - a. 31 mandatów na kwotę 3 100 zł – 10% ogółu,
  - b. 1 Wniosek do Sądu – 3,7% ogółu.
3. Wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej:
  - a. 17 mandatów na kwotę 3 600 zł – 5,5% ogółu,
  - b. 1 Wniosek do Sądu – 3,7% ogółu.
4. Naruszenie przepisów Ustawy o odpadach:
  - a. 23 mandatów na kwotę 4 450 zł – 7,5% ogółu,
  - b. 1 Wniosek do Sądu – 3,7% ogółu.
5. Wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego:
  - a. 61 mandaty na kwotę 6 800 zł – 20% ogółu,
  - b. 5 Wniosków do Sądu – 19%.
6. Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu:
  - a. 4 mandaty na kwotę 4 200 zł – 1,3 % ogółu.
7. Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia:
  - a. 6 mandatów na kwotę 700 zł – 2% ogółu,
  - b. 2 Wnioski do Sądu – 7% ogółu.
8. Naruszenie przepisów Ustawy o ochronie zwierząt oraz zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt:
  - a. 3 mandaty na kwotę 300 zł – 1% ogółu.

8 osób nietrzeźwych bądź w stanie upojenia alkoholowego dowieziono do miejsca zamieszkania lub do ogrzewalni (w okresie zimowym).

Największą liczbę interwencji odnotowano w rejonach ulic:

1. Plac Tadeusza Kościuszki – 133.
2. Ignacego Mościckiego – 53.
3. Bartosza Głowackiego – 38.
4. Browarna – 33.
5. Bohaterów 14-tej Brygady – 19.
6. Św. Antoniego – 18.
7. Kawki – 17.
8. Warszawska – 14.
9. Wiejska – 13.
10. Jerozolimska – 12.

Najczęstsze zdarzenia występujące w tych rejonach to:

1. Parkowanie pojazdów w miejscach niedozwolonych (w tym niszczenie trawników kołami pojazdów).
2. Zakłócenie porządku i spokoju publicznego.
3. Spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych.
4. Wykroczenie przeciwko obyczajności publicznej.

W ramach współpracy z pracownikami Wydziału Ochrony Środowiska i Klimatu strażnicy miejscy uczestniczyli w 520 kontrolach dotyczących pozbywania się nieczystości ciekłych i gospodarowania odpadami komunalnymi.

W ramach realizacji zadań strażnicy uczestniczyli w 41 asystach:

1. 35 dla pracowników Urzędu Miasta.
2. 5 razy wspólnie z funkcjonariuszami Policji.
3. 1 raz w ramach czynności wykonywanych przez pracowników Tomaszowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Lp.	Rodzaj wykroczeń zawartych w:	Rok	Środki oddziaływania wychowawczego (art. 41 kw)	Grzywna nałożona w drodze mandatu karnego		Wnioski do sądu	Inny sposób zakończenia czynności)	Razem
				liczba	kwota [zł]			
1	Ustawie – Kodeks wykroczeń:	2020	756	320	47 850	64	250	1 390
		2021	350	61	8 490	40	265	716
		2022	568	184	27 040	48	243	1 043
		2023	311	251	28 850	25	171	758

Lp.	Rodzaj wykroczeń zawartych w:	Rok	Środki oddziaływania wychowawczego (art. 41 kw)	Grzywna nałożona w drodze mandatu karnego		Wnioski do sądu	Inny sposób zakończenia czynności)	Razem
				liczba	kwota [zł]			
a)	wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	2020	90	44	12 400	3	24	161
		2021	20	5	1 740	2	33	60
		2022	6	12	6 000	4	23	45
		2023	1	4	1 200	0	13	18
b)	wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym (wprowadzanie w błąd f-szy Straży Miejskiej co do tożsamości własnej lub innej osoby, umyślne uszkodzenie i usunięcie ogłoszenia wystawionego przez instytucję państwową, samorządową lub organizację społeczną, fałszywa informacja i wprowadzenie w błąd f-szy Straży Miejskiej)	2020	1	2	1 000	0	0	3
		2021	0	0	0	1	0	1
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
c)	wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	2020	12	24	3 350	2	88	126
		2021	6	10	1 450	4	104	124
		2022	6	17	2 300	2	94	119
		2023	8	6	700	2	91	107
d)	wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	2020	580	160	17 650	54	30	824
		2021	254	27	3 350	30	35	346
		2022	426	70	7 300	24	37	557
		2023	258	163	16 550	17	30	468
e)	wykroczenia przeciwko osobie	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0

Lp.	Rodzaj wykroczeń zawartych w:	Rok	Środki oddziaływania wychowawczego (art. 41 kw)	Grzywna nałożona w drodze mandatu karnego		Wnioski do sądu	Inny sposób zakończenia czynności)	Razem
				liczba	kwota [zł]			
f)	wykroczenia przeciwko zdrowiu	2020	1	4	500	0	1	6
		2021	27	0	0	0	3	30
		2022	28	5	740	2	6	41
		2023	1	0	0	0	3	4
g)	wykroczenia przeciwko mieniu	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
h)	wykroczenia przeciwko interesom konsumentów	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
i)	wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej	2020	24	53	8 800	1	95	173
		2021	10	4	900	3	83	100
		2022	26	38	7 000	2	67	133
		2023	8	17	3 600	1	25	51
j)	wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego (złośliwe utrudnianie, uniemożliwianie korzystania, uszkodzanie np.: ławek, urządzeń oświetleniowych, niszczenie. Uszkodzanie roślinności – niszczenie trawników kołami pojazdów, deptanie trawników, uszkodzanie drzew lub krzewów, zanieczyszczanie, zaśmiecanie dróg, ulic, placów, trawników – dostępnych dla publiczności	2020	48	33	4 150	4	12	97
		2021	33	15	1 050	0	7	55
		2022	76	42	3 700	14	16	148
		2023	35	61	6 800	5	9	110
k)	szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0

Lp.	Rodzaj wykroczeń zawartych w:	Rok	Środki oddziaływania wychowawczego (art. 41 kw)	Grzywna nałożona w drodze mandatu karnego		Wnioski do sądu	Inny sposób zakończenia czynności)	Razem
				liczba	kwota [zł]			
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
2	przepisach wprowadzających Kodeks pracy	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
3	ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	2020	40	76	7 600	3	8	127
		2021	19	13	1 300	2	3	37
		2022	39	55	5 500	0	9	103
		2023	4	31	3 100	1	1	37
4	ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	2020	5	6	1 500	0	0	11
		2021	0	1	100	0	0	1
		2022	0	1	50	0	0	1
		2023	0	0	0	0	0	0
5	ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	2020	3	10	1 350	4	204	221
		2021	3	1	100	4	199	207
		2022	0	0	0	1	120	121
		2023	0	1	50	0	110	111
6	ustawie o ochronie zwierząt	2020	0	0	0	0	29	29
		2021	0	0	0	0	51	51
		2022	0	0	0	0	46	46
		2023	0	2	200	0	38	40
7	ustawie o odpadach	2020	16	46	11 300	4	0	66
		2021	6	9	870	2	2	19
		2022	9	12	1 850	2	3	26
		2023	6	23	4 450	1	3	32
8	ustawie – Prawo ochrony środowiska	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
9	ustawie – Prawo o miarach	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
10	ustawie – Prawo wodne	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0

Lp.	Rodzaj wykroczeń zawartych w:	Rok	Środki oddziaływania wychowawczego (art. 41 kw)	Grzywna nałożona w drodze mandatu karnego		Wnioski do sądu	Inny sposób zakończenia czynności)	Razem
				liczba	kwota [zł]			
		2023	0	0	0	0	0	0
11	ustawie o publicznym transporcie drogowym	2020	1	0	0	0	0	1
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
12	ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
13	ustawa o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt	2020	0	5	950	0	0	5
		2021	1	6	2 100	0	1	8
		2022	1	7	950	1	0	9
		2023	0	1	100	0	0	1
14	ustawie o ochronie przyrody	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
15	ustawie o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
16	ustawie o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
17	ustawie o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
18	ustawie o bateriach i akumulatorach	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
19	ustawie – Kodeks wyborczy	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0

Lp.	Rodzaj wykroczeń zawartych w:	Rok	Środki oddziaływania wychowawczego (art. 41 kw)	Grzywna nałożona w drodze mandatu karnego		Wnioski do sądu	Inny sposób zakończenia czynności)	Razem
				liczba	kwota [zł]			
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
20	akty prawa miejscowego (przepisy porządkowe)	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
21	innych	2020	0	0	0	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0
		2022	0	0	0	0	0	0
		2023	0	0	0	0	0	0
Ogółem		2020	821	463	70 550	75	491	1 850
		2021	379	91	12 960	48	521	1 039
		2022	617	259	35 390	52	421	1 349
		2023	321	309	36 750	27	323	980

Ponadto w codziennej służbie Straż Miejska będzie kładła nacisk na ujawnianie i ściganie sprawców wykroczeń dotyczących spożywania alkoholu w miejscach publicznych, niszczenia mienia, parkowanie pojazdów w miejscach niedozwolonych oraz zakłócenia spokoju mieszkańców miasta.

Sprawy obronne w związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy

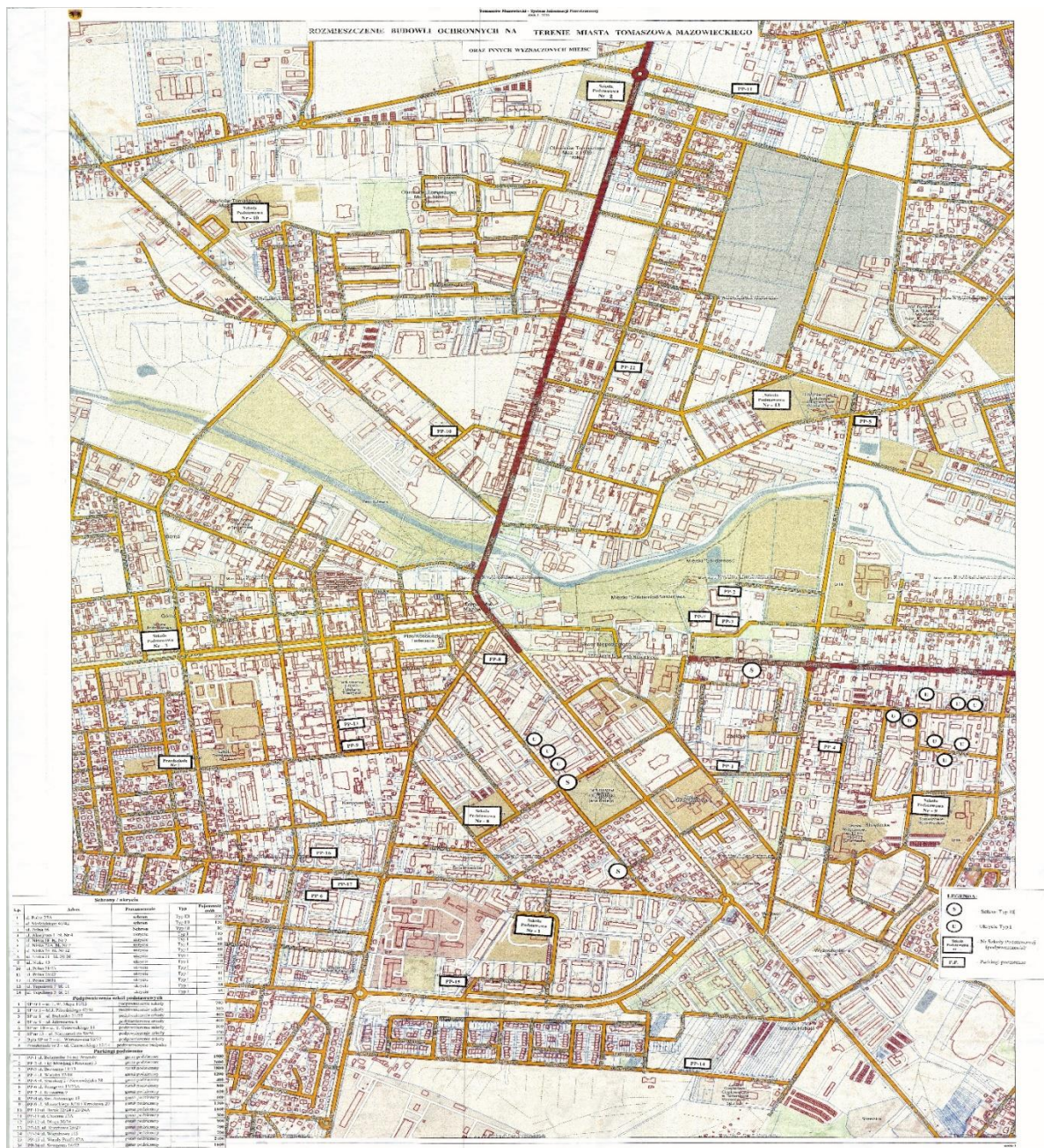
Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego wraz ze wszystkimi służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo mieszkańców naszego miasta zorganizował panel roboczy poświęcony tematowi: „Współczesne wyzwania w ramach zarządzania kryzysowego – bezpieczeństwo publiczne – podsumowanie działań za 2022 rok oraz plany na 2023 rok”. Wypracowane w ramach dyskusji wnioski oraz wskazane kierunki zmian w realizacji zadań dotyczyły:

- zidentyfikowanych współczesnych rodzajów zagrożeń oraz wynikające z nich zadania dla służb i instytucji w ramach zarządzania kryzysowego,
- współpracy służb i instytucji miejskich działających na terenie miasta w zakresie zapobiegania zdarzeniom kryzysowym zagrażającym naszym mieszkańcom,

- kierunków zmian w realizacji zadań z zakresu spraw obronnych i obrony cywilnej na poziomie samorządu gminnego i powiatowego,
- aktualnej sytuacji epidemiologicznej związanej z zakażeniami koronawirusem, grypą i RSV na terenie naszego miasta,
- działalności jednostek OSP działających na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w zwalczaniu i usuwaniu sytuacji kryzysowych oraz ich współpraca w realizowanych wspólnie z Urzędem Miasta zadaniach,
- zmian w funkcjonowaniu jednostek OSP w świetle nowych przepisów i aktów prawnych.

W celu zapewnienia doraźnej ochrony ludności cywilnej na wypadek działań wojennych wspólnie z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej oraz zarządcami wytypowanych obiektów dokonano:

- rozpoznania i planowania obiektów użyteczności publicznej, magazynowych lub ich części z przeznaczeniem do zbiorowej ochrony,
- przygotowania doraźnych ukryć na terenach publicznych i niepublicznych.

23 kwietnia 2022 roku weszła w życie ustawa z 11 marca 2022 roku o obronie Ojczyzny. W jej myśl utraciła moc ustawa o powszechnym obowiązku obrony RP. Tym samym straciły moc wszystkie jej przepisy regulujące materię obrony cywilnej w tym kwestie budownictwa ochronnego. Powstała luka w systemie prawa w tak ważnej dziedzinie życia jakim jest ochrona ludności w obliczu realnego zagrożenia zewnętrznego.

Kontynuowano w kolejnym już roku działania na rzecz niesienia pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w zakresie zapewnienia zakwaterowania, całodziennego wyżywienia oraz środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów przybyłym do naszego miasta:

- przez cały rok funkcjonowały na terenie miejskich placówek miejsca zbiorowego zakwaterowania w których uchodźcy znaleźli schronienie, całodobowe wyżywienie, potrzebne środki czystości i higieny osobistej oraz inną wymaganą pomoc i transport,
- cały czas gromadzona była baza noclegowa udostępniana przez naszych mieszkańców dla obywateli,
- poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Miasta udzielały stosowne pomocy uchodźcom z Ukrainy w zakresie załatwiania spraw administracyjnych (PESEL), edukacyjnych i społecznych.

W zakresie zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa przeciwpożarowego

Działania podjęte w roku 2023 służyły podniesieniu sprawności bojowych poszczególnych jednostek OSP przez zakup niezbędnego sprzętu ratowniczego i wyposażenia samochodów pożarniczych i wyposażenia indywidualnego strażaków wraz z wydatkami bieżącymi związanymi z funkcjonowaniem jednostek OSP. Łącznie na to zadanie z budżetu miasta przeznaczono kwotę 307 711,85 zł.

Oprócz zadań związanych z zapewnieniem bezpośredniej gotowości bojowej jednostek OSP, realizowane były na bieżąco prace inwestycyjne w zakresie modernizacji warunków lokalowych strażnicy.

W roku 2023 złożono również wniosek na nowy samochód ratowniczo-gaśniczy dla kolejnej naszej jednostki OSP – OSP Białobrzegi (rozpatrzenie wniosku przesunięto na marzec br.). W roku 2022 nowe samochody ratowniczo-gaśnicze zakupiono dla jednostki OSP Tomaszów Mazowiecki i jednostki OSP Nagórzyce.

W zakresie zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa w zdarzeniach losowych

Na przestrzeni całego roku udzielano poszkodowanym mieszkańcom właściwej opieki i pomocy w zdarzenia kryzysowych zaistniałych na terenie miasta. Działania dotyczyły przede wszystkim zdarzeń:

- pożarów budynków mieszkalnych – 3,

- lokalne podtopienia i zalane posesje – 15,

- zagrożenia ze strony dzikich zwierząt – 68 zdarzeń.

W zakresie funkcjonowania monitoringu miejskiego

W roku 2023 w zakresie funkcjonowania monitoringu miejskiego dokonano następujących prac modernizacyjnych:

- w ramach rewitalizacji Niebieskich Źródeł zainstalowano 26 kamer stałopozycyjnych. Dzięki temu zwiększono obszar obserwacji, co przyczyniło się do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa w tym obszarze,
- przeprowadzono aktualizację oprogramowania Genetec Security Center do najnowszej dostępnej wersji. Dzięki temu system monitoringu miejskiego został wzbogacony o najnowsze funkcje i zabezpieczenia, co podnosi jego ogólną skuteczność i niezawodność,
- na stanowisku Komendy Powiatowej Policji pod koniec 2022 roku uruchomiono końcówkę wideo, umożliwiającą bieżące monitorowanie zgłoszeń przez dyżurnego Policji (innowacja znacząco ułatwia kierowanie patrolu oraz minimalizuje błędy w przekazie rysopisu, co z kolei przekłada się na skuteczniejsze działania policyjne).

Wszystkie te działania stanowią istotny krok naprzód w rozwoju systemu monitoringu miejskiego, zapewniając mieszkańcom oraz organom odpowiedzialnym za utrzymanie porządku publicznego nowoczesne narzędzia wspierające zapewnienie bezpieczeństwa i porządku w naszym mieście.

Wydatki z Budżetu Miasta przeznaczone na funkcjonowanie monitoringu wyniosły 120 049,47 zł.

Współpraca ze służbami:

- a) Komendą Powiatową Policji – 350 przekazanych interwencji,
- b) Straż Miejska – 114 przekazanych interwencji,
- c) Inne służby – 6 przekazane interwencje.

Komenda Powiatowa Policji w Tomaszowie Mazowieckim skierował 175 wniosków o udostępnienie zapisów z kamer monitoringowych do prowadzonych postępowań.

Ujawnienia z bieżącej obserwacji z Policją	
Sprawcy zdarzeń	36
Osoby poszukiwane/zaginione	37
Pojazdy poszukiwane	60

Ujawnione zdarzenia przez operatorów w Centrum Obsługi Monitoringu w latach 2020 – 2023:

Rodzaj ujawnionego zdarzenia	Liczba zdarzeń w danym roku			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	199	102	139	210
Wybryki nieobyczajne	204	195	144	53
Zakłócanie porządku publicznego (wybryki chuligańskie)	106	111	99	84
Uszkodzenia i dewastacje mienia	31	66	38	36
Inne (pożary, zagrożenia w ruchu, nietrzeźwi kierowcy, inne)	71	155	73	87
Razem	611	629	493	470

Liczba kamer na 31 grudzień 2023 roku:

- 145 kamery (obrotowych – 35; stałopozycyjnych – 110)

10. AKTYWNI MIESZKAŃCY

Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego

Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego w Tomaszowie Mazowieckim w roku 2023 rozpoczęła VI kadencję, w ramach której odbyły się cztery posiedzenia stacjonarne. Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego jako społeczny organ opiniotwórczo-doradczy w zakresie działalności pożytku publicznego, podejmuje działania zmierzające do rozwoju lokalnego sektora pozarządowego. Wszystkie spotkania miały charakter otwarty. Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego w 2023 roku:

- odbyła 4 spotkania w ramach swoich posiedzeń,
- skonsultowała 3 projekty uchwał,
- podjęła 2 uchwały dotyczące Konkursu Kreatywności Społecznej Lokalni Niebanalni,
- przeprowadziła Konkurs Kreatywności Społecznej Lokalni Niebanalni,
- współorganizowała Piknik Organizacji Pozarządowych Lokalni Niebanalni,
- zorganizowała kampanię społeczną „A gdy nadchodzi pora PIT-owa, wpisz 1,5% dla Tomaszowa”.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Szczegółowy wykaz dotacji wydatkowanych przez organizacje pozarządowe i podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w latach 2021 – 2023 roku:

Obszary współpracy	Dotacje wykorzystane w danym roku [zł]		
	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób	393 400,00	434 146,13	507 720,19
Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	121 556,00	161 560,00	180 000,00
Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	10 487,55	11 000,00	11 000,00
Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	55 000,00	55 000,00	55 000,00
Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie	3 555 275,44	4 037 502,83	6 206 083,57
Działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży	201 894,52	314 747,02	305 827,30
Kultura, sztukę, ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	16 757,12	14 000,00	16 909,65
Porządek i bezpieczeństwo publiczne	4 000,00	18 000,00	10 000,00
Kultura fizyczna i rekreacja	1 840 000,00	2 220 000,00	2 397 000,00
Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomani	30 000,00	45 000,00	30 000,00
Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – przeciwdziałanie alkoholizmowi	656 000,00	643 468,69	603 472,02
Działalność na rzecz rodziny	2 000,00	2 000,00	2 000,00
Suma	6 886 370,63	7 956 424,67	10 325 012,73

Po rozpatrzeniu otwartych konkursów ofert ogółem w 2023 roku zawarto 66 umów, w tym 27 umów na realizację zadań publicznych z zakresu zadań Wydziału Kultury i Sportu oraz 39 umów na realizację zadań publicznych z zakresu zadań Wydziału Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia. Natomiast w trybie uproszczonym zostało zawartych 8 umów, w tym 4 z zakresu zadań Wydziału Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia i 4 z zakresu zadań Wydziału Kultury i Sportu.

Miasto w 2023 roku współpracowało z 35 organizacjami pozarządowymi, zlecając im w drodze otwartego konkursu ofert realizację zadań publicznych.

W roku 2023 Miasto Tomaszów Mazowiecki wprowadziło pilotażowo możliwość realizacji zadań przez organizacje pozarządowe w formie zakupu usług społecznych:

1. Usługi z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego – wydatkowano łącznie 8 000,00 zł.
2. Usługi z zakresu pomocy społecznej – wydatkowano łącznie 49 999,99 zł.
3. Usługi z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – przeciwdziałanie alkoholizmowi – wydatkowano łącznie 12 500,00 zł.

IV. ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

1. ZIELONY TOMASZÓW MAZOWIECKI

Powierzchnia terenów zieleni miejskiej (bez pasów drogowych) – ponad 310 000 m².

Utrzymanie terenów zieleni miejskiej w 2023 roku

1. Zakup kwiatów do donic – 31 760 zł.
2. Zakup drzew – 22 559 zł.
3. Zakup ziemi, nasion, nawozów, palików do drzew itp. – 17 445 zł.
4. Zakup farb do ławek – 5 600 zł.
5. Zakup desek do ławek i palików do drzew – 12 700 zł.
6. Usługi zewnętrzne – pielęgnacja, sadzenie i wycinka drzew – 155 270 zł.
7. Usługi zewnętrzne – pielęgnacja zieleni niskiej – 35 648 zł.
8. Pielęgnacja pomników przyrody – 5 000 zł.
9. Realizacja zadania pn. „Ogrody przyjazne naturze w Tomaszowie Mazowieckim – etap II” – 178 682 zł, w tym dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego – 125 978 zł.
10. Zakup narzędzi do utrzymania zieleni – 13 100 zł.
11. Zakup materiałów do utrzymania zieleni i elementów małej architektury – 2 840 zł.
12. Zakup wody do podlewania – 14 832 zł.

Razem – 495 436,00 zł.

W 2023 roku prowadzono następujące działania na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego:

- a) sprzątanie i koszenie pasów drogowych dróg gminnych i wewnętrznych – 224 ulice o łącznej powierzchni 301 703 m²,

- b) omiotanie i pielenie przerostów w chodnikach oraz opaskach drogowych,
- c) prowadzenie akcji zimowej – ZDiUM realizując zadania własne gminy w ww. zakresie zajmuje się prowadzeniem akcji zimowej na ulicach gminnych, wewnętrznych, terenach komunalnych oraz w parkach, na skwerach oraz zieleńcach miasta.
- d) utrzymanie w czystości i porządku terenów komunalnych o łącznej powierzchni ok. 120 000 m² oraz terenów zielonych tj. parki, skwery, zieleńce o powierzchni 198 000 m²,
- e) stałe utrzymanie czystości na ok. 40 działkach komunalnych oraz interwencyjne sprzątnięcie pozostałych działek komunalnych (według zgłaszanych potrzeb mieszkańców, Straży Miejskiej oraz własnych obserwacji),
- f) koszenie około 63 ha obszarów zielonych (kilka razy w roku),
- g) wykonywanie nasadzeń kwiatowych,
- h) podlewanie i pielęgnacja bieżąca zieleni,
- i) opróżnianie koszy ulicznych, parkowych oraz koszy na zwierzęce odchody w łącznej liczbie 975 szt. rozstawionych w pasach drogowych, na terenach komunalnych i zielonych oraz na przystankach na terenie całego miasta,
- j) uzupełnianie, wymiana oraz konserwacja koszy na odpady,
- k) naprawa, renowacja oraz montaż ławek siedziskowych,
- l) utrzymanie porządku i czystości na przystankach komunikacyjnych (258 sztuk przystanków) na terenie Tomaszowa Mazowieckiego polegające między innymi i na:
  - zbieranie zanieczyszczeń z terenu przystanku,
  - zamiatanie powierzchni wokół przystanku,
  - odchwaszczanie i wykaszanie terenu przylegającego,
  - opróżnianie koszy na odpady,
  - uzupełnianie brakujących koszy,
  - drobne naprawy urządzeń stanowiących wyposażenie przystanków tj. konstrukcji wiat, ramek na rozkłady jazdy, kasetonów reklamowych, ławek itp.,
- m) sprzątnięcie terenów placów zabaw i siłowni plenerowych oraz naprawa urządzeń w 17 lokalizacjach na terenie miasta,
- n) obsługa techniczno-porządkowa imprez organizowanych przez Urząd Miasta (porządkowanie terenu, transport stolików, krzeseł, podestów i inne zleczone działania),

- o) naprawianie i wymiana zniszczonych znaków drogowych w wyniku zdarzeń drogowych lub konieczności zmian organizacji ruchu drogowego,
- p) organizacja prac i prowadzenie dokumentacji prac społeczno-użytecznych osób skierowanych przez MOPS;
- q) obsługa 32 słupów ogłoszeniowych; obsługa polegała na naklejeniu plakatów zgodnie ze zleceniami otrzymanymi z Urzędu Miasta oraz innych jednostek podległych Urzędowi,
- r) utrzymywanie w należytym stanie techniczno-porządkowym obiektów i obszarów pozostających po działaniach inwestycyjnych tj. parku Bulwary oraz terenu przystani miejskiej (stałe nadzorowanie, prace porządkowe, drobne prace remontowe itp.).

Do realizacji przedmiotowych zadań dedykowany jest następujący sprzęt komunalny:

- Ciągnik kołowy FOTON FT 404,
- Ciągnik komunalny KUBOTA L2-522,
- Ciągnik komunalny Kubota B2231,
- Komunalny pojazd wolnobieżny City Master model 600,
- Komunalny pojazd wolnobieżny City Ranger model 2250,

Wszystkie ww. pojazdy wyposażone są w pługi śnieżne oraz posypywarki.

Do dyspozycji Zakładu pozostają również 3 mechaniczne, spalinowe odśnieżarki z wyrzutem bocznym bądź przednim – w zależności od potrzeby i ustawienia sprzętu. Pozostały sprzęt należy do grupy ręcznych narzędzi typu łopaty śniegowe plastikowo-metalowe lub drewniane, szczotki itp.

W 2023 roku kontynuowano realizację „Programu rozwiązywania problemu bezdomności i łagodzenia jej skutków na lata 2021 – 2027”, którego celem głównym jest przeciwdziałanie zjawisku bezdomności oraz łagodzenie jego skutków poprzez wspieranie i podejmowanie inicjatyw na rzecz osób bezdomnych zagrożonych bezdomnością; w ZDiUM została zorganizowana praca dla osób z zaległościami czynszowymi w wymiarze godzinowym w liczbie 1 471 godzin.

Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta

W związku z przyjęciem przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 roku w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki, na mocy której powstał „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na

terytorium Polski”, a następnie „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, który zakłada, iż do roku 2032 nastąpi:

- a) usunięcie i unieszkodliwienie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu Polski,
- b) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- c) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

W celu wypełnienia zapisów „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki w ramach aktualizacji „Programu usuwania materiałów zawierających azbest z terenu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego” zakłada wdrożenie i realizację:

- a) działań edukacyjno-informacyjnych,
- b) działań polegających na usuwaniu i utylizacji wyrobów zawierających azbest,
- c) działań sprawozdawczo-monitoringowych.

W dniu 24 lutego 2022 roku Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego uchwaliła Regulamin dofinansowania kosztów usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego (uchwała NR LV/423/2022), który obowiązywał w 2023 roku. Przedmiotowy regulamin określa zasady finansowania zadań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2022 – 2032. Dofinansowaniu podlegają koszty realizacji przedsięwzięć związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest z nieruchomości położonych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego polegające na:

- a) demontażu wyrobów zawierających azbest,
- b) usunięciu odpadów wcześniej zdjętych z obiektów i składowanych na nieruchomości oraz unieszkodliwieniu poprzez składowanie wyrobów zawierających azbest na składowisku odpadów niebezpiecznych.

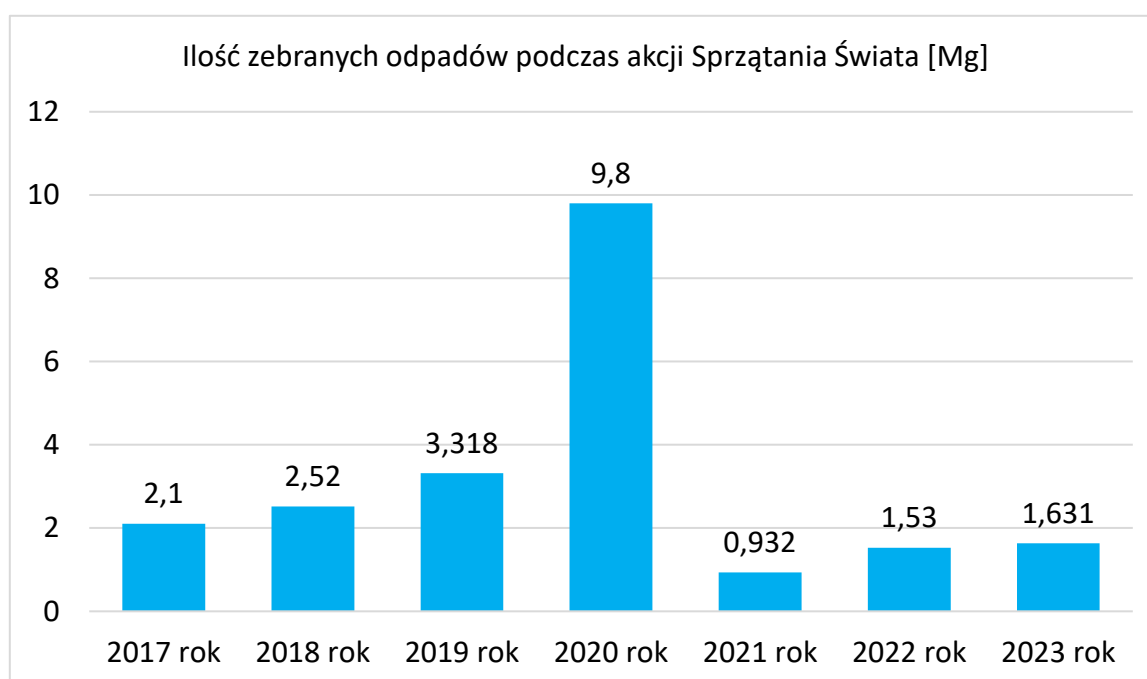
Dofinansowanie nie obejmuje kosztów zakupu i montażu nowych pokryć dachowych oraz wykonania dokumentacji technicznej. Wnioski, które nie zostały zakwalifikowane w danym roku z powodu limitu środków przewidzianych na ten cel w budżecie, są rozpatrywane w pierwszej kolejności przy ponownym ogłoszeniu naboru w kolejnym roku, po

uprzedniej ich aktualizacji polegającej na kontakcie z wnioskodawcami. Zgodnie z wynikami przeprowadzonej inwentaryzacji, na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego zlokalizowanych było 1 654 obiektów, na których występują wyroby zawierające azbest, 1 622 należą do osób fizycznych oraz 32 do osób prawnych. Ilościowo, na terenie miasta występuje: 1 533,933 Mg wyrobów azbestowych należących do osób fizycznych oraz 88,885 Mg wyrobów azbestowych należących do osób prawnych. Łączna ilość wyrobów azbestowych zlokalizowanych na terenie miasta oszacowano na poziomie 1 642,818 Mg. W celu spełnienia obowiązku jakim jest usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest do roku 2032, z terenu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego należy usuwać rocznie 149,347 Mg azbestu. Większość zinwentaryzowanych wyrobów charakteryzuje się 2 stopniem pilności usunięcia. Obiekty, w których znajdują się wyroby zawierające azbest na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego to głównie domy mieszkalne oraz budynki gospodarcze. Szczegółowe informacje na temat rodzaju oraz ilości wyrobów zawierających azbest występujących na terenie miasta zawarte zostały w wynikach inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, które wprowadzone zostały do rządowej Bazy Azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl). Przewidywany koniec realizacji Programu wyznaczony został zgodnie z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu i przypada na rok 2032.

W 2023 roku na realizację usuwania wyrobów zawierających azbest zabezpieczono kwotę 125 600 zł. W dniu 22 czerwca 2023 roku podpisano umowę z przedsiębiorcom wyłonionym w postępowaniu przetargowym, w którym wpłynęło 5 ofert. Umowę zawarto z Agnieszką Dziąg prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą ŁGW Rembud Agnieszka Dziąg, z siedzibą w Łodzi przy ul. Sądzieckiej 60/1, 93-330 Łódź. Faktyczne wydatki na przestrzeni lat 2019 – 2022 przedstawiają się następująco:

	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Liczba złożonych wniosków [szt.]	102	177	115	96
Liczba zrealizowanych wniosków [szt.]	87	133	82	81
Ilość usuniętego azbestu [m ²]	13 072	24 216	10 484	8 342
Ilość usuniętego azbestu w przeliczeniu na jednostkę wagi [Mg]	196,08	363,24	157,26	133,395
Koszt usunięcia azbestu [zł]	94 998,60	184 107,70	108 173,91	61 467,18

W tym zakresie zrealizowano następujący projekt: Sprzątanie Świata – ogólnopolska kampania przebiegała pod hasłem „Sprzątanie Świata łączy ludzi!”, której celem było promowanie nieśmiecenia, edukacja odpadowa oraz inicjowanie działań, dzięki którym zmniejszy się nasz negatywny wpływ na środowisko. Młodzi wolontariusze ze wszystkich przedszkoli i szkół wyruszyli na sprzątanie naszego Miasta. W akcji wzięło udział około 3 900 dzieci i młodzieży. Ogółem w roku 2023 zebrano 1,630 Mg odpadów. Poniższy wykres przedstawia ilości zebranych odpadów w latach 2017 – 2023.

2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI

Planowanie przestrzenne

Dla całego obszaru miasta Tomaszowa Mazowieckiego obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tomaszowa Mazowieckiego uchwalone uchwałą nr LI/445/2009 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 18 grudnia 2009 roku Zgodnie z obowiązującym studium udział poszczególnych funkcji terenów w powierzchni miasta kształtuje się następująco:

1. Tereny zabudowy mieszkaniowej – 27%,
2. Tereny zabudowy usługowej (w tym tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m²) – 3%,
3. Tereny zabudowy mieszkaniowej i usług – 11%,

4. Tereny zabudowy techniczno-produkcyjno-usługowej – 3%,
5. Tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej – 5%,
6. Obszary i tereny górnicze – 1%,
7. Tereny infrastruktury technicznej – 3%,
8. Tereny zieleni urządzonej, lasy i wody – 21%,
9. Tereny rolnicze (w tym: rola, łąki, zieleń naturalna i zabudowa zagrodowa) – 19%,
10. Tereny komunikacji (w tym: tereny dróg publicznych i tereny kolejowe) – 7%.

Na terenie miasta obowiązuje 50 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują swoimi ustaleniami 19,3% powierzchni miasta. Natomiast 12 obszarów objętych jest uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a prace planistyczne są w toku. Obszar objęty pracami obejmuje 27% powierzchni miasta.

Z porównania danych dotyczących pokrycia obszaru miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego za lata 2019 – 2022 wynika, że systematycznie następuje wzrost pokrycia obszaru miasta planami miejscowymi z 17,55% w 2019 roku, 18,5% w 2021 roku do 19,3% w 2022 roku. Jedynie w 2023 roku nie został uchwalony żaden plan miejscowy, wobec czego pokrycie powierzchni miasta planami miejscowymi nie uległo zmianie i wynosi 19,3%.

Jednocześnie powierzchnia miasta objęta pracami planistycznymi na podstawie uchwał o przystąpieniu do sporządzenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zwiększyła się znacząco w 2023 roku do 27,0%. W latach wcześniejszych powierzchnia ta kształtowała się na poziomie 14,52% w 2019 roku, 16,1% w 2020 roku, 16,0% w 2021 roku i 15,2% w 2022 roku).

Ocena aktualności studium i planów miejscowych

Zgodnie z art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w celu oceny aktualności studium i planów miejscowych prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletni program ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium, z uwzględnieniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego. Wyniki analiz przekazuje radzie gminy co najmniej raz w czasie kadencji rady. Rada gminy podejmuje uchwałę

w sprawie aktualności studium i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne, w całości lub w części, podejmuje działania, o których mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wypełniając powyższy obowiązek, analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta sporządzono w ubiegłej kadencji (2018 – 2024). W dniu 27 sierpnia 2020 roku Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego podjęła uchwałę nr XXXI/237/2020 w sprawie oceny aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tomaszowa Mazowieckiego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W uchwale stwierdzono aktualność obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sporządzonych na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz brak aktualności tych planów miejscowych, które zostały sporządzone w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym. Ponadto w uchwale stwierdzono brak aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tomaszowa Mazowieckiego, zatwierdzonego uchwałą nr LI/445/09 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 28 grudnia 2009 roku.

Ochrona i opieka nad zabytkami

Zgodnie z Zarządzeniem nr 368/2019 Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 28 sierpnia 2019 roku w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Tomaszowa Mazowieckiego na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego znajdują się następujące zabytki nieruchome:

1. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków – 37 kart adresowych.
2. Obiekty i obszary ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyznaczone przez Prezydenta Miasta – 191 kart adresowych.
3. Stanowiska archeologiczne zewidencjonowane na terenie miasta – 64 karty adresowe.

Z porównania liczby kart adresowych zabytków ujętych obecnie w Gminnej Ewidencji Zabytków z liczbą kart zabytków ujętych we wcześniejszej ewidencji zabytków przyjętej Zarządzeniem nr 175/2017 Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 9 maja 2017 roku wynika, że zwiększyła się liczba zabytków o sześć kart adresowych założonych dla schronów zespołu fortyfikacji polowej rzeki Pilicy linia Tomaszów Mazowiecki.

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, przy czym lokalizację inwestycji celu publicznego ustala się w drodze decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, a sposób zagospodarowania terenu i warunki zabudowy dla innych inwestycji ustala się w drodze decyzji o warunkach zabudowy.

W 2023 roku na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego wydano 109 decyzji o warunkach zabudowy i 33 decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Przeznaczenie obiektów, dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy kształtowało się następująco:

- a) budynki mieszkalne jednorodzinne – 42 decyzje,
- b) budynki mieszkalne wielorodzinne – 10 decyzji,
- c) budynki usługowe – 19 decyzji,
- d) budynki mieszkalne z usługami – 16 decyzji,
- e) budynki gospodarcze i garażowe – 5 decyzji,
- f) budynki produkcyjne (w tym magazynowe) – 4 decyzje,
- g) budynek produkcyjno-usługowy – 1 decyzja,
- h) obiekty infrastruktury technicznej – 10 decyzji,
- i) parking – 2 decyzje.

Dla porównania w 2020 roku wydano 127 decyzji o warunkach zabudowy, w 2021 roku wydano 95 decyzje, a w roku 2022 – 127 decyzje o warunkach zabudowy. Struktura funkcjonalna wydanych w latach 2020 – 2022 decyzji kształtowała się porównywalnie do 2023 roku. Najwięcej decyzji wydano dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (67 decyzji w 2020 roku, 50 decyzji w 2021 roku, 63 decyzji w 2022 roku) oraz usługowej (25 decyzji w 2020 roku, 22 decyzji w 2021 roku, 28 decyzji w roku 2022).

Wśród decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego 24 decyzji dotyczyło infrastruktury technicznej, w tym dróg. Pozostałe 9 decyzji dotyczyło:

1. Rozbudowy, przebudowy i adaptacji dawnego kinoteatru „Włókniarz” wraz z jego otoczeniem na cele kulturalne.

2. Budowy wieży wraz z instalowaniem na niej instalacji radiokomunikacyjnej.
3. Budowy instalacji fotowoltaicznej na budynku UM o mocy do 50 kWp.
4. Budowy przyłącza na potrzeby naziemnej instalacji fotowoltaicznej.
5. Przebudowy Parku Miejskiego „Solidarność” oraz Parku Przypałacowego.
6. Budowy bieżni i boiska piłkarskiego wraz z urządzeniami lekkoatletycznymi, budowy wiat stadionowych.
7. Przebudowy wejścia do budynku głównego Tomaszowskiego Centrum Zdrowia w Tomaszowie Mazowieckim.
8. Rozbudowy budynku Specjalistycznego Szpitala Onkologicznego NU-MED w Tomaszowie Mazowieckim o magazyn apteki szpitalnej.
9. Budowy (utworzenia) centralnego bloku operacyjnego z centralną sterylizatornią w Tomaszowskim Centrum Zdrowia Sp. z o.o.

Dla porównania w 2019 roku wydane zostały łącznie 34 decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego, w 2020 roku 59 decyzji, w 2021 roku wydano 52 decyzje, a w 2022 roku wydano 33 decyzji. Podobnie jak w roku 2023 zdecydowana większość decyzji wydanych w latach poprzednich dotyczyła lokalizacji infrastruktury technicznej (28 decyzji w 2019 roku, 56 decyzji w 2020 roku, 46 w 2021 roku, 29 w 2022 roku, 24 w 2023 roku).

Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach

W 2023 roku wydano 2 decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla następujących przedsięwzięć:

1. Rozbudowa ulic: Gminnej i mjr Hubala w Tomaszowie Mazowieckim wraz z budową odwodnienia i kanału technologicznego oraz przebudową oświetlenia i rozwiązaniem kolizji.
2. Budowa drogi z pełnym uzbrojeniem na terenie byłych Zakładów Włókien Chemicznych Wistom w Tomaszowie Mazowieckim – etap II.

Dla porównania w 2020 roku wydano 5 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w roku 2021 wydano 7 takich decyzji, a w 2022 wydano ich 12.

3. WALKA O CZYSTE POWIETRZE

Stan powietrza w Tomaszowie Mazowieckim

W ramach monitoringu jakości powietrza Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – RWMS w Łodzi prowadzi pomiary w Tomaszowie Mazowieckim, przy ul. św. Antoniego 43/45. Wyniki w latach 2017 – 2023 prezentuje tabela oraz wykres zamieszczony poniżej. Po niewielkim wzroście zanieczyszczeń w roku 2021, gdzie warunki atmosferyczne były mniej sprzyjające niż w roku poprzednim, a co za tym idzie więcej chłodnych dni przełożyło się na większą liczbę dni z przekroczoną normą $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, w roku 2023 widzimy spadek dni wykazujących ww. przekroczenia.

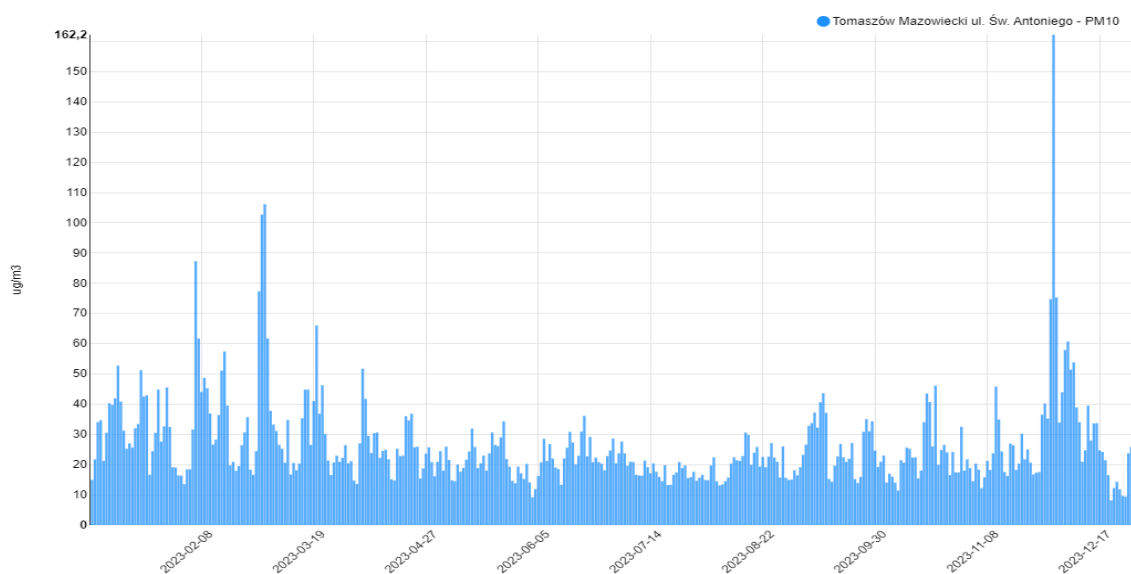
Rok 2017 – $P<10$ $S_a=39,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 $S_{24}>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ 63 dni BaPSa= $8,1 \text{ ng}/\text{m}^3$
Rok 2018 – $P<10$ $S_a=35,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 $S_{24}>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ 72 dni BaPSa= $5,3 \text{ ng}/\text{m}^3$
Rok 2019 – $P<10$ $S_a=29,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 $S_{24}>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ 39 dni BaPSa= $3,1 \text{ ng}/\text{m}^3$
Rok 2020 – $P<10$ $S_a=26,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 $S_{24}>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ 28 dni BaPSa= $2,9 \text{ ng}/\text{m}^3$
Rok 2021 – $P<10$ $S_a=29,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 $S_{24}>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ 35 dni BaPSa= $3,0 \text{ ng}/\text{m}^3$
Rok 2022 – $P<10$ $S_a=27,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 $S_{24}>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ 30 dni BaPSa= $3,0 \text{ ng}/\text{m}^3$
Rok 2023 – $P<10$ $S_a=26,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 $S_{24}>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ 19 dni BaPSa= $2,5 \text{ ng}/\text{m}^3$

S_a – stężenie średnie roczne

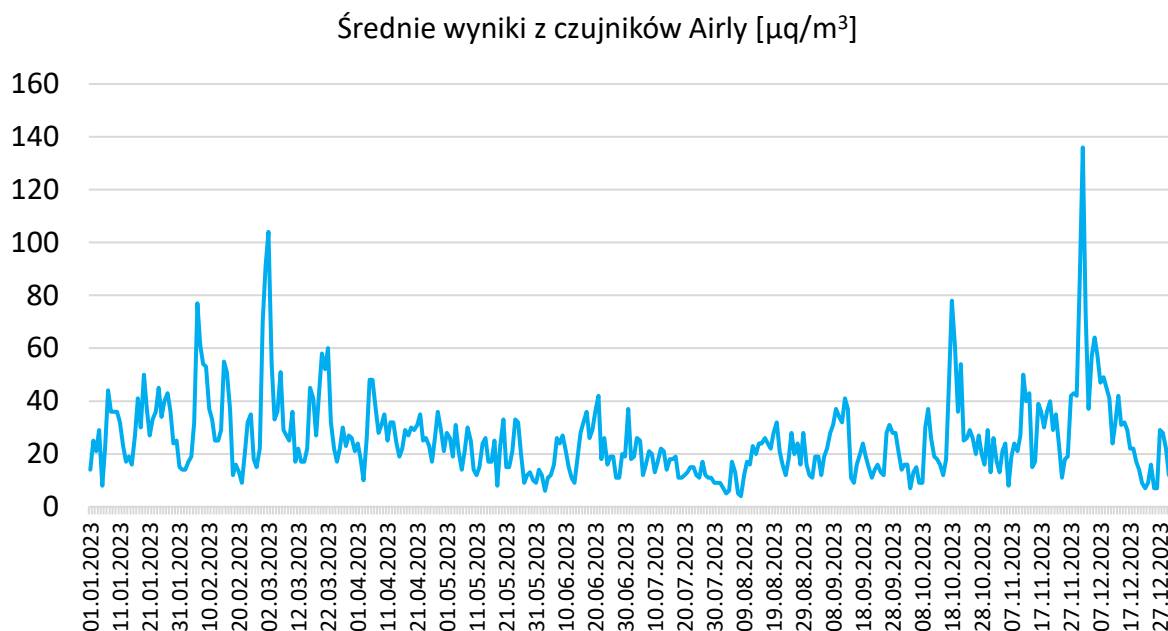
BaPSa – średnie stężenie benzoapirenu

PM10 $S_{24}>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ – liczba dni, kiedy wartość dobowa przekracza $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$

(źródło: https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/archive/345)

Jakość powietrza w Tomaszowie Mazowieckim również jest rejestrowana za pomocą zainstalowanych na terenie Miasta czujników Airly. Poniższy wykres przedstawia uśrednione wyniki, jakie zostały zarejestrowane w roku 2023, uwzględniając wszystkie czujniki:

Zaprezentowane dane zostały wyliczone na podstawie pomiarów PM10.

W 2023 roku przeprowadzono następujące działania mające na celu ograniczenia niskiej emisji oraz przeciwdziałaniu negatywnym jej skutkom:

- **Kontynuacja współdziałania w ramach realizacji programu „Czyste Powietrze”.**

Program „Czyste Powietrze” obejmują zarówno wymianę źródeł ciepła, a także termomodernizację budynków oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, co powoduje ograniczenie ubytków ciepła, mniejszą ilość spalanej paliwa, a co za tym idzie zmniejszenie produkcji substancji szkodliwych dla środowiska. Według danych przedstawionych przez WFOŚiGW, łączna liczba wniosków, zawartych umów, a także liczba zrealizowanych przedsięwzięć, wraz z kwotą wypłaconych dotacji na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, od początku trwania programu przedstawia się następująco:

Nazwa gminy	Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Liczba zawartych umów	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć	Kwota wypłaconych dotacji [zł]
Miasto Tomaszów Mazowiecki	1 122	979	607	6 981 483,10

- **Kontrole palenisk przez Straż Miejską w Tomaszowie Mazowieckim.**

W 2023 roku strażnicy miejscy przeprowadzili 98 kontroli palenisk. W 23 przypadkach przekształcania termicznego niedozwolonych substancji nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 4 450 zł oraz pobrano 2 próbki z palenisk. Jedna z próbek potwierdziła spalanie zakazanych substancji w związku z tym został skierowany Wniosek do Sądu o ukaranie.

W 2024 roku działania Straży Miejskiej w dalszym ciągu będą ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie przypadków zatrutowania środowiska poprzez spalanie niedozwolonych substancji oraz wspólnie z pracownikami Wydziału Ochrony Środowiska i Klimatu prowadzenie kontroli w zakresie sposobu gospodarowania odpadami komunalnymi i zasadami opróżniania zbiorników bezodpływowych.

Rok	Kontrole palenisk	Mandaty	Wnioski o ukaranie do sądu
2018	1 086	102	2
2019	397	79	2
2020	175	46	2
2021	74	9	2
2022	125	10	1
2023	98	23	1

Pracownicy Wydziału Rozwoju, Inwestycji i Klimatu rozdystrybuowali do skrzynek pocztowych 2 000 sztuk materiałów informacyjnych, w których zawarte były treści dotyczące szkodliwości smogu, możliwości skorzystania z programu „Czyste Powietrze”. Bezpośrednie chodzenie „od domu, do domu” pozwoliło pracownikom gminy przeprowadzić wiele rozmów z mieszkańcami dotyczących ochrony powietrza, czy też warunków uzyskania dotacji. W ramach Dni Tomaszowa funkcjonował punkt, gdzie pracownicy Urzędu Miasta przybliżali możliwości skorzystania z programu, a także zachęcali do wymiany nieekologicznych źródeł ciepła. W ramach promocji programu „Czyste Powietrze”, podczas spotkań Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, mieszkańcy mieli możliwość zasięgnięcia informacji dotyczących programu. 19 sierpnia 2023 roku podczas XVI pikniku organizacji pozarządowych "Lokalni Niebanalni" pracownicy Wydziału Ochrony Środowiska wystawili się z punktem konsultacyjnym programu „Czyste Powietrze”. Podczas pikniku "Tomaszów Mazowiecki – Arena Świętecznej Energii" który odbył się 2 grudnia 2024 roku i promował fundusze norweskie, pracownicy Wydziału Ochrony Środowiska mieli możliwość wystawienia się i promowania programu "Czyste Powietrze".

- **Inne działania zmierzające do poprawy jakości powietrza zrealizowane w 2023 roku:**

1. Spółdzielnia Mieszkaniowa "Przodownik":
  - a) regulacja istniejących instalacji centralnego ogrzewania poprzez montaż grzejnikowych zaworów termostatycznych oraz zaworów powrotnych w budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Szarych Szeregów 1 i 3/5, Dzieci Polskich 25, 33 i 35, Skorupki 10 i 13/15,
  - b) wykonanie przyłącza ciepłowniczego do węzła zasilającego dwa budynki mieszkalne wielorodzinne Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Skorupki 1/3,
  - c) docieplenie stropodachu w budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Dzieci Polskich 1, 5, 7, 15, 17, 19, 25, 25A, 27, 33, 35, 43 oraz 47/49, Ostrowskiego 8/10, 16, 18 oraz 20, Bohuszewiczówny 4, Szarych Szeregów 3/5 i 7, Dubois 2 i 4, Kombatantów 11/13 i 15, Skorupki 10 i 13/15, Bardowskiego 2 i 4, Mielczarskiego 2 i 4, Wróblewskiego 3, Kwiatowej 3, Hożej 2/4, Głowackiego 35/37 oraz 39/43, Wandy Panfil 5 i 20, Granicznej 21, 23 i 27/29, Doktora Jana Serafina Rodego 3 i 5, 11 Listopada 19, Ogrodowej 7/9 i 15/17, Niskiej 16, Synów Pułku 4 i 5/7, Sterlinga 2 i 4/6, Benniego 3, 4, 5, 6 i 7,
  - d) docieplenie fragmentów elewacji w budynku zlokalizowanym przy ulicach: Sterlinga 2 i 4/6, Benniego 3 i 7,
  - e) docieplenie fragmentów ścian szczytowych w budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Strzeleckiej 8, Sterlinga 9 i 11, Synów Pułku 1/3, Ogrodowej 36/40, Rode 7, Sterlinga 3, 5, 7 i 10, Benniego 3, 5 i 7.
2. Zakład Gospodarki Ciepłowniczej Sp. z o.o. – zakup instalacji OZE – kotłów na biomasę (zrębka drewniana).
3. Tomaszowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.:
  - a) wykonanie instalacji gazu ziemnego wraz z montażem kotłów gazowych dwufunkcyjnych w budynku mieszkalnym przy ul. Św. Antoniego 35 – likwidacja 14 szt. pieców na paliwo stałe,
  - b) wykonanie termomodernizacji (część sanitarna) budynku wielorodzinnego przy ul. Murarskiej 2/4 – likwidacja pieców węglowych w liczbie 24 szt.,
  - c) docieplenie ściany szczytowej wschodniej budynku wielorodzinnego przy ul. Żwirki i Wigury 4,

4. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Grotą”:

- a) termomodernizacja przegród zewnętrznych w budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Św. Antoniego 32 i 34, Nadrzecznej 45, Wiejskiej 35, Chemików 3,
- b) montaż instalacji fotowoltaicznych w budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Spalskiej 114A, Biernackiego 3, 4/6, 5, 7, 8/10, 9, 11, 12/14, Strzeleckiej 11, 13, 15, Mazowieckiej 11/13, Technicznej 2, Chemików 1 i 3, Wiejskiej 35 i 37, Szerokiej 23/24A, 23/25B, 27, 29/31 i 33, Granicznej 49/51 i 61, Św. Antoniego 32 i 34, Dzieci Polskich 11 i 39, Krzyżowej 28 i 28A, Zgorzelickiej 45 i 45A.

4. GOSPODARKA ODPADAMI

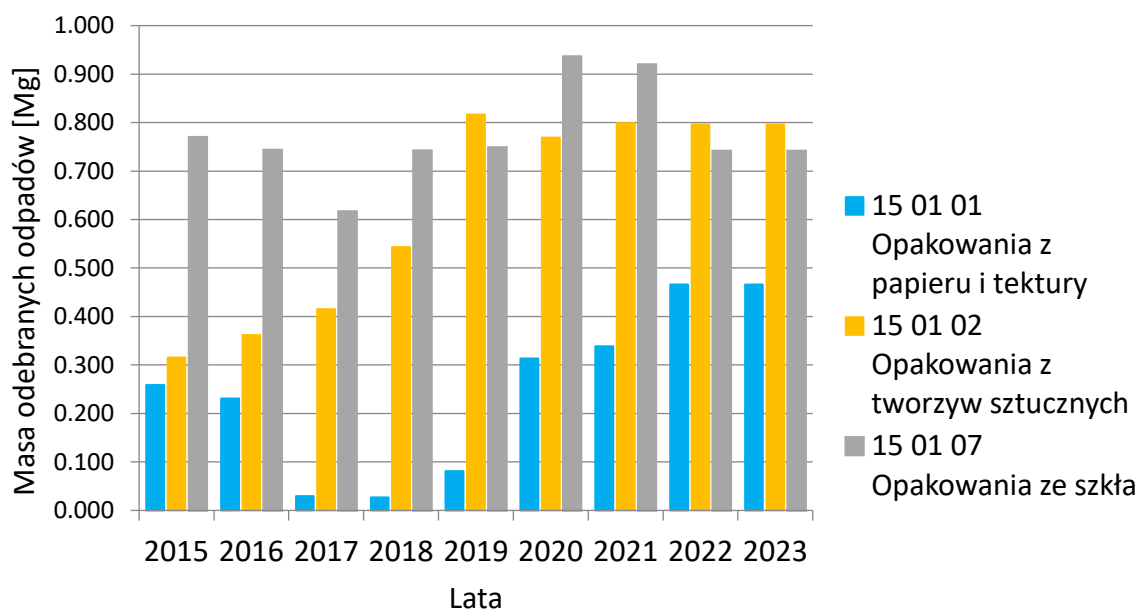
W roku 2023 odbiór odpadów komunalnych z terenu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego realizował Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o. o.. W dniu 9 września 2023 roku pomiędzy Zakładem Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o.o., a Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki zawarta została umowa o świadczenie usług publicznych polegających na odbiorze odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, zlokalizowanych na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki oraz transportu odebranych odpadów. Okres obowiązywania umowy ustalono od 1 października 2023 roku do dnia 30 września 2027 roku. Spółka obsługiwała zarówno nieruchomości zamieszkałe przez mieszkańców naszego miasta, a także te, na których znajdują się domki letniskowe lub inne działki wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe jedynie przez część roku. Wykonawca odbierał odpady powstałe w gospodarstwach domowych tj.:

- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne w każdej ilości,
- zbierane selektywnie w każdej ilości takie odpady jak: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, opakowania wielomateriałowe, ulegające biodegradacji, w tym opakowaniowe ulegające biodegradacji, odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny, odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z remontów prowadzonych samodzielnie, w tym również gleby, ziemi i kamieni, popiół.

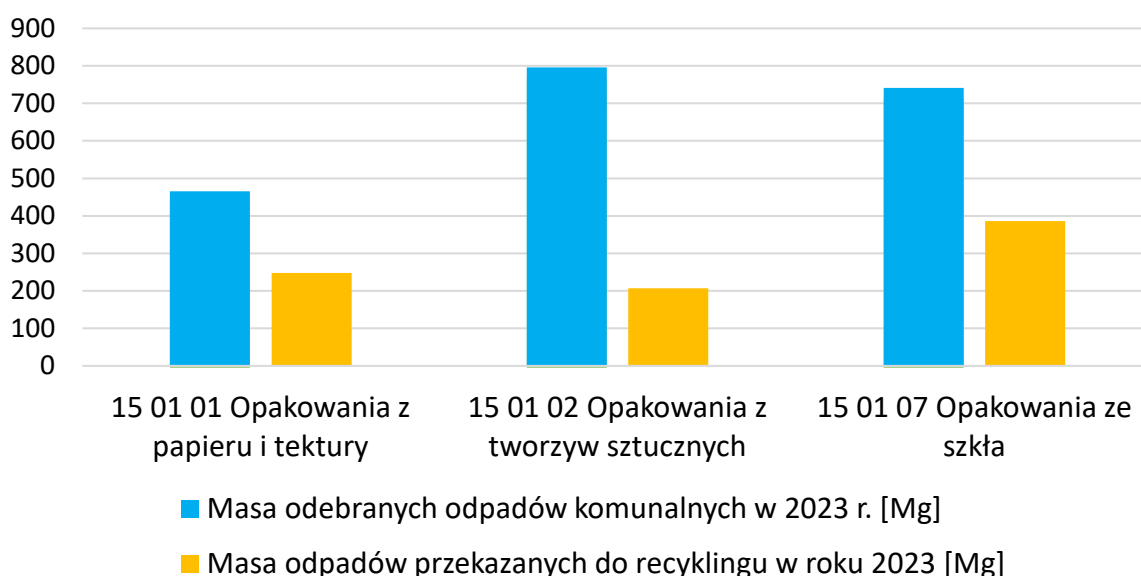

Na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki obowiązuje pojemnikowy oraz workowy sposób zbierania odpadów komunalnych. Gmina zapewnia właścicielom nieruchomości worki niezbędne do odpadów zbieranych selektywnie. W 2023 roku wydano łącznie 671 700 worków do segregacji.

Poniższy wykres przedstawia ilości odebranych odpadów segregowanych z posesji zamieszkałych na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowieckie w latach 2015 – 2023.

Masa odebranych odpadów komunalnych oraz masa odpadów komunalnych poddanych recyklingowi w roku 2023

Ilości odebranych odpadów w latach 2015 – 2023 przedstawia poniższa tabela:

Masa odpadów odebranych w latach 2015 – 2023 [Mg]

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Masa odpadów odebranych [Mg]								
		2015 rok	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	258,80	230,93	29,55	26,60	81,31	313,13	338,75	462,42	465,84
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	315,60	361,44	415,12	543,43	816,77	769,09	798,86	779,48	796,17
15 01 04	Opakowania z metali	15,60	26,47	37,12	26,07	24,63	0,00	0,00	0,00	0,00
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	2 159,20	2 583,02	1 502,87	13,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15 01 07	Opakowania ze szkła	769,70	743,27	616,54	741,99	748,33	935,81	919,31	879,28	741,13
16 01 03	Zużyte opony	0,02	34,51	66,47	33,16	42,87	11,48	8,99	10,66	7,22
17 01 01	Odpady betonu oraz gruzu betonowego z rozbiórek i remontów	0,30	15,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17 01 02	Gruz ceglany	0,00	0,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	5,60	1,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17 02 03	Tworzywa sztuczne	22,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	30,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20 01 11	Tekstylia	0,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	0,10	1,16	8,47	7,75	3,31	0,00	0,00	0,00	0,00
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepisze i	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Masa odpadów odebranych [Mg]								
		2015 rok	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
	żywice zawierające substancje niebezpieczne									
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepisze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20 01 30	Detergenty inne niż wymienione w 20 01 31	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,30	7,15	11,16	2,42	2,57	0,00	0,00	0,00	0,00
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,50	5,21	9,30	8,09	1,66	0,00	0,00	0,00	0,00
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	412,26	0,00	0,00	0,00
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	306,80	996,87	1 543,42	1 527,02	1 520,19	2 388,73	2 215,43	2 400,70	2 223,99
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	10 610,10	12 043,39	15 294,58	14 083,95	14 626,99	11 948,94	12 648,37	11 844,54	11 438,30
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	173,10	350,01	576,34	1 050,82	754,38	598,48	489,12	175,92	383,24
Suma		14 668,86	17 401,47	20 110,92	18 065,29	18 623,01	17 377,92	17 418,83	16 553,00	16 055,89

Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o.o. w swoich działaniach dąży do wprowadzenia w pełni gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ). Na terenie miasta funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zarządzany przez Spółkę. Punkt znajduje się przy ulicy Henrykowskiej 2/4. Jest on przeznaczony jest dla mieszkańców chcących bezpłatnie pozbyć się odpadów takich jak: zużyte meble, zużyte opony, gruz, tworzywa poremontowe, zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny i wiele innych odpadów segregowanych. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych obecnie zarządzany jest przez Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o. o..

W ramach swojej podstawowej działalności na PSZOK w 2023 roku zebrano 975,629 Mg odpadów komunalnych zbieranych w sposób selektywny.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku odpady do PSZOK dostarczyło 2 180 mieszkańców. Wśród nich było 24 mieszkańców, którzy przekroczyli przyjęty limit na odpady poremontowe. Obecnie limit wynosi 1 tona/rok odpadów poremontowych, które może każdy mieszkaniec dostarczyć do PSZOK bezpłatnie.

Zebrane odpady w ramach działalności podstawowej PSZOK były wywożone do instalacji przetwarzania odpadów, z którymi spółka ma podpisane umowy.

W ramach prowadzonych działań, Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o.o. podpisał umowy na kolejny rok z jednostkami miejskimi, wygrał przetarg na obsługę lokali użytkowych dla Tomaszowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., Tomaszowskiego Centrum Sportu Arena Lodowa, jak również w drodze przetargu pozyskał umowę z 31. Wojskowym Oddziałem Gospodarczym w Zgierzu na obsługę jednostek wojskowych w Tomaszowie Mazowieckim oraz Nowym Glinniku. Od stycznia 2023 roku zawarto umowę na obsługę Gminy Lubochnia oraz umowę na obsługę Urzędu Gminy w Lubochni i punkty jej podległe – świetlice wiejskie na terenie gminy. W 2023 roku w ramach działalności dodatkowej, zawarte zostały 183 nowe umowy z podmiotami gospodarczymi na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki (na kwotę 3 580 739,14 zł brutto) oraz gminy Lubochnia. Zawarto umowy z jednostkami miejskimi oraz Szkołami Ponadgimnazjalnymi. W ramach usługi „zleceń jednorazowych” podstawiono i odebrano odpady:

1. 25 kontenerów z gruzem i ze zmieszanyimi odpadami z budowy, remontów oraz demontażu.

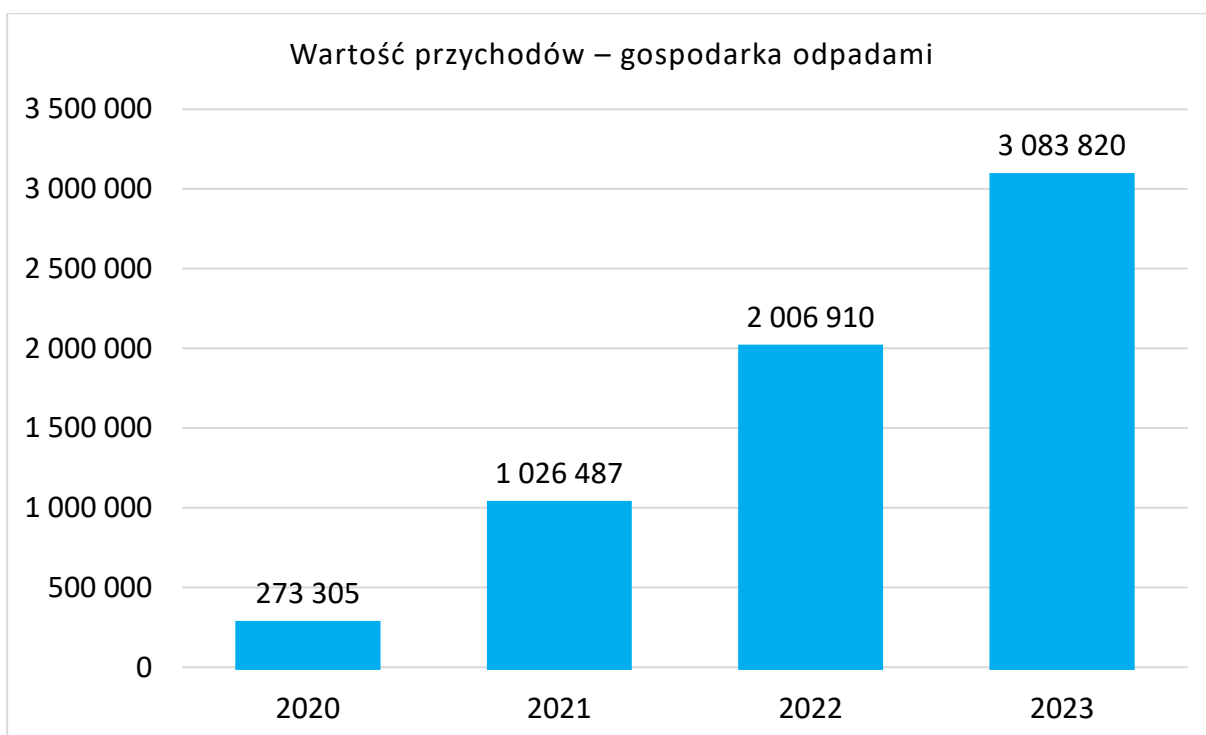
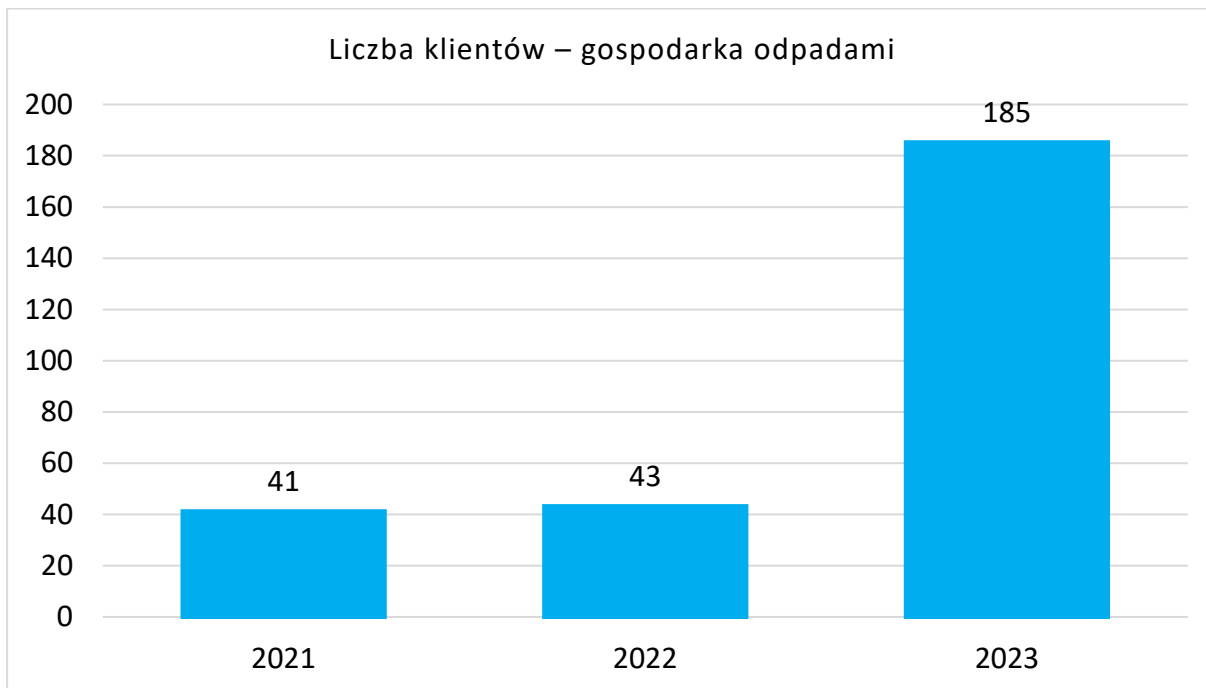
2. 65 pojemników 1 100 l, 5 pojemników 240 l na niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.
3. Worki – 86 sztuk na odpady zmieszane komunalne, tworzywa sztuczne, szkło.

W dniu 17 października 2023 rok została zawarta z WFOŚiGW w Łodzi umowa o udzielenie dofinansowania w formie pożyczki na zakup i dostawę specjalistycznego pojazdu do odbioru odpadów segregowanych. Wartość wnioskowanej pożyczki wynosi 1 135 440,00 zł. W dniu 3 października 2023 roku podpisano umowę na „Zakup i dostawę specjalistycznego pojazdu do odbioru odpadów segregowanych”.

Mając na względzie obowiązki wynikające z ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz niektórych innych ustaw (Ustawa z dnia 2 grudnia 2021 rok, poz. 2269), Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o.o. zawarł umowę na dzierżawę długoterminową pojazdu elektrycznego z zabudową skrzyniową, który będzie wykorzystywany między innymi do zbierania odpadów segregowanych od mieszkańców miasta Tomaszów Mazowiecki, odbioru/wymian/dostarczeń pojemników do zbiórki odpadów komunalnych.

Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o.o. realizował także szerokie działania w zakresie edukacji ekologicznej, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami, w ramach których między innymi uczestniczył w ogólnokrajowej akcji „Sprzątanie Świata”, piknikach ekologicznych, Festiwalu „A może byśmy tak do Tomaszowa” (Dni Tomaszowa).

W roku 2023 Spółka położyła duży nacisk na pozyskiwanie klientów z zakresu transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych od podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, instytucji oraz innych samorządów. Podpisano 185 nowych umów co przyniosło Spółce 3 083 820,46 zł.

W 2023 roku podjęto również działania zmierzające do budowy stacji przeładunkowej odpadów komunalnych (SPOK) wraz z elementami niezbędnej infrastruktury technicznej na terenie działki ewidencyjnej nr 6/2 obręb 5, gmina Tomaszów Mazowiecki. W listopadzie 2023 roku został złożony wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, obecnie jest procedowany. Inwestycja ma na celu obniżenie kosztów związanych z transportem odpadów komunalnych.

Przeterminowane leki mieszkańcy mogą oddawać do specjalnie do tego celu przeznaczonych pojemników znajdujących się w aptekach na terenie Miasta tj.:

- Apteka SALUBRIS – ul. Dzieci Polskich 28,
- Apteka PRIMULA – ul. Jana Pawła II 6,
- Apteka FAMILYPHARM DUO – ul. Mireckiego 88,
- Apteka CENTRUM – Plac Kościuszki 9,
- Apteka Dbam o zdrowie – ul. Konstytucji 3-go Maja 1/3,
- OLFARM Apteka Przyjazna – ul. Bohaterów 14 Brygady 17,
- Apteka PIERWSZA – ul. Graniczna 4a,
- Apteka FLORA II – ul. Słowackiego 22,
- Apteka MAX-Pharma Apteka Dr. Max – ul. Warszawska 1,
- AB INITIO Sp. j. M. Matejczyk, C. Stańczyk Apteka Słoneczna Centrum Farmaceutyczne – Plac Kościuszki 5

W 2023 roku zebrano 3,7668 Mg przeterminowanych leków. Ponadto nadal jest realizowany program „Tomaszów Mazowiecki bez plastiku”. W 2019 roku zarządzeniem nr 369/2019 Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z 28 sierpnia 2019 roku w sprawie podjęcia działań zmierzających do ograniczenia stosowania przedmiotów jednorazowego użytku wykonanych z tworzyw sztucznych zapoczątkowano akcją „Tomaszów Mazowiecki bez plastiku”. W Urzędzie Miasta, jednostkach organizacyjnych oraz w trakcie wydarzeń organizowanych przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki zrezygnowano z używania jednorazowych kubków, talerzy, sztućców i innych artykułów tego typu na rzecz wielorazowych odpowiedników oraz jednorazowych produktów podlegających kompostowaniu lub biodegradacji; ograniczono też zużycie papieru dzięki wymianie korespondencji drogą e-mailową. Ponadto w szkołach zainstalowano poidelka na wodę, w innych placówkach zastosowano dzbanki filtrujące wodę, by ograniczyć zużycie plastikowych opakowań na napoje. Realizacja działań z każdym rokiem jest kontynuowana.

5. NIE KUPUJ – ADOPTUJ!

Schronisko dla bezdomnych zwierząt

Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Tomaszowie Mazowieckim znajdujące się przy ul. Kępa 3, poniższa tabela prezentuje dane statystyczne za lata 2021 – 2023:

	2023 rok		2022 rok		2021 rok	
	Psy	Koty	Psy	Koty	Psy	Koty
Przyjęcia	268	101	340	165	360	142
Adopcje	107	18	115	39	126	62

	2023 rok		2022 rok		2021 rok	
	Psy	Koty	Psy	Koty	Psy	Koty
Dom tymczasowy	5	4	3	7	6	7
Zwrot do właścicieli	132	0	154	3	196	9
Padłe	5 (w tym 3 z wypadku)	37 (w tym 15 z wypadku)	9	13	4	11
Eutanazje	3	35 (w tym 7 z wypadku i 4 ślepe mioty)	6	18	2	23
Zabieg kastracji	52	8	55	12	52	13
Zabieg sterylizacji	52	10	27	22	43	16

Na całodobową opiekę weterynaryjną nad bezdomnymi zwierzętami pochodzącymi z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego przeznaczono 63 600 zł brutto. Na opiekę codzienną przeznaczono 90 720 zł brutto. Na zabiegi kastracji i sterylizacji przeznaczono 35 110 zł brutto.

Borykamy się cały czas z bardzo dużą liczbą kotów i psów. Skutkiem tego jest przepełnienie Schroniska. Duża liczba zwrotów do właścicieli jest skutkiem czipowania zwierząt i wprowadzania ich w bazę danych.

Jesteśmy otwarci 7 dni w tygodniu. Spacerów odbywają się w weekendy, co skutkuje lepszym samopoczuciem naszych podopiecznych. Odbywają się również cały czas adopcje. Każdy może przyjść do nas i wybrać zwierzątko. Wszelkie informacje na temat działania Schroniska oraz zwierząt do adopcji umieszczane są na bieżąco na naszej stronie internetowej i naszym profilu fb.

W roku 2023 została wybudowana przestronna wiata przeznaczona do przechowywania pojemników na odpady. Prace w całości zostały wykonane przez pracowników ZDiUM z wykorzystaniem materiałów budowlanych przekazanych przez sponsorów.

Ponadto przeprowadzona została również częściowa wymiana przyłączy energetycznych oraz ustawiono dwa słupy z czterema naświetlaczami.

W roku 2023 Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego podjął decyzję o przystąpieniu do budowy nowego schroniska dla bezdomnych zwierząt w innej lokalizacji. Podstawowym celem budowy nowego Schroniska dla bezdomnych zwierząt w Tomaszowie Mazowieckim jest stworzenie miejsca możliwie najbardziej przyjaznego zwierzętom i ludziom. Docelowo nowopowstały kompleks budynków schroniska wraz z infrastrukturą

towarzyszącą umożliwi zapewnienie godnych warunków utrzymania i opieki dla minimum 150 psów oraz 50 kotów.

Współpraca z lekarzami weterynarii jak i organizacjami, których statutowym celem jest ochrona zwierząt umożliwia podjęcie kroków do uregulowania problemu bezdomności zwierząt, wypadków z udziałem zwierząt, kastracji/sterylizacji oraz czipowania.

Obecnie funkcjonujące Schronisko dla bezdomnych zwierząt w Tomaszowie Mazowieckim jest zlokalizowane przy ul. Kępa 3. Infrastruktura schroniska, pochodząca jeszcze z lat 70-tych XX wieku, wymaga corocznych remontów i napraw. Nie wszystkie pomieszczenia są dostosowane do wielkości oraz aktywności zwierząt. Nie ma też możliwości zapewnienia zwierzętom swobody wykazywania naturalnych potrzeb, takich jak węszenie, eksploracja terenu czy zabawa. Przestarzałe obiekty oraz instalacje mogą być zagrożeniem zarówno dla pracowników jak i zwierząt. Teren schroniska jest w niewielkim stopniu utwardzony.

Prawidłowa realizacja opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobieganie bezdomności zwierząt nie jest w pełni możliwa przy obecnej infrastrukturze schroniska.

Ze względu na bliskość budynków mieszkalnych oraz innych obiektów nie jest brana pod uwagę jakkolwiek rozbudowa funkcjonującego schroniska.

Kastracja zwierząt

W 2023 roku został powołany Zespół ds. zwierząt realizujący zapisy Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Głównym celem jest ograniczenie bezdomności wśród zwierząt na terenie miasta. Do zadań Zespołu należy w szczególności prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych propagujących bezpłatne czipowanie, kastrację i sterylizację zwierząt właścicielskich oraz kotów wolno żyjących na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, organizowanie akcji czipowania i szczepienia przeciwko wściekliznie zwierząt właścicielskich na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, przeprowadzanie akcji promujących adopcję zwierząt ze schroniska dla bezdomnych zwierząt w Tomaszowie Mazowieckim, prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie odpowiedzialnej i właściwej opieki nad zwierzętami oraz ich humanitarnego traktowania, współpraca ze Schroniskiem dla bezdomnych zwierząt w Tomaszowie Mazowieckim w zakresie realizowanych zadań.

W roku 2023 na terenie miasta w niemal każdej dzielnicy pojawiał się specjalny punkt, gdzie mieszkańcy mogli zaczipować czy zaszczepić swojego pupila, a także złożyć

wniosek na bezpłatną kastrację zwierząt właścicielskich i wolnożyjących. Zespół pojawiał się również na niemal wszystkich eventach, podczas których można było złożyć wnioski jak i poznać zwierzęta do adopcji w Schronisku dla bezdomnych zwierząt w Tomaszowie Mazowieckim. Wniosek na omawiane bezpłatne zabiegi można także w dowolnym momencie złożyć w Urzędzie Miasta. Zespół kontynuuje swoją pracę w roku 2024.

Wyniki akcji w 2023 roku obrazuje poniższa tabela:

	Psy		Koty	
	Liczba	Koszt [zł]	Liczba	Koszt [zł]
Czipowanie	359	15 437	251	8 309
Kastracja	303	118 750	393	78 610

Poniższa tabela wskazuje statystyki za lata 2020 – 2022:

			Kastracja	Kastracja + znakowanie
2020 rok	Psy	Liczba	4	41
		Koszt [zł]	1 160	13 120
	Koty	Liczba	1	44
		Koszt [zł]	170	8 800
2021 rok	Psy	Liczba	3	32
		Koszt [zł]	870	10 240
	Koty	Liczba	0	44
		Koszt [zł]	-	8 800
2022 rok	Psy	Liczba	13	48
		Koszt [zł]	4 420	18 240
	Koty	Liczba	3	65
		Koszt [zł]	630	16 250

Rodzaj zabiegu	Liczba	Wykonawca
Kastracja suki	194	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna
Kastracja aborcyjna suki	20	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna
Kastracja psa	89	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna
Kastracja kotki	179	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna
Kastracja aborcyjna kotki	18	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna
Kastracja kota	88	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna
Czipowanie	504	Centrum weterynaryjne Kovet Grzegorz Kamola
Szczepienie przeciwko wściekliźnie	335	Centrum weterynaryjne Kovet Grzegorz Kamola
Kastracja kotki wolno żyjącej	70	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna
Kastracja aborcyjna kotki wolno żyjącej	15	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna

Rodzaj zabiegu	Liczba	Wykonawca
Kastracja kota wolno żyjącego	23	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna
Czipowanie kotów wolno żyjących	108	Przychodnia weterynaryjna Medicovet Maciej Kejna

V. INFORMACJE DODATKOWE

Miasto w Internecie

Strona Kocham Tomaszów na facebooku promująca Tomaszów Mazowiecki ze swoimi treściami w roku 2023 dotarła łącznie do 684 431 osób. To wzrost względem poprzedniego roku o 56,39%. W 2023 roku strona zyskała 947 nowych obserwatorów, łącznie strona wygenerowała 61,9 tys. reakcji.